

บทที่ 3

การจำแนกประเภทเนื้อหาของร้อยกรองสำหรับเด็กไทย

จากบทร้อยกรองสำหรับเด็ก ที่ใช้ภาษาไทยภาคกลาง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจำนวน 1103 บทนั้น สามารถจำแนกประเภทของเนื้อหาได้ดังนี้

1) สัตว์

บทร้อยกรองสำหรับเด็ก ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์เป็นการบรรยายถึงธรรมชาติโดยทั่วไปของสัตว์ต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะ รูปร่างสัณฐานนิสัยและท่าทาง ความน่ารักของสัตว์ พร้อมทั้งแทรกความเมตตา กรุณา และความรักสัตว์ไว้ด้วย ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. แมว

1.1 แมวลาย

อ้ายแมวลายเอ๋ย	กินควายหมดตัว
กินไม่หายอยาก	วิ่งไปลากเอาวัว
กินเล่นทั้งตัว	นำกลั้วจริงไว้

1.2 แมวเหมียว

อ้ายแมวเหมียวเอ๋ย แยกเขี้ยวชิงฟัน	
เสือปลาหน้าสั้น	กัดกันกับแมวเหมียวเอ๋ย

1.3 แมวเหมียว

แมวเหมียวเอ๋ย	นั่งข้าวเหนียวจะไปวัด
ไปคนเดียวไม่ได้	กลัวแมวลายมันจะกัด

1.4 แมวเหมียว

แมวเอ๋ยแมวเหมียว   รูปร่างประเปรี้ยวเป็นหนักหนา
 ร้องเรียกเหมียวเหมียวเดี๋ยวกี้มา   เคล้าแข้งเคล้าขาน่าเอ็นดู
 รู้จักเอารักเข้าต่อตั้ง   คำคำขำนั่งระวังหนู
 ควรนับว่ามันกตัญญู   พอดูอย่างไรใส่ใจเอ๋ย
 (นายทัด เปรียญ)

1.5 แมวเหมียว

แมวเหมียวเหมียว   มันเลียหน้ามา
 แมวเหมียวจ๋า   น่ารักจริง
 (รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)

1.6 แมวหง่าว

อ้ายแมวหง่าวเอ๋ย   ใต้ราวลงมา
 คนนอนไม่หลับ   กินตับเสียดึกหาว
 อ้ายแมวหง่าวเอ๋ย

1.7 แมวหง่าว

อ้ายแมวหง่าวเอ๋ย   ตัวมันยาวไม่น้อย
 เด็กมันนอนไม่หลับ   มากินตับเสียดึกหน้อย
 หนึ่งเกิดอ้ายแมวหง่าวเอ๋ย

1.8 แมวทะโมน

แมวทะโมน   โจนไล่ไก่
 หมาโคดไป   ไล่แมวทะโมน
 ไปทางไหน   ไปทางโน้น

1.9 แมวซุกซน

ปิ้งปิ้ง ปิ้งปิ้ง ปิ้งปิ้ง	อะไรมันตั้งอยู่ในครัว
อ้อเจ้าแมวสองตัว	มันอยู่ในครัวเล่นกันวุ่นวาย
โครมคราม โครมคราม โครมคราม	บ้างถ้วยบ้างชามนั้นแตกกระจาย
แสนที่จะเสียดาย	เจ้าแมวตัวลายซุกซนสิ้นดี
	(สุกรี ไกรเลิศ)

1.10 อะไรเอ๋ย

สัตว์เลี้ยงของฉัน	นั่นมันน่ารัก
ใครใครรู้จัก	ฉันรักเจ้าเหมียว
ตามันกลมกลม	พินคมีเขียว
มันร้องเหมียวเหมียว	ทายซิอะไร
	(กิตยวดี บุญซื่อ)

1.11 แมว

แมวเอ๋ย	แมวต่าง
เข้าข้างหมั่น	คอยจับหนู
เหมือนหนึ่ง	เจ้าจะรู้
ว่าหนูนำ	เชื้อโรครมาเอย

1.12 แมวตัวใหญ่

แมวใหญ่เดินไปบนชายคา	เดินไปมามันร้องหง่าว
ฟังสิ ฟังมันร้องงาวงาว	ชวนใจเราเมตตา

1.13 แมวเจ้า

แมวเจ้ากลัวหมาใหม่	กลัวแล้วเดินห่างห่าง
อย่าก็คอย่าขวาง	หลีกทางให้ไป

1.14 ไอ้เจ้าสำลี

ไอ้เจ้าสำลี	แมวดิ้นหายไปไหน
ใครเห็นหรือจับเอาไป	อย่านั่งเฉยไว้รีบส่งคืนมา
อู๋ อู๋ อู๋ ทะลันตันลา	อู๋ อู๋ อู๋ ทะลันตันลา

1.15 เสียงแมว

แมวเอ๊ยแมว
ส่งเสียงเหมียว เหมียว
เที่ยวไล่จับหนู

(พรพิไล เลิศวิชา)

1.16 สีเทาห่าวเล็ก

สีเทาห่าวเล็ก	เป็นแมวเด็กเด็ก
น่ารักน่าชัง	ซูใจรักเจ้า
เจ้าก็เชื่อฟัง	ซูใจเขาสั่ง
สอนให้เจ้าดี	
สีเทาห่าวเล็ก	ชอบเล่นกับเด็ก
และกับมานี้	เจ้าแก่เจ้าโต
เป็นเพื่อนโก๋ดี	ผูกมิตรไมตรี
พวกสัตว์ด้วยกัน	

(วรรณิ์ สุนทรเวช)

1.17 แมว

แมวเหมียวเที่ยวหา

หนูตามหลังคา	และตามใต้ถุน
ชอบนอนหน้าตา	เพราะชอบอบอุ่น
เคล้าแข้งขาคุณ	ชอบคนพันพัว

1.18 แมวเหมียว
 เจ้าแมวเหมียวเอย   ที่ยวดตามหลังคา
 เชิญเจ้าลงมา   หาน้องหน่อยเอย

1.19 แมวใหญ่แมวเล็ก
 แมวใหญ่แมวเล็ก
 ชอบเล่นกับเด็ก   ที่รักชอบมัน
 บางตัวซุกซน   บางตัวขยัน
 นวดน่ายทุกวัน   มิได้เฉื่อยชา

1.20 พ่อแจ้ว-แม่แจ้ว
 พ่อแจ้วแมวหวาง   ตัวดำคำขาว
 หน้าเด่นหนวดกาง   หางเจ้าก็ขอด
 ชอบกินปลาอย่าง   ชอบทำท่าทาง
 โกงหลังอตัว
 แม่แจ้วแมวเหมียว   รูปร่างยาวเฟรียว
 มีจุดบนหัว   แลดูเหมือนจุก
 เจ้าชอบซุกตัว   ทั้งชอบเข้ายั่ว
 พวกแมวด้วยกัน

2. สุนัข

2.1 อะไรเอ๋ย
 สัตว์เลี้ยงของฉัน   ก็แสนน่ารัก
 ใครใครรู้จัก   ฉันเรียกเจ้าต่าง
 หน้ามันแหลมยาว   ฟันขาวเขี้ยวกาง
 จมูกใช้น้ำทาง   ทายซิอะไร

(กิตติชาติ บุญเชื้อ)

2.2 (ไม่มีชื่อ)

เจ้าหมาท่าไถ่	ชื่อโตสี่ขา
สองหูสองตา	มีหางหนึ่งหาง
มันเดินไปมา	ลอยหน้าคอคาง
เด็กทั้งหลายต่าง	หัวเราะชอบใจ
ออกมาชื่นดู	ครูให้นั่งที่
หมาบ้านใครมี	เล่าให้ฟังได้
เด็กเด็กเบิกบาน	เล่าขานทั่วไป
ให้เพื่อนพอใจ	รู้จักกันดี

2.3 ลูกหมาที่รัก

ลูกหมาของใคร	อยู่ในสวนผัก
ลูกหมาน่ารัก	เข้าบ้านเราเอ๋ย

2.4 ลูกหมา

ฉันเรียกลูกหมา	ให้มันมาหา
ฉันเรียกดั่งดั่ง	มันไม่ยอมอยู่นิ่ง
แล้วมันรีบวิ่งเข้ามาเร็วไว	มันทำทางกระดุกกระดิก
ทำตาหลุกหลิกชอบออกชอบใจ	ฉันให้มันเฝ้าบันได
มันเห็นใครใคร	ก็เห่าบ๊อ บ๊อ
	(สุกรี ไกรเลิศ)

2.5 เสียงหมา

หมาเอ๋ยหมา
เห็นคนเดินมา
หมาเห่าโส่ง โส่ง

(พรพิไล เลิศวิชา)

2.6 ลูกหมา

ลูกหมาตัวน้อย	มากอยวิ่งเล่น
เข้า เข้า เย็น เย็น	วิ่งเล่นกันเอย

(รัชนี้ ศรีไพพรรณ)

2.7 หมา

หมารู้ภาษา

ฉลาดหนักหนา	ถ้าเราฝึกสอน
เฝ้าบ้านให้เรา	ทั้งรู้จักค้อน
โคเกาะให้ยื้อน	เข้าคอกดั่งปอง

2.8 สุนัขจิ้งจอก

สุนัขจิ้งจอก

ทั้งฝูงชอบออก	หากินกลางคืน
มันรุมกินกวาง	และสัตว์อื่นอื่น
หอนตอนดึกคืน	เสียงวังเวงใจ

3. เปิดและห่าน

3.1 ลูกเปิด

ลูกเปิดเดินไป	ลูกไก่วิ่งมา
ลูกแมวเที่ยวหา	ลูกหมาแอบนอน

(ฉันทน์ ชำวีไล)

3.2 เป็ด

ก้ำบ ก้ำบ ก้ำบ	เปิดอบน้ำในคลอง
ตาก็จ้องแลมอง	เพราะในคลองมีหอยปลาปู
ก้ำบ ก้ำบ ก้ำบ	เปิดอบน้ำในคู
ตาก็จ้องแลดู	เพราะในคูมีหอยปูปลา

(สุกรี ไกรเลิศ)

- 3.3 เบ็ดน้อย
เบ็ดเอ๋ย เบ็ดน้อย ค็ือรึ้นบ่อย ๆ จึงสิ้นชีวิต
แม่ตักเตือนเจ้าก็ไม่คิด จึงสิ้นชีวิตน่าสงสารเอ๋ย
- 3.4 เบ็ด
เบ็ดน้อยลอยล่องเหนือน้ำ งามจำขนขาวตลอด
ชูหางคอร้องก้องไปตามทาง ระหว่างพงอ้อและกอบัว
ก้ำบ ก้ำบ ก้ำบ ก้ำบ ก้ำบ
- 3.5 ลูกเบ็ด
กิว กิว กิว กิว กิว ลูกเบ็ดมันหิวจะกินอาหาร
กินอ้อมแล้วมันขึ้นบาน ลงในท้องธารสำราญสุขใจ
เลี้ยงเบ็ดหมั่นให้อาหาร อ้อมไม่ช้านานเติบโตเร็วไว
ถึงเวลามันจะออกไป พอกพอใจตอบแทนเราเอ๋ย
- 3.6 เป็นดิน
ขามเมื่อเบ็ดมันเดินไป มองแล้วไม่น่าดูเลย
จำไว้เถิดเพื่อนเอ๋ยเอ๋ย จงอย่าเดินให้เหมือนเบ็ด
- 3.7 ลูกเป็นชน
เบ็ดน้อยห้าตัว เตะตะตามกัน
เดินเพลิดเพลิด มาในไพรวัน
กาบ กาบ กาบ แม่เรียกเสียงดัง
เบ็ดน้อยสี่ตัว กลับมาน่าซัง
เบ็ดน้อยสี่ตัว เตะตะตามกัน
เดินเพลิดเพลิด มาในไพรวัน
กาบ กาบ กาบ แม่เรียกเสียงดัง
เบ็ดน้อยสามตัว กลับมาน่าซัง

เปิดน้อยสามตัว	เตาะเตาะตามกัน
เดินเพลิดเพลิน	มาในไพรวัน
กาบ กาบ กาบ	แม่เรียกเสียงคัง
เปิดน้อยสองตัว	กลับมาน่าซัง
เปิดน้อยสองตัว	เตาะเตาะตามกัน
เดินเพลิดเพลิน	มาในไพรวัน
กาบ กาบ กาบ	แม่เรียกเสียงคัง
เปิดน้อยหนึ่งตัว	กลับมาน่าซัง
เปิดน้อยหนึ่งตัว	เตาะเตาะตามกัน
เดินเพลิดเพลิน	มาในไพรวัน
กาบ กาบ กาบ	แม่เรียกเสียงคัง
ไม่กลับเลย	นะ เอนน่าซัง
แม่เปิดขนงาม	เดินตามลูกไป
กาบ กาบ กาบ	กีกก้องในไพร
กาบ กาบ กาบ	แม่เรียกเสียงคัง
เปิดน้อยห้าตัว	กลับมาดีจัง

3.8 เสียงเปิด

เปิดเอ๋ยเปิด

ส่งเสียงจิงเอ็ด

เปิดร้อง ก้าบ ก้าบ

(พรพิไล เลิศวิชา)

3.9 เสียงห่าน

ห่านเอ๋ยห่าน

ส่งเสียง ฮ้าน ฮ้าน

เจ้าห่าน คอยาว

(พรพิไล เลิศวิชา)

3.10 ห่าน

ห่านป่าน่าดู

รวมกันเป็นหมู่	บินเที่ยวไกลไกล
ห่านที่คนเลี้ยง	มันบินไม่ได้
ถ้ามองเห็นใคร	ร้องดังประจำ

4. ไก่

4.1 แม่ไก่

แม่ไก่อยู่ในตะกร้า	ไข่ไข่ มาสี่ห้าใบ
อีแม่ก็มาได้	อีแม่ไก่ไล่ตีกา
หมาใหญ่ก็ไล่เห่า	หมูในเล้าแลดูหมา
ปูแสมแลปูนา	กะปุม้าปูทะเล
เต่านาแลเต่าดำ	อยู่ในน้ำกะจะเข้า
ปลาทูลู่ทะเล	ปลาซีเหร์ไม่สู้ดี

(ประถม ก กา)

4.2 กู๊กไก่

กู๊กกู๊กไก่	เลี้ยงลูกจนใหญ่
ไม่มีนมให้ลูกกิน	ลูกร้องเจ็บเจ็บ
แม่ก็เรียกมาคู้ยดิน	ทำมาหากินตามประสาไก่เอย

4.3 แม่ไก่ฟักไข่

แม่ไก่เอ๋ยมานั่งฟักไข่	สองปีกป้องไว้ไม่ให้ใครลัก
ขอคูสักใบไข่คงน่ารัก	แล้วจะคืนให้ฟักจะได้ไหมเอย

- 4.8 ไก่อ่
 ไก่อ่ ไก่อ่ ไก่อ่
 ชวนกันไปคู้ยเจียหากิน
 ชวนกันกิน
 ตัวเล็กตัวใหญ่
 บ้างก็วิ่ง บ้างก็บิน
 จนตัวมันใหญ่
 (สุกรี ไกรเลิศ)
- 4.9 ไก่อ่
 ไก่อ่ตั้งไก่อ่ต่อ
 ไก่อ่ถูกถอนขน
 ไก่อ่ล่อไก่อ่ชน
 ไก่อ่ลงหม้อแกง
- 4.10 ไก่อ่แจ้
 ไก่อ่เอยไก่อ่แจ้
 บุญแม่หาไม้
 วิ่งเข้ารก
 เอยไก่อ่เอย
 วิ่งแร่เข้ารก
 ไม่มีใครเขากก
 ใครจะกกไก่อ่เอย
 เอยไก่อ่เอย
- 4.11 ลูกไก่อ่เจียบ
 เจียบ เจียบ
 ลูกเกลียดเปลือกไก่อ่
 จะกระเทาะให้ฟัง
 เจียบ เจียบ
 ลูกไก่อ่หงายหลัง
 เพราะห้ามไม่ฟัง
 ต้องหกคะเมน
 เจียบ เจียบ
 ลูกไก่อ่ตัวจิว
 มันร้องว่าหิว
 ขอข้าวกินหน่อย
 กินเสียลูกไก่อ่ตัวน้อย
 กินของอร่อย อิ่มแล้วสบาย
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)
- 4.12 ไก่อ่สวรรค์
 ไก่อ่สวรรค์ชั้นเอ็ก
 ดั่งเทวีอุบรรมงคล
 แ่ว่ววิเวกวังเวง
 ซอเจ้าจับใจ

(จากเรื่องบทเห่กล่อมพระบรรทม)

4.13 ไก่ของฉัน

ไก่ที่ฉันเลี้ยงเป็นเพื่อนทุกวัน

มันขันให้ฉันฟัง เอ๊ก อี้ เอก เอ๊ก อี้ เอก

อี อี้ อี้ อี้ อี้ ไก่เอ๋ย

(หม่อมคุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา)

4.14 ไก่ขัน

ตื่นเข้าพ้อไก่อีกขัน

เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก

เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก

แสงตะวันส่องจากฟากฟ้า

เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก

เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก

สวัสดิ์ดวงอาทิตย์จ้า

ที่ส่องแสงมาให้ความร้อนเรา

4.15 แม่ไก่

แม่ไก่เอ๋ยแม่ไก่

ปีกไข่มิกินอาหาร

ฉันนึกสงสาร

เสียจริงจริงเอ๋ย

4.16 นัย

แม่ไก่แจ้

เดินนำหน้าลูกไก่

วิ่งมาหนึ่ง

สองสามสี่ห้าหกเจ็ด

ชนเหลืองงาม

แปดเก้าสิบตามเป็นแถวทิว

4.17 ไก่แก้ว
 ไก่เอ๋ย ไก่แก้ว
 เสียงไก่ขันเตือนจิตให้คิดดู
 ชื่นนอนสายต่อไปไม่ตื่น
 ทุกชั่วโมงนาที่มีราคา
 ชันแหว่ปลุกเรายามเช้าตรู่
 ไฉนไก่จึงรู้จักเวลา
 คนจะแพ้ไก่แก้วเสียแล้วหนา
 ลูกขึ้นมากอบกิจสัมฤทธิ์ไธย
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

4.18 เสียงไก่
 ไก่เอ๋ยไก่
 ชุคอขันไป
 เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก
 (พรพิไล เลิศวิชา)

4.19 ลูกไก่
 ลูกเอ๋ยลูกไก่
 ฟังออกจากไข่
 ลูกไก่ กู๊ก กู๊ก

4.20 กู๊ก กู๊ก ไก่
 กู๊ก ไก่เอ๋ย ออกจากไข่
 แม่ไก่เลี้ยงดู เขี้ยวบินมา
 พากันวิ่งพรวุ เข้าไปซุกอยู่
 ได้ปีกแม่เอ๋ย

5. นก

5.1 นกขมิ้น

5.1.1 นกขมิ้น

เจ้านกขมิ้นเหลืองอ่อนเอ๋ย
 จะนอนไหนก็นอนได้
 ลมพระพายชายพัดมาอ่อน อ่อน
 คำแล้วจะนอนที่ตรงไหน
 สุมทุมพุ่มไม้ก็เคยนอน
 เจ้าเคยรمانนอนรัง เอ๋ย

(บทกลอนกล่อมเด็ก ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ)

5.1.2 นกขมิ้น

เจ้านกขมิ้นเหลืองอ่อนเอ๋ย	คำแล้วจะนอนที่ตรงไหน
จะนอนไหนก็นอนได้	สุขุมพุ่มไม้ก็เคยนอน
ลมพัดมาอ่อน อ่อน	เจ้าก็ร่อนไปตามลม เอ๋ย
ดอกเอ๋ย	ดอกขจร
นกขมิ้นเหลืองอ่อน	คำแล้วจะนอนไหนเอ๋ย

5.1.3 นกขมิ้นเหลืองอ่อน

นกเอ๋ยปีกมิฉิว	นกขมิ้นเรือเรือเหลืองอ่อน
ถึงเวลาหากินก็บินจร	ครั้นสายันห์ร้อนมานอนรัง
ความเคยคุ้นสุกฉาอุตสาหะ	ไม่เคยละพุ่มไม้ที่ใจหวัง
เพราะปากเพียรชอบที่มีกำลัง	เป็นที่ตั้งตนรอดตลอดเอ๋ย

(ชั้นภักดีอาสา (พระอมรสินธพ นก))

5.1.4 เจ้านกขมิ้น

เจ้านกขมิ้นจะบินไปไหน	บินไปใกล้หรือไกลไหนใดหรือบอก
-----------------------	------------------------------

ที่

จากไปไกลรังระว่างให้ดี	หากเหตุร้ายเกิดมีเห็นจะต้องโสกศลย์
หยุดพักเสียน้อยแล้วค่อยบินถลากลับมาก่อนขวัญตายอ่อนมาเสียดึงพัน	
ประมาทพลาดไปแล้วใครจะช่วยเจ้าทัน	อยากเตือนให้เจ้านั้นรู้ทันก่อนภัยจะมี

5.2 นกเขา

5.2.1 นกเขาขัน

นกเขาขันก้องเอ๋ย	ดูเหว่าเข้าร้องอยู่ในดง
ฟังแก้วแว่วเสียงหงส์	ชมดงพ้อคนเดียวเอ๋ย

5.2.2 นกเขา

นกเขาเอ๋ย	ขับแต่เข้าจนเที่ยง
-----------	--------------------

พระสุริยาบ้ายเบียง เทียงแล้วนอนเถटना

5.2.3 นกเขาขันก้อง

นกเขาขันก้อง	คูเหว่าเข้าร้องอยู่ในดง
ฟังแก้วแว่วเสียงหงส์	ชมดงพ่อกนเดี้ยวเอย

5.2.4 นกเขาขัน

นกเขาเจ้าส่งเสียงขัน	ตลอดทั้งวันที่ในแดนป่า
เป็นสุขอยู่ทุกเวลา	เสียงมันขันจ้า จู้กรู จู้กรู
จู้ จุก กรุก จุกกรุก	สนุกนักหนา
จู้ สุกรู จู้สุกรูคูมา	เสียงมันเริงรำ จู้กรู จู้กรู

5.2.5 นกเขาขันแต่เข้าไปจนเทียง

นกเอียนกเขา	ขันแต่เข้าหลายหนไปจนเทียง
สามเส้ากุกแกมแซมสำเนียง	เสนาะเสียงเพียงจะรีบจับระงับ
อันมารดาร์กบุตรสุดถนอม	สู้ขับกล่อมไกวเปลเห่ให้หลับ
พระคุณท่านชาวชิมอย่าลืมลับ	หมั่นค้ำับค้ำาเข้านะเจ้าเอย

(หลวงวิจิตรวาทการ)

5.2.6 เจ้านกเขา

เจ้านกเขาเอย	ขันแต่เข้าจนเย็น
ขันไปเถิดให้ฟังดังแม่จะฟังเสียงเล่น	เสียงเย็นน้กเอย

5.2.7 นกเขาเถื่อน

เจ้านกเขาเถื่อนเอย	ให้เจ้าอยู่เรือนเลี้ยงน้อง
แม่จะไปขายของ	เลี้ยงน้องเถิดพ่อกน

5.2.8 นกเขาชะแม

จู๊สุกกรู จู๊สุกกรู จู๊สุกกรู นกเขาขันอยู่ในร่มไพรพฤกษ์
 จู๊สุกกรู จู๊สุกกรู ก้องกึก ในร่มไพรพฤกษ์สำเนียงเสียงจ้ำ
 จุกกรู จุกกรู จุกกรู กู้ก้องพนา ตั้งแต่รุ่งทิวา จู๊สุกกรู คุมา เสียงปักษาเรื่อยรี
 ฟังยิ่งฟังเหมือนดังบรรเลง กล่อมด้วยเพลงคนตรี
 โอ้วเจ้าปักษี ส่งสำเนียงเสียงดี เร้าฤดี เพลิดเพลิน
 (จิ้น ศิลปบรรเลง)

5.2.9 นกเขาชะแม

นั่งฟังนกเขาคุ จุกจุกกรู นกมันเรียกคู่ของมัน
 ฟังเหมือนดังเธอกับฉัน คู่เรียกหากันฉันนั่งคอยอยู่
 แต่เฝ้ารอหลงรอ ฉันเฝ้ารอก็ไม่มาเสียที
 ใจหนอใจเธอช่างไม่ยอติ ปล่อยให้ฉันนี้หลงละเมอเพื่อพรา
 มาแล้วหนอมิควรคว่นพ้อว่าลืมห้อยคำ อยากฟังเสียงเธอพรา
 ยิ่งได้ยินน้ำคำแสนชื่นน้ำวิญญา จงอย่าเคืองจงอย่าข้อง
 มานั่งฟังเสียงร้องของนกเขาชวา คู่เพรียกเรียกหา จู๊สุกกรู คุมาเร้าอรารำลึก
 (จิ้น ศิลปบรรเลง)

5.2.10 นกเขา

นกเขาตื่นแต่เช้าเจ้าก็ออกจากรังมา
 แสวงหาอาหารกินจนอิ่มหน้า
 ไม่แตกฝูงทำอะไรพร้อมใจทำ
 เพื่อความสำราญสุขหมู่ของตน
 บินพริบ ๆ พร้อมเพรียงคลอเคียงไป
 ลงจับต้นมะลิไพรลงไ้ไซ้ขน
 แล้วแผ่หางกางปีกวังอลวน
 สืบสนสัตว์ออกเข้าหยอกกัน

แล้วผลัดกันจิกไรให้เพื่อนนก

เต็นหยก ๆ จับสะตอโก่งคอขัน
เสียงคู ๆ ก้องไปในไพรวัน
เกษมสันต์ทั่วหน้าปีกษาเอย

5.2.11 เสียงนกเขา

นกเอียนกเขา

กู่ขันแต่เช้า

จู้กรู จู้กรู

(พรพิไล เลิศวิชา)

5.3 นกกระจอก - นกกระจิบ - นกกระจาบ

5.3.1 นกกระจอก

นกกระจอก

กินดอกไม้เล็ก

สาวแก่แม่หม้าย

จะได้ฟัวเด็ก

5.3.2 นกกระจอก

นกกระจอกจ้อจอก

อยู่ในกระบอกไม้

นกเอียงเสียงใสเป็นนายโรง

คลั่งโคลงเป็นนางเอก

5.3.3 นกกระจอก - นกกระจิบ

นกกระจอกไปบอก

นกกระจิบ

ว่าอยากกินทองหยิบ

ช่วยทำให้ที่

นกกระจิบ

ก็ไปซื้อน้ำตาล

เอามาทำของหวาน

ทองหยิบอย่างดี

เสร็จแล้ว

นกกระจิบไปบอก

ให้นกกระจอก

แต่งตัวราตรี

มากินทองหยิบ

มาจิบน้ำชา

นกระจอกรีบมา

ด้วยความยินดี

(ฐะปะนีย์ นรกรทรพ)

5.3.4 นกระจิบ

เจ้านกระจิบเอย

บินมาลิลิบเทียมเมฆ

ตัวไหนจะเป็นเอก

การเวกเจ้าตัวเดียวเอย

5.3.5 เสียงนกระจิบ

นกระเจียนนกระจิบ

เซียงแซ่ จีบ จีบ

นกระจิบร้องเพลง

(พรพิไล เลิศวิชา)

5.3.6 นกระจาบ

นกระจาบหัวเหลืองเอย

คาบข้าวนาเมืองมาสองรวง

คาบมาว่าจะค่านาหลวง

แก้มพวงเจ้าคนเดียวเอย

5.3.7 นกระจาบ

นกระเจียนนกระจาบ

เห็นใบพวงลงคาบค่อยเพียรขน

มาสอดสอยด้วยจงอยปากของตน

ราวกับคนช่างพินิจคิดทำรัง

ช่างละเอียดเสียดสลับออกซบซ้อน

อยู่พักร่อนนอนร่วมได้สมหวัง

แม่นทำการหมั่นพินิจคิดระวัง

ให้ได้ดังนกระจาบไม่อยากเอย

(ทัต เปรียญ)

5.4 นกเอี้ยง

5.4.1 นกเอี้ยง

นกเอี้ยงเอย

ขนปีกเจ้าเอี้ยงหางก็กลม

จับอยู่ที่ท้ายสนม

เอวกลมแม่คนเดียวเอย

5.4.2 นกเอี้ยง

นกเอี้ยงนกเอี้ยง	บ้ายเบียงฝากกายกับควายทู่
จับหลังจิกกินรีนยุง	เฝ้าบำรุงรักษาอุตสาห์ท่า
ตัวน้อยหมายฟังซึ่งผู้ใหญ่	จึงอาศัยควายเฒ่าทุกเช้าค่ำ
หนูน้อยร้อยซึ่งจงฟังคำ	ควรจำอย่างเขียงนกเอี้ยงเอย

(นายแก้ว)

5.4.3 นกเอี้ยง

นกเอี้ยงนกเอี้ยง
 คนเข้าใจว่าเจ้าเลี้ยงซึ่งควายเฒ่า
 แต่นกเอี้ยงนั้นเลี้ยงทำงานเบา
 แม้อาหารก็ไปเอาบนหลังควาย
 เปรียบเหมือนคนทำตนเป็นกาฝาก
 รู้มากเอาเปรียบคนทั้งหลาย
 หนึ่งงานหนักคอยสมัครทำงานสบาย
 จึงนำอายเพราะเอาเขียงนกเอี้ยงเอย

(หลวงวิจิตรวาทการ)

5.4.4 นกเอี้ยง

นกเอี้ยงเอย	มาเลี้ยงควายเฒ่า
ควายกินข้าว	นกเอี้ยงหัวโต
มาจับต้นโพ	ร้องให้หึงหึง
มาจับต้นขิง	เขาก็ยิ่งลงมา
มาจับต้นข่า	เขาก็ดำแม่ให้
มาจับต้นตะไคร้	เขาใส่หม้อแกง
ค้ำน้ำพริกแดงแดง	แกงอ้ายนกเอี้ยง

5.4.5 นกเอี้ยง

นกเอี้ยงเอย	มาเลี้ยงควายเต่า
อ้ายควายกินข้าว	นกเอี้ยงโกนจุก
อ้ายนกอีออก	มันไปทำขวัญ
เจ้านกอัญชัญ	มันไปสวดมนต์
นกกะยางกลางฝ่น	ก็มาพร้อมกัน

5.4.6 เฝียงนกเอี้ยง

นกเอี้ยงนกเอี้ยง
 ร้องอ้ออีเอียง
 เฝียงกันลั่นเอย
 (พรพิไล เลิศวิชา)

5.5 นกแก้ว

5.5.1 นกแก้ว

นกเอี้ยงนกแก้ว	เจ้าบินไปแล้วอย่าบินไปลับ
บินไกล บินไกล บินไกล	เกินไป จะโดนถูกจับ
ขอเชิญเจ้ากลับ	มา ไวไว
	(สุกรี ไกรเลิศ)

5.5.2 นกแก้ว

แก้วเอ๋ยแก้ว	แก้วแก้วเจรจา
มันรู้ภาษา	พูดตามคนสอน
เจ้าของพูดเพราะ	แก้วเกาะจับคอน
อุตสาห์ว่าวอน	พูดเพราะตามไป
แก้วเอ๋ยแก้ว	แก้วแก้วเลี้ยงดำ
มันรู้ภาษา	ร้องคำเป็นไฟ
เจ้าของดำเก่ง	แก้วเบ่งเหลือใจ

จีนพาไปไหน

ขายหน้าเขาเอย

(จูประนี๋ นาคทรพ)

5.5.3 นกแก้ว

นกแก้วปากงุ้มขนเขียว

ตัวนิดเดียวเกาะกิ่งไม้

ร้องเพลงเสียงเสนาะไปทั่วไพร

ให้เด็กหญิงชายได้ยิน

5.5.4 ตะกุ่มโปง

นกเอยนกแก้ว

เสียงแจ้วแจ้วพูดจาม่าสงสาร

คอยซักถามตามเขาไม่เข้าการ

ควรรคิดอ่านใช้ปัญญาประสาน

สิ่งที่ก่อให้เกิดซึ่งปัญญา

คือวิชาความรู้ผู้ฝึกฝน

จะได้พูดได้คิดตามจิตตน

ไม่พรับ่นเหมือนนกแก้วแจ้วแจ้วเอย

(อาภรณ์ มนตรีศาสตร์)

5.6 นกกาเหว่า

5.6.1 นกกาเหว่า

นกกาเหว่าเอย

ไซให้แม่กาฟัก

แม่กาก็หลงรัก

คิดว่าลูกในอุทร

คาบข้าวมาเผื่อ

คาบเหยื่อมาป้อน

ถนอมไว้ในรังนอน

จนลูกอ่อนสอนบิน

5.6.2 นกกาเหว่า

กาเหว่าเอย

ไซไว้ให้แม่กาฟัก

แม่กาก็หลงรัก

คิดว่าลูกในอุทร

คาบเอาข้าวมาเผื่อ

ไปคาบเอาเหยื่อมาป้อน

ถนอมไว้ในรักนอน

ซ่อนเหยื่อมาให้กิน

ปีกเจ้ายังอ่อนคลอเคล

ท้อแท้จะสอนบิน

แม่กาพาไปหากิน

ที่ปากน้ำพระคงคา

ดินเจ้าเหยียบสาหร่าย

ปากก็ใช้หาปลา

กินกุ้งและกินกั้ง

กินหอยกระพังแมงดา

กินแล้วก็โผมา	จับที่ต้นหว้าโพธิ์ทอง
ยังมีนายพราน	เที่ยวเยี่ยมเยี่ยมมองมอง
ยกปืนขึ้นส่อง	จ้องเอาแม่กาดำ
ตั้งหนึ่งว่าจะด้อม	อีกตัวหนึ่งนั้นว่าจะยำ
กินนางแม่กาดำ	คำวันนี้คุณแม่่า

(จาก บทกลอนกล่อมเด็ก ของ หอพระสมุดวชิรญาณ)

5.6.3 ดูเหว่า

ดูเอ๋ยดูเหว่า	ฝิปากเจ้าเหลือเอกวิเวกวาน
ผู้ใดฟังวังเวงบรรเลงลาญ	นำสงสารน้ำเสียงเจ้าเกลี้ยงกลม
เป็นมนุษย์สุดคึกที่ปาก	ถึงจนยากพูดจริงทุกสิ่งสม
ไม่หลอนหลอกปลอกปลิ้นด้วยลิ้นลม	คนคงชมว่าเพราะเสนาะเอย

(นายแก้ว)

5.6.4 เสียงดูเหว่า

เสียงดูเหว่าเราร้อง	เสนาะก้องกังวาล
ไก่อ่ระชั้นชันขาน	วิเวกวานวังเวง
เหมหงส์บุหร้อง	ดังพาทย์ฆ้องประโคมเพลง
กระซังกี่ตัวเอง	เสียงหงแห่งวังเวงใจ

(จากเรื่องเห่เรื่องกาเกี)

5.6.5 เสียงนกกาเหว่า

กาเอ๋ยกาเหว่า
ส่งเสียงเร่เร้า
ดูเว้า ดูเว้า

(พรพิไล เลิศวิชา)

5.7 นกการเวก

5.7.1 นกการเวก

นกอโหล่นอเอย	คือนางนกการเวก
บินสูงสุดเมฆ	ข้ามภูเขาสาร
ทั้งปีกหางเจ้านารัก	ใครจักได้ทำหมอน
เจ้าข้ามเขาสาร	จะไปนอนไหนเอย

5.7.2 นกการเวก

มองเห็นนกลอยคว้างอยู่กลางเมฆ	การเวกบินวนบนเวหา
กลางอากาศมิได้ขาดสักเวลา	แอบพฤษยาสุมทุมพุ่มไพร
นอกเข็ยนกการเวกช่างเอกแท้	ลอยอยู่แต่เวหาอากาศใส
อยากจะได้ยงเอาไว้ชมให้สนใจ	ทำไฉนจะได้ลงมาดิน
ไอ้เจ้านกการเวกเอกปักษี	จะปราณีตอบบ้างดังถวิล
เจ้าอยู่บนเวหาเข้าอยู่ดิน	สุดจะจินตนาใครมาไว้ชม

5.7.3 การเวก

การเวกโผผินบินร่อน	อยู่ในกลางอัมพรเวหน
ลอยละลิวอยู่ในทิพย์โพยมบน	เหลือจะยลแลไปสุดสายตา
เข้าแฝงกายอยู่ในสายวลาหก	น้อยหรือนกการเวกเอกหนักหนา
เจ้าแอบแฝงอยู่ในแสงพระจันทร์	อยู่ฟากฟ้ามิได้จรลงนอนรัง
ศศิธรจรแจ่มกระจ่างจับ	ก็แลดับหายไปไม่มีหวัง
แสนวิตกกอกเราเฝ้าระวัง	เฝ้าแต่ตั้งตาแลชะเง้อคอย

(ของเก่า)

5.8 นกคั้งโคลง

5.8.1 นกคั้งโคลง

นกคั้งโคลงเอย	มันมาชิงโพรงนกเอียง
เห็นเจ้าของเขามา	มันกลับหันมาเถียง
ร้องอ้อยอี่เอียงอี่เอียง	เถียงเจ้าของเขาเอย

5.8.2 นกคั้งโคลงเข้าโพรงนกเอียง

นกเอียนกคั้งโคลง	หลงเข้าโพรงนกเอียงเถียงเจ้าของ
อ้อยอี่เอียงอ้อยอี่เอียงส่งเสียงร้อง	เจ้าของเขาว่าหน้าไม่อาย
แต่หนักยังรู้ผิดจริง	นักปราชญ์รู้พลังไม่แม่นยำ
แต่รีบผัดพ้ออ่อนร้าย	ภายหลังจงระวังอย่าปลั่งเอย

(หลวงวิจิตรวาทการ)

5.9 นกกระทง

5.9.1 นกกระทง

นกกระทงเอย	ทำกั้นตุงตุงว่าจะไข
สานพ้อมใบใหญ่	ใส่ไข่นกกระทงเอย

5.9.2 เจ้านกกระทง

เจ้านกกระทงเอย	ทำตุงตุงตุงว่าจะไข
สานพ้อมใบใหญ่	ใส่ไข่นกกระทง
ด้วยว่าไข่มันโต	เท่าแดงโอบางละมุง
ไข่กลั่นดั่งพลู	เจ้านกกระทงก็บินไป

5.10 นกนางนวล

5.10.1 นกนางนวล

นกเอี้ยงเจ้าพนักงานนางนวลเอย	เจ้าบินชมเชยถลาร่อนว่อนเวหา
ขามเจ้าร้อนลม	คนได้ชมแสนซึ่งตริงตรา
สายลมพัดเฉื่อยโซขมา (ลือ)	นกริงลมเล่าร่อมถลา (ลือ)
แสงสุริย์ส่องทองแสงงามตา	ครั้นขามสนชยานกนางนวลควรรชม (ปัญญา รุ่งเรือง)

5.11 นกยูง

5.11.1 นกยูงงาม

นกยูงงามเพริศแพรวแวววิจิตร	ยิ่งโสภิตยามร้อน	พ้อนแพนหาง
สีเลื่อมลายเลขาสง่าสอาง		แม้ทิ้งร่างขนยังอยู่ชูกำมัน
มนุษย์งามสรรพวงศักร่างระหง		แต่ทรวดทรงด้วยอาภรณ์สุนทร
สรรพ์	สิ้นชีพแล้วทิ้งกายสลายปลัน	งานเท่านั้นเตือนใจให้คนจำ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

5.11.2 เสียนกยูง

ยูงเอี้ยยูงทอง
 รำแพนหางร้อง
 กระโค้งโห่ง กระโค้งโห่ง
 (พรพิไล เลิศวิชา)

5.12 นกพิราบ

5.12.1 นกพิราบ

พิบพิบ	พิบพิบขยับบิน	พิบพิบ	พิบพิบขยับบิน
ฝูงนกพิราบดำและเทาน่ารักจริงหนา	มันเวียนวนอยู่บนหลังคา		

แสนเรีงร่าพาเราสุขใจ

พื้บพื้บ พื้บพื้บ

แสนเรีงร่าพาเราสุขใจ

พื้บพื้บ พื้บพื้บ

5.13 นกโพระดก

5.13.1 เสียงนกโพระดก

โโพเอ๊ยโพระดก

มันร้องโสกปึก

โพระดกร้องเพลง

5.14 นกฮูก และนกเค้าแมว

5.14.1 เสียงนกฮูก

นกเอี้ยนกฮูก

ชอบยี่นเจ้าจุก

ฮูกคราง ฮือ ฮือ

5.14.2 นกเค้าแมว

เค้าแมวนกฮูก

ออกไข่เป็นลูก

ตะวันลับฟ้า

จับหนูเร็วไว

เท่าฟองไข่ไก่

มันก็บินไป

เป็นอาหารมัน

5.15 นกทั่ว ๆ ไป

5.15.1 นกน้อย

นกน้อย	ช่างพูดจ้อยเจนนหัดซัดภาษา
บรรเลงลานหวานหูวิญญา	เหมือนจะพาให้สบายวายนั่ง
ยืนลำน้าซ้าทำนองแต่สองอย่าง	ไม่เปลี่ยนบ้างจนจะเบื่อเหลือคิดถึง
เคยฟังจับจับจิตคิดทรวงตรึง	ปืมประหนึ่งกลบสำเนียงเสียงนกเอย

(รัชกาลที่ 5)

5.15.2 ลูกนก

เสียงนกจู๋	คูชิน่ารัก
พ่อแม่พร้อมพรัก	สอนลูกน้อยบิน
โผกึ่งเตี้ยเตี้ย	บินเรียตคิดิน
เรียวแรงแทบสิ้น	หัดบินทุกวัน

(กิตติวดี บุญชื้อ)

5.15.3 นกน้อยน่ารัก

นกน้อยน่ารัก	รู้จักทักทาย
ตัวเล็กตัวใหญ่	บินไปบินมา
สีดำ สีขาว	สีเทา สีฟ้า
สีเหลืองเข็นดา	บินหาอาหาร
แมลงและถั่ว	ข้าวทั่วถิ่นฐาน
กิ่งไม้คือคาน	เกาะเรียงเคียงกัน
ขามเข็นบินกลับ	รังหลับนอนพลัน
นกมีสุขสันต์	ทุกวันคืนเอย

(สมพิศ สิริภักทรวณิช)

5.15.4 นกน้อย

นกเขยนกน้อยน้อย	เจ้าค่อยค่อยเคลื่อนคล้อยมา
พวกเรานี้เฝ้าคอยหา	มาเถิดมาขอให้ข้าชม
นกเขยนกน้อยน้อย	บินลอยตามสายลม
ปีกหางกางสวยสม	บินเล่นลมระเริงใจ
นกเขยนกน้อยน้อย	บินลอยตามลมไป
บอกแม่ว่าดวงใจ	แม้อยู่ไกลคนึงถึง

(เบญจา แสงมะลิ และสวัสดิ์ ณ พัทลุง)

5.15.5 นกน้อย

นกน้อยจู้จี้	อยู่ที่กิ่งไม้
ร้องเพลงสุขใจ	เบิกบานทุกวัน
ใครได้ยินแล้ว	ผ่องแผ้วสุขสันต์
หายทุกข์โศกพลัน	แจ่มใสสำราญ
แจ้วแจ้วจำเรียง	เสนาะเสียงสกุณา
บนกิ่งพุดกษา	กลางดงพงไพร
ดูคนตรีขาน	แว่วหวานจับใจ
ขึ้นแซมแจ่มใส	สิ้นทุกข์กังวล

5.15.6 นกอะไร

โน่นชนิดูนกอะไร	อยากบินไปเหมือนนกกา
เที่ยงสำราญ เทียวสำราญ	จิตใจชื่นบานในท้องนา

5.15.7 นกเจ้าสำราญ

นกเอ๋ยบินไป	เริงใจสำราญลอยลม
โผลงจับไม้คอนร่ม	ชมหมู่ไม้หลายอย่างต่างพันธุ์
นกเอ๋ยนกร้องเพลง	วังเวงร้องเพลงทั้งวัน
คำลงกลับรังพร้อมกัน	รุ่งขึ้นพลันแล้วบินร้องเพลง

(อร่าม ขาวสะอาด)

5.15.8 นกสีชมพู

นกสีชมพูเอ๋ย
ร้องต้อยตวิดต้อยเดียว

มันจับอยู่ที่ไม้เรียว
อ้ายบัดดีเดียวเดียวเอ๋ย

5.15.9 ปีกษาการเวก

ปีกษาการเวก
ร่อนร้องซ้องเสียว

แฝงเมฆมองเมียว
สำเนียงเสนาะเพราะเพรง
(จากเรื่อง เทห์ล้อมพระบรรทม)

5.15.10 แม่นกกกกอด

แม่นกกกกอด
แจ้วแจ้วแก้วกะลิ่ง

ลูกพลอดวอนวิง
จับที่กิ่งไทรทอง
(จากเรื่องเห่เรื่องพระอภัยมณี)

5.15.11 ลงสรนงกระจอก

โอ้เจ้านกน้อยน้อยเอ๋ย
ตัวผู้ทิ้งเสียว
เจ้าก็เที่ยวกระเซอะกระซัง
เจ้านกแก้วเอ๋ย
น่ารักน่าชัง
โอ้เจ้าดอกขจร

เจ้าคาบฝอยมาทำรัง
ตัวเมียเขาก็ไม่อินัง
ไปหารังเปล่าเอ๋ย
พลอดแจ้ว ๆ อยู่บนคอน
เอาฝรั่งเข้ามาป้อน
ยิ่งคิดยิ่งอ่อนใจเอ๋ย

5.15.12 แจ้วแจ้ว

แจ้วแจ้วแก้วพลอด
กระดุมพู่เป็นคู่เคียง
ฝูงอีดุ่มคุ้มขาบ
นกออกเอียงเคียงคืบแค

นอดนอดน้ำเสียว
เค้าโมงเมียงมองแล
กระจิบกระจาบจ้อแจ
เสียวซ้อแซ่สนั่นไพร

โพระคณันโอกเสียง	เสนาะสำเนียงนกตระไน
กินป्लीเปล้าเขาไฟ	จับกิ่งไม้มองเมียง
ไก่อฟ้าพญาลอ	ขันจ้อแจ้วเสียง
นกอุลอคลอคเสียง	กระเรียนเรียงรังนาน
ฝูงยางกรอกคอกบัว	กระเต็นกระตัวหัวขวาน
เบญจวรรณขันขาน	บ้างบินผ่านโศจร
กุลาให้โกกิด	นกขมึ้นเหลืองอ่อน
เรียงจับสลับสลอน	นางนวลนอนแนบนาง
บ้างเวียนวังบนกิ่งไม้	บ้างซุกใช้ปีกหาง
ชมเพลินเดินพลาจ	วิเวกวังเวงใจ

(จากเรื่องเห่เรื่องพระอภัยมณี)

5.15.13 นกกลับรัง

หมุ่นกกาเสียงร้องเรียกมา	คำลงแล้วเราต้องลานกกากลับรัง
อยู่หนใดหาทางสู่รัง	คำลงแล้วจงระวังหาทางไปบ้าน
นกลีบกินหลงไปในไพรสมน্থ	เหลียวหาใครไร้ทางช่างมีคมน
หมุ่นกกาเสียงร้องเรียกมา	คำลงแล้วเราต้องลงหาทางกลับบ้าน

(อวบ เหมะรัชตะ)

5.15.14 นกยูง

นกยูงนำฝูงร่อนมา	ฝูงกามาเกาะต้นไทร
แขกเต้าบินมาแต่ไกล	นกเขาใหญ่โผเกาะต้นจันทร์
กระจาบโฉบจวบตาลง	กริ่งโครงเคล้าคู่กลอกันไป
นกแก้วส่งเสียงจ่านรร	สุขสันต์อยู่ในพนา

5.15.15 นางนกครวญ

เจ้าเอยนกใด	เจ้าบินมาอยู่ยี่ดยี่ด
บินมาจนมืด	นางนกจะนอนรังไหน
มีรวงร้าวรา	ข้าจะให้เจ้าอาศัย
มาแล้วจะกลับไป	ยากแก่ใจนะเจ้าเอย

5.15.16 นางนภอม

เจ้าเอยนกใด	บินมาอยู่ระคาย
จับอยู่ที่ชายหาด	ยังรินแม่น้ำมโนรมย์
แอ่นคอคอเคล้าคู่	บ้างจับอยู่จอมพนม
พีชีชวนเจ้าชม	สว่างอารมณ์เจ้าเอย
นางนภนั้นโถมงาม	มีนามว่าสาธิตา
จับอยู่ยอดพุดกษา	จันรรจาแล้วจับใจ
คักได้จะให้ห้อง	ตีกรงทองมาใส่ไว้
ข้าวขาวคลุกกับไข่	จะแต่งให้เจ้ากินเอย
นกเอยนกใด	จับกึ่งไม้ชง่อนเขา
มีนามนกแขกเต้า	เคล้าคู่พลอดคังเสียงคน
ตัวเมียแนบแอบอยู่	ตัวผู้ช่วยไ้ไซ้ขน
คาบเหยื่อเพื่อเมียตน	เหมือนหน้ามกับพี่เอย
นกเอยนกนั้นฤา	อันมีชื่อว่านกแก้ว
ส่งเสียงอยู่จะแจ้ว	จับยังกึ่งแก้วแล้วพลอด
เสียงคู่เอิ้นคุนุก	ว่าสารรักเจ้าสาวกอด
สาวชาวตลาดยอด	กอดคอเจ้าแก้วพ่อเอย

5.15.17 ชมนก

นกระเต็นเขม่นมองปลา	นกระทาช่างงามวิไล
นกเหยี่ยวไม่น่าไว้ใจ	มันเลี้ยวลูกไก่ไปเป็นอาหาร
นกนางนวลชวนให้ชื่นชม	นกแอ่นลมคูน่าชื่นบาน
นกอี้ยงมันก็สำราญ	มันกินอาหารอยู่บนหลังควาย

5.15.18 สาธิตาเขมร

สาธิตาพาคู่เข้าสู่สม	ร้องระงมก้องมาแต่ป่าใหญ่
นกระเต็มเต็นต์ไต่อยู่ปลายไม้	แล้วหยุดไซ้ปีกหางให้นางนก
กรลุมพู่จับอยู่บนกิ่งไม้	ตระเวนไพรลับล่อเข้าออก

นกกินปลีบินรีเข้าที่รก โพระคคหุดมมองแล้วพองคอ
 นกเขาไพรเกาะตอไม้โคน บ้างกระโจน กลับกลอกแล้ว
 หลอกล่อ

นกขางข้างย่องบนกองออ เสียงแจจเจอร์จาภาษาถิ่น
 (บทของเก่า)

5.15.19 นกน้อย

แม่นกผกผิน	โผบินจากฟ้า
กางปีกรอนมา	หาเหยื่อป้อนลูก
จิบ จิบ นกน้อย	รอคอยพันผูก
เหมือนแม่รักลูก	เฝ้าปลูกรักเอย

(พรพิไล เลิศวิชา)

5.15.20 เจ้าสาริกา

อนิจจาเจ้าสาริกาแก้ว	ฟังเสียงแจ้วจับใจอยู่ในห้อง
มาอยู่เถิดพี่จะเลี้ยงริมกรงทอง	จะกอดประคองเคียงกันเท่านั้นเอย

(โปรด แม้นถึง)

5.15.21 สาลิกาแก้ว

ลูกนกเจ้าเชิญเข้ามาในกรงนี้	ข้างในดีกว่าข้างนอกฉันบอกให้
อยู่ข้างนอกต้องออกหาอาหาร ไกลอยู่ข้างในฉันจะเลี้ยงให้เพียงพอ	
พ่อหนูจำตามที่ว่านั้นผิดสิ้น	อาหารกินฉันหาได้ไม่ต้องขอ
จะบินไปไหนก็ได้ตามใจคอ	ไม่ชอบขอจากใครให้ต้องอาย

(ขง อิงคเวทย์)

5.15.22 นกบิน

เจ้านกน้อยคล้อยบินสู่เวหา	เจ้าถลาเล่นลมเพลินฤดี
บิน บินถลา ถลาเล่นลม	บินล่อง บินลอย บินถลา ถลาเล่นลม

5.15.23 ลูกนก

คูชิลูกนกเอย	เจ้าบ่เคยบินผกผัน
อายุเจ้าเขาวัววัย	อย่าเห็นไปไกลรวงรัง
ตัวเจ้ายังไม่ห่างอกแม่	(แตรม แตรม แตร่มแตรม)
	(วิชัย น้อยเสนีย์)

5.15.24 ลูกนก

ฝนอย่าเพิ่งตก	ลูกนกหารังยังไม่เจอ
แน่นกไปไหนเล่าเออ	อย่ามั่วแต่ผลอริบกลับรังนอน
ฝนตกเปาะเปะ	เปาะเปะ เปาะเปะ เปาะเปะ
ลูกนกเวะหลบฝนเสียก่อน	ฝนหยุดค่อยกลับรังนอน
เดี๋ยวจะเปียกปอน	เป็นหวัดแล้วไอ
ฝนตกเปาะเปะ	เปาะเปะ เปาะเปะ เปาะเปะ
ลูกนกเวะหลบฝนเสียก่อน	ฝนหยุดค่อยกลับรังนอน
เดี๋ยวจะเปียกปอน	เป็นหวัดแล้วจาม
	(รัชณี ศรีไพวรรณ)

5.15.25 นก

นกมีหลายพันธุ์	
ทั้งมีสีล้วน	อยู่กันเป็นหมู่
มีหลายขนาด	บ้างอยู่เป็นคู่
บ้างเสียงเพราะหู	บ้างพูดก็เป็น

5.15.26 นกน้อย

นกร้องก้องในไพร	หญิงเรไรเร้าระงม
ใบไม้ร่วงตามลม	เราไม่เบื่อเรือลอยดำ

5.15.27 นกป่า

ในป่ากลางภูเขา	เขาให้เราแสนพอใจ
ฝูงนกมีทั่วไป	ตัวเล็กใหญ่ต่างต่างพันธุ์
นกเขา เป็ด้า ตะขาบ	นกกระจาบ แซวสวรรค์
นกขมิ้น นกกินปลา	นกเงือก โพรระดก
เหล่านกกก นกไก่อฟ้า	แซงแซว นันหาญกล้า
ไล่จิกกา และเหยี่ยวหนี	ระวังไฟพร นกนางเขน
จับไม้เอน นกกินปลี	นกหัวขวาน นันสดสี
นกแขกเต้า นกเขาไฟ	ไก่อ้า พญาล่อ
ขุนทองลื้อ นกหกใหญ่	เขี้ยวก้านตอง พญาไฟ
ส่งเสียงใส กระทาดง	ตีทอง นกกิ่งโครง
บินจากโพรง แล้วถาลง	กะปูด แก้วโมงหลง
พูดเลียนเสียงคนเจรจา	นกไต่ไม้ จับไม้เรียง
ทั้งนกเอียง สาลิกา	นกกระวาง พิวาป่า
นกคู้เหว่า เว้าเสียงใส	นกแต้วแล้ว ชอบหากิน
ตามพื้นดินในป่าใหญ่	เขาชวา ซาปีไหนด
นกนางแอ่น แล่นลอยลม	นกยูง รำแพนหาง
แสนสำอาง ช่างสวยสม	ที่ทำน่านิยม
ยามชมฝูง ยูงรำแพน	เป็นสิ่งประดับป่า
ให้งามตายิ่งกว่าแดน	แหล่งใดในหล้า मैं
ธรรมชาติช่างสุดสร้างสรรค์	เราควรจะเมตตา
กรุณาต่อพวกมัน	ถนอมไว้ได้ชมกัน

อย่าไปล่าให้มันตาย

6. หงส์

6.1 พระยาหงส์ทอง

พระยาหงส์ทอง	เจ้าบินล่องลอยคองคา
ดินเหยียบสาหร่าย	ปากก็ส่วยหาปลา
กินกุ้งกินกั้ง	กินหอยกระพังแมงดา
กินแล้วโผมา	จับต้นหัวโพธิ์ทอง

6.2 หงส์ทอง

หงส์เอ๋ยหงส์ทอง	ลอยล่องอยู่บนฟากฟ้า
เล่นลมร่อนลอยลงมา	สู้ฟุ้งธาราเรใจ
มองเห็นหมู่ปลาในถ้ำ	บัวงามสีแสนสดใส
แมลงปอเกาะบัวบังใบ	ชื่นตาชื่นใจจริงเอ๋ย

(เบญจา แสงมลิ)

6.3 (ไม่มีชื่อ)

ที่เงื่อมเงาเขาสูง	แต่ล้วนฝูงเหมหงส์
ปีกเจ้าอ่อนร่อนลง	ประสวนส่งสำเนียง
นกยูงเป็นฝูงเพื่อน	เหมือนละครรำเรียง
กริดกรายขมายเมียง	ประสานเสียงสนั่นคง

(จาก เรื่อง เห่เรื่องกาเกี)

7. ผีเสื้อ

7.1 ผีเสื้อ

ผีเสื้อแสนงาม	บินตามดอกไม้
ขยับปีกกว้างไว	บินไปบินมา
โผชมดอกนี่	ถลาไปดอกนั้น
แสนสุขใจครัน	นะผีเสื้อเอ๋ย

(กิตติชาติ บุญชื้อ)

7.2 ผีเสื้อและดอกไม้

ดอกไม้สดสี	ผีเสื้อสดสวย
แสงแดดส่องด้วย	ช่วยให้ฉันเพลิดเพลิน

7.3 ผีเสื้อ

ผีเสื้อผีเสื้อ	งานเหลือแลเพลินเจริญจิต
ร้ายปีกบินร้าวทั่วทิศ	ชีวิตเรงสุขเสรี
เป็นมนุษย์ประเสริฐเลิศกว่า	บางคราสงสัยไฉนนี่
อิสระแห่งใจไม่มี	กลับทวิแต่ทุกข์ไร้สุขเอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

7.4 ผีเสื้อ

มาลี	ดอกดั่งสีบานเย็นเห็นหรือไม่
ผีเสื้ออ่อนร้อนคูอยู่ไฉไล	งามกระไรหนอผีเสื้อช่างเหลืองาม
กินอะไรเกิดที่ไหนผีเสื้อเอ๋ย	อย่าปิดเลยตอบต่อที่ซ้อถาม
น้องจะได้ไปเกิดไปกินตาม	ให้อร่ามงามเหมือนผีเสื้อเหลือสวยงาม

(จาก “เงาะป่า” รัชกาลที่ 5)

7.5 ดักแด้

ดักแด้โตไว	ดักแด้โตไว
หนอนตัวใหญ่	สืบไปคลานมา
หลากสีมีมากมาย	แดงขาวลายดูพรายนัยน์ตา
ระวังนกบินมา	จะถลาโฉบเจ้าไปกิน

นกการ้อง	เสียงก้องชวนฟัง
มันร้องเสียงดัง	ทั่วป่า
จิบ จิบ จิบ	เสียงจิบ จิบ จิบ
กา กา กา	เสียง กา กา กา
กรุก กรุก กรุก	เสียง กรุก กรุก กรุก
กา กา กา	กา กรุก กรุก

8.7 แม่กา

แม่เอ๋ยแม่กา	เที่ยวบินหาอาหารหลายฐานถิ่น
ได้เล็กน้อยค่อยคาบไปให้ลูกกิน	ลูกยังบินไม่เป็นเช่นแม่กา
แม่ฝนพรมลมหนาวแดดอ้าวอบ	ไม่ยอมหลบอยู่รังยังเพียรหา
ไม่กลัวแดดลมฝนทนไปมา	กลัวแต่ว่าลูกทั้งหมดจะอดเอ๋ย
	(ขง อิงคเวทย์)

8.8 สระอา

ก สระ อา	อ่านว่า กา อ่านว่า กา
กา โศผินบินมา	ร้องกา กา เสียงร้อยกา กา
ม สระ อา	อ่านว่า มา อ่านว่า มา
กา โศผินบินมา	ร้องกา กา เสียงร้อง กา กา

8.9 กากับนกยูง

นั้นแน่กาบินมาไวไว	จับต้นโพธิ์โฉบมาจับต้นไทร
เขาเล่าว่าที่กาต้องหน้าดำ	เพราะมันทำกรรมชั่วเอาไว้
ชอบลักลักทั้งกินสิ่งโสโครก	เลยอัปโซคนกยูงไม่เขียน
ลายให้	
หนูน้อยเอยจงจำให้ขึ้นใจ	ทำชั่วไปชั่วต้องเป็นเช่นกา

8.10 เสียงกา

กาเอ๋ยกา
บินโฉบไปมา
ร้องกา กา กา

(พรพิไล เลิศวิชา)

9. ค้างคาว

9.1 ค้างคาว

ค้างคาวเอย	บินมาขี้ดขี้ด
จนค้ำจนมีด	เจ้าจะไปสวนไหน
จะไปสวนหลวง	เก็บลูกมะม่วงมาฝากบ้างเนื้อ
ค้างคางเอย	บินมาขี้ดขี้ด
จนค้ำจนมีด	เจ้าจะไปสวนไหน
จะไปสวนนอก	เก็บลูกมะกอกมาฝากบ้างเนื้อ
ค้างคาวเอย	บินมาขี้ดขี้ด
จนค้ำจนมีด	เจ้าจะไปสวนไหน
จะไปสวนใน	เก็บลูกมะไฟมาฝากบ้างเนื้อ

9.2 ค้างคางกินกล้วย

ตัวอะไรเกาะไม้ห้อยหัว	ไปดูกันหน่อยว่าตัวอะไร
ไหนที่ไหนมันเกาะอยู่แห่งใด	อ้อตัวนี้เิงเรียกว่าค้างคาว
กลางวันห้วนไฟเร็นกายหลบนอน	กลางคืนซอกซอนออกหากินดาวว
มันกินอะไรรู้ไหมเล่าเธอ	กินกล้วยซิกเลอแทะทั้งเครือยาวยาว

(จีน ศิลปบรรเลง)

10 มด

10.1 มดแดง

มดเอ๋ยมดแดง	เล็กเล็กเร็วแรงแจจขยัน
ใครกล้ากรายทำร้ายถึงรังมัน	ก็วิ่งพรุกรุกกันมาทันที
ผู้ใดหรือมิได้ใจสาหัส	ปากกัดกันต่อไม่ถอยหนี
ถ้ารังเราใครกล้ามาราวิ	ต้องต่อตีทรหดเหมือนมดเอย

(ทัต เปரியุ)

10.2 มดน้อย

มดเอ๋ยมดน้อย	เห็นขนมอร่อยวางอยู่นั้น
อยากจะเก็บเอาไปกินกัน	แต่แรงนั้นมดน้อยไม่ค่อยมี
จึงเรียกเพื่อนมดมากกว่าสิบมด	ออกแรงหมดทุกตัวไม่วังหนี
พร้อมกันขนขนมไปได้อย่างดี	สามัคคีคือพลังตั้งนี้เอ๋ย

(หม่อมมดุษฎี มาลากุล)

10.3 มดน้อย

มดเอ๋ยมดน้อย	เจ้าค่อยค่อยคีบคลานผ่านเป็นแถว
หัวหน้า้นำเดินเรียบระเบียบแนว	พินิจแล้วนำขมนิยมนัก
เป็นตัวอย่างความขยันหมั่นกอบกิจ	ถึงตัวนิคใครรุกรานมาหาญหัก
สามัคคีรวมกำลังกันทั้งพรรค	ปรปักษ์พ่ายฤทธิ์พิษร้ายเอ๋ย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

10.4 มดตัวหนึ่ง

มดตัวหนึ่ง	มันจะเอาอาหาร
โรมินาน	เพื่อนมันตามมา
มดมันช่วยกันไม่รอช้า	มันค่อยพาเคลื่อนไป
คูวิคูมดน้อยขยัน	คูชิมันเล็กเท่าไร
มดมันเก็บอาหารเอาไว้	มันจะได้ไม่อดดีเอ๋ย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

10.5 มด

มด มด มด มด	หนูเคยเห็นมดหรือเปล่า
มดมันตัวเล็กไม่เบา	มีขาขาว ขาว เดินหากิน
มีบ้านใต้ดินเรียกว่ารัง	หนู หนูจึ่งฟังไว้เอ๋ย

11. วัวและควาย

11.1 วัวไถนา

วัว วัว วัว	วัวไม่กลัวไถนา
อาหารที่กินคือหญ้า	ไถนามันก็ไถเก่ง
มอ มอ มอ	ร้องขอแล้ววัวมันเกรง
วัวรู้วัวจึงหยุดเอง	เพราะวัวกลัวเกรงคำร้อง ขอ ขอ

(สุกรี ไกรเลิศ)

11.2 เห็นวัวควาย

เห็นวัวควายกลางน่าน่าสนุก	มันเดินบุกโคลนไปไม่เหลียวหลัง
ชวานาเดินนำหน้าพะว้าพะวัง	หอบห่อข้าวพะรุงพะรังไปทำนา

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

11.3 ควายเอ๊ย

ควายเอ๊ยควายข้า	เคี้ยวหญ้ากลืนฝืน
อืมหมิพีมัน	ไถวันคราคเดือน

(ไพโรรินทร์ ขาวงาม)

11.4 ควาย

ควาย ควาย ควาย	เราเห็นควายอยู่ในทุ่งนา
อาหารของควายคือหญ้า	เลี้ยงไว้ไถนา
ปลูกข้าวให้เรากิน	

11.5 ควายเปลี่ยว

ควายเปลี่ยวเอ๊ย	อ้ายควายเปลี่ยวเอ๊ย
ออกลูกกลางนา	มีลูกตาข้างเดียว

11.6 สระโอ

ค สระ โอ	อ่านว่า โค
โคนา ตาโต เรียกว่าโค	โคนั้นคือวัว
วัวเราใช้ไถนา	อาหารคือหญ้าเอามาเลี้ยงวัว
วัวไม่มีความชั่ว	สงสารวัว เกิดมารับเวรกรรม

11.7 วัวไถนา

ลุงดำทำนา	กะวัวของแก
ขยันแท้แท้	แม้ว่างานหนัก
เรอจีหลังวัว	อย่ากลัวขาหัก
เพราะวัวรู้จัก	รักเจ้าของเอย

(พรพิไล เลิศวิชา)

11.8 ฝนตกสุขสุข

ฝนตกสุขสุข	เจ้าทุยไปไถนากลางทุ่ง
กรุ่ง กริ่ง กรุ่ง	นั่นลุงละเขาจูงไปเอง
ยามนี้แหละทุยเอ๋ย	ที่เคยเห็นเขาชมว่าเก่ง
เกรง เกร็ง เกร็ง เกรง เกร็ง	เจ้าเองจะรู้ตัวหรือเปล่า

11.9 เลี้ยงวัว

วัวเอ๋ยวัว
 เล็มหญ้าข้างรั้ว
 วัวร้อง มอ มอ

(พรพิไล เลิศวิชา)

11.10 วิว้าง

วิว้าง	ดูทำทางคึกนักหนาน่าสงสัย
วิว้าง	ช่างกระไรเชื่อเขาอยู่แล้วมทำ
กระโดดเสียดสูงลิวไปไกล	ดวงจันทร์เจ้าอยู่อีกห่างช่างน่า
จะกระโดดอย่างไรก็ไม่เท่า	เป็นคน โง่ถูกเขาหลอกให้ชอกช้ำ
	ของงจำอย่าเชื่อใครง่ายนักเอย

(ก.เปรมกมล และ เพ็ญหทัย เปรมกมล)

11.11 ควาย

ควาย	ควายใช้ไถนา
มันชอบกินหญ้า	บ้างก็กินฟาง
เขามันยาวโค้ง	ออกมาสองข้าง
หูของมันกาง	หางยาวแกว่งไกว

12. กระจ่าง

12.1 กระจ่างจำ

อู่กระจ่างจำ	มันน่ารักจริง
โอพระจันทร์ทอดทิ้ง	แลดูก็เศร้าใจ
โอพระจันทร์	นั่นลอยมาไกล
อีกสักเท่าใด	จึงจะได้ชมจันทร์

12.2 กระจ่างคิดแล้ว

กระจ่างกระจ่าง	มุ่งหมายเสาะหาแต่อาหาร
เพลินคิดคิดแล้วดีคาน	ลมลานเชือกมัดมัดต้นคอ
จะทำการสิ่งไรให้พินิจ	อย่าคิดแต่ละ โมภโลกลาหนอ
เห็นแต่ได้ไขว่คว้าไม่รารอ	จะขึ้นคอเข้าเร็วยายแก้ว

เอย

(พระองค์เจ้าสุทนต์ปีภทร)

12.3 กระจ่าย

กระจ่ายขนขาว	หุยวน่ารัก
หนูหนูชอบนัก	เพราะขมมันนี่
ตาแดงแวววับ	ราวกับทับทิม
กินผักจนอิม	แล้วหลับสบาย
	(วิภา คัณจุลพงษ์)

12.4 กระจ่าย

กระจ่ายติดเร็ว ยาวแก้วตีกลอง คุบป้องคุบป้อง

12.5 กระจ่ายตื่นตูม

ฮุม ฮุม ฮุม	
กระจ่ายตื่นตูม	วังมาแต่ไกล
เหนื่อหอบ	ขอพักสักหน่อย
กระจ่ายตัวน้อย	เจ้ามาแต่ไหน
เหนื่อนัก	ก็พักเสียก่อน
เจ้าอย่าขวัญอ่อน	ตกอกตกใจ
กระจ่ายหุยา	วังอ้าวเร็วไว
เพราะมันตกใจ	มะพร้าวหล่นตูม
ฮุม ฮุม ฮุม	
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

12.6 กระจ่ายเข้าโพรง

กระจ่ายจีเซา	เป็นฉันใด	ไม่หลับอยู่ในโพรง
นั่นนายพรานเดินโย่งโย่ง	จะคอยจับ	เอาตัวเจ้า
ลูกขึ้นเถิด	ระวังตัว ระวังตัว	อย่ามัวเมา
รีบวิ่งเข้า	โพรงในป่า โพรงในป่า	อย่าช้าเอ๋ย
		(จีน ศิลปบรรเลง)

12.7 กระต่ายกายสีขาว

กระต่ายกายสีขาว	หุยาหวางสั้น
คลุกเคล้ากันพลั่ววัน	เล่นกันสนุกใจ
กระโดดกันห้อยแหียง	วิ่งแข่งกันไป
ตัวเล็กหรือตัวใหญ่	มันไม่รังแกกัน

12.8 กระต่าย

ฉันทันเป็นกระต่าย	กายสีขาว
ลูกดาวาวสีแดง	แสงฉานฉาย
อาศัยตามป่าละเมาะ	เหมาะสมบาย
ขามเดือนหงาย	วิ่งเล่นเย็นใจเอย

12.9 ฉันทันเป็นกระต่าย

ฉันทันเป็นกระต่ายน้อยมีหางเดียว
 สองหุยาสั้น กระตุ๊ก กระตุ๊ก กระตุ๊ก
 กระโดดลีลาตัวตุ๊ก กระตุ๊ก กระตุ๊ก
 เพื่อนที่รักของฉันทันนั่นคือเธอ

12.10 ฉันทันเป็นกระต่าย

กระต่ายหุยา	ดาวาวสีแดง
พอลมพัดแรง	แอบแฝงพุ่มไม้
แสงเดือนสาดส่อง	จับจ้องมองไป
จะรีบไปไหน	กระต่ายน้อยเอย (พรพิไล เลิศวิชา)

13.3 ม้าแข่ง

เขาฝึกม้าแข่ง

แรงเร็วเหมือนเหาะ

มาเร็วรีบเกาะ

กระโดดขึ้นหลัง

กับ กับ เร็วไว

จับไว้ระวัง

ขึ้นจับบนหลัง

นั่งบนม้าเร็ว

(พรพิไล เลิศวิชา)

13.4 เสี่ยงม้า

ม้าเอ๋ยม้า

ควมมาเร็ววี

ร้องฮึกับกับ

(พรพิไล เลิศวิชา)

13.5 ม้า

ม้าวิ่งเร็วไว

วิ่งได้ไกลไกล

มีไว้ใช้งาน

ลากรถลากเลื่อน

เป็นเพื่อนของท่าน

หาไดไหนปาน

แต่ครั้งเก่าก่อน

13.6 ลาโง่

ครั้งหนึ่งนานมา

มีลาโง่โง่

เห็นม้าตัวโต

วิ่งไล่เร็วไว

อยากเป็นม้าบ้ำง

ตามทางแสนไกล

ท่องเที่ยวทั่วไป

ตามใจของลา

13.7 ลาโง้

ครั้งหนึ่งมีลา	เที่ยวหาอาหาร
หน้าตาชื่นบาน	อยู่ตามเชิงเขา
เสียงจิ้งหรีดร้อง	กึกก้องไม่เบา
จึงถามว่า “เจ้า	กินอะไรบ้าง
เสียงเพราะจริงนะ	ข้าจะเอาอย่าง”
“ข้ากินน้ำค้าง”	จิ้งหรีดกล่าวขาน
ลาเลิกกินหญ้า	ต่อมาไม่นาน
หิวโหยชมซาน	ไม่ช้าก็ตาย

14. ช้าง

14.1 ช้าง

ช้าง ช้าง ช้าง	น้อยเคยเห็นช้างหรือเปล่า
ช้างมันตัวโตไม่เบา	จมูกมันยาวเรียกว้างวง
สองเขี้ยวโค้งงวงเรียกว้างงา	มีหูมีตาหางยาว
	(จีน ศิลปบรรเลง)

14.2 ช้างเอ่ยช้าง

ช้างเอ่ยช้าง	ช้างหักเต่าช้าง ช้างกินใบไผ่
วัวกินหญ้า	ม้ากินสัลดัด
หมูกินบอน	พังพอนกินไก่
สังข์ดื่มไข่	นกขมิ้นเหลืองอ่อนเอ่ย

14.3 ช้างพลาย

ช้างเอ๋ยช้างพลาย	ร่างกายกำยำลำสัน
กินไผ่ใบดกตกมัน	คุณันโดยหมายความว่ากายโต
มนุษย์น้อยนักหนายังสามารถ	เอาเชือกบาศคล้องติดด้วยฤทธิ์โง่

อย่าถือดังข้างทำวางโต

จะขึ้น โขติคปลอกไม่ออกเอย

14.4 จับข้าง

จับข้างเอย	จับได้ไปวางไว้ป่าหมาก
ข้างนี้งามหลาก	ชื่อว่าจันทเทวี
จับได้คล้องได้	มอบให้หม่อมพี่
ชื่อจันทเทวี	ข้างนี้งามหลากตาเอย

14.5 แม่ข้างกับลูกข้าง

ทางภาคเหนือของไทย	เขาใช้ข้างให้ลากซุง
เดินตามกันไป	ข้างตัวใหญ่เดินนำหน้า
ลูกข้างเดินตามมา	เที่ยวมองหาเดินอยู่ไหน
แม่ข้างเองวงคุดน้ำ	พ่นน้ำเป็นฝอยปลิวไป
ลูกข้างชอบใจ	ซุงวงจิ้นสายไปมา

14.6 ซ้าง ซ้าง ซ้าง

เจ้าข้างตัวใหญ่	เที่ยวไปในป่า
โอ้อวดคุยว่า	ตัวข้าโตใหญ่
พอเจอมะดแดง	แรงฤทธิ์เหลือใจ
รุมกัดเข้าให้	ตกใจจริงเอย

(พรพิไล เลิศวิชา)

14.7 ซ้างโหลง

ซ้างโหลงเอย	โหลงกันมาตั้งร้อย
ซ้างเล็กซ้างน้อย	ตามกันมาเป็นแถว แถว

14.8 เลียงซ้าง

ซ้างเอี้ยซ้าง
แก่วงวงกวัดหาง

ช่างร้อง ฮุมแปรัน
(พรพิไล เลิศวิชา)

14.9 ช้าง

โบลงช้างมากมาย

ช้างพังช้างพลาย	อยู่ที่ในป่า
ร่างมันโตใหญ่	มีงวงมีงา
คนจับมันมา	ใช้มันเหมือนบ่าว

15. ตู๊กแก

15.1 ตู๊กแก

อ้ายตู๊กแก	ตัวมันลายพริ้วพริ้ว
งูเขียวตัวน้อย	ห้อยหัวลงมา
เด็กนอนยังไม่หลับ	กินตับเสียดึกวา

อ้ายตู๊กแก เอย

15.2 ตู๊กแก

ตู๊กแก ตู๊กแก ตู๊กแก	ร้อนท้องมันมักร้องลั่น
งูเขียวรู้ทันมันก็ปลิ้นเลื้อยมา	ล้วงคอกินตับเลื้อยกลับเริงรำ
ตู๊กแกหมดท่า	ไม่รู้ร้องเลยเอย

15.3 ตู๊กแกตัวพริ้ว

ตู๊กเอ๋ยตู๊กแก	ดับแกแฆซ้องกึกก้องบ้าน
เหมือนเตียนหูให้รู้รู้อการ	นำรำคาญเสียดแท้แท้แต่จริงจริง
อันความลับเหมือนกับดับที่ลับแน่	อย่าดีแฝให้กระจายทั้งชายหญิง
ที่ควรปิดปิดไว้อย่างไหวตึง	ควรจะนั่งนิ่งไว้ในใจเอย (ทัต เปรี๊ญ)

15.4 ตู๊กแก

ตู๊กแก ตู๊กแก	ตู๊กแก ตู๊กแก
ตู๊กแก อยู่ในโพรงไม้	อยู่ในบ้านของใครร้องดังไปทั่ว

เด็กๆ หนูไม่ต้องกลัว

ตุ๊กแกร้องขู่ให้หนูเขียวออกมา

15.5 เสียงตุ๊กแก

ตุ๊กแกเอ๋ยตุ๊กแก

พอดับมันแก

ตุ๊กแก ตุ๊กแก

(พรพิไล เลิศวิชา)

16. แมงมุม

16.1 แมงมุมลาย

แมงมุมลายตัวนั้น

ฉันเห็นมันชมชานเหลือหน

วันหนึ่งมันถูกฝน

ไหลหล่นจากบนหลังคา

พระอาทิตย์ส่องแสง

น้ำแห้งเหือดไปลับตา

มันรีบไต่ขึ้นฝา

หันหลังมาทำตากลูวาว

(วิชัย น้อยเสนีย์)

16.2 แมงมุมขยุ้มกิ้งก่า

แมงมุมเอ๋ยแมงมุม

ขยุ้มกิ้งก่าที่อาศัย

สั่งสอนลูกรักให้ชักใย

ลูกโถงไม่ต้องจำตี

ได้ความเจ็บแค้นแสนสาหัส

เพราะขึ้นขัดถ้อยคำแล้วซ้ำหนึ

เด็กเอ๋ยเจ้าอย่าเป็นดังเช่นนี้

สิ่งไม่ดีครู่ว่อย่าทำเอย

(ขุนวรพจน์พิจิตร)

16.3 แมงมุมน้อย

แมงมุมตัวน้อย

ค่อย ค่อย ชักใย

หน้าตาสดใส

ได้อาหารกิน

มันเดินแปดขา

เหนียวล้าแทบแย

นำสรรเสริญแท้

มันสร้างบ้านเอง

(อุษณีย์ จันทรวัดอักษร)

- 16.4 แมงมุม
แมงเอี้ยแมงมุม เจ้าขี้มหลังคาน่าพิศวง
ฉลาดนักชักใยให้วางงง แมลงหลงเข้ามาติดชีวิตวาย
เป็นบทเรียนชีวิตลองคิดเล่น เทียบให้เห็นเล่ห์พาลชานาญหลาย
ซุ่มวางแผนแยบยลกลอุบาย ไครเคราะห์ร้ายหลงเชื่อเป็นเหยื่อเอย
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)
- 16.5 แมงมุม
แมงมุมมีแปดขา ใต้ไปมาไม่เป็นที่
ใต้หัวของมันมี กระเปาะซาวราวใยไหม
ส่วนไข่ของตัวอ่อน นอนพักผ่อนอยู่ข้างใน
ที่อยู่ของมันไซ้รี่ คือหยากใยไซ้ไหมเอย
(อารี เกษมรัตติ)
- 16.6 แมงมุม
แมงมุมเอย ขี้มหลังคา
แมวกินปลา หมากัดกระฟุ้งกัน
- 16.7 แมงมุม
แมงมุมเอย ขี้มหลังคา
ลูกจับหนักหนา วางลูกเสียเถิด
- 16.8 แมงมุมลาย
เจ้าแมงมุมลาย แดดสายส่องแล้ว
หยดน้ำวาวแวว พราวแพรวบนใย
เจ้ามัวหลบฝน ชุกชนอยู่ไหน
เปียกปอนหรือไม่ รีบได้มาเร็ว

17. จิ้งจก

17.1 จิ้งจก

จิ้งจก จิ้งจก จิ้งจก	หัวผวกจะกินแมลง
กลางคืนพอแสงไฟแจ่ม	ตัวแมลงมาเป็นเหยื่อจิ้งจก
จิ้งจก จิ้งจก จิ้งจก	หัวผวก ตกจากเพดาน
ตัวมันรีบวิ่งชมชาน	รีบไต่คานวิ่งหนีเราไป

(สุกรี ไกรเลิศ)

17.2 จิ้งจก

จก จก จก จก จก
เสียงจิ้งจกร้อง จู๊ จู๊ จู๊
จิ้งจกมีสี่ขาอยู่ข้างฝาและบนเพดาน
กินแมลงเป็นอาหาร
โรงเรียน บ้านเป็นที่อาศัย
ตัวเล็กกว่าตุ๊กแก
คอยชะเง้อร้องทักใครใคร
จู๊ จู๊ จู๊ ออกลูกมาเป็นไข่
แอบเอาไว้มิให้ใครมอง

17.3 เสียงจิ้งจก

จิ้งเฮ้ยจิ้งจก
ทำหัวผวก
ส่งเสียง จู๊ จู๊

(พรพิไล เลิศวิชา)

18. ตุ๊กตุ๋

18.1 ตุ๊กตุ๋

ตุ๊กตุ๋เอ๋ย   อยู่ในรูกะบอกไม้

(ทัต เปรีชญ)

20 กบ คางคก และอึ่งอ่าง

20.1 กบร้อง

อบอบ อบอ๊ับ	นั่นเสียงกบมันร้องทำไม
พอฝนตกลงมาที่ไร	เป็นต้องได้ยินเสียงกบร้อง
อบอบ อบอ๊ับ	นั่นเสียงกบร้องก็กคะนอง
พอฝนตกแล้วกบจึงร้อง	ฟังเสียงก้องกังวานเสียงจริง

(สุกรี ไกรเลิศ)

20.2 เพลงกบ

กบเอ๋ยทำไมจึงร้อง	เพราะท้องมันปวด
ท้องเอ๋ยทำไมจึงปวด	เพราะข้าวมันดิบ
ข้าวเอ๋ยทำไมจึงดิบ	เพราะไฟมันดับ
ไฟเอ๋ยทำไมจึงดับ	เพราะฟืนมันเปียก
ฟืนเอ๋ยทำไมจึงเปียก	เพราะฝนมันตก
ฝนเอ๋ยทำไมจึงตก	เพราะกบมันร้อง

20.3 กบกระโดด

อบ อบ อบ อบ	เสียงกบฟังแต่ไกล
ไป ไป เราไป	โดดไปให้เหมือนอย่างกบ
โดดลงคูเมื่อเห็นศัตรูรีบหลบ	เมื่อฝนตกมันร้อง
อบ อบ อบ อบ อบ	ไปทั่วท้องนา

20.4 กบ

กบ กบ กบ	มันร้องอ๊ับ อ๊ับ อ๊ับ อ๊ับ อ๊ับ อ๊ับ
ฝนตกตอนพลบ	เสียงกบร้องดัง อ๊ับ อ๊ับ
กบ กบ กบ	มันร้อง อ๊ับ อ๊ับ อ๊ับ อ๊ับ อ๊ับ อ๊ับ
พวกเราจูดกบ	ไปหากบหลังจากฝนตก

- 20.5 กบ
 กลางสระนั้นมีกบน้อย
 นั่งคอยแมลงบินมาใกล้
 ฝนตกชุ่มชื้นสำราญ
 เสียงแซ่สระไป
 กระโดดหยอขบนโบบัวใหญ่
 จะได้กินเป็นอาหาร
 อ้อบออบ อ้อบออบ ร้องขาน
 อ้อบ ออบ อ้อบ ออบ
- 20.6 กบกระโดด
 มาเร็วคูชี
 โดดแผ่ลวดลงไป
 คูทำฉันท้าง
 ฉันทอยากเป็นกบ
 นี่ตัวอะไร
 อ้อ ไข่แล้วกบ
 ตามอย่าง อ๊บบ อ๊บบ
 กระโดดไปมา
 (พรพ็ไล เลิศวิชา)
- 20.7 เสียงกบ
 กบเอ๋ยกบ
 ส่งเสียงอ๊บบ อ๊บบ
 กบอยู่ในบึง
 (พรพ็ไล เลิศวิชา)
- 20.8 กบ
 สัตว์จำพวกกบ
 มันร้องอ๊บบ อ๊บบ
 คนชอบจับมัน
 บางคนที่ทำ
 เมื่อฝนตกพริ้ว
 เอาไปต้้นยำ
 ทอดผัดโอชา
- 20.9 คางคก
 เจ้าคางคก
 ฝนตกเจ้าก็ออกหากิน

ตามพื้นดิน กระจาดของ หอย มองหาแมงเม่า
(สุกรี ไกรเลิศ)

20.10 คางคก

คางคกตัวลาย

มองดูก็คล้าย กบกระจาดเต็น
ใช้ลื่นจับแมลง ที่ตอมไฟเล่น
แถบลื่นพอเห็น ถูกแมลงมันกลืน

20.11 คางคก

คางคกเอ๋ย ทำห้วยปะงกปะงก
จะกินแมงเม่า แมงเม่าเข้ารู
คางคกมองดู ทำห้วยปะงกปะงก

20.12 อึ่งอ่าง

อึ่งอ่างมันนั่งข้างโอง
มันนั่งหลังโองจะกินมด
เต็กเอ๋ยเจ้าอย่าพูดปด
จะเป็นเหมือนมด อาหารอึ่งอ่าง

20.13 เสียงอึ่งอ่าง

อึ่งเฮ้ยอึ่งอ่าง
แถบลายสองข้าง
อึ่งอ่างอึ่งอ่าง
(พรพิไล เลิศวิชา)

21. จระเข้

21.1 ไข่เข้

ไข่เข้ไข่โงง อยู่โพรงไม้สัก
ไข่เข้พันหัก กัดคนไม่เข้า

21.2 จระเข้

จระเข้ตัวใหญ่

บknน้ำอยู่ได้	รวมกันเป็นหมู่
มันไม่มีลิ้น	แต่ฟันไม่ทุ
จับสัตว์ที่อยู่	ใกล้กินเป็นทุน

22. ลิง ชะนีและค้าง

22.1 ลิง

เจี้ยก เจี้ยก เจี้ยก

ลิง มันไม่อยู่นิ่ง

เจี้ยก เจี้ยก เจี้ยก

ครันพอถึงเวลา

เป็นเสียงเรียกของลิง

มันชอบวิ่งกันอยู่ไปมา

มันร้องเรียกพวกมา

ก็ออกไปหาอาหารกิน

(สุกรี ไกรเลิศ)

22.2 ลิงลมอมข้าวพอง

ลิงเอ้ยลิงลม

ลิงก็มีฟันเขี้ยวเขี้ยวก็เป็น

แม้ทำการสิ่งใดไม่ตลอด

ทำไอ้อ้อเอ้อเอ้อลงเรรวน

ไฉนอมข้าวพองตรงไม่เห็น

มอมนั่งนั่งเล่นไม่เห็นควร

มาท้อทอดกลางคันคิดหันหวาน

คนจะสรวลบัคสีไม่ตีเอย

(ทัต เปรียญ)

22.3 เสียงชะนี

เสียงชะนีวิเวกโหวย

วังเวงน่าเกรงกลัว

ละห้อยโหยหาผ้า

แลเห็นตัวอยู่ไรไร

(จากเรื่องเห่เรื่องพระอภัยมณี)

22.4 ล ดิง

มีลิงฝูงใหญ่
แยกเขี้ยวขึงฟัน
เดี้ยวปิ่นเดี้ยวปาย
หกหัวห้อยโหน

โกสัโกสับ้านฉัน
มันชอบห้อยโหน
ผลไม้เก็บโยน
โยนตัวไปมา

(พรพิล เติศวิชา)

22.5 เพลงสุโขทัย

ลิงเป็นสัตว์ชอบสนุกและซุกซน
มีหางขนรุงรังทั้งกายา
มีถิ่นที่อาศัยอยู่ในป่า
ลิงตัวใหญ่อาจใช้ให้ทำงาน

มีร่างกายคล้ายคนเป็นหนักหนา
ชอบห้อยโหนไปมานำสำราญ
กินผลไม้มานานาเป็นอาหาร
ทั้งเป็นชื่ออักษรอ่านว่า ล. ดิง

22.6 ลิงชน

ลิงชนบนกิ่งหว้า
ทำข่มหลอกใครใคร
มันปิ่นปายเร็วไว
รีบวิ่งหนีเถอะเจ้า

เห็นไหม
ยั่วเข้า
ลงคู่ ดินแฮ
อย่าให้มันเห็น

22.7 เสียงลิง

ลิงเฮ้ยลิง
ซุกซนจริงจริง
ลิงร้องเจี๊ยกเจี๊ยก

(พรพิล เติศวิชา)

- ชอบกินผลไม้ ค่างกับชะนีมี
 ผิดกับตรงที่ หางค่างยาวกว่า
23. หนู
- 23.1 หนูหนูหาแต่รู้
 หนูเอ๋ยหนูหรีง ไหววิ่งซ่อนซุกกุกกัก
 ฝ้อนทับกับแจ้แยตารัก เพราะช้วนักไม่น่าจะปราณี
 จะกินได้มิได้ก็ไม่ว่า ชั้นผ่อนฝ้ากักคั่นจนป็นปี
 ทำสิ่งใดใช่ประโยชน์แก่นโทษมี เป็นไม่มีอย่าทำจงจำเอย
 (นายแก้ว)
- 23.2 หนูปากขวด
 หนูปากขวด ทำหนดหอมเหมย
 ย้อยแก้มย้อยคาง ให้นางหนูเดิน
 นางหนูไม่เดิน อยากรเดินทางเก่า
 พบแม่พบเต้า เคี้ยวข้าวประสาหนู
 เคี้ยวหมากเคี้ยวพลู ทั้งสองแก้ม
 นุ่งฝ้าลายแลม กระทั่งสองฝืน
 นกปากป็นสองตัว หัวมันงอน ๆ
 ใจได้ขอนมันนอนใต้ไม้ มันไปเมื่อไรไม่รู้ได้มันเอย
- 23.3 หนู
 หนู หนู หนูมาแต่รู้ จะต้องกำกับ
 เอาไม้ซ่อนทับ จับแจกับใจ หนูท้อแท้
 ทั้งแพ้งไก่อ่ กินแต่ใจ เอยเปลือกรองรับ
 จะทอดตะพาน ให้นางหนูเดิน นางหนูไม่เดิน
 มาเดินทางเก่า ทางที่น้องเจ้า กินข้าวกระสาหนู
 เคี้ยวหมากเคี้ยวพลู โพล่ทั้งสองแก้ม ซื่อฝ้าหลายแสน
 มาทั้งสองฝืน ดอกไม้ดอกบัว เป็นหัวปลากราย
 ที่เอ็งมันสาย จมูกมันงอน เมื่อมันจะไ้

มันไม่ได้ซ่อน   เมื่อมันจะนอน   มันนอนได้ไหม
 เมื่อมันจะไป   มีรู้ได้เลย

23.4 เสียงหนู

หนูเอ๋ยหนู

ชอบแอบในรู

หนูร้องจืด จืด

(พรพิไล เลิศวิชา)

24. งู

24.1 แมง

แมงเอ๋ย

กินน้ำบ่อทราย

กินน้ำบ่อโสก

กินน้ำบ่อหิน

กินหัวกินหาง

กินน้ำบ่อไหน

ย้ายไปก็ย้ายมา

โยกไปก็โยกมา

บินไปก็บินมา

กินกลางตลอดตัว

24.2 เสียงงู

งูเอ๋ยงู

ชูคอร้องขู่

ฟู่ฟู่ ฟือ ฟือ

(พรพิไล เลิศวิชา)

25. ยุง

25.1 ยุง

ยุง ยุง ไครอยู่นอกมุ้ง

มด เรือด รื่น ไร สารพัด

มักจะโดนยุงกัด

มันร้ายชะมัดใช้ร้ายแต่ยุง

(นคร มังคลาชนต์)

25.2 ยูง

ยูง ยูง ยูง ยูง ยูง
นอนในมุ้งสบายชะมัด

ใครนอนนอกมุ้งมักจะโดนยูงกัด
ไม่ต้องกลัวยูงกัดและไม่ต้องตบยูง

26. กระรอก

26.1 กระรอกบอกข่าว

กระรอก กระรอก
ขนนุ่ม หางยาว
หนึ่ง – สอง – สาม-สี่
รับบอกข่าวมา
กระรอกบอกข่าว
ตัวสั้นจิ้งก

เจ้ามาบอกข่าว
มากันที่ตัว
อยู่นี่เป็นห้า
ไม่ต้องตื่นกลัว
ว่าฝนจะตก
ส่งเสียงรวิ้ว

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

27. ปู

27.1 จับปูดำ

จับปูดำ ขยำปูนา
จับปูม้า ป่าปูทะเล

27.2 จับปูดำ

จับปูดำ ขยำปูนา
จะจับปูน้ำ กลับไปคว่ำเอาปูทะเล
สนุกจริงเอย แล้วเลขนอนเปล
ชะ โอละเห่ นอนเปลให้หลับไป

- 27.3 จับปูดำ
จับปูดำ ขยำปูนา
ปูไม่มา ก็ขยำขยำ
- 27.4 ปูชาเก
ปูชาเกเดินอยู่ริมคู อยู่ริมคู อยู่ริมคู
ปูชาเกเดินอยู่ริมคู โขเซไปมา
- 27.5 ปู
แปดตีนเดินมา หลังคามีกระดอง
ก้ามใหญ่ทั้งสอง เป็นอาวุธป้องกันตัว
ที่อยู่อาศัย มีไปโดยทั่ว
เล่นตมไม่กลัว ชอบซ่อนตัวตามสบาย
กินกุ้งกิ้งปูปลา อิกนานาหอยทั้งหลาย
มีชื่อเรียกมากมาย แสม ม้าลาย ปูทะเล ปูนา
- 27.6 ปูดำ
แม่ปูดำค้ำ นำหน้าออกเดิน
วางก้ามเหลือเกิน เดินคคไปมา
ลูกปูดำน้อย ตามรอยทุกท่า
คูชแม่จ้ำ ลูกเดินตรงไหม
(พรพิไล เลิศวิชา)

28. จิ้งหรีด

- 28.1 เสียงจิ้งหรีดกรีดกริ่ง
เสียงจิ้งหรีดกรีดกริ่ง หรีงหรีงเรไร
ดังดนตรีปี่โฉน มากล่อมให้ไสยา

(จากเรื่องเห่กล่อมพระบรรทม)

28.2 เสียงจิ้งหรีดกรีดกริ่ง

เสียงจิ้งหรีดกรีดกริ่ง   หรี่งหรี่งเรไร
 เคลิ้มระยับหลับไป   ใต้ต้นไทรทอง เอย
 (จากเรื่องเห่เรื่องพระอภัยมณี)

29. เต่า

29.1

เต่า   เต่า   เต่า   เต่า   เต่า
 สีสันเดินมา   มันท้าหัว
 ผลุด ผลุด   โผล่ โผล่

29.2

เต่า
 สีสันเดินมาหลังคามุงกระเบื้อง
 เดินชักเขื่องเขื่องช้าเป็นหนักหนา
 ฉันทคือเต่าอาศัยอยู่ในนา
 กินผักหญ้าเป็นอาหารเบิกบานใจ

29.3

เต่า-กระ
 เต่ามีหลายอย่าง
 ขนาดต่างต่าง   บ้างอยู่ในคลอง
 บ้างอยู่ในนา   กระมีกระดอง
 สวยงามเรื่องรอง   อยู่ในทะเล

30. เหา

30.1

เหา   เหา   เหา   เหา
 คนเป็นเหาทำให้คันหัว

เหามันน้ำกล้ว

มีเหาบนหัวกำจัดเหา

31. หิ้งห้อย

31.1 หิ้งห้อย

หิ้งห้อยพร้อมแสงพราว	คุณลือดาวที่สุกใส
หิ้งห้อยได้พรใคร	จึงท่องเทียวส่องแสงเรือง
หิ้งห้อยลอยวาววับ	ชุมนุมจับตำพู่เหลือง
ราวเพชรเม็ดประเทือง	ใครไปรอยไว้ให้เพลิดตา
หิ้งห้อยน้อยหรือนั้น	เจ้าแบ่งปันแสงจันทร์รา
มาไว้ในกายา	ได้อย่างไรสงสัยจริง
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

32. หมู

32.1 หมู

เสียงหมูมันร้อง อูด อูด	อูด อูด อืด อืด อูด อูด
อูด อูด อืด อูด อูด	อูด อูด อูด อูด อืด อูด

32.2 เสียงหมู

หมูเอ๋ยหมู
เกาะคอกยื่นคูด
หมูร้อง อู๊ด อู๊ด
(พรพิไล เลิศวิชา)

33. ปลา

33.1 ปลาทอง

ในสระใหญ่แลไปเห็นปลา	สีทองโอ้อวดาสดใส
ครีบกางหางโบก่องไว	โอดไล่พ่นน้ำคำลง
	(เบญจา แสงมะลิ)

- 33.2 ปลา
เราเพลินมองดูปลา ช่างงามตากระไร
คูชีว่ยวนเวียนไป พาใจเราให้เพลินเพลิน
มองยิ่งมองยิ่งเพลิน
- 33.3 ปลา
นั่นคือปลาอาศัยอยู่ในน้ำ มันมีครีบและหางต่างแขนขา
ทั้งมีเกล็ดไว้ป้องกันกายา แหกว่ายไปมาสำราญใจ
- 33.4 ชะโคดุก
ชะโคดุก กระจดีโคด
สลาดโลด ยะหยอยหยอย
กระเพื่อมน้ำ กระพริ่พรอย
กระลอกฉาน กระลอนชล
- 33.5 ปลานิล
ปลานิลมีคุณค่า เรานำมาเป็นอาหาร
รสนั้นไม่เปรียบปาน ช่างหอมหวานกว่าปลาใด
พวกเราระลึกถึง และซาบซึ้งในน้ำใจ
องค์พระพ่อเมืองไท่ ประทานให้ไว้เลี้ยงเอย
- 33.6 ปลาน้อย
ปลาเอ๋ยปลาน้อย พ่นน้ำฝอยในคูคูสุสันต์
บัดเดี๋ยมีปลาใหญ่ไล่สูบทัน ชีพก็พลันสิ้นไปในพริบตา
ดูแล้วคิดเสรำใจ โฉนหนอ ธรรมชาติหลอกล่อเจ้ามัจฉา
ราวจะเตือนมนุษย์ให้ใช้ปัญญา หากพลาดท่าคนพาลรุกรานเอย

33.7 ปลา

ปลาเป็นสัตว์น้ำ

มันว่าขคลาคล่ำ	ที่น้ำถ่ายเท
ปลามีหลายพันธุ์	ล่องลอยร่อนเร่
ลับสนปนเป	เป็นฝูงนาคู

34. ผึ้ง

34.1 ผึ้ง

หึ่ง หึ่ง หึ่ง	เสียงผึ้งบินมาเร็วไว
เกาะเกสรดอกไม้	แล้วคุดน้ำหวานทันที
หึ่ง หึ่ง หึ่ง	แล้วผึ้งกลับรังเปรมปรีดิ์
เก็บน้ำหวานทันที	ไว้ที่รวงรังมันเอง

34.2 ผึ้ง

บินเอ๋ยบินมา	บินมากันเป็นทิวแถว
จะใกล้หรือ ไกลรีบลิ่ว	มาเป็นแถวทิวไม้แตกแยกกัน
ผึ้งคือแมลง	ต่างแบ่งหน้าที่ครบครัน
อดทนมานะบากบั่น	ร่วมแรงแข่งขันมันสามัคคี
ผึ้งหาน้ำหวานกิน	เที่ยวบินหามาทุกที่
น้ำผึ้งคุณค่ามากมี	แมลงผึ้งนี้มีประโยชน์เอย

34.3 ผึ้งงาน

ผึ้งงาน ผึ้งงาน	เสาะหาน้ำหวาน
ซัดเซตามพวงพิกามาลัย	เข้าบานตระการงามวิไล
ชูล่อภุมราให้ว่อนชม	เอนลู่ตามลมส่งกลิ่นไกล

หึ่ง ๆ เสียงฝึ้งเกล้าคั้งเกสรดอกไม้ โรยแล้วรีบไปวางรัง

34.4 แมลงฝึ้ง
แมลงเอี้ยแมลงฝึ้ง เที่ยวเกล้าคั้งดอกไม้ใช้เกสร
ได้น้ำหวานเก็บไว้ในรังนอน ไม่เคือคร้อนเพราะขันหมัน

ทำงาน

เปรียบเทียบจักรการอ่านหนังสือ ปัญญาคือน้ำฝึ้งซึ่งหอมหวาน
ยิ่งอ่านมากยิ่งมีปรีชาชาญความคิดอ่านฟูเฟื่องปรื่องปราดเออย
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

35. กวาง

35.1 กวาง
พวกกวางวิ่งไวเร็วจริง ละกั้งไปไม้อย่างอาหาญ
วิ่งไปด้วยใจสำราญ เบิกบานสำราญใจเออย

35.2 เพลงกาเรียนทอง
เหลือบเห็นกวางขำด่าขล็บ งานสรรพสะพรั้งดั่งเลขา
งามเขาเป็นกั้งกาญจนา งานตานิลรัตน์รุจี
คอโก่งเป็นวงราววาด รูปสะอางราวนางตำอังก์ศรี
เหลียวหน้ามาคูกูมี งามดั่งนารีชำเลื่องอวย

35.3 กวาง
ฝูงกวางอย่างเอื้อง สีมันอมเหลื่อง
บ้างมีจุดขาว เขามันเป็นกั้ง
หางมันไม่ยาว เราเรียกกวางดาว
เล็้งมันก็เชื่อง กวางอยู่ในป่า
มันชอบกินหญ้า และชอบเคี้ยวเอื้อง
มีตาสวยงาม เมื่อยามชำเลื่อง

ใส่ชื่อสื่อเสียง

ตั้งตานารี

35.4 กวางดง
 กวางเอี้ยกวางดง ร่ำระหงน่ารักเป็นนักรักหนา
 ตัวผู้เขาเป็นกึ่งตระการตา ส่วนตัวเมียน้อยหน้าไว้เขางาม
 ยามวิ้งวิ้งเร็วดังลมพัด รู้หลักัดหลบลภัยใจวาทพวาม
 เขาเกาะกระกิ่งไม้ไม่ได้ความ อันสิ่งงามบางที่มีโทษเอย

36. แพะ

36.1 เตาะเตะ
 เตาะเตะ เตาะเตะ เตาะเตะ ลูกแพะเดินโซเซมา
 เดินโซเซขัดโซเซทำคำโงะเก เตาะเตะเตาะเตะ

36.2 แพะ
 แพะ แพะเอย เสียงร้องแพะ แพะ
 นันตบมือเปะเปะ เรียกแพะก็มา

36.3 เจ้าแพะตัวน้อย
 เจ้าแพะตัวน้อย ค่อยค่อยเดินมา
 หรือเจ้าหลงป่า พลัดมาจากไหน
 ฝนตกพรหมพราง ลงกลางป่าใหญ่
 แม่เจ้าไปไหน เจ้าแพะน้อยเอย
 (พรพิไล เลิศวิชา)

36.4 เสียงแพะ
 แพะเอี้ยแพะ
 ส่งเสียง เบ๊ะ เบ๊ะ
 แพะให้นมเอย

(พรพิไล เลิศวิชา)

37. เสื่อ และสิงโต

37.1 เสื่อจับวัว

หนึ่งสองสาม	ไล่ตามกันไป
วัวอยู่ข้างใน	ไม่ต้องหลบหนี
เสื่ออยู่ข้างนอก	ล่อหลอกให้ดี
จับวัวได้ทันที	เป็นผู้มีชัย

37.2 เสี่ยงเสื่อ

เสื่อเอ๋ยเสื่อ
ช่างคร้ายเหลือ
เสื่อร้อง โสภปป์

(พรพิไล เลิศวิชา)

37.3 เสื่อ

เสื่อโครงเสื่อดำ
อยู่ป่าอยู่ถ้ำ ที่ภูเขาใหญ่
มันจับสัตว์กิน ไม่ชอบให้ใคร
บุกป่าเข้าไป เกะกะระราน

37.4 เสื่อโครง

เสื่อเอ๋ยเสื่อโครง พอเอ๋ยชื่อคงโด่งรู้จักทั่ว
อยู่ในป่าคร้ายใครต้องกลัว สัตว์อื่นชบสยบหัวพรันตัวตาย
ขนเหลืองหม่นลายดำคำราม แยกเขี้ยวยาวขาวสยงมองใจหาย
มีภายิต “เกิดเป็นเสื่อต้องไ้ลาย เกิดเป็นชายต้องไ้ชื่อ” เลื่องลือเอย

37.5 เสือดาว

เสือดาวเหลืองดำ

ทำทึคมขำ

เป็นจุดทั้งตัว

มันอยู่ในป่า

เขียวขาวน่ากลัว

ล่าสัตว์ไปทั่ว

จับกินทันที

37.6 สิงโต

สิงโตเจ้าป่า

มันมีสีขา

เห็นแล้วอย่าใกล้

ตัวผู้ขนคอ

เป็นพวงฟูใหญ่

ล่าสัตว์ทั่วไป

กินเป็นอาหาร

38. แมลงเม่า

38.1 แมลงเม่า

แมลงเม่าไม่หนีอัคคีโรจน์

แสงช่วงโชติพรายพรรณมัน

บินหา

พริบตาเดียวโดดดินสิ้นชีวา

ก็ตัวมามี้วยไปด้วยกัน

ดูตัวอย่างแมลงเม่าเร้าให้คิด

ถึงชีวิตมนุษย์นี้ที่โมหันต์

หลงแต่โลกีย์สุขสนุกครัน

ชีวิตปล้นปลดปลงเพราะ

หลงเอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

39. แมลงปอ

39.1 แมลงปอ

เข้าวันหนึ่ง	แมลงปอ	บินสาย
ปีกมันแพรวพราว	ขาม โสณิน	บินเล่มลม
ฟ้าขามนี้	สอดสี	งามน่าชม
ดอกไม้ไหวเอน	เบนคู่ลม	ละลานตา
หลากสีโสกา	ล้วนบานแย้ม	รื่นสราญ
สุขใจในป่า	บุปผา	งามตระการ
แมลงปอ	เบิกบานบินผ่านไป	

(จะปะเนี่ย นครทรพรพ)

39.2 แมลงปอ

แมลงปอมันมีสีปีก	มันบินหลบหลีกกันได้ว่องไว
เหนียวแล้วจับบนกิ่งไม้	เป็นที่อาศัยก่อนพักกายา
แมลงปอบินคลอตามกัน	บินเวียนเปลี่ยนหมั่นเล่มลม
เริงรำสวายน่าชมหนักหนา	เราเพลินเพลินตาพาให้เพลินใจ

39.3 แมลงปอ

แมลงปอตัวใหญ่

ปีกขาวยาวใส	ข้างสีสวยงาม
กินแมลงเล็กเล็ก	บินเป็นฝูงยาม
ท้องฟ้าสีคราม	ไม่มีเมฆหมอก

40. แมลงภู่

40.1 แมลงภู่

แมลงภู่คือกมร

ชอบเคล้าเกสร	ดอกไม้ต่างสี
มันกินน้ำหวาน	จากดอกไม้ที่

กลิ่นหอมมีดี

มันจะบินตาม

41. หมี

41.1 หมี

หมีมีหลายพันธุ์

ขนดำดำมัน

บ้างสีน้ำตาล

หมีมหาหมีควาย

ชอบกินน้ำหวาน

ดีผึ้งแล้วหวาน

น้ำผึ้งถูกใจ

41.2 หมีคู่

หมีเอ๋ยหมีคู่

เป็นสัตว์ใหญ่อ้วนอุชุนหายบัสัน

ทั้งงุ่มง่ามเชิงซ้าสารพัน

อยู่ลำพังตัวมันแต่เดียวดาย

ถ้าใครมาต่อเยเข้าเหย่เล่น

มันจะเผ่นเข้าตะปบหนังหัวหาย

แต่ไม่กัคประดาสัตว์และคนตาย

ชอบกินรังผึ้งทั้งหลายในป่าเอย

42. อิบโปและแรด

42.1 อิบโป

อิบโปตัวใหญ่

ลงน้ำก็ได้

หนังมันนั่นหนา

ถิ่นที่มันอยู่

คือแอฟริกา

สวนสัตว์ซ้อหา

มาให้คนดู

42.2 แรด

แรดร่างลำตัน

ตัวคำเป็นมัน	มีนยาวใหญ่
อยู่เหมือนมูก	ขาวเหมือนหน่อไม้
พวกหมอยาไทย	เอามาทำยา

43. ยีราฟ

43.1 ยีราฟ

ยีราฟคอยาว

ยืนขึ้นสูงราว	ยอดไม้ในป่า
อาศัยอยู่ที่	ในแอฟริกา
เราซื้อเอามา	อยู่เขาดินไซร์

44. เม่น

44.1 เม่น

เม่นมีขนแข็ง

สะบัดแรงแรง	ก็หลุดเร็วพลัน
ปักถูกสัตว์อื่น	ศัตรูจึงพรั่น
อันตัวเม่นนั้น	ขุดมันกินได้

45. สัตว์ทั่ว ๆ ไปหรือหลายชนิด

45.1 สัตว์เลี้ยงเข้าคอก

อู๊ด อู๊ด อู๊ด หมูเอยไครเขาเลี้ยงเจ้า

คูตัวเจ้าช่างอ้วนจริง

คนเขาได้ให้เจ้าได้พักพิง

รีบวิ่งไปเข้าคอกเอย

มอ มอ มอ   วัวเอยใครเขาเลี้ยงเจ้า
 คู่ตัวเจ้าช่างอ้วนจริง
 คนเขาให้เจ้าพักพิง
 รีบวิ่งไปเข้าคอกเอย
 แะ๊ะ   แะ๊ะ   แะ๊ะ   แพะเอยใครเขาเลี้ยงเจ้า
 คู่ตัวเจ้าช่างอ้วนจริง
 คนเขาให้เจ้าได้พักพิง
 รีบวิ่งไปเข้าคอกเอย

45.2   เสียงร้องของใคร
 กู้ก   กู้ก   เป็นเสียงร้องของใคร   เอ๊ย ๆ ไก่ชอบร้อง   กู้ก   กู้ก
 เมี้ยว   เมี้ยว   เป็นเสียงร้องของแมว   เอ๊ย ๆ แมวชอบร้อง   เมี้ยว   เมี้ยว

45.3   หมู
 หมูเดินหน้า   เป็ดมาข้างหลัง
 ไก่อยู่ในรัง   แมวนั่งกินปลา

45 4.   ลูกสัตว์
 ลูกเป็ดมันร้อง   ก๊าบ   ก๊าบ   ก๊าบ   ลูกไก่มันร้อง   เจี๊ยบ   เจี๊ยบ   เจี๊ยบ
 ลูกหมาเห่า   บ๊อ   บ๊อ   บ๊อ   ลูกแมวกี่ร้อง   เมี้ยว   เมี้ยว   เมี้ยว
 ลูกหมูมันร้อง   อู๊ด   อู๊ด   ลูกกบมันร้อง   อ้อบ   อ้อบ
 ลูกนกกร้อง   จิบ   จิบ   จิบ   ลูกวัวก็ร้อง   มอ   มอ

45.5   (ไม่มีชื่อ)
 ชะนีน้อยห้อยโหน   วิวกโหวยวิงวอน
 จิ้งจอกออกหอน   นกนอนรังเรียง
 เริงร่าร้องซ้องแซ่   คลอแคลกรีดเสียง
 นำคูเป็นคู่เคียง   แอนเอียงแอบอิง
 (จากเรื่องเห่เรื่องพระอภัยมณี)

45.6 สัตว์สวยปางาม

เห็นกว้างอย่างเอื้องชำเลื่องเดิน	เหมือนอย่างนางเชิญ
พระแสงสำอองข้างเคียง	
เขาสูงฝูงหงส์ลงเรียง	เรีกร้องซ้องเสียง
สำเนียงนำฟังวังเวง	
กลางไพร ไก่ขันบรรเลง	ฟังเสียงเพียงเพลง
ขอแจ้งจำเรียงเวียงวัง	
ฝูงทองร้องกะโตั้งโห่งดัง	เพียงฆ้องกลองระฆัง
แตรสังข์กังสดาลขานเสียง	
กะดิงกะกลางนางนวลนอนเรียง	พญาลอกคลอเคียง
แอนเอียงอิไก่อังโทองเทง	
ก้อนทองเสียงร้องป้องเป้ง	เพลินฟังวังเวง
อิแก้งเรีกร้องลงเชิง	
ฝูงละมั่งฟังดินกินเพลิน	คางแข็งแรงเรีง
ยื่นเบ้งบั้งหน้าตาโพลง	
ป่าสูงยุงยางซ้างโหลง	อึ่งคะนึ่งฟังโพง
โยงกันเล่นน้ำค้ำไป	

(จาก มุลบทบรรพกิจ)

45.7 สัตว์ทะเล

มีต่างต่างกลางทะเล	ทั้งจรเข้เหรา
ฝูงกระโท่ทั้งโลมา	เคลื่อนคลาอยู่ตามกัน
กึ่งกึ่งและมังกร	สลับสลอนหลายพรรณ
นาคราชผาดผัน	ปลาอำพันตะเพียนทอง
วาฬใหญ่ขึ้นไต่คู	ศุคฟูพ่นฟอง
เงือกงูดุคะนอง	ลอบล่องชโลทร
กริวกราวก็เต้าตาม	ฉนากฉลามสลับสลอน
คลาเคล้าสำเภจร	ในสาครรายเรียง

(จากเรื่องเห่เรื่อง พระอภัยมณี)

45.8 สัตว์น้ำ

มาพวกเรามา
ไวพวกเราไว
เราเป็นสัตว์น้ำ

มาเล่นน้ำเร็วไว
หอย ปู กุ้ง ปลา
อยู่ในน้ำตลอดเวลา
(สงวนศรี)

45.9 (ไม่มีชื่อ)

ลำคลองหนองบึง
ฝูงปลามีมาก
ปลาอุกปลาช่อน
ปลาหมอพอกัน
ปลาสกลีปลาสวาย
กบเต่าปะปน
ปลาเล็กปลาน้อย
เล่นน้ำวนว้าย

มีน้ำไหลหลาก
คำว่ายแข่งกัน
เนื้ออ่อนสำคัญ
ปากชอบชุกชน
มากมายเหลือสิ้น
เล่นน้ำเรียงราย
ปลาสร้อยปลากราย
สุขใจเพลิดเพลิน
(รพีพันธุ์ นาทวรทัต)

45.10 ในนา

ในนามีน้ำใส
ก้ามหนีบต้นข้าวอยู่
เดินเที่ยวในทุ่งนา
เห็นงูต้องหลีกไกล

มองลงไปแลเห็นปู
รีบเขี่ยออกเสียโดยไว
ระวังหนางูตัวใหญ่
ระวังตัวก๊วงเอย

(รัชณี ศรีไพรวรรณ)

45.11 แมลงกับกระต่าย

มีแมลงตัวหนึ่ง
กระต่ายจึงปัด

บินมาเกาะจุมูกกระต่าย
แมลงจึงบินหนีไป
(สุกรี ไกรเลิศ)

45.12 หมู่แมลง

เหล่าแมลงบินมาเป็นหมู่
พากันโผผินบินไป
สีแดงสดใสหลายอย่างก็มี
อิมหน้าสำราญเปรมปรีดิ์

บ้างก็บินมาเป็นคู่ไปชมดอกไม้
เอ๊ะ ๆ นั้นดอกอะไร
ตรงไปกินน้ำหวานทันที
อย่ามัวรอรีบินต่อไป

45.13 มวลภมร

มองดูมวลหมู่ภมร
บินเวียนดมกลิ่นดอกไม้

บินเวียนว่อนดูแล้วเพลินใจ
แล้วบินไปดมเกสรอื่น

45.14 สัตว์ต่าง ๆ

สิ่งในรวงรัง
เกาะมาลีชิม
ไต่บินมารัง
ไต่กระต๊ากกระต๊าก
ป่าดงพงพี
อยู่พริกพร้อมเหลือ
เต่ามาทำรัง
กลบกำบังไว้
บ่อมินูปลา
อยู่ปนเปกัน

ต่างวนเวียนบิน
ดูคน้ำหวานหอม
เป็ดร้องก๊าก ก๊าก
ไข่ลงในรัง
ปานี้หมีเสื่อ
เหยื่อฉันทเหลือหลาม
ไข่วไว้ในทราย
จนไข่กลายเป็นตัว
กึ่งนานาพันธ์
ต่างสำราญใจ
(อวบ เหมะรัชตะ)

45.15 เพลง เต่า งู กา

ก่อนแต่ครั้ง
เต่ากับงู
เต่าโตไว
ฝึกนูปลา
ฝ่ายเจ้างู
ขาดเมตตา

เก่าพอดู
หากินในนา
ใหญ่ในนา
หากินพอดู
อยู่ในนา
รุกรานน้ำตา

หากมีใคร	ใหญ่กว่างู
โกรธนำดู	ถึงสู้กันใหญ่
อยู่มาวัน	เต่าเดินไป
เหยียบอะไร	เอ๊ะลองมาดู
ฝ่ายเจ้างู	โกรธเป็นไฟ
เก่งอย่างไร	ไหนลองมาสู้
เต่าตกใจ	กล่าวโดยไว
โปรดคอย	ฉันไม่ทันดู
ฝ่ายเจ้างู	ลกทันใด
เต่าหดไป	ซุกในกระดองอยู่
กล่าวเจ้ากา	เจ้าปัญญา
โฉบลงมา	ใช้วาจาดู
เต่าหมกภัย	ใหญ่กว่างู
เต่ามีครุ	หัวยึดหดได้
กล่าวฝ่ายงู	บอกกับกา
โปรดช่วยพก	ฉันไปพบครุ
ฝ่ายเจ้ากา	ชอบกินงู
โฉบคอชู	จับงูจนตาย

45.16 แมวจับนก

บินขึ้นไป บินขึ้นไป ในนภา	มองหาที่อยู่ให้พนัก
ทำรัง สูงบน ยอดไม้	ระวังเรื่อยไป อย่าปล่อยให้ผลอดตัว
แมวลาย มันมิใช่ชั่ว	มันคอย ซ่อนตัว จ้องตะครุบเอา
บินขึ้นไป บินขึ้นไป ในนภา	มองหา ที่อยู่ ในร่มเงา
ทำรัง ระวังคอยเฝ้า คุ่มครอง	ดูกเต้า อย่าปล่อยให้ผลอดตัว
แมวลายมัน มิใช่ชั่ว	มันคอยซ่อนตัว แอบตะครุบเอา

45.17 ลูกช้าง

ลูกช้างกำลังไถนา

พูดไปยังไม่น่าเชื่อ

ตืดซิ่ง ตืดซิ่ง

แมวลายกำลังหาเหยื่อ

กระต่ายจีเสื่อเข้าโรงจมน้ำ

ตืดซิ่ง ตืดซิ่ง

45.18 (ไม่มีชื่อ)

ลิงชนขนพอง

มันคูปูเพลิน

ข้องคูปูเดิน

ไม่รู้รูปหนีบ

45.19 สัตว์เลี้ยง

หนู หนู ที่น่ารัก

สัตว์ที่เลี้ยงไว้

มีใจกรุณา

ยามเมื่อใช้งาน

สัตว์เลี้ยงคือมิตร

ชื่อสัตว์รับใช้

เจ็บป่วยรักษา

เลี้ยงคูดูเฝ้า

คงจักสนใจ

ต้องให้อาหาร

เมตตาสงสาร

กิจการหนักเบา

สนิทรู้ใจ

ใกล้ชิดกับตัวเรา

จงอย่าดูเบา

เรารักสัตว์เอย

45.20 ฉันชอบคุณสัตว์

ฉันชอบคุณสัตว์

เสื่อ สิงห์ ลิง ค่าง

กระแต กระต่าย

หมูป่า อ้วนพี

สารพัดหลายอย่าง

แก้ง กวาง ชะนี

ม้าลาย เม่น หมู

เขี้ยวโจ่งน่าดู

(รัชนี ศรีไพรวรรณ)

45.21 นกเขาและมด

นกเขาเห็นมดน้อย	ตกล้ำล่อยตามสายธาร
มีจิตคิดสงสาร	อยากให้ทานชีวิตมัน
จึงคาบเอาใบหญ้า	ทิ้งลงมาให้เกาะปล้น
มดปลอดภัยรอดชีวิต	เพราะนกนั้นคิดปราณี
วันหนึ่งมดเห็นพราน	จะสังหารซึ่งชีวิ
ยกปืนเล็งไปที่	ตัวนกเขาเป็นเป้าหมาย
จึงก้ดลงตรงเท้า	พรานหยุดเกา นกรอดตาย
“ทำดีไม่สูญหาย	ผลความชอบตอบสนอง”

2) ต้นไม้ - ดอกไม้

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับต้นไม้ - ดอกไม้ เป็นการบรรยายธรรมชาติ ลักษณะ ความสวยงาม คุณค่า ของต้นไม้และดอกไม้ พร้อมกับนำมาใช้เปรียบเทียบด้านคุณธรรมด้วย เช่น

2.1 ต้นไม้

2.1.1 ต้นไม้

ต้นไม้อ่อนนอนสงบหลับ
 ใฝ่แต่นับวันคอยด้วยหอยเหงา
 เมื่อฝนโปรยไซ้ชื่นรินเบาเบา
 หายชบเซา ชูยอด ทอดกิ่งใบ
 (ราตรี นนทธรรม)

2.1.2 ต้นไม้

ต้นไม้ไบนาน	เหล่านกมาอาศัย
กิ่งก้านแกร่งไกว	ดอกไม้ไหวไปตามลม
กลิ่นหอมน่าชม	จริงเอ๋ย

2.1.3 ต้นไม้

ถึงแม้ว่าต้นไม้ไม่มีชีวิต	แต่ก็มีชีวิตเติบโตได้
เริ่มผิเป็นต้นน้อยคอยใส่ใจ	พรวนคืนให้ใสบู้น้ำตามเวลา
ครามีดอกคอกออกให้ชื่นจิต	ที่มีผลผลติดคอกหนักหนา
เป็นสินค้าขายไปได้ราคา	แจกบรรดาญาติมิตรชิดชอบเอย (คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง)

2.1.4 ต้นไม้

ต้นเอี้ยต้นไม้	ลำต้นสูงใหญ่แผ่สาขา
เดิมเป็นเพียงพีชน้อยคอยวัฒนา	จากภาคพื้นพสุธาได้ฉันใด
ฉันนั้นสิ่งสร้างสรรค์อันไพจิตร	ริเริ่มจากความคิดสว่างไสว
จึงหลายเป็นสถาบันอันอำไพ	ก่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ให้โลกเอย (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

2.1.5 ฉันทเป็นต้นไม้

ฉันทเป็นต้นไม้	สูงใหญ่ใบหนา
ฝูงเหล่านกกา	อาศัยทำรัง
ฉันบึงแคฝอย	ดอกผลสะพรั่ง
นี่เป็นความหลัง	ก่อนถูกโค่นเอย

2.1.6 ลาวต่อนก

ต้นข้าวในนา	พริ้วพรายไปตามสายลม
ชูช่อน่าชม	ชวนพื่อนรำทำกริยา
กระโดดไปมา	เรริงรำดังเราเป็นกบ
ครันเมื่อยามพลบ	เราเข้าหลบอยู่ในทุ่งนา (ชื่น ศิลปบรรเลง)

2.1.7 กอไผ่
 กอเอ๋ยกอไผ่ โคนลมไหวร้องเพลงนำฟัง
 นันรกรักกอไผ่จึง ช่วยกำบังฝนแดดร่มเย็น

2.1.8 ใบไม้
 ใบเอ๋ยใบไม้ คั่นไว้ในหน้าหนังสือ
 หยิบดูชูไว้ในมือ ใบไม้เหมือนสื่อชีวิต
 เคยผลิบออ่อนสดเขียว กลับเหี่ยวเหลืองแห้งแจ้งจิต
 อดีตปัจจุบันหม่นคิด เป็นอนิจจังแท้แน่นอน
 (จะปะนีย์ นาคทรพรพ)

2.1.9 ใบไม้
 ใบไม้สีเขียว บ้างกลม บ้างเรียวยาว
 บ้างยาวบ้างสั้น บ้างชอบใบหยัก
 บ้างชอบใบตรง ครั้นในหลอคร่วงลง
 กลายเป็นสีน้ำตาล

2.2 ดอกไม้

2.2.1 ดอกไม้สดสี
 ดอกไม้สดสี ผีเสื้อสดสวย
 แสงแดดส่องด้วย ช่วยให้นันทผลิตเพลิน
 (นายฉันท ขำวิไล)

2.2.2 ฉันทชอบดอกไม้
 ฉันทชอบดอกไม้ สดใสสวยดี
 ต่างกลิ่นต่างสี มากมีสาระพัน
 มะลิสีขาว กลีบยาวยาวจำปา
 กุหลาบหนามหนา ดอกเฟื่องฟ้าหนามสั้น
 ช่อนกลิ่นจำปี สารภีกระดังงา
 พุดซ้อนกรรณิการั้ว ล้วนกลิ่นหอมทั้งนั้น
 ฉันทชมดอกไม้ สบายใจหนักหนา

ลมพัดโชยมา

หอมผกาชื่นใจ

(กิตติขัติ บุญชื้อ)

2.2.3 เชิญชมดอกไม้

เชิญชิตะท่านเชิญ

เชิญมาชมดอกไม้

กุหลาบหอมหวาน

ส่งกลิ่นยิววนแสนชั่วหัวใจ

ทั้งหอมทั้งหวานดอกเพิ่งบานใหม่ ๆ

ของดิฉันเก็บไว้ยังไม่ใครดมเลย

เชิญชิตะท่านเชิญ

เชิญมาชมดอกไม้

นี่คือดอกกรักซ้อน

ใครมาถึงก่อนก็เด็ดเอาไป

ถ้ามีวรอซำรักจะราโรยไกล

เชิญมาไวไวเด็ดดอกกรักชม

2.2.4 ชมดอกไม้

เฝ้าดูดอกไม้แลไปสวยเด่น

เมื่อได้และเห็นมะลิงามตา

ดอกพลับพลึงสวยยิ่งจริงหนา

กรรมกิจการช่างชื่นใจจริง

2.2.5 ดอกไม้ไทย

เที่ยวเดินชมอยู่ในสวน

ดอกลำดวนกระดังงา

ชุ่มราตรีมะลิป่า

ดอกจำปาหอมรวริน

ดาวเรืองกุหลาบ

เอนทราบช่อนกลิ่น

ดอกจำปีและดอกกระถิน

รินรวรินส่งกลิ่นหอม

เพลิดเพลิดใจเมื่อได้เห็น

ดอกบานเย็นดอกพุดซ้อน

ลดาว์ลย้นนั้นเอนกอ่อน

ดอกขจรหอมชวนดม

นางแย้มบานชื่น

เร็นรินชวนชม

ดอกชบาและดอกกันทม

นำภิรมย์หมู่พันธุ์ไม้

2.2.6 ดอกไม้บาน

ดอกไม้เราบาน

สำราญเร็นริน

เราเห็นเราชื่น

ดินตาปรมปรีดิ์

กลิ่นหอม

ตลบอบอวลสวนศรี

หอมยิ่งหอมเย็นฤดี
แสงแดดอ่อน

สดสีชুবาน
ลมพ่อนเย็นสบาย

2.2.7 มอญคูดาว

หอมกลิ่นดอกไม้ในสวนขวัญ
โกศุมพุ่มพวงดวงพยอม
พิภูลงกาพกุหลาบเทศ
กลิ่นชานาสาพาทรวงตรม

สารภิมลิวัลย์ไม่วายหอม
สุกรมกรรมกาหลงกลางชม
ผิวพ่องต้องเนตรภิมย์สม
ไอ้ลมโหยหวานรัฐจวนพา

2.2.8 ดอกไม้

ชวนชมดอกไม้
ดอกนวมแม่อัญชัญ
ทานตะวัน จำปา จำปี

มากมายหลายอย่างต่างกัน
ยี่โถ กุหลาบ ราตรี
ดอกสารภี ยี่สุ่น มณฑา

2.2.9 ไม้ดอกไม้ประดับ

ไม้ดอกไม้ประดับ
ไม้ปล่อยให้แห้งเหี่ยวเฉา
ไม้ดอกสวยงามดี
เราปลูกเราถนอมไว้

มีไว้สำหรับบ้านเรือนของเรา
เราคนน้ำพรวนดินเอาไว้
มีสีสวยสดชาบซึ่งหัวใจ
เราไม่เค็ดดอกไม้เอาไว้ดูผู้เดียว

2.2.10 ดอกไม้

ดอกไม้ต่างพันธุ์ สวยงามสดสี
เหลือง แดง ม่วงมี แสดงขาว ชมพู

2.2.11 ดอกไม้

เฟื่องพิศดูดอกไม้
เผยกลีบรับแสงฉาน
ธรรมชาติช่างพิศดาร
อย่าหลู่สิ่งเล็กน้อย

เบิกบาน
แซมซ้อย
เสกสิ่ง วิจิตรนา
อาจน้อมจิตเกษม
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

2.2.12 (ไม่มีชื่อ)

เย็นยะเยิบเย็บสังัด	พระพายพัดมาอ่อนอ่อน
รวยรินกลิ่นขจร	หอมเกสรสุมาลี
ลั่นทมนมสวรรค์	ทั้งอินจันทร์จำปี
สร้อยฟ้าสารภี	มะลิหลายพรรณ
ทั้งยมโดยโรยริน	ระรินกลิ่นมะลิวัน
เหมือนกลิ่นเนื้อเจ้าจันทร์	สะอื้นอันอ้าย

(จาก เหตุเรื่องกาถิ)

2.2.13 (ไม่มีชื่อ)

พวงพะยอมหอมกรุ่น	กลิ่นพิกุลฟุ้งกระจาย
น้ำค้างพร่างพราย	พระพายชายเฉื่อยมา
หอมหวานอลอบ	พิกุลตลบโลกา
ชื่นพระทัยไสยา	ระรินรสมาลัย เอย

2.2.14 แยกสาหร่าย

ไอ้หอมกลิ่นดอกไม้ที่ในสวน	เผยกลิ่นชวนภุมรินกินเกษร
เจ้าช่างข้อมสิระยับกลับซ้อน	ชูชะอ่อนกลิ่นฟุ้งมุ้งชานเขย
ไอ้หอมกลิ่นกุหลาบชานาสา	สวยยวนตาสวยยิ่งผกาอื่นใด
กลิ่นหอมช่วยวนใจ	ฉันยังจำกลิ่นได้หอมไม่ขางจิตเสียเลยเอย
ภมรหลงลงชมดมกลิ่นหอม	แหวกเกสรร้อนตามบุบผาเขย
รุกขชาติช่างฉลาดอะไรเลย	ล่อแมลงเขยพรรณฉันนั่งชม
ไอ้ผีเสื้อเหลืองอร่ามงามนักหนา	เหมือนทองทาเหมือนยาหลงเพริศแพรว
หลากสีบินคลาดแคล้ว	เขยพวงผกาแก้วก็ทิ้งไปเอย ๆ

2.2.15 เต็ดดอกไม้งาม

เต็ดดอกไม้งาม	ตามจิตปราถนา
เขยชมบุปผา	ได้เพียงหนึ่งคน
คุณค่าน้อยนิด	หากคิดแยบยล

ปล่อยไว้กับต้น	ดอกบานนานวัน
ใครเห็นใครชม	รื่นรมย์ยินดี
คุณค่ามากมี	ปลอบใจสุขสันต์
คนชมนับร้อย	พลอยชื่นใจครัน
หากคิดงั้น	ผลดีทวีคูณ

(ฐะปะนีย์ นารทรพร)

2.2.16 ดอกไม้

ดอกกุหลาบจำปา	กระดังงามวิไล
ถ้าได้ชมและได้ชมชื่นใจ	คงไม่มีใครที่จะไม่ยอมชม
กลิ่นตลบอบอวล	ช่างยั่ววนชีชวนให้ชม
กลิ่นเข้าลอยมาตามสายลม	ทุกคนชื่นชมที่จะดมเจ้าเอย

2.2.17 หอมอะไร

หอมอะไรที่ไผสวน	หอมดอกคำดวงกระดังงา
หอมกระถินหอมกลิ่นจำปา	เมื่อเวลาเย็นเอย
หอมดอกอะไรที่ในดง	หอมดอกประยงค์นางแย้ม
หอมพิภุขี้สุนแซม	หอมไม่แรมราเอย

(จันทร์หา พิจิตรครุการ)

2.2.18 จำปาจำปี

จำปาจำปี	พี่น้องฝาแฝด
จำปาสีเสด	จำปีสีขาว
จำปาหน้ากว้าง	จำปีหน้ายาว
จำปาชอบหนาว	จำปีชอบร้อน
จำปาชอบแดด	จำปีชอบฝน
จำปาชุกชน	จำปีหนีซ่อน
จำปาหัวแข็ง	จำปีหัวอ่อน
จำปานั้นนอน	จำปีวิ่งวน

2.2.19 จำปา

จำปาเอย	ลอยมาทั้งกิ่ง
กลิ่นซัดขึ้นตลิ่ง	นักรกระทู้ล้อมไว้

เสียดายจำปาเอย

2.2.20 ดอกจำปา

จำเอ๋ยจำปา	ต้นใหญ่สาขาสูงระหง
ดอกอยู่ไกลก็ใช้ไม้สอยลง	เพราะประสงค์จำปามาใช้การ
เหมือนคนคืออยู่ที่ไหน ไกลพันเส้น	คงไม่เว้นคนตามถามข่าวงาน
จำปานี้มีกลิ่นพอประมาณ	ยามเบิกบานหอมรื่นชื่นใจ เอย

2.2.21 ดอกกุหลาบ

ดอกเอ๋ยดอกกุหลาบ	กลิ่นตระพลบอบอาบนาสา
สีสรรสดใสดั่งนัยดา	เป็นมาลาอย่างดีมีคุณครัน
ถ้าบ้านไหนมีไว้วิไลเลิศ	งามประเสริฐจัดขจรดวงกวดขัน
งานไหนก็ใช้ได้ทุกสิ่งอัน	สารพัดดีพร้อมละม่อม เอย

(ม.จ. หญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล)

2.2.22 ดอกกุหลาบ

กุหลาบงามก้านหนามแหลมคม	จะเตี๋ยระวังกายา
งามสดสีสมเป็นดอกไม้มีค่า	เก็บเอามาประดับไว้ในแจกัน

2.2.23 ดอกกุหลาบ

พิศดูดอกกุหลาบซาบซึ่งจิต	งามเป็นนิจหอมหวานชวนใฝ่ฝัน
ทั้งดมแย้มบานแลลุ่มลำพาพรรณ	จนถึงวันกลับโหยเหี่ยวโซซธา
ดูหรือผลิดดอกเรื่อยไม่เหนื่อยหน่าย	เกิดแล้วตายวนเวียนเปลี่ยนนุพผา
แต่กลิ่นสีหอมงามอร่ามตา	อุปมาเหมือนความดีที่ยั่งยืนง

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

2.2.24 กุหลาบ

กุหลาบย้อมมีหนาม	สิ่งามหนามแหลมคม
จักเค็ดมาคอมคม	พึงระวังยังมีมือไว้
เหมือนสุขย้อมมีเศร้า	แทรกคลุกเคล้าเสมอไป
มั่งเหลิงระเริงใจ	เพราะประมาทอาจเศร้าทรวง (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

2.2.25 ดอกมะลิ

ดอกเอ๋ย ดอกมะลิ	ใครจะติรูปร่างช่างเถิดหนา
ประโยชน์มากหลากเหลือพรรณา	พระพายพากลั่นฟุ้งจรุงใจ
ถึงคราวดอกดอกหนาระดาสวน	เป็นนำชวนชนิดพิสมัย
เก็บมาอบผ้าผ่อนท่อนสะไบ	หอมไปได้หลายทิวราตรี เอย (ม.จ.หญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล)

2.2.26 ดอกมะลิ

ดอกมะลิกลิบขาวพราวตา	เก็บเอามาร้อยเป็นมาลัย
บูชาพระทั้งใช้ทำยาก็ได้	ลอยในย้าอบขนมหอมชื่นใจ

2.2.27 ดอกพิกุล

ดอกเอ๋ยดอกพิกุล	เหล่าครุฑเก็บสนุกทุกหนแห่ง
ร้อยอะไรใส่ก็ได้ทั้งไม่แพง	เด็กแดง แดงเป็นผดใช้บูชา
ดินสอพองเผาไฟแทรกไปด้วย	ทำให้ช่วยแก้คันค้อยหรรษา
หล่นใต้ต้นกลาดดาษดา	เก็บแต่งกายาเล่นเย็นใจ เอย (ม.จ.หญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล)

2.2.28 ดอกกระดังงา

ดอกเอ๋ยดอกกระดังงา	ทำบุหงาหอมดีไม่มีสอง
แต่ต้องลนควันไฟในทำนอง	สี่ย้งหมองกลิ่นยิ่งกล้าน่าอัศจรรย์
ถ้าฝิ่งแดดทำยาแพทย์หาจัด	แก้ลมได้สารพัดดังแก้สังสร
สีไม่สวยแต่มีที่สำคัญ	คนทุกวันเหมือนกระดังงาว่าดี เอย (ม.จ.หญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล)

2.2.29 ดอกกรัก

เห็นดอกกรักชูช่อลงเอี่ยม
 กลีบงามเชื่อมอย่างพมิถประคิษฐ์สรรค์
 มีความหมายประจักษ์รักนรินทร์
 ดอกกรักนั้นเตือนจิตคิดไมตรี
 แม้มนุษย์ทั่วหล้ามาผูกมิตร
 รักสนิทร่วมใจใฝ่สุขศรี
 เลิกโกรธเกลียดหันหน้ามาทำดี
 โลกเรานี้คงสดสวยด้วยรักเอย
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

2.2.30 ดอกบัว

ดอกบัวในน้ำ	งามล้ำสวยสม
ช่างน่าชื่นชม	แล้วลมก็เย็น
ดอกบัวนี้ดี	ศักดิ์ศรีจะเป็น
ความวามยามเย็น	เราเห็นแล้วสบาย

2.2.31 ดอกบัว

ดอกบัวบานชูช่อ	มีหลายกอในบึงใหญ่
แมลงปอพากันไป	เกาะดอกใบดูงามตา
ดอกบัวมีหลายสี	ดอกดีดีใช้บูชา
ฝักบัวร้อยหนา	เราเร่งร่าแสนยินดี

2.2.32 ดอกบัว

เพลีนพิศดอกบัวงาม	บานอร่ามน่าชื่นชม
-------------------	-------------------

ใต้น้ำคือโคลนตบ	เป็นที่เกิดจงดกลนี้
คู่จเดียวกับบัณฑิต	มีดวงจิตเปี่ยมความดี
คุณธรรมล้ำเลิศศรี	ตระกุดต่ำใช้สำคัญ
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

2.2.33 เต็ดดอกบัว	
เด็ดได้ดอกบัวมา	พิจารณาอยู่ในมือ
ปรากฏบทเรียนคือ	ความเปลี่ยนแปลงแฝงเตือนใจ
เริ่มต้นตูมแล้วบาน	งามกตะการนำพิศมัย
บานแล้วโรยราไป	คุณชีวิจอนิจจัง
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

2.2.34 บัวขาว	
บัวเอ๋ยบัวขาว	กลีบสกาสดสล้างกลางสระศรี
ดูงดงามบริสุทธิ์ศุนทิตี	ไว้รำคิขุนข้องมาพ้องพาน
เปรียบดวงใจใสสะอาดปราศกิเลสมีแต่เมตตารักสมักรสมาน	
ใครคบหาไว้เรื่องเกื่องรำคาญ	จิตเบิกบานเยือกเย็นเป็นนิจเอย

2.2.35 กำสรวลสรารงค์	
พุทธเอ๋ยพุทธชาต	หอมเย็นใจใสสะอาด
หอมมิขาดหนอกลิ่นสุคนธ์	หอมเกสรสุมณฑาแก้วกาหลง
สายหยุดพุดพุ่มเรียงเคียงประยงค์	กลิ่นส่งหอมตระหลบอบอาย
รำพึงพี่รำฝากอาลัยรัก	

2.2.36 จี๋ม้าส่งเมือง	
ฟังหนาเพื่อหนาจะว่าให้แจ้ง	
กุหลาบแดง ดอกจำปา ดอกโสน	

ดอกบานชื่น ดอกพิกุล ดอกชงโค

ดอกยี่โถ ยี่สุ่น กัดเค้า

จะเลือกเอาอะไรเอ๋ย

จำให้ดีเอ๋ยจำให้คั่นะเพื่อน

เราจะเอื้อนเอ่ยให้แจ้งจิต

ดอกพุด ดอกแก้ว ดอกแต้ว ดอกโศก

ดอกรัก ดอกโมก ดอกว่านสี่ทิศ

ดอกประคูดุ่ ดอกอุตพิด เชอคิดจะเอาอะไรเอ๋ย

3) ผักและผลไม้

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับผักและผลไม้ เป็นการบรรยายถึงลักษณะ หรือรูปร่าง และคุณประโยชน์ ให้เด็กได้รู้จัก เช่น

3.1 ผักจ้ำ-ผักจ้ำ

ชื่อชิจ๊ะผักสดสะอาด

นั่นผักกาด นี่แดงกวา

นั่นคะน้า ถั่วฝักยาว

มะเขือยาว กะหล่ำปลี

(คุณหญิงเบญจา แสงมลิ)

3.2 ผัก

รำเอ๋ยรำวง

ขอเชิญโหมขงรำวงเรื่องผัก

ผักนี้มีคุณค่ายิ่งนัก

ขอเชิญผักถูกหลักอนามัย

3.3 อะไรเอ๋ย

อะไรเอ๋ย

ตะปุมตะป้า

ข้างนอก

เจียวคล้า

มีหนาม

แหลมแหลม

ข้างใน

เนื้อหวานอร่อย

ใครกินบ่อยๆ

ก็จะต้องแถม

อยากกิน ก็ต้องปากเพียร
 ทายว่า ทูเรียน
 ลูกใหม่ เล้าเอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

3.4 ผลไม้

ส้มโอ มังคุด ละมุด ลำไย มะเฟือง มะไฟ ขนุน น้อยหน่า
 มะละกอ แดงโม พุทรา และกล้วยน้ำว้า ชมพู่ ลางสาด
 เงาะน้รสวนานดี ทูเรียน ลิ้นจี่ มะม่วง มะปราง
 ผลไม้เมื่อไทยทุกอย่าง ชนิดต่าง ๆ กินอร่อยดี

3.5 จำีผลไม้

จำีผลไม้ แดงไทยแดงกาว
 ขนุนน้อยหน่า พุทรามังคุด
 ละมุดลำไย มะเฟืองมะไฟ
 มะกรูดมะนาว มะพร้าวส้มโอ
 ฟิงแพงแดงโม ชโยให้ฮั่ว
 (ฉันทน์ จำีไวไล)

3.6 ฟักทองแกงบวด

ฟักทองเนื้อเหลือง เอามาแกงบวด
 ฟักทอง ติดหนวด ลูกเซชชอบใจ
 ไครหนอแกงบวดฟักทอง กินเสียอิมท้อง
 ไม่ต้องไปไหน ไปเก็บฟักทอง มากองเอาไว้
 จะแกงบวด อร่อยอีกเอย
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

3.7 กล้วยน้ำว้า

กล้วยเอยกล้วยน้ำว้า แสนน่ากิน
 พอได้บินซื้อเสียงเด็กถามหา

รสหวานมีประโยชน์เหนือคณา
ควรที่นำกินประจำทั้งเช้าเป็น

3.8 กล้วยน้ำว้า

กล้วยน้ำว้าเอย	เก็บมาจากสวน
ผิวเหลืองนวลนวล	ให้น้องไว้กิน
ขนมนมเนย	ไม่เคยได้ยื่น
หยิบกล้วยปอดกิน	อร่อยจริงเอย
กล้วยน้ำว้าเอย	เอามาบวชชี
หอมหวานมันดี	แม่ศรีช่างทำ
ขออีกสักกล้วย	สาวสวยคมจำ
อ้มแล้วร้องรำ	สนุกจริงเอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

3.9 ไครมีมะม่วง

ไครมีมะม่วง	มาแลกมะปราง
ฉันมีสตางค์	จะแลกขนม
เอาละไม่ขม	เลือกขนมดีดี

3.10 ส้ม

ฉันคือส้มผลกลมรสดี	ตัวฉันมีวิตามินซีมากมาย
ทั้งยังช่วยต้านทานโรคร้าย	ช่วยขับถ่ายให้ไปได้ตามเวลา

3.11 ผลไม้

คูซิผลไม้ไทย	มีลำไยและส้มโอ
มะละกอและแตงโม	ผลโตโต มีมากมาย
มีไว้ขายและรับประทาน	มีไว้ขายและรับประทาน

3.12 ผลไม้

ฉันชอบผลไม้	กล้วยไข่และละมุด
ทั้งเงาะมังคุด	ลางสาดลำไย

ขนุนน้อยหน้า	แดงโมแดงไทย
มะม่วงใบใหญ่	ฝรั่งพุดรา
	(เบญจา แสงมะลิ)

3.13 มะละกอ

มะละกอเอช	รอบคอเจ้ามีลูกรัก
ใบเจ้าเป็นหยักหยัก	ลูกสุกอร่อยนัยก้อย่าบอใคร
เก็บก้านมะละกามาเล่น	ฟองสบู่เป่าเป็นลูกโป่งใหญ่
สนุกไม้น้อยนะกลอยใจ	เป่าได้เป่าไปอย่าหยุดเอ

4) จักรวาล

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่เกี่ยวกับจักรวาล เป็นการบรรยายเกี่ยวกับ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดาวต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กซึ่งเด็กมองเห็นอยู่ทุกวัน โดยนำมาเปรียบเทียบถึงคุณค่า ความสวยงาม โดยเฉพาะ ผู้หญิงว่าสวยงามเหมือนดวงจันทร์และการขอพร พร้อมนำมาจินตนาการต่าง ๆ เนื่องจากในอดีตมนุษย์มีความสัมพันธ์ และให้ความสำคัญกับ ดวงอาทิตย์ ดาวจันทร์ ดาวต่าง ๆ และท้องฟ้าเช่น

4.1 ดวงอาทิตย์

4.1.1 ดวงอาทิตย์

ยามเช้าตรู่ดวงอาทิตย์ซิดชอบฟ้า
ทอแสงจ้าแลสว่างต่างต่างสี
ไอ้หนูน้อยตื่นเถิดมองดูซิ
อาทิตย์ขึ้นช่วงเวลาว่ากลางวัน
(คุณหญิงเบญจา แสงมะลิ)

4.1.2 ดวงอาทิตย์จ้า

ดวงเอยดวงอาทิตย์จ้าส่องแสงจ้าเวลากลางวัน
ยามเย็นจะไปไหนนั่น   ลับขอบฟ้าปล้นกลายเป็นกลางคืน

4.1.3 ยามเช้าตรู่

ยามเช้ารู้อาทิตย์ทอแสงทอง

เป็นประกายเรืองรองส่องนภา

ส่องแสงสว่างไปทั่วแหล่งหล้า

บอกเวลาว่ากลางวัน

(สินวล รัตนสุวรรณ)

4.1.4 ฉันชอบตื่นนอนแต่เช้า

ฉันชอบตื่นนอนแต่เช้าเฝ้าดูแสง

เหล่านกกาหากินบินแยกทาง

ดอกไม้แย้มกลีบแจ่มงามน่ารัก

น้ำหวานคุดคุดเกสรโคมร้อนรา

ตะวันแดงจับฟ้าเวลาสง

หยดค้างค้ำขังขาวดูพรราวตา

แมลงขวิ๊กไขว่วนเที่ยงค้นหา

ช่างชื่นตาชื่นใจกระไรเอ๋ย

(กิติพา พรรณแพทย์)

4.1.5 เหนื่อยพระสุริยง

เหนื่อยพระสุริยง

ให้อาลัยในทวีป

อาลัยมิใคร่จะจร

ดวงแดดก็แผดเผือด

ทั้งดวงพระพักตร์ลักขณา

ให้อาลัยในสมร

นำสงสารพระสุริยง

จะลึกลงในเหลี่ยมผา

ไม่เร่งรีบรถคลา

ค่อยรอนรอนเวลา

คุดคล้ายเลือดมารา

ก็โรยราวรรณขล

มิใคร่จะจรก็จำจน

มิใคร่จะสนรยา เอ๋ย

(จากเรื่อง บทเห่กล่อมพระบรรทม)

4.1.6 ดวงตะวัน

ดวงเอ๋ย ดวงตะวัน

ทำหน้าที่ไม่ล่าเอียงแสงเที่ยงตรง

แยกทิวราตรีให้มียู่

ยุติธรรมสุจริตนิจกาล

หนึ่งเท่านั้นเยี่ยมฟ้านำพิสง

เด่นดำรงเป็นหลักจักรวาล

อีกฤดูวนเวียนเปลี่ยนผันผาย

ใครนึกคร้านดูตะวันเร่งหมั่นเอ๋ย

4.1.7 ตะวันสีแดง

เจ้าตะวันสีแดง	ขอพักของแพงน่องข้าหนอ
ขอมะละกอให้น่องข้าบ้าง	ขอลูกช้างน่องข้าชี้
ขอจำปีให้น่องข้าคม	ขอมะยมให้ตัวพี่เอง

4.1.8 ควางอาทิตย์ ควางจันทร์

ควางอาทิตย์อยู่กลางวัน	ควางจันทร์นั้นอยู่กลางคืน
ข้างแรมนั้นเดือนดับ	ควางจันทร์ลับไปที่อื่น
ตอนเช้าอาทิตย์	จันทร์คืนพร้อมกัน

(คุณหญิงเบญจา แสงมลิ)

4.2 ควางจันทร์

4.2.1 ควางจันทร์

ควางจันทร์ ควางจันทร์
จันทร์แสงจันทร์ อันสุกใส
ฉันอยากให้ฉันบินได้
จะไปให้ใกล้ควางจันทร์

4.2.2 พระจันทร์เอ๋ย

พระจันทร์เอ๋ย โฉนเลยไม่ค่อยทำ	จะลวงเลขลับฟ้าหรือโฉน
ใต้ร่มร่มยชมแสงแต่ไกลไกล	พอชื่นใจคลายกังวลหม่นหมองเอย

(จันทนา พิจิตรครุการ)

4.2.3 จันทร์เจ้าขอข้าวขอแกง

จันทร์เอ๋ยจันทร์เจ้า	ใครขอข้าวขอแกงท้องแห้งหนอ
ร้องจนเสียงแห้งเห็บถึงแสมคอ	จันทร์จะรอให้เราที่เปล่าดาย

ยื่นจุมุกท่านหายใจเห็นไม่คล่อง จะหาช่องเลี้ยงตนเร่งชวนชวาย
 แม้นเป็นคนเกียจคร้านพลากรีดกราย ไม่มัวหมายจันทร์เจ้าอดข้าวเอย
 (ทัต เปรี๊ญ)

4.2.4 จันทรเจ้าขา

จันทรเจ้าขา	ขอข้าวขอแกง
ขอแหวนทองแดง	ผูกมือน้องข้า
ขอช้างขอม้า	ให้น้องข้าขี่
ขอเก้าอี้	ให้น้องข้านั่ง
ขอเตียงตั้ง	ให้น้องข้านอน
ขอละคร	ให้น้องข้าดู
ขอยายชู้	เลี้ยงน้องข้าเถิด
ขอยายเถิด	เลี้ยงตัวข้าเอง

(บทกลอนกล่อมเด็ก ฉบับหอสมุดวชิรญาณ)

4.2.5 เดือนหงาย

เดือนเอยเดือนหงาย	ดาวกระจ่างทรงกลด
อุ้มเจ้าขึ้นใส่รถ	ว่าจะพาไปชมเดือน
พิศแลดูดาวไป	ดาวก็ไม่งามเหมือน
พิศแลดูเดือน	เหมือนนวลอุเม่นา

(เพลงกล่อมเด็กภาคกลาง)

4.2.6 จันทรเจ้า

จันทรเจ้าขา	ดิฉันถามขาว
พระจันทร์โศกเศร้า	ดิฉันเป็นทุกข์
พระจันทร์สนุก	ดิฉันสบาย
พระจันทร์เดือนหงาย	ดิฉันเดินเล่น
พระจันทร์เดือนมืด	ดิฉันนอนเสีย

4.2.7 ชมจันทร์

ขอเชิญเจ้าชมจันทร์เมื่อวันเพ็ญ
 รัศมีนวลงามอร่ามตา
 ขอเชิญเจ้าฟังเพลงบรรเลงศัพท์
 ศศิธรแจ่มกระจ่างครัน
 ชมจันทร์วันเพ็ญเห็นเต็มดวง
 ลอยเด่นเห็นกระจ่างกลางเวหา
 พิศพัศตราเจ้านวลเหมือนนวลจันทร์
 กลุ่มขยับรับร้องสนองขวัญ
 ส่องพรรณพฤกษาในราตรี
 โชติช่วงจรัสรัศมี
 (เจือ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา)

4.2.8 ดวงบุหลัน

เผยกระแสแลดูดวงบุหลัน
 ทรงกลดสดอาดปราศเมมี
 ยามสง่าต้องนทีที่พระเพ็ญ
 แสงจันทร์จับแสงสาคร
 ฉายพรรณผ่องจรัสรัศมี
 เป็นศรีสง่างามพร
 แลละเลื่อมงามระยับสลับสลอน
 แสงสะท้อนสุกสกาวราวเงินขวง
 (มนตรี ตราโมท)

4.2.9 ศศิธรแจ่มกระจ่างฟ้า

ศศิธรแจ่มกระจ่างฟ้า
 เป็นประทีปส่องล้ำยามราตรี
 อ้าดวงรัชนี
 ชาวโลกสำราญบานอุรา
 สายนภาผ่องจรัสรัศมี
 รื่นฤดีของเราชาวโลกา
 สาดส่องรังสีเสาวภา
 ชมแสงจันทร์งามเอย
 (มนตรี ปราโมท)

4.2.10 เหน่เอยวันเพ็ญ

เหน่เอยวันเพ็ญ
 เหลืองแซ่มแซมซ้อย
 แจ่มแจ้งแสงส่อง
 น้ำค้างพร่างพรหม
 ที่กลางเดือนเหมือนกระต่ายคล้ายคล้ายขาบกับตา
 ลอยเลื่อนเคลื่อนคลา
 พระจันทร์ก็เปล่งปลั่งลอย
 เคลื่อนคล้อยลอยลม
 สว่างห้องพระบรรทม
 ซ้ำเลื่องชมพระจันทร์
 ทุกเพลาราตรี

(จากเรื่องบทเห่กลุ่มพระบรรทม)

4.2.11 เหนือเข้าไสยาสน์

เหนือเข้าไสยาสน์	เทวษหาวาดในวิญญูณณ์
ขอรถ่ายพักตรา	แล้วจินตนาคะนึ่งใน
จึงเผยสุบรรณบัญญัติ	ทูนร้อนในฤทัย
เห็นแสงพระจันทร์เริงคืนใจ	ส่องถึงในช่องแกล
บริสุทธิผู้ผด	สุกสะอาดในตาแล
พี่หมายน้องเหมือนปองแข	เฝ้าชะเง้อชะเง้อคอย
ไอ้บุหลันวันเพ็ญ	อันปลั่งปลั่งครรไลลอย
สุดจะเหาะไปเสาะสอย	ให้เคลื่อนคล้อยจากโพยม

(จากเรื่องบทเห่กล่อมพระบรรทม)

4.2.12 เหนือพระจันทร์เพ็ญ

เหนือพระจันทร์เพ็ญ	ดูปลั่งปลั่งวิมลโฉม
เคลื่อนคล้อยลอยโพยม	ดูน่าประโลมละลานใจ
ทรงกลดคลุมคดมณฑลวิเวกนภาลัย	
งามเพดินเจริญใจ	จะหายไปกับนัยนา
ดูดวงเดือนก็เลื่อนลอย	แซมซ้อยดั่งเลขา
ดูน่ารักลักษณะ	พระจันทร์ราช่างงามจริง
ดวงเดือนช่างเหมือนพักตร์	นรลักษณ์พระองค์หญิง
พริ้งเพริศประเสริฐยิ่ง	น่าประวิงใจ เอย

(จากเรื่องบทเห่กล่อมพระบรรทม)

4.2.13 พระจันทร์ทรงกลด

พระจันทร์ท่านทรงกลด	จักรถครรไลลา
ดูลอยเลื่อนในนภา	พระจันทร์ท่านงามเอย

(จากเรื่องบทเห่กล่อมพระบรรทม)

4.2.14 ไม่มีชื่อ)

พรางพรางน้ำค้างเหมาะ	เผาะเผาะผ้อยผ้อย
ดาวก็เคลื่อนเดือนก็คล้อย	จะเลื่อนลอยลับตา
เย็นระเหยบเจียบสัจ	พระพายพัดรำเพยพา
พระเพลินจิตไม่นิทรา	แต่น้องยานั้นหลับไป
เดือนส่องส่องเพียง	จะแข่งเคียงแจไข
หลับสนิทจะพิศไหน	งามวิไลลักษณ์
นวลหน้าเหมือนการะเกด	ดังดวงเนตรของเชษฐา
ถึงนางสวรรค์ชั้นฟ้า	ก็ไม่โสภาคย์มณฑล
	(จากเรื่องเห่เรื่องกา)

4.2.15 (ไม่มีชื่อ)
 พิศเพ่งเล็งดูเดือน
 ฟ้าขาวดาวประกาย
 ละม้ายเหมือนกับเดือนหงาย
 พริกพรายโพยมมาน
 (จากเรื่องเห่เรื่องกา)

4.2.16 (ไม่มีชื่อ)
 เย็นย่ำน้ำค้างหยด
 แจ่มแจ่มแจ่มด้วยแสงจันทร์
 ดาราระดาฉาย
 อ้าแม่เสมอทรวง
 นวลจันทร์แพ้นวลเจ้า
 จันทร์กระจ่างกลางอัมพร
 รำเพยพัดกลิ่นสุคันธ์
 ขึ้นหมดเมฆดิเรกดวง
 ท้องอากาศดั่งเงินขวง
 จงเจริญชมศศิธร
 ไม่นวลเท่า นวลสมร
 พระบังอรกระจ่างใจ
 (จากเรื่องเห่เรื่องอิเหนา)

4.2.17 จันทร์กระจ่างฟ้า
 จันทร์กระจ่างฟ้า
 โลกสวยราว
 ลมโชยกลิ่น
 นภาพระดับด้วยดาว
 เนรมิตประมวลเมืองแมน
 มาลากระจายดินแดน

เรียนนี้แสน

คะนั่งถึงน้องนวลจันทร์

(เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี)

4.2.18 มอญกละ

อ้าจันทร์วันเพ็ญ	แค้นอยู่ในนภา
ไรรู้หมู่เมฆา	มาบดบังจันทร์เพ็ญ
โสมส่องแสงเย็น	นวลสกาพรราวตา
ทุกแห่งทุกหน	จนในป่าในนา
ทุกบ้านทุกสถาน	แสงจันทร์สาตมา

ทุกหมู่ประชา	พากันขึ้นบาน
สราญเรใจ	ในคืนเพ็ญ
ร้องรำกันเล่น	ใต้แสงจันทร์
เพลิดเพลิน	ไม่รู้วาย
เชิญซิเพื่อนหญิงชาย	เชิญมาร่ายรำ
มาซิ เพื่อนหญิงชาย	เชิญมาร่ายรำ

4.2.19 ดวงจันทร์

มองขึ้นไปในท้องฟ้า	เห็นดวงจันทร์ส่องแสงนวลโย
เมื่อมองจ้องไป	เหมือนมีกระต่ายอยู่ในดวงจันทร์
นิทานโบราณเล่า	จริงหรือเหล่าใครช่วยตอบัน
บนดวงจันทร์นั้น	ยังมีกระต่ายไหมเอ๋ย

4.2.20 ดวงจันทร์

ยามย่ำค่าน้ำค้างหนดกระเซ็น
 ท้องฟ้าเป็นสีคล้ำอำบแสง
 ดวงจันทร์ค่อยค่อยไพล่หมู่เมฆแซง
 กระจ่างแจ้งสีนวลชวนดูเอ๋ย

4.2.21 ควงจันทร์

ควงจันทร์ทอแสงนวลไย

เราเห็นควงจันทร์

สุกใสอยู่ในท้องฟ้า

ส่องแสงพรางตาเวลาค่ำคืน

4.2.22 กระจ่ายชมเดือน

จันทร์ตรงทรงกลดบนนรรัตน์

งามแล้มน้ำแจ่มจรัสศรีมี

ช่างสวยสดหมดคมไม่ราศี

ทั้งแสงสีสุกสว่างกระจ่างตา

ยิ่งชมก็ยิ่งเพลินเจริญจิต

ยิ่งพินิจยิ่งอร่ามงามหนักหนา

แล้วหวนจิตคิดถึงแก้วกัลยา

พระจันทร์หรือจะเปรียบไม่เทียบทัน

อันพักตร์น้องผ่องนวลวิไลล้ำ

ทั้งคมขำเปล่งฉวีพร้อมศรีสรรพ

ในโลกหาเปรียบไม่เทียบทัน

ควงพระจันทร์หรือจะสู้คู่ชีวิ

พระจันทร์งามหรือก็คำกระต่ายเต็ม

ไม่แจ่มเหมือนมิ่งมารศรี

ช่างน่าเชยน่าสงวนนวลกายี

ขวัญเนตรพิน่าประโลมยิ่งโฉมจันทร์

(บทของเก่า)

4.2.23 ควงจันทร์เจ้าขา

ควงจันทร์เจ้าขาลงมาได้ไหม

อยากชมใกล้ใกล้	โฉนกลมสวย
น้ำค้างกระเซ็น	เย็บเย็นลมโชย
ฉันอยากเล่นด้วย	สวยเหลือดวงจันทร์
	(พรพิไล เลิศวิชา)

2.4.24 ชมแสงจันทร์

ชมแสงจันทร์วันเพ็ญเยือกเย็นจิต

ชวนให้คิดงนอนอยู่มิรู้หาย

ธรรมชาติช่างประคิษฐ์คิดแบบคาย

ให้จันทร์ฉายโลกห่อหุ้มราตรีกาล

ขอดวงจันทร์คลไฉนให้มนุษย์

เล็กแย่งฤทธิ์แย่งประโยชน์โศภประหาร

ทันหน้ามาปราศรัยใจชื่นบาน

สร้างสันติตลอดกาลเถิดจันทร์เอ๋ย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

4.2.25 มอญชมจันทร์

คืนเพ็ญส่องพรรณ

แสงจันทร์สว่างกระจ่างนภา

มองฟ้าไกลสดใสศารา

มองทิศใดไร้เมฆา

โสมส่องนภาเมื่อคลาเพ็ญจันทร์

เด่นเดือนพราวขาวยวนตา

คุดังชวาลา

สวรรค์ส่องลงมาแจ่มแจ้งทั่วโลกาคูทิวาวัน

4.2.26 ฟ้อนชมเดือน

ไอ้เดือนเอ๋ยไอ้เดือนดวงงาม

ส่องแววามแลอร่ามเวหา

ไอ้เดือนนี้หนอไปขจรจันทรา

ขึ้นวิญญาไหนเทียมเท่า

ไอ้แสงจันทร์เจ้าคล้ายเสร์ร่วมเย็น

ไอ้แสงจันทร์เจ้าคล้ายเสร์ร่วมเย็น

สุดสวยเอ๋ย รื่นรายนารี

ยาราตรีจันทร์วันเพ็ญ

ดวงเดือนชั่วเข้าให้สาวเรียงเล่น

ช่างงามจริงหญิงเองามเด่น

หากเห็นฤทัยหวานให้รัญจวน

หากเห็นฤทัยหวานให้รัญจวน

4.2.27 ควางจันทร

ควางเอ๋ย ควางจันทร แสงเกิดขึ้นยามเพ็ญเด่นเวหา
 พันเพ็ญพลันจันทรเรมไม่แจ่มตา มีเวลาเว้าแหงสิ้นแสงนวล
 อันชีวิตคนเราเนาในโลก สุขแล้ว โศกสลับกันมีผันผวน
 อย่ายึดถือจริงจังสิ่งทั้งมวล คู่จันทรหวนให้คิดพิณใจ
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

4.2.28 สุกวาสนา

ควางดาราราย พรางพรายวะวาวพราวดา
 ทั้งแสงเดือนส่อง ส่องสว่างอยู่กลางนภา
 ชวนใจให้เรา สร้างเศร้ายะกำวิญญาณ์
 พระพายพัดพา กลิ่นผกามาตามสายลม
 หอมหวานชวนใจ ผ่อนให้คลายหายตรอมตรม
 ไอ้เดือนสูงลอย เหนือบุญช้าน้อยจักสอยมาชม
 เปรียบตัวข้าไซ้ร เหมือนดังกระต่ายหมายนิม
 ไอ้เดือนสูงลอย เหนือบุญช้าน้อยจักสอยมาชม
 แสงจันทรคืนเพ็ญ เเด่นในนภา
 แสงเพ็ญเย็นอุรา หาใดเปรียบปาน
 ช่วยชุบโลกา ชื่นอุราสำราญ
 น้ำค้างพรางพรหม สายลมพัดผ่าน
 ไม้ใบหวีดหวิวประสาน คู่กังวาลสวรรค์
 ไอ้งานธรรมชาติ เหลือที่จะวาด ภาคซึ่งรำพัน
 เปรียบตัวข้าไซ้ร เหมือนดังกระต่ายหมายจันทร
 แล่นโลดหลอหลอน ทุกตราที่จันทรส่องแสงตระการ
 (หลวงประดิษฐไพเราะ)

4.2.29 ชมแสงจันทร

หางามใดเล่า เทียบเท่าควางจันทร ชวนให้ใฝ่ฝัน
 ทุกวันเวลา ลั่นไปใจเส้า เหงาเงียบวิญญาณ์

กระต่ายน้อย หลงคอยแลหา ทุกครวญ เพ็ญจันทร์
 อกตรม ร้าวระบมเมื่อยามเดือนแรม
 แม่แสงดาวงามแอร่ม ก็ยังไม่เจ็ดแจ่มเทียมทัน
 เฝ้าคอย คิดว่าเมฆเลื่อนลอย บังจันทร์
 กระต่ายน้อย หลงคอยรำพัน ใฝ่ฝันถึงจันทร์
 แสนรื่นเรใจ เมื่อได้ชมจันทร์ ผ่องพรรณอำไพ

ส่องทั่วไพรพนา สมใจมวลกระต่าย ที่หมายจันทร์
 พร้อมพวกพ้องมา... โลดเต้นบันเทิง มิมีไฟฟ้าเข้ามาแผ้วพาน
 ดวงจันทร์ลอยเด่น ร่มเย็นระรื่น สดชื่นดวงมาน
 หอนมิไคปาน แสงจันทร์ ตระการ ณ คืนวันเพ็ญ
 (หลวงประดิษฐไพเราะ)

4.2.30 จันทร์เจ้า

ดวงกลมกลม สว่างนวล ชวนเราจ้อง
 ลอยลอบฟ่อง ค่อยผ่านฟ้า ราตรีสวย
 เมฆบางบาง ลมเบาเบา เป่าระรวย
 วงโค้งโค้ง ขาวนวลอยู่ ยังดูได้
 โนนเห็นไหม ดั่งโค้งเคียว เจียวแม่เอ๋ย
 ผ้าฟ้าโค้ง แสงสว่าง จากกลางเลย
 จันทร์เจ้าเคย เต็มดวง ก็ร่วงลง
 พวกเราคิด เสียหาย ในจันทร์เจ้า
 อยากจะเสร์ว่า แต่คิดได้ ไม่ไหลหลง
 อีกไม่นาน จันทร์เต็มได้ ดังใจจง
 ราตรีคง สว่างตา ฟ้ายังงาม

4.3 ดวงดาว

4.3.1 แสงดาว

แสงดาวพราวบนฟ้า เจ็ดแจ่มจ้างงานตาน่าชม
 คำคืนชื่นอารมณ์ ยามเมื่อลมพัดรำเพยมา

ดาวเด่นระยับ สว่างวาววับ เราสุจะนับ จำนวนดารา
แสงสว่างสุกใสอยู่ในนภา ใครประดิษฐ์เข้ามาชำมจริง

เอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

4.3.2 ดวงดาว

ดวงเอี้ยดวงดาว แววาวลิลลิลระยิบแสง
คืนใดศศิธรอ่อนแรง ดาวแข่งสุกสว่างพร่างพราย
คูดาวราวดวงตาสวรรค์ หมั่นพันคอยจ้องมองหมาย
ใครทำบาปกลัวชั่วร้าย เร่งอายดาวจ้องมองเอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

4.3.3 ดาวจ๋า

ดาวเอี้ยดาว อยู่ไกลลิลลิล
นัยน์ตากระพริบ ง่วงนอนหรือไร
ดาวเอี้ยดาว อยู่ไกลแสนไกล
กลางวัน ไปไหน ไม่เห็นออกมา

4.3.4 ดาว

เห็นดาวพราวฟ้า แปลกตาฉันจริง
เป็นชายหรือหญิง อยู่ไกลแสนไกล
เป็นอะไรกันแน่ ใครช่วยแก้สงสัย
แม้ใครตอบถูกใจ ฉันจะให้รางวัล

(กิตติวดี บุญชื้อ)

4.3.5 ดาว

ดาวดวงช่วงโชติ รุ่งโรจน์รัศมี
ร้อนเร่ในเมฆี จรลีเลื่อนลอย

แสงรักจักใคร่ได้	ไม่มีใครจะช่วยสอย
เรียงรายพรายพริ้ว	น้ำค้างย้อยเย็นใจ
ที่ดวงเด่นเป็นเอก	คั่นเมฆอยู่ไรไร
ดวงสำเภาเสาใบ	ลอยอยู่ในนภา

ดาวเต่าจรเข้	ขึ้นร้อนเร่ในเวหา
ดาวธงอยู่ตรงหน้า	ดาวพระยาอัศดร
โชติช่วงดวงเด่น	ดังจะแผ่นโผนจร
ดาวไถก่งโง้งนอน	ขึ้นลอยร้อนรายเรียง

(จากเรื่องบทเห่กล่อมพระบรรทม)

4.3.6 เห่ยดาวพยับ

เห่ยดาวพยับ	ดังดาวประดับในเวหา
เป็นรูปสัตว์จัดแจ่ม	กระจ่างแจ้งในนภา
คูน่าเพลินเจริญใจ	แลวิไลในเมฆา
งามระยับจับตา	ด้วยคาราพรางพราย
เวหากระจ่างเมฆ	ลี้วิเวกไม่ระคาย
ห้อมล้อมบุหลันฉาย	เพริศพรายจะพรรณนา

(จากเรื่องบทเห่กล่อมพระบรรทม)

4.3.7 ดวงดาวดวงเดือน

เพ่งมองแลเห็น	ดาวดวงเด่นบนนภา
แลสุกใสระยับตา	ในเมื่อคราได้ชมดาว
เพ่งมองดวงเดือน	ก็คล้อยเคลื่อนอยู่ทุกคราว
ได้แลเห็นเป็นแสงพราว	ดูแวววาวทั่วท้องฟ้า
ดาวบางดวงคู่เด่น	บางดวงซ่อนเร้นในเมฆา
มองยิ่งมองมอหา	จืดจางนัยน์ตาแสงกลางเดือน
คำคืนจันทร์เพ็ญ	จันทร์ลอยเด่นงามแสงเดือน
คาราน้อยก็คล้อยเคลื่อน	แลดูเคลื่อนทั่ววันภา

4.3.8 ข้างขึ้นข้างแรม

คำคืนข้างแรม   เห็นดวงดาวแจ่มกระจ่างฟ้า

ด้วยเดือนเลื่อนลา   เลื่อนลาลับตาจากไป

นานครึ่งเดือน   ก็กลับมาเยือนฟ้าใหม่

คำคืนเดือนหงาย พระจันทร์สุกใสเต็มดวง

4.3.9 ดาวประดับฟ้า

แวววาววับวับระยับตา   คาราเรียงรายแพรวพรายอยู่

ลิลลิลไกลดางมน่าดู   คล้ายเพชรพราวพุกกลางนภา

อยากทราบจริงใครสร้างเข้ามา   ประดับท้องฟ้ายามราตรี

ดวงดาวระยิบกระระยับตา   นัยนานงราม งามยิ่งทวี

พงพกตราเธอเปลอฤดี   สรเนตรนาริมิมนต์ตรึง

สุดหัวใจพลันฉันหนึ่ง   ราพึงรำพันชวนฝันใฝ่

(อาภรณ์ โชติกมาส)

4.3.10 ดาวตก

ดาวตกพวยพุ่งรุ่งแสง   วาบแดงพริบตาหาหาย

จากฟ้ามาดินเดียวดาย   กลับกลายเป็นอะไรใครรู้

ธรรมชาติชวนคิดพิศวง   ตราบโลกดำรงอยู่

บทเรียนชวนเพลินเชยดู   เป็นครูล้ำลึกฝึใจ

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

4.3.11 มอญคูดาว

งามตานภาวันเพ็ญ	พระพายพัดเย็น
เด่นดวงพระจันทร์	เรามาร่วมกันเบิกบานจริงเอย
บันเทิงระเริงระบำร่วมวงร้องรำ	ตามทำนองเพลง
ดนตรีรับบรรเลง	เสียงเพลงเสนาะจริงเอย
ได้เวลาถึงราตรีกาล ทุกคนสำราญ	ชื่นวิญญา เหน็ดเหน้อยกายา ขอลาก่อนเอย
หลับนอนพักผ่อนงคดี	แล้วเราจึงมีกำลังเล่าเรียน
เราจงพากเพียร	หมั่นเรียนไว้เอย
จากไปมิใช้นานวัน	แล้วคงพบกันสัมพันธไมตรี

(ของงเปรมปรีดีสวัสดิ์เอย)

4.3.12 สักวาดาวจรเซ่

สักวาดาวจรเซ่ก็เหตก
 ศรีษะตกหันทางขึ้นกลางหา
 เป็นวันแรมแจ่มแจ้งด้วยแสงดาว
 น้ำค้างพรางปรายโปรยละออง
 ลมเรื่อยเรื่อยเฉื่อยฉิวต้องผิวเนื้อ
 ความหนาวเหลือทันทนกรรมลหมอง
 สกุนอากาศเหว่วกี่เร่าร้อง
 ดูแสงทองจับฟ้าขอลาเอย

5) ลม

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับลม เป็นการบรรยายให้เด็กได้รู้จักลม ซึ่งเป็นธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเด็กหรือที่เด็กสัมผัสได้และบรรยายกาศของลมหนาว เช่น

5.1 ลมพัด

ลมพัดเอย เอย	ลมพัดฉิว
ใบไม้ก็ปลิว	ลิว ลิว ตามลม

5.2 ลมพัด

ลมพัดเอย

หอมดอกขมิ้น

พัดมารวยริน

หอมกลิ่นมาแล้วพ่อบุญหัว

5.3 เพลงว่า

ว่าวลอยอยู่ในท้องฟ้า

ฉันอยากเป็นว่าวลีอะไร

ว่าวลอยอยู่ในท้องฟ้า

เร็ว เร็ว เข้าซิพวกเรา

มันลอยมาแล้วก็ลอยไป

จะได้ลอยไปลอยมา

นั่นจุฬา นี่ปักเป้า

คูปักเป้า คว่าจุฬา

(เบญจา แสงมะลิ)

5.4 ลมบก ลมทะเล

ลมบก ลมทะเล

อากาศถ่ายเททุกวันทุกวัน

ลมทะเลพัดในเวลากลางวัน (เช้า)

ส่วนลมบกนั้นพัดในเวลากลางคืน

5.5 คลื่นลม

ฟิ่ง ฟิ่ง คลื่นลม

เสียงคลื่นดังกึกก้อง

คลื่นซัดน้ำซำกระจาย

ต่างระดมซัดฝั่งน้ำ

ลมคะนอง ซัดกระหน่ำ

งามจันทร์ฉายธารา

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

5.6 ลมหนาว

ลมเอี้ยลมหนาว

หนาวเหน็บเจ็บทั่วกาย

หนาวกายไม่เท่าหนาวจิต

ถึงคราวกรรโชกโลกห้ำ

ห่มผ้าหนาสร้างจางไป

ชีวิตทุกข์ทนหม่นไหม้

พิธีกรรมห่อหุ้มบ่มใจ

อุ๋นไธธรรมชิตสุขจิตเอย

5.7 หนาวลมโซย

หนาวลมโซยพริ้วโบยมา
 เหมันต์พาหนาวทรวงโน
 ลมเอยโซยเซยชมทิวไม้
 มกราเหลืออร่าพัน

สุขอุราพาเราเริงใจ
 ให้สะท้านหนาวสั่น
 ฟังไปเพียงดนตรีสวรรค์
 จิตใจอันฝันใฝ่

5.8 หน้าหนาว

พอดอย่างเข้าหน้าหนาว
 เมื่อเราตื่นขึ้นมา
 หมอกและน้ำค้างชุ่ม
 ตื่นเถิดพวกเราอย่ากลัว
 ลูกขึ้นพลัน ลูกขึ้นพลัน
 ตื่นขึ้นลุกออกแรง

พวกเราแสนหนาวหนักหนัก
 ท้องฟ้ายามเช้ามีดมัว
 ปกคลุมท้องฟ้าสลัว
 แม้ฟ้ามีดมัวด้วยหมอก
 ตะวันเดี๋ยวกี่ส่องแสง
 เราจะแข็งแรงแกร่งไม่หยอก

5.9 หนาวจริง

หนาวจริง หนาวจริง หนาวจริง
 ออกกำลังกายวิ่งกันซูลมุน
 หยุดวิ่งก็อุ๋น

หนาวจริงฟังไฟก็อุ๋น
 ออกกำลังกายวิ่งกันซูลมุน
 หายหนาวแล้วเอย

6) ฝน

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่เกี่ยวกับฝน เป็นการบรรยายถึงบรรยากาศของฝนตก
 กำเนิดฝนช่วงเวลาหรือฤดูฝน เรื่องของเมฆ ฟ้าลั่น ฟ้าผ่า (โดยกล่าวถึงตำนานของฟ้าผ่าที่มี
 ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนางเมขลา และรามสูรขว้างขวาน) รุ่งกินน้ำและบรรยากาศของความ
 สนุกสนานในการเล่นฝน เช่น

6.1 สามฤดู

ฤดูฝนเริ่มต้นเดือนพฤษภา
 ฤดูร้อนเริ่มราวเดือนมีนา

ฤดูหนาวราวเดือนพฤศจิกายน
 สามฤดูเวียนมาในรอบปี

6.2 เดือนฝน

เดือนเอยเดือนฝน	ฟ้าหม่นเมฆหนา
สายฝนหล่นมา	ไร่นาสดใส
ใบข้าวเขียวเขียว	ลมเขียวโบกไกล
ชวานาชื่นใจ	เมื่อฝนหล่นมา
	(ไพฑูริย์ รัชญา)

6.3 เดือนหก

เดือนเอยเดือนหก	ฝนตกอยู่พำพำ
ข้าวเข้าเป็นข้าวคำ	กรรมแล้วพ่อคุณ

6.4 ฝนฟ้า

ฝนฟ้าเจ้าเอย	เซยลงมาให้แรงแรง
เย็นทั้งยอดแดง	เย็นทั้งนวลนางเอย

6.5 ฝนตก ชู่ ชู่

ฝนตก ชู่ ชู่	คุณปุ่นอนหลับ
ฝนตกปรอย ปรอย	แม่ช้อยไปตลาด
ฝนตก เปาะ เปาะ	ตาเปาะขายผัก
ฝนตกหิม หิม	ยายยิ้มเก็บเห็ด
ฝนตกพำ พำ	ป่าดำกางร่ม

6.6 ฝนตกฟ้าร้อง

ฝนตกฟ้าร้อง	น้านองท่วมบ้าน
กบเขียดวิ่งพล่าน	แมงเม่าบินไขว่
จระเข้อกไข่	แมงคางฟัก
ไ้เขียวขาหัก	ชักขึ้นชักลง
ไ้คองเป่าปี่	ตาคี่ขึ้นรถ
อีคดปาดแหวง	อุ้มลูกมาดู

สะดุ้งขี้หมู	สะดุ้งขี้หมา
หกล้มปากแตก	ผักบั้งหญ้าแพรก
ไต่หัวคันทนา	โหล้อ้ว

6.7 ผนตค

ผนตคเอี้ย	ตคลงมาท่าใหญ่
สงสารลูกไก่	ขึ้นร้านไม่รอด
ตัวหนึ่งขาหัก	ตัวหนึ่งตาบอด
ขึ้นร้านไม่รอด	ตาบอดเที่ยววงมอยู่เอย
ผนเอยผนตค	ตคลงมาแล้ว แล่
กางกระทิงไปรับแม่	แม่เอยจะมากกลางผน
คนทั้งเพเขาถือเตี๊อง	คนทั้งเมืองเขาชื่นชม
คนทั้งเพเขานิยม	ชมว่าเจ้าคนดี

6.8 เสียงผน

เสียงผนหล่นจากฟากฟ้า	สาตชัคคมาหนาวเย็นกระไร
พวกเราอย่าออกไปไหน	เบียดผนไปจะเป็นหวัดเอย
	(เรื่องอุไร กุศลาสัย)

6.9 ผนตคแตกออก

ผนตคแตกออก	นกระจอกเข้ารัง
หนุ่มสาวใส่เสื้อ	ถ่อเรือไปคูหนัง

6.10 ผนตคแตกออก

ผนตคแตกออก	นกระจอกแปลกใจ
โผผินบินไป	ไม่รู้หนทาง
ไปพบมะพร้าว	นทหนาวครวญคราง
พื้มะพร้าวใจกว้าง	ขอพักสักวัน

ผนตคแตกออก	นกระจอกพักผ่อน
------------	----------------

พอหายเหน้อยอ่อน	บินจรผายผัน
ขอบใจพี่มะพร้าว	ถึงคราวช่วยกัน
น้ำใจผูกพัน	ไม่ลืมบุญคุณ

6.11 ผนตคพรำ พรำ
           ผนตคพรำ พรำ   แม่คำกางร่ม
 แกเดินก้มก้ม   อยู่ข้างกำแพง
 ประเดี้ยวแคคออก   แกบอกพ่อแดง
 จันไม่มีแรง   หุบรวมให้ที

6.12 หนุ้อยพลอยเพลิน
 หยาดผน   มันหล่นเปาะ เปะ
 ฟั้นดินเฉอะแฉะ   ย่าไปย่ามา
           หยาดผน   หล่นบนหลังคา
 ผนร่วงลงมา   ตุ๊กตาเปียกปอน
           น้องเดินเตาะเตะ   พี่อุ้มงามงอน
 น้องน้อย   นอนเถิดอย่าอ่อน
 ผนตคหายร้อน   น้องนอนสบาย
   (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ
   กิตยวดี บุญเชื้อ)

6.13 (ไม่มีชื่อ)
           เห่เอย เห่สวรรค์   เมื่อวันต์ฤดูผน
 นักขัตฤกษ์เบิกบาน   ให้มีดมมเมฆา
 เทวลาหก   ให้ผนตคลงมา
 ผุ่งเทพเทวา   กับนางฟ้าพื่อนรำ

 เล่นผนตีโทนทับ   ร้องรับจับระบำ
 เป็นคู่เคียงเรียงรำ   ระทวยทำท่วงที

(จาก เห่ เรื่องระบำ)

6.14 (ไม่มีชื่อ)

ครั้นปัจฉิมกิมหันต์	ถึงวสันตฤดู
ฟ้าคำรนฝนฟู	เสียงซู่ซ่าดเซ่น
ลอบล่องละอองงาม	กระสินธุ์ซาบทรงเย็น
เคยราระบำเป็น	ล้อเล่นกับเทวี

(จากเรื่อง เห่ กล่อมพระบรรทม)

6.15 ฝนตก จัก จัก

ฝนตกจัก จัก	มือซ้ายหิ้วปลา
มือขวาหิ้วผัก	พอลถึงที่ผัก

วางผักวางปลา

(ฉันทน์ จำวัด)

6.16 เมฆฝน

ภาคินภายืนชุ่มซำ	เมฆฝนคำลายคลุมปก
มवलวิหค	ผกผินร้องระงมจ้ำ
ฝนตกแล้วในทุ่งนา	ตกแล้วในทุ่งนา
ทั้งในป่าและภูเขา	บ้านเราเอ

6.17 เมฆลอย

โน้นเมฆลอยเคลื่อนคล้อยมา	ยามลมพาพัดมาแสนไกล
โน้นเมฆลอยเคลื่อนคล้อยไป	ลมพาไกลไปลับตา

(รัชนี้ ศรีโพรงวรรณ)

6.18 หลบฝน

ซ่า ซ่า ซ่า ฝนตกลงมากระเด็นเป็นฝอย
 เด็ก เด็ก หลบฝนกันหน่อย
 เด็ก เด็ก หลบฝนกันหน่อย
 ถูกฝนเล็กน้อยเดี๋ยวจะเป็นหวัดเออ

6.19 ฝน

ฝน ฝน ฝน บนฟ้าน้ำเมื่อยามฝนตก
 พอถึงวันเวลา ตกลงมาจากเมฆล่องลอย
 ฝน ฝน ฝนจ้า รู้ไหมว่าใครเขาคอย
 ยามฝนมาโปรยปรอย ดันข้าวน้อยคอยน้ำฝนเออ

6.20 ฝนหลวง

ยามฝนพริ้ว ชื่นน้ำเมื่อยามฝนโปรย
 สาดสายโรย ละอองสู่พื้นนาไร่สวน
 ยามฝนมา เริ่มนาเราปลูกไถพรวน
 ต่างสำรวจ ทำงานและร้องเพลงเรีงรำ
 ก่อนฝนจะตก มักมีเมฆฝนลอยลงต่ำ
 ความชื้นและเย็น ช่วยนำหยดเป็นน้ำลงนาไร่
 ยามฝนทิ้ง ยากจริงจนกว่าฝนมา
 ความแล้งพา ให้ชาวไร่นาต้องโศกครวญ
 นาและไร่ แห้งตายดังถูกรวน
 พืชทั้งหมด พากันเหี่ยวเฉาเศร้าในทรง

ทรงเมตตา หลังมาฝนหลวงฝนเทียม
 ความแล้งเกรียบ พากันหลบลิ้มไม่มีหวาน
 รอฝนมา ช่วยไร่นาและสวน
 ทรงคุ้มมวล ชาวไร่ชาวสวนชานา

6.21 พิรุณ โปรย

พิรุณ โปรย โขยเหล่าคราคิมหันต์
 พอช่วยบรรเทาร้อนให้ผ่อนหาย
 บรรยากาศสดชื่นรื่นใจกาย
 ที่เหนื่อยหน่ายกลับฟื้นคืนหลัง
 คนหลบร้อนหลายวิธีมีต่าง ๆ
 เพื่อเสริมสร้างชีวิตให้มีหวัง
 เราไม่หลบรับพิรุณบุญประท้วง
 สติยังร้อนเท่าไรทนได้เอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

6.22 ฝนตก

ฝนตกสุข สุข	เจ้าทุยไปไหนกลางทุ่ง
กริ่ง กริ่ง กริ่ง	นั่นลุงเขาจูงไปเอง
ขามนี้และทุยเอย	เขาเคยชมว่าเก้ง
เกรง เกร็ง เกร็ง เกรง เกร็ง	เจ้าจิ้งจู้ตัวหรือเปล่า

6.23 ฝนตก

ฝนตก เปาะ เปาะ	มีพะอะเดินมา
แปลกใจจริงหนา	เอ๊ะ นำมาจากไหน
มองซ้าย มองขวา	ไม่เห็นจะมีอะไร

เอ๊ะ นี่น้ำอะไร

ตกลงมาเปาะเปะ

6.24 วสันต์

ฝนเริ่มหลังตั้งหล้าคราวสันต์	เลี้ยงพืชพันธุ์เจริญงามตามวิถี
ธรรมชาติจัดระเบียบเรียบร้อยดี	วันเดือนปีหมุนเวียนเปลี่ยนเหตุการณ์
ชานาข้างดีใจได้น้ำฝน	ชานาเกลือพรำบ่นฝนหักหาญ
ชอบไม่ชอบฝนก็ระหน้านาน	ใครรำคาญบ่นไปฝนไม่ฟัง

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

6.25 พายุฝน

พายุฝนบนฟ้าน่าหวั่นหวาด	พฤษชาติเอนลู่สู่สายฝน
สู้ไม่ได้ลี้มไปไม่ทานทน	ที่ยืนต้นล้มยากก็มากมาย
ทวนนึกเปรียบชีวิตไม่ผิดแพกแพก	ทุกข์กระแทกรุกเร้าเสร้างสลาย
มีธรรมะประคองใจไม่วุ่นวาย	ทุกข์คลี่คลายชีพยืนอยู่ยืนยง

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

6.26 ฝนหยุด

ฝนหยุดแล้วฟ้าแผ้วแสงแดดส่อง	จับละอองแผลองทอรังสี
เป็นสายรุ้งช่วงโชติโรจน์รุจี	แสงเจ็ดสีเจดจ้านภาลัย
เหมือนจะเป็นสัญลักษณ์อันศักดิ์สิทธิ์	ควรพินิจคุณค่านำมาไข
อันทุกข์โศกเหมือนฝนผ่านพ้นไป	เริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยปัญญา

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

6.27 ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง

ฟ้าแลบ	ฟ้าแลบเปลบปลาบ
สว่างวูบวาย	แลเห็นไกลไกล
เมฆลาล่อแก้วแววไว	รามสูรชอบใจวิ่งไล่ติดตาม
ฟ้าร้อง	ฟ้าร้องก้องกึก

6.31 รุ่งกินน้ำ

เห็นรุ่งกินน้ำ
โล้จกราบฟ้าไกล
ดั่งหนึ่งเป็นสะพาน
ของเหล่านางฟ้า

งามล้ำสาดใส
สลบสิ่งามตา
ข้ามผ่านไปมา
ท่องเที่ยวเพลิดเพลิน

(รัชนี้ ศรีไพวรรณ)

7) ท้องฟ้า

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับท้องฟ้า ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาที่ไปเกี่ยวข้องกับ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว และเกี่ยวกับฝน ซึ่งจะมีเนื้อหาอยู่ในเรื่องนั้นๆ ส่วนท้องฟ้า เป็นการบรรยายถึงความงามของท้องฟ้า เช่น

7.1 ฟ้างาม

ดูฟากฟ้า
สวยดุจทอง
มองดูนภาสวยจริง

งามตานภาพ่อง
สุดแสนเพลินเจริญใจ
มีล้วนสิ่งทึ่งงามชื่นใจ

8) ภูมิศาสตร์ธรรมชาติ

บทร้อยกลอนสำหรับเด็กเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ธรรมชาติเป็นการบรรยายให้เด็กได้รู้จัก ลักษณะ และธรรมชาติของภูเขา น้ำตก ทะเล ลำธาร และป่า พร้อมทั้งแทรกคุณประโยชน์ และการอนุรักษ์ธรรมชาติด้วย เช่น

8.1 เขาสูงเอ๋ย

เขาสูงเอ๋ย
เก็บเอาดอกซอนกลิ่น

มีแต่ฝูงกินริม
ร้อยเป็นสร้อยอาภรณ์

บ้างก็ทำเป็นฟูก   บ้างก็ทำเป็นหมอน
ทำเป็นกำไลใส่กร   แล้วยกฟ่อนรำเอย

8.2 คอยสูง

คอยเอ๋ยคอยสูง   มองแล้วจงจิตใจไฟสวรรค์
ชะอุ่มด้วยพฤษยานานาพันธุ์   ธรรมชาติเสกสรรค์ให้นำชม
ใครได้ขึ้นถึงยอดตลอดลิ้ว   แลเห็นทิวทัศน์งามอร่ามสม
เปรียบผู้กึ่งธรรมวิงกเอกอุคม   ย่อมนิยมสันติรสหมดทุกข์เอย
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

8.3 ภูเขา

ภูเอ๋ย ภูเขา   แท่งศิลาแลประจักษ์เป็นหลักมั่น
ถึงพายุฮึกโหมมาโรมรัน   ไม่สะเทือนเลื่อนลั่นนับพันปี
คุบับทิตจิตมั่นไม่หวั่นไหว   แม้มิใครนินทาว่าเสียคติ
ถึงสรรเสริญก็ไม่หลงเริงฤดี   เพราะจิตมีขันติธรรมเลิศล้ำเอย
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

8.4 เทียน้ำตก

สักวามธารละหานห้วย   ระรินรายน้ำตกกระเซ็นไหล
ระเรื้อยเลาะเซาะหว่างกลางพงไพร   สายน้ำใสแลส่องท้องนที
เห็นกรวดทรายรายเรียงเคียงประดับ   สีสลับเต็มพรายหลายหลากสี
ระยิบระยับแวววาวรามณี   รินฤติธรรมชาติพิลาสเอย

8.5 เทียน้ำตก

ชุ่มซ่าสาดกระเซ็น   น้ำใสไหลเย็นจากไหลาเขารัน
พวกเราชอบลงเล่น   พวกเราชอบลงเล่นกัน

เล่นสนุกสุขสันต์	ในวันหย่อนใจ
ดอกเอ๋ยเจ้าดอกบัวบก	วันนี้เรามาเกี่ยวน้ำตก
ชุ่มชื่นหัวอก	ซาบซ่านทรวางใน
ดอกเอ๋ยเจ้าดอกจำปา	น้ำตกสวยงามสง่า
ช่วยกันรักษา	ให้อยู่คู่ไทย

8.6 น้ำตก

น้ำตกพริ้ง	ล่องละลิวพริ้วลงมา
เสียงดังสาดซัดซ่า	ลิวลงมาคูตระการตา
สูงเงื้อมง่า	คูชน้ำไหลลงธาร
เห็นจนตะลึงกลาน	แต่เบิกบานสำราญใจ
มองเห็นปลา	ว่ายมาแต่ไกล
จากธารน้ำใส	กระเซ็นไหลลิวลม
ไม้มากมี	ต่างก็ชี้แล้วชวนชม
คุณอ่อนตามลม	นำภิรมย์ชมชื่นใจ

8.7 น้ำพุ

แลดู น้ำพุอันทวยพุ่ง	เป็นสิริรุ่งในแสงสุริย์ฉาย
ในแสงจันทร์กระจ่างก็พร่างพราย	ราวกับสายน้ำนี้มีชีวิต
เป็นภาพอันพาใจให้ร่าเริง	รื่นตากว่าน้ำนิ่งสนิท
เหมือนดวงหน้ายิ้มชวนข่มชวนพิศ	ชื่นจิตยิ่งกว่าหน้าเฉยเฉย

(อวบ เหมะรัชตะ)

8.8 ลำธารน้อย

ลำธารน้อย	มีน้ำรินไหล
คุณน้ำใสใส	เห็นกรวดแวววาว

ปลาตัวนินคิน	ว่ายชิดสาหร่าย
พ่นน้ำกระจาย	เป็นฟองขาวขาว
ต้นไทรช้อย	ห้อยรากลงมา
ร่มเย็นนักหนา	นอนฝันเห็นดาว
	(จะปะเนี่ย นาคกรทรรพ)

8.9 ทะเลสีคราม

ทะเลสีคราม	ฟ้างามยามเย็น
เด็กเด็กวิ่งเล่น	เด่นระบำชาวเกาะ
เจ้าค่างจับปู	หนูหนูหัวเราะ
เล่นน้ำบนเกาะ	เหมาะใจจึงเลย
	(พรพิไล เลิศวิชา)

8.10 ชมทะเล

ลมทะเลพัดมา	อุราพวกเรต่างชื่นบาน
ลูกคลื่นซัดฝั่งเสียงดังซ่าซ่า	เราต่างชื่นบานกันที่ชายทะเล
ครืน ครืน ครืน ครืน ครืน	เสียงคลื่นซัดสาดน่าฟัง
ครืน ครืน ครืน ครืนดัง	เสียงฟังดังเช่นดนตรีทิพย์
น้ำเป็นฝอยซ่า	กระเซ็นมาละอองล่องลอยปลิว
ครืนครืนครืนครืนครืนทะเลขอยลอลิว	นกบินทิวอยู่ในท้องนภา
	(ปัญญา รุ่งเรือง)

8.11 ป่าดงพงพี

ป่าดงพงพี	ของไทยเรานี้มีเกินพอ
-----------	----------------------

อย่ามัววีรือ	ขอเชิญร่วมกันขม้นขมิ
ถิ่นไทยนี้แดนสุขสันต์	หลากพันธุ์ไม้งามสดสี
ต้นเถาะเรา	ยามเข้ามุงงานทันที
จอมและเสียมของเรากี่มี	สินทรัพย์ทวีด้วยกสิกรรม
ป่าดงพงพี	ของไทยเรานี้อุดมครัน
อยู่ในไพรวัน	รักดินถิ่นไทยใจहरรรษา
แหล่งธารน้ำชานหลังไหล	หว่างไพรนี้งามหนักหนา
ถิ่นแดนทอง	เรานี้ควรปองคุณค่า
หมั่นหยันทุกวันเวลา	สินทรัพย์ได้มาด้วยกสิกรรม

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

8.12 ป่าดง

ที่ดินป่าดงเป็นของเรา	หักร้างถางเอาเป็นนาไร่
หาสะเบียงเลี้ยงตัวไม่กลัวใคร	ดีกว่าเป็นโจรไพรคนเกลียดกลัว
หน้านาทำนากาพิชหวาน	เก็บเกี่ยวขึ้นลานป่าวร้องทั่ว
ช่วยแรงกันได้หลายสิบครัว	มาเถิดอย่ามัวอยู่เป็นโจร

8.13 ป่าดงพงไพร

ป่าดงพงไพรใหญ่กว้าง	รกร้างต่ำสัตว์อาศัย
กลางดงละเมาะเหมาะใจ	ฝูงกระต่ายน้อยใหญ่สำราญ
แม้กระต่ายขาวราวปุยฝ้าย	มีลูกชายชาญฉลาดอาจหาญ
อยากเที่ยวป่าใหญ่มานาน	วอนขานมารดาทุกวัน
แม้ว่ายังเด็กเล็กนัก	มีรู้ป่าใหญ่ไพรสัตว์
กลางเดือนเคลื่อนสัตว์หลากพันธุ์	ดูขยาจะพรั่งพร้อมใจ
กระต่ายน้อยวิ่งวอนอ่อนหวาน	จนมารดาอ่อนผ่อนให้
แต่งตัวลูกน้อยกลอยใจ	ป่าใหญ่เข้าไม่เคยทาง
แม่เดินนำหน้าพาบุตร	หวังสุดสายใจมิให้ห่าง
กระต่ายน้อยพลัดเพลินเดินทาง	จากเลาะเมาะเหมาะอย่างกลางพนา

8.14 กรู้กกรู

กรู้กกรู กรู้กกรู	ตั้งอยู่ในป่า
ลมเย็นโชยพริ้วมา	พาใจให้ครื้นเครง
กรู้กกรู กรู้กกรู	ตั้งอยู่ในป่า

8.15 ได้ร่วมพฤกษา

ได้ร่วมพฤกษา	ต้นใหญ่ใบหนายู่กลางแถวเถื่อน
ยามราตรีกาล	ดอกไม้ก็บ้นต้อนรับแสงเดือน
แซร์เสียงเรไร	เร่ร้องเดือนใจมิให้ลี้มเลื่อน
โชคดีเสมอมีเธอเป็นเพื่อน	อยู่ป่าก็เหมือนราชฐานชั้นใน
แม้อยู่เดียวโดดเดี่ยวกลางไพร	ฉันยังมีคู่ดวงสุขใจ
รื่นเริงแจ่มใสได้มานอนค้าง	แรมในกลางป่า
ตึกต้นลมเป่าหนาวเย็น	น้ำค้างกระเซ็นในแถวพนา
เหมือนมีผ้าห่มได้ร่วมพฤกษา	ได้อุ่นวิญญาเพราะอยู่ใกล้เธอ
โอ้ว่าชีวิตยิ่งคู่ยิ่งคิด	เหมือนความพรา่เพื่อ

โสภเสราไปใยในฝัน	พิภพกว้างใหญ่โชคดีเสมอ
เราอยู่ใกล้กัน	ผูกมิตรจิตมั่นเช่นฉันกับเธอ
ธรรมชาติจะเสนอ	ความผาสุกใจ
	(หลวงวิจิตรวาทการ)

8.16 มาหย่อนใจ

มาหย่อนใจเรามาหย่อนใจ	เที่ยวไปเที่ยวในวนา
เหลียวชมป่าเพลินเจริญตา	เสียงน้ำตกลงจากเชิงผา
เสียงสกุณาแจ้แจ้อย	เหน้อยหายไปพลัน
	(จีน ศิลปบรรเลง)

8.17 เขมรกำปอ

ปานี้เขาว่ามีวิหค	เหล่านกนับร้อยพัน
-------------------	-------------------

มาช่วยกันชมไพร	นะเพื่อนเอ๋ยให้เปลิดเพลิน
ปานี้เข่ามีความสุข	สนุกดังเชื้อเชิญ
ให้ก้าวเดินชมไพร	นะเพื่อนเอ๋ยวิไลตา
	(ฐะปะนีย์ นารทรพร)

8.18 สาวเริงใจ

ในป่าเขาสาวเจ้าเริงใจ	เก็บดอกไม้สดใส่แชมผม
ชวนกันร้องเพลงเพลินเดินชม	เก็บลั่นทมร้อยเป็นมาลัย
มาสาวเอ๋ยมาไวที่ปานี้เรามีความสุข	แสนสนุกเริงรินหัวใจ
ชมถิ่นถ้ำลำธารเขาใหญ่	กล้วยไม้บานใหม่งามแก่นักเออย
	(จีน ศิลปบรรเลง)

8.19 ล่องไพร

เราท่องเที่ยวไป	สำราญฤทัยตามห้วยละหาน
กลางป่าพงไพร	ทุกทางเหลียวไปล้วนงามตระการ
หาดโขดแก่งหิน	ธาราไหลรินบึงดั่งฉาดฉาน
ล้วนพาจิตเบิกบาน	ทุกคนสำราญพร้อมกันร้องเพลง

8.20 ทศนาร

ยามเดินทางไกลเพลินใจเพลินตา	สนุกหนักหนารำเริง
ระรินพรรษาพากันบันเทิง	สำเริงสำราญบานใจ
(สร้อย) สุขฤดี สุขอุรา	สุขโฉน จิตสดใส
ระรินชื่นใจสบายหนักหนา	สุขอุราสำเริงสำราญบานใจ
เราพากันเดินเพลินไพรพนา	ชมหมู่บุปผารื่นรมย์
หลากกลิ่นหลากสีชวนชีเชิญชม	ผสมตำเนียงเสียงเพลง (สร้อย)

มายังตำราตรหารลานตา	โชคแก่งแอ่งผานาคู
รวยรื่นกระเซ็นแลเห็นปลาปู	แหวกว่ายเป็นหมู่สำราญ (สร้อย)
ยามเย็นลมโบยโชยมาแผ่ว ๆ	ยังแว่วปีกขนาน้ำฟุ้ง
ต่างผกไฟบินบินร้อนคั่นรัง	กระทั่งตะวันลับเอย (สร้อย)

8.21 เดินทางไกล

เราเดินทางไกลไปในพนา	ได้พบพฤษยา ชื่นใจ
คูซิ่นกร้องห้องฟ้าเรียงไร	เงาไม้พาให้ชื่นบาน
สนุกสนานจิตแจ่มใส	ในชีวิต ชื่นชีวิต
พาจิตเบิกบาน	สำราญ อูรา
ชื่นชีวาเริงรำ	พาชื่นรื่นรมย์
เราเดินทางไกลไปในไพรวัน	ได้พบสิ่งสรรพชื่นชม
คูซิ่นกน้อยบินคล้อยลอยลม	มองแล้วชื่นชมสมใจ

(สุกรี ไกรเลิศ)

8.22 ชมไพร

เที่ยวชมไพรดอกไม้งาม ยามคิมหันต์ บุปผาพรรณหลายอย่างต่าง ๆ สี
 ท่องเที่ยวไปชมนกชมไม้ที่ในพงพี ชื่นฤดีหอมกลิ่นมาลีนำดมนักเอย
 ผองภมรรว่อนเฝ้าเกล้ามาลี เสียงหวู่หวู่เซยซอนเกสรผกา
 เพลิดเพลินใจชมนกชมไม้ที่ในพนา เมื่อลมพาหอมกลิ่นมาลา มาตามสายลม
 กล้วยไม้ไพรแลอร่ามตามยอดไม้ บินไสว่นาคูหมู่ปีกษา
 นำเบิกบานเที่ยวเขาถ้ำธารสำราญเริงรำ หมู่สุกญาโผผินบินมาน่าชมนักเอย
 ซ้อแซ่แซ่เสียงจ่านรรจา แสงหาผลไม้ใช้จิกกิน
 ชื่นวิญญา ชมฝูงปีกษา ที่ราร้อนบินส่งเสียงยิน คล้ายพิณบรรเลงกล่อมเพลง
 เพราะเอย

(ชื่น ศิลปบรรเลง)

8.23 ชมไฟพร

รับชมพันธุ์ไม้ในป่า	เมื่อได้มาชมแล้วเพลินใจ
นกร่าร้องก้องมาแต่ไกล	เสียงกอไผ่ฟังดูคล้ายเสียงเพลง

8.24 สวนป่า

ดินแดนไทยนั้นเคยมีป่ากว้างใหญ่
ต้นไม้หลายพันธุ์ในไพรดอกไม้สวยงามนักหนา
ดินแดนไทยนั้นเคยมีป่ากว้างใหญ่
มีทั้งเสื่อกวางในไพรช่างควายวัวป่า
นานนานมาสัตว์ไพรและป่าหดหาย
คนที่ลายสัตว์ไพรและป่า
เราจงเร่งปลูกสวนป่าเข้าไว้
นานนานไปไม่มีเต็มป่า

8.25 สวนงาม

สวนเอ๋ยสวนงาม แลอร่ามงามแท้ดังสวนสวรรค์
 มีรูปปั้นเรียงรายมากมายครัน เขาช่างปั้นได้เหมือนจริงรูปหญิงงาม
 ชุ่มประศุกแลดูสวยเหลือใจ ล้วนดอกไม้ปลูกไว้รับกับสนาม
 ใครได้เห็นเป็นต้องหันมองตาม แล้วไต่ถามเพื่อขอเข้าชมเอย

(ก.เปรมกมล และเพียงหทัย เปรมกมล)

9) การท่องเที่ยว

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เป็นการบรรยายสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ที่เด็กยังไม่รู้จัก เช่น สวนสัตว์ ตลาด เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวก็จะแทรกอยู่ในเรื่องของภูมิศาสตร์ธรรมชาติด้วย เช่น

9.31 เที่ยวเขาดิน

เขาดินถิ่นสัตว์ มีสาระพาดูเพลินเดินไป
 ชมสัตว์นานา พฤษภาน้อยใหญ่
 รื่นรมย์สมใจ เที่ยวในเขาดิน

(กิตติวดี บุญเชื้อ)

9.2 ไปตลาด

มาชิมมา มองหาของที่ถูกใจ
 ไปซื้อไป ไปซื้อของกันดีกว่า
 อย่างรื้ออ กอดคอกพากันเดินไป
 เร็วเร็วไว อย่าช้ารีบไปกันเอย

9.3 นั่งรถเล่น

ฉันทนั่งรถเล่น เย็นแท้แม่จำ
 ลมเบาปะทะหน้า หูตารับลม
 กางมือห้านิ้ว ลมฉิวโชยชม
 เหมือนฝ้ายนุ่มกลม เกะกะระมื่อ

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

9.4 ไปคล้องช้าง

วันเอ๋ยวันนี้	พื้จะไปคล้องช้าง
ข้ามทุ่งเอวบาง	ข้ามเขามโนรมณ์
ข้ามเงินเนินไศล	ข้ามไม้ไพรพนม
ปากพื้ก็ร้องชม	สองมือก็ไขว้ชกลมพลง
มือข้างโน้นจะไขว้ถี้	มือข้างนี้จะไขว้ห่าง
เก็บได้ใส่หลังช้าง	มาฝากเอวบางอุแม่ณา

9.5 น้ำเซียว

น้ำเซียวเอย	เซียวมากล็กกล็ก
อย่าเล่นน้ำนัก	น้ำจะแทงเจ้าไป
เมื่อจรเซียบเจ้า	จะบอกข่าวแก่ใคร
น้ำจะแทงเจ้าไป	ถูกใจเมื่อภายหลัง

9.6 เห็นเรือ

เรือน้อยล่องลอยมา	แล่นช้าช้าตามสายลม
พาเด็กเล็กเล็กชม	ฝูงกุ้งปลานานาพันธุ์
ปลาใหญ่ว่ายเคียงคู่	ช่างน่าดูสีต่างกัน
ปลาเล็กไล่ปลั่วน	ทันพ่นน้ำดำหนีไป
	(เบญจา แสงมะลิ)

9.7 ไปเรือ

เรือย เรือยลงเรือน้อย	ปล่อยเรือลอยตามน้ำไหล
ลมพัดเย็นสบายใจ	ได้ดูอะไรตามผ่านมา
พระจันทร์ก็เดือนหงาย	ส่งแสงฉายจับคงคา
อีกทั้งดวงคารา	อร่ามพรายตানাเซยชม
มาเที่ยวได้ดังนี้	ค่อยคลายที่ความเกลียวกลม
กลับบ้านขึ้นอารมณ์	ลิ้มความเมื่อยเหนื่อยแรง เอย

9.8 (ไม่มีชื่อ)

เธอจะไปไหน	ฉันจะไปเที่ยว
รอสักประเดี๋ยว	ฉันไปด้วยคน
ต้องบอกแม่ก่อน	อย่าได้ร้อนรน
ฉันจะรอจน	เธอเสร็จธุระ
ไปไหนกันดี	อย่าไกลนักนะ
ฉันกลัวว่าจะ	เกิดอันตราย
ไปแล้วอย่าชน	จนเกิดผลร้าย
ถึงเวลานัดหมาย	รีบกลับเร็วพลัน

(รพีพันธุ์ นาทวรทัต)

10) บ้านเมืองและประเทศ

บทร้อยกรองสำหรับเด็ก ที่กล่าวถึงบ้านเมืองและประเทศเพื่อให้เด็กเกิดความรัก
 ภูมิใจ ห่วงแทน ประเทศ โดยบรรยายถึงความสวยงามความอุดมสมบูรณ์ วัฒนธรรมและ
 ศิลปะที่งดงามเป็นเอกลักษณ์ของไทย การเสียดสีของบรรพบุรุษ เป็นต้น

10.1 บ้านเมือง

บ้านเรา เมืองเรา	พงศ์เผ่า ชาติไทย
ทุกยุค สมัย	สมบูรณ์ พูนผล
ในน้ำ ในดิน	ทรัพย์สิน เหลือล้น
ขยัน อดทน	อาชีพ หลักฐาน
ช่วยตัว ช่วยชาติ	สามารถ ทำงาน
ทั่วเมือง ทั่วบ้าน	เจริญ สุขสันต์
บ้านเรา เมืองเรา	รักเท่า ชีวิต
เราต้อง ป้องกัน	บ้านเรา เมืองเรา

- 10.2 บ้านไรรักษาเรา
 เรื่องแสงทอง กระจิ่งก้องกริ่งมา
 เป็นสัญญา ออกทุ่งนาจับทำงาน
 ฟังเสียงกระจิ่ง คูดิ่งบินคลุกกลาน
 กินน้ำหวาน เก็บไปสร้างรังถาวร
 แสงทองงามตา เหลื่อนาป่าดอน
 ตะวันเช้าทำงาน ตะวันนอนเราก็นอน
 สายแล้วเรา ฉวยพร้าหอบคอน
 ทรัพย์ฝังดิน สิ้นฝังคอนซ้อนขุดเอา
 สมบูรณ์ไหนปาน บ้านไรรักษาเรา
 เสรีสำราญ บ้านไรรักษาเรา
 (ขุนวิจิตรมาตรา)
- 10.3 ถิ่นไทย
 ท้องทุ่งถิ่นไทย กว้างใหญ่ไพศาล
 เราแสนสำราญ ทำไร่นา
 ชยันทำกิน ทรัพย์สิ้นได้มา
 คนไทยทั่วหน้า เป็นสุขเบิกบาน
- 10.4 ถิ่นทอง
 เสเลเมา แต่เช้าเรารีบทำงาน
 แสนสำราญ ท้องทุ่งถิ่นทองเขียวไสว
 เร็วไวไว พวกเขาพร้อมใจกันทำไร่นา
 พวกเขาทุกคนทั่วหน้า พาชาติไทยเจริญรุ่งเรือง
 (รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)

10.5 มาร์ชไทยไพบูลย์

เราพร้อมเพรียงจิตกันร้อง	สรรเสริญแซ่ซ้องกล่าวสดุดี
วีรบุรุษเราพลี	เลือดให้ไทยนี้เกิดทูนบูชา
จำไว้ประเทศไทยนี้	เอกราชเสรีดำรงคงมา
สืบชาติศาสน์กษัตรา	รัฐธรรมนูญพาให้ไทยไพบูลย์
ขอพี่น้องผองเฝ้าไทยนี้	สามัคคีไว้อย่าเสื่อมสูญ
ทำไทยไพบูลย์	จัญญ์วัฒนา
จำไว้ให้มั่นไทยนี้	เอกราชเสรีไทยมีนานมา
เราเกิดเราทูนบูชา	พลีชีพรักษาชาติไทยยืนยง

(บัณฑิต บุญยาม)

10.6 เลือดไทย

พวกคนไทย	สมัยก่อน	นอนสะดุ้ง
ต้องรบพุ่ง	เสาะหา	ที่อาศัย
กว่าจะได้	ขอบเขต	ประเทศไทย
เลือดหลังไหล	ซบดิน	ถิ่นแหลมทอง
หลายชีวิต	ฝังซาก	วางรากฐาน
จนสร้างบ้าน	เมืองได้	ไทยทั้งผอง
เรามีชาติ	สืบเชื้อ	เมื่อเข้าครอง
จงปกป้อง	ไทยไว้	สายเลือดเรา

(แถบรัตน์ ภูมิรัตน์)

10.7 แหลมทองถิ่นไทย

ชาติไทยนั้นมีเสรี	มากมีวัฒนธรรม
-------------------	---------------

ทุกอย่างล้วนงามสวยล้ำ	บ้านอารามวังวัดวา
ชาติไทยรักสามัคคี	มากมีในความเมตตา
รักศาสน์รักชาติทุกครา	อีกราชาดุจดังเดียวกัน
ถิ่นไทยนั้นคือแหลมทอง	อยู่ครองแสนนานนับมา
ทุกอย่างล้วนงามโสภา	ราษฎร์ประชาสุขทั่วกัน
หากมีริปฐุกราน	บุกผลาญมิยอมแพ้มัน
แม้ชีพมลายมิพริ่น	ออกโรมรันเพื่อไทยยืนยง

(อวบ เหมะรัชตะ)

10.8 (ไม่มีชื่อ)

แผ่นดินผืนนี้มีค่า	ทำนาทำไร่ได้ผล
ทำสวนก็ได้ไม่จน	อดทนทำไร่ใช้กิน
ในน้ำมีกุ้งปูปลา	จับหามาได้ทั้งสิ้น
เมืองไทยมีทรัพย์ในดิน	ได้ยื่นเรื่องนี้มานาน
นึกถึงบุญคุณปู่ย่า	ช่วยกันรักษากล้าหาญ
พวกเราจึงได้เบิกบาน	อยู่บ้านเราได้อย่างดี
ต้องฝึกต้องเตรียมตัวไว้	คนไทยย่อมรู้หน้าที่
ช่วยให้ไทยอยู่นานปี	ได้มีความสุขทุกคน

10.9 ไทยเป็นถิ่นของไทย

เราเป็นไทยรักไทย	พร้อมใจชูชาติเกรียงไกร
พิทักษ์ถิ่นไทยถนอม	ใครบุกรุกไทยเราไม่ยอม
ไทยต้องสู้พร้อม	เลือดเนื้อไทยหวงแหน
เพราะไทยเป็นถิ่นของไทย	
ทรัพย์ในดินเรามี	ยังยืนอยู่ชั่วชาติปี
ไม่ต้องลำบากยากแค้น	เรารักถนอมนักดินแดน
ใครลอบหลอ่ดูแคลน	เราพร้อมใจป้องกัน
เพราะไทยเป็นถิ่นของไทย	

สินในน้ำเราอุดม   ทั้งธรรมชาติชวนชม
แดนไทยรื่นรมย์สุขสันต์   ชาวไทยจิตสามัคคีครัน
ไทยbakันขยัน   เพื่อให้ชาติไทยเจริญ
เพราะไทยเป็นถิ่นของไทย
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

10.10 รักชาติไทย

ไอ้พวกเรา   ล้วนเป็นเลือดเนื้อเชื้อไทย
เรารักร่วมกายร่วมใจ   ไม่มีเปลี่ยนแปลง
ไอ้พวกเรา   รักธงไตรรงค์แน่
รักแท้จริงด้วยใจ   เลือดไทยใจกล้าหาญ
เรายอมพลี   ชีวิตเลือดเนื้อของเรา
ใครจะมาเข้าครอง   ต้องช่วยป้องกัน
รักไทยเราก่อนนะเพื่อนเอ๋ย   ไทยเคยอยู่คงคู่ดินไป
รักชาติรักศาสน์กษัตรา   รักษาไว้เพื่อผองเผ่าไทย
รักคนมีหัวหม่นหมองอยู่ไย   เพื่อนไทยช่วยไทยให้เจริญ
(ปัญญา รุ่งเรือง)

10.11 เพื่อนไทย

(สร้อย) เพื่อไทยเร่ร่อนมานึกน้อมพร้อมใจ   ช่วยไทยด้วยนึกถึงความเป็นไทย
เพื่อไทยก้าวเดินเจริญสุขใส   ชาติไทยที่รักของเรา
ตัวฉันเกิดมาได้ฟ้าเมืองไทย   ชีวิตจิตใจฉันเป็นไทยทั้งสิ้น
ฉันนึกถึงชาติอยู่ทุกเวลา   มุ่งหวังตั้งหน้าทำมาหากิน
ด้วยสุจริตเป็นนิจสิน   เพื่อให้แผ่นดินไทยคงอยู่เป็นไทย (สร้อย)
ถึงยามคับขันที่ชาติต้องการ   เราก็ใจหาญช่วยงานของไทย
เรามีมานะยอมสละชีวิต   ทุกอย่างเรากุทิศเพื่อชาติเราได้
ด้วยน้ำใจรักด้วยสมัครเป็นไทย   เกิดทุนชาติไว้เหนือชีวิตเรา
(หลวงวิจิตรวาทการ)

10.12 เพลงพัดชา

เรานี้เกิดมาแล้วชาติหนึ่ง ควรคำนึงถึงชาติศาสนา
 ไม่ควรให้เสียที่ที่เกิดมา   ในหมู่ประชาชาวไทย
 แม้ใครตั้งจิตคิดรักตัว   จะม้วนอนนึ่งอยู่ไหน
 ควรจะร้อนนกร้อนใจ   เพื่อให้ฝรั่งพร้อมทุกคน
 ชาติใดไว้รักสมัครสมาน   จะทำการสิ่งใดก็ไร้ผล
 แม้ชาติย่อยยับอัปจน   บุคคลจะอยู่สุขอย่างไร
 (รัชกาลที่ 6)

10.13 สร้อยเพลง

ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง   คงจะต้องบังคับขับไส
 เกี่ยวเชิญเย็นคำกราไป   ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย
 เขาจะเห็นแก่หน้าค่าชื่อ   จะนับถือพงศ์พันธุ์นั้นอย่าหมาย
 ไหนจะต้องเหน้อยยากลำบากกาย   ไหนจะอายุทั่วทั้งโลก
 (รัชกาลที่ 6)

10.14 ลาวเจริญศรีแปลง

ทุกแห่งหนใด   แม้ว่าเพื่อนไทยเราทั้งผอง
 เหมือนพี่น้องเกลียวกลม   ชาติจะสมบูรณ์ยิ่ง
 รักกันไว้เถิด   ผลที่จะเกิดคือความสุขจริง
 ชาติศาสน์กษัตริย์รัฐธรรมนูญคือสิ่ง   ที่ควรเทอดอยู่คู่ชาติไทย

10.15 มาร์ชชาวไทย

มาพวกเราชาวไทย   ร่วมใจสามัคคี
 ชาติจะดำเนิน   เดินไปด้วยใจภักดี
 ฝากดวงชีวี   ไว้ในชาติศาสนา
 ภักดีดังชีวา   แม้ใครบีบาต้องสู้ กัน (ซ้ำ)
 ยามรบ ยามรบ เรารุก เรารุก   บุกระบั้นประจัญบาน
 ไม่ยอมแพ้   แก่ศัตรูมารุกราม

ด้วยไทยใจหาญ

สมานสมัครสามัคคี

ริปูฤาจาจะมี

เพราะสามัคคีย่อมเป็นกำลัง
(อุทิศ นาคสวรรค์)

10.16 กราวอาสา

พร้อมใจกันเดินเพชฌัญญ์

หวังเอาโชคชัยเพื่อบ้านเมือง

พร้อมใจยอมตายมลายชนม์

หวังให้ชาติตนได้รุ่งเรือง

ส่วนตัวเราเองยอมรับภัย

เพราะจะนำโชคชัยให้ถิ่นฐานบ้านเมือง

ให้นามระบือลือเลื่อง

ชื่อเสียงกระเดื่องยืนานาน

ช่วยให้ธงชัยได้เฉลิมนาม

ทั่วนิคมคามทุกแดนด่าน

ให้ชาติบ้านเมืองได้สำราญ

เริ่งรื่นชื่นนานทุกแควถิ่น

เข้าศึกเข้าบุกกรุกแผ่นดิน

ต้องขจัดให้สิ้นพื้นดินเรา

10.17 มหาชัย

ขอวยชัย

ให้ชาติไทยเรารุ่งเรือง

ทุกหนแห่งให้พลเมือง

จงผาสุกและสมบูรณ์

เถลิงเกียรติกรุงไทย

ยิ่งใหญ่และพร้อมมูล

รัฐธรรมนุญ

รุ่งสฤติยศสถาพร

ขอไทยเราอยู่ยืนยง

ขององค์กษัตริย์ไทย

จงประสบโชคชัย

อันบารมีพระเกียรติเกรียงไกร

ยิ่งใหญ่ฤาขจร

ทั้งเขตแคว้นนคร

พบแต่ความสวัสดิ์

(หลวงวิจิตรวาทการ)

10.18 ไทยผูกมิตร

ขอไทยจงอยู่มั่นคงเหมือนภูผาใหญ่

พี่น้องอยู่ทางไหน ขอจงมาร่วมรักสามัคคี

ชาวไทยในประเทศไทย ขอมอบดวงใจไว้ผูกไมตรี

แต่พี่น้องไทย ในทุกวิถี ให้สวัสดิ ความสะดวก
 เลือกเนื้อเชื้อไทย อยู่แดนแคว้นใด
 ให้มีโชคชัยและจงประสบสุขสันต์
 พี่น้องผองไทยมาสร้างสายสัมพันธ์
 มาร่วมใจรักกันเป็นมิ่งขวัญชาติไทย

(หลวงวิจิตรวาทการ)

10.19 เด็กไทย

เราเป็นเด็กไทยแม่้วยเยาว์
 พ่อแม่เฝ้าสอนสั่งฝังใจให้
 รู้เคารพบูชาพระรัตนตรัย
 ญาติผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู อาจารย์
 เทิดทูนองค์พระมหากษัตริย์

เป็นร่มนั้ตรคู้มภัยให้สุขสานต์
 ร่มธงชาติไทยผองไทยนาสรายุ
 จงสมานความรักสามัคคี
 (จีน ศิลปบรรเลง)

10.20 ลาวพุงคำ

อันเพลงไทยไพเราะเสนาะเลิศ
 ควรต้องเทิดทูนไว้มิให้สูญ
 เป็นวัฒนธรรมประจำใจอันไพบุลย์
 เจิดจรัญญู่ชาติบ้านเมืองมา
 มีทำนองหลายอย่างท่านสร้างไว้
 แม้ใส่ใจช่วยกันหมั่นศึกษา
 จะเสริมสร้างศิลปไทยให้วัฒนา

เกียรติดำรงกองฟ้าชาตรีเอย
(ขึ้น ศิลปบรรเลง)

10.21 วัฒนธรรม

ในโลกนี้มีอะไรเป็นไทยแท้ ของไทยแน่นั้นหรือคือภาษา
ซึ่งผลิดอกออกผลแต่ต้นมา รวมเรียกว่าวรรณคดีไทย
อนึ่งศิลปปะงานเด่นเป็นของชาติ เช่นปราสาทปรางค์ทองอันผ่องใส
อีกคนตรีร่ายลวดลายไทย อวดโลกได้ไทยแท้อย่างแน่นอน

และอย่าลืมจิตใจแบบไทยแท้ เชื่อพ่อแม่ฟังธรรมคำสั่งสอน
กำหนดธรรมจริยาเป็นอาภรณ์ประชากรโลกเห็นเราเป็นไทย

10.22 พี่น้องไทย

ทุกแห่งหนใด	แม้ว่าเพื่อนไทย	เราทั้งผอง
เหมือนพี่น้อง	เกลียวกลม	ชาติจะสมบูรณ์ยิ่ง
รักกันไว้เถิด	ผลที่จะเกิด	คือความสุขจริง
ชาติศาสน์กษัตริย์	รัฐธรรมนูญคือสิ่ง	ที่ควรเทิดอยู่คู่ชาติไทย

10.23 ประเทศไทย

ถึงต่างชาติศาสนาไม่ว่าใคร หากอยู่ในแดนไทย

ขอเชิญมาร่วมใจผูกรักสามัคคี

ได้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ปราศจากทุกข์ทั่วกัน เหมือนดังจัน นื่องพี่

ประชาธิปไตยให้ความเสรี ประเทศไทยนี้มากด้วยเมตตา

ไต่รงค์ธงชาติไทย

ปลิวไสวอยู่ในภา

เด่นงานแต่ไกล

สีธงชาติไทยงามสง่า

เครื่องบอกสัญญาณ

เอกราชเสรี

ผองชาวไทยทั่วไปมุ่งความดี

โอบเอื้ออารีต่อกันอยู่มิวาย

ชาติไทยคงมั่นเป็นนิรันดร์ตลอดไป

ขอให้เทพไท้จงได้เป็นพยาน

10.24 เทิดทูนไทย

รักไทย ทูนไทย ให้ใหญ่ยิ่งยง	ร่วมจิตดำรง ความสามัคคี
เสริมสร้างชาติไทย ให้ใหญ่ยิ่งยง	ด้วยจิตซื่อตรง มุ่งทำความดี
ประชาธิปไตย ผืนแผ่นดินไทย	ต้องรักษาไว้ เท่าเทียมชีวี
แม้ใครข้ายี้ หรือคิดทำร้าย	พวกไทยพร้อมใจป้องกัน
รัก เมืองทอง ผองไทย	ต้องช่วย ป้องกัน
รัก เมืองทอง ผองไทย	ต้องร่วม ใจกัน

(จีน ศิลปบรรเลง)

10.25 ร่วมรักชาติ

ถ้าเห็นแก่ส่วนรวมร่วมรักชาติ	เอกราชยืนงออย่างสงสัย
สามัคคีเป็นรั้วทั่วเมืองไทย	ศัตรูใดจะกล้ามาราวี
แต่โบราณนานช้า ไทยสามารถ	ผู้ใจขาดเพื่อชาติสุขทุกวิถี
เราต้องสืบเชื้อสายเผ่าไทยดี	รักศักดิ์ศรีสร้างสรรคันรันคร

(แถบรัตน์ ภูมิรัตน์)

10.26 ไทยมิใช่ทาส

เราเป็นไทย	มิใช่ทาส	ราษฎร์เสรี
เราไม่มี	ใครบังคับ	จับขู่เช็ญ
เราอยู่อย่าง	เป็นสุข	ทุกเข้าเย็น
ไม่จำเป็น	ต้องกร้าม	ขามผู้ใด
ถ้ามีความ	สามัคคี	เราดีแน่
เราเห็นแก่	บ้านเมือง	คือเรื่องใหญ่
เรารักชาติ	ยิ่งชีวิต	และจิตใจ
จะมีใคร	เขากล้า	มาราวี

(แถบรัตน์ ภูมิรัตน์)

10.27 ร่มฉัตรชัย

เมืองไทยคนไทย	ปวงชนน้อยใหญ่เกษมเปรมปรีดี (ซ้ำ)
ได้ฟังโพธิสมภาร	ร่วมเย็นเบิกบานเพราะพระบารมี
องค์พระภัทรมหาราช	ชาวไทยทั้งชาติน้อมชูลือกร
ให้ทรงสำราญเบิกบานหทัย	เป็นร่มฉัตรชัยนิจนรินดร

10.28 เอกลักษณะไทย

เอกลักษณ์สำคัญอยู่คงคู่ชาติ	คือประกาศความเป็นไทยอย่างอาญา
ว่าชาติไทยมีเอกราชดำรงนาน	แต่ก่อนกาลยังยืนอยู่จนปัจจุบัน
ศาสนาศีลธรรมประจำใจ	ความกล้าหาญชาญชัย ความขยัน

รู้เคารพอบนบอภิวันต์	มีความสัตย์ซื่อมั่นกตัญญู
ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	ช่วยขจัดสรรพภัยร่วมใจสู้
คุณบิดา มารดา ต้องเชิดชู	รู้คุณครูผู้สอน ศิลปนาา
ไม่อวดเบ่งความเก่งยกตนเด่น	ทำตนเป็นแมลงป่องชูหางรำ
ผู้มีความรู้มักถ่อมน้อมกายา	ช่วยเผยแพร่วิชาให้กว้างไกล
	(ชื่น ศิลปบรรเลง)

10.29 ไตรรงค์

ไตรรงค์ธงไทย	ปลิวไสวสวยงามสง่า
สีแดงคือชาติ	สีขาวศาสนา
น้ำเงินหมายว่า	พระมหากษัตริย์ไทย
	(สุเทพ โชคสกุล)

11) ธรรมเนียมเข้าและยามค่ำ

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่บรรยายถึงธรรมเนียมเข้าและยามค่ำ เป็นการบรรยายถึงความงดงามให้เด็กได้ซึมซับและสอดแทรกคุณธรรมด้านความขยัน ความรักชาติ เช่น

11.1 ธรรมชาติยามเช้า

ธรรมชาติงดงามในยามเช้า
แสงอาทิตย์เพิ่มพลังทั้งกายใจ
ทุกวันนี้เรามีภารกิจ
ธรรมชาติเป็นยาปลอบอารมณ์

จงจิตเราเข้มขึ้นรึ้นแจ่มใส
เพียงเราได้มีเวลานั่งชม
สุขชีวิตเพียงหนักจนหมักหมม
อย่ามัวมงานล้นจนลืมนึก
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

11.2 ยามเช้า

เช้าแล้ว	เสียงนกมันร้อง
ระฆังดังก้อง	อย่ามัวชบเซา
ลุกขึ้นอาบน้ำแต่งกาย	
อย่าอืดจนสาย	รีบมากินข้าว
กินแล้วก็ไปโรงเรียน	
หัดอ่านหัดเขียน	เข้าเถิดนะเจ้า
ขยันหน่อยจะได้สบาย	
อ่านออกเขียนได้	เก่งจริงนะเจ้า

(กิตติยวดี บุญชื้อ)

11.3 นันทชอบตื่นแต่เช้า

นันทชอบตื่น	แต่เช้า	เฝ้าดูแสง
ตะวันแดง	จับฟ้า	เวลาสง
เหล่านกกา	หากิน	บินแยกทาง
หยาดน้ำค้าง	ขังขาว	ดูพรราวตา
ดอกไม้แย้ม	กลีบแฉล้ม	งามน่ารัก
แมลงขวก	ไขว่วน	เที่ยวค้นหา
น้ำหวานดูค	สุคเกษร	โอบร้อนรา
ช่างชื่นตา	ชื่นใจ	กระไรเลย

- 11.4 ยามเช้าตรู่
 ยามเมื่อเช้าตรู่ เราแลดูดอกไม้งาม
 ลมพัดเอนตาม แลดูงามกิ่งไกว
 เอนชมเราชมชื่น รวยระรื่นกลิ่นหอมเย็น
 มองนภาเป็นสีทอง เย็นดูเด่นงาม
- 11.5 รุ่งแจ้ง
 รุ่งแจ้งแสงทอง เสียงนกมันร้องอยู่ในไพร
 เหมือนจะปลุกให้ลูกไว เราขอขอบใจเจ้านกเอย
 เอ้อ เออ ป๊ะ เป๊ะ กะปง เท่งปง
 ดอกจำปีสารภี อวลกลิ่นมาลีเมื่อลมโชย
 ชื่นใจไม่อึดโรย ยามเช้าลมโชยโรยรินเอย
 เอ้อ เออ ป๊ะ เป๊ะ กะปง เท่งปง
 รุ่งแจ้งแสงทอง นกน้อยลอยล่องอยู่ในภา
 เหมือนจะเตือนเพื่อนไคลคลา อย่าปล่อยเวลาล่วงไปเลย
 เอ้อ เออ ป๊ะ เป๊ะ กะปง เท่งปง
 รุ่งแจ้งแสงทอง นกน้อยลอยล่องพนาวัน
 เหมือนจะเตือนเพื่อรักปล้น รีบทำงานกันอย่าช้าเลย
- 11.6 แสงทอง
 แสงเอ๋ยแสงทอง เรื่องรองรัศมีสีไส
 รุ่งอรุณหมุนมาคราใด ปลุกใจชุ่มชื่นคืนพลัง
 สุริยายังอยู่คู่โลก อย่าโศกเศร้าสลดหมดหวัง
 แมื่อกอบภารกิจผิดพลั้ง ขวัญยังคือผู้สู้ใหม่เอย
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)
- 11.7 แสงทอง
 แสงทองส่องฟากฟ้า ยามอุษาอ่อนสดใส

- เหมือนชีวิตเขาวิ้ว
เข้าสายเที่ยงบ่ายเย็น
ควรรคิดพินิจความ
ดูสวยสดและงดงาม
เทียบให้เห็นทุกโมงยาม
เปลี่ยนผันแปรไม่แน่นอน
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)
- 11.8 ลาวสวยรวย
รุ่งอรุณเบิกฟ้า
ทุกทิศทางภมรมาเชย
ธรรมชาตินี้เอย
โลกจะสดใส
ห้วงภัยไกลทุกข์
ทั้งความเมตตา
เหมือนดั่งมวลมาลี
ปวงบุบผาบานสล้าง
หอมไม่วายพระพายพัดรำเพย
สุดแสนงามให้ความเปรมปรีดี
ชนทั้งหลายจะเป็นสุข
เพราะสามัคคี
กรุณาปราณี
หอมชื่นรื่นฤดี หลากสีเลิศสุคนธ์
- 11.9 เพลงรุ่งฟ้า
ไอ้รุ่งฟ้าเอยพระพาย
ดอกไม้โบยโชยกลิ่นมา
งามจริงไอ้พุกษาชาติ
หอมเอยเจ้าอบอวลไป
ไอ้รุ่งฟ้าเอยแสนงาม
ลูกเจ็บตามแม่ออกเดิน
บ้างเดินบ้างเพลिनคะนอง
เข้าเย็นเป็นอยู่อาจिन
เอื้อยพัคกรายชื่นใจหนักหนา
แซมชื่นอุราเจ้าหอมตรึงใจ
สดสวยสะอาดกว่าสิ่งใด ๆ
สุขใจให้เราแสนเพลिन
ส่องแสงงามอยู่ตามแดนเนิน
มุ่งสู่แดนเนินออกไปหากิน
บ้างร้องวิ่งตามบ้างคู้ยตามดิน
อยู่กินไม่มีทุกข์เอย
- 11.10 เพลินอรุณ
สวยงามยามครู่เพลินดูแสงเรืองสีทอง
ชีวิตทุกแห่งหนเริ่มขลคล้าไป
อาทิตย์ฉายส่องสว่างรางรองนภา
สุกณาพากันบินโผผินไป

บุบผาคราข้ามบานกิ่งก้านสะท้อนไกว	อ่อนเอนไหวตามสายลมชมชื่นเอย
เสียงเพลงลอยแผ่วฟังแว่วคล้ายเพลงรักเอย	ยามนี้ที่เอยฝากคำเฉลยรักมา
กระซิบวอนฝากสายลมโชยนำ	สุขใดล้ำคราพรอดพรำรักตรึงตรา
สราญมิเว้นวันสุขสันต์มีร้างรา	ตราบคืบฟ้าหล้าอยู่ยงคงชื่นเอย

11.11 เพลงสร้อยมยุรา

รอนแสงทินกร	นกพลันจะบินสู่	คืนที่อยู่	รังเรียง
โศควายเคล้ากายเดินเดี่ยว		เกวียนส่งเสียงวังเวง	
ระฆังคล้ายเพลง	อันบรรเลง	หง่าง	ดั่ง (ฮัม)
มวลชนชวาวนา		ต่างก็พาละล้าละลัง	
เขาคือแหล่งความหวัง		ไทยเอยไทยยังด้วยชวาวนา	

11.12 ชมแสงทอง

แสงทอง ส่องงาม ยามใกล้รุ่งทิวา
 จับขอบฟ้า สีแดง เปลี่ยนแทน
 แสงจันทร์ สูดพื้นผิวน้ำ ประกายอร่าม งามเหลือรำพัน
 ทุกชีวัน ต่างพิน ต้นจากนิทรา
 หมู่ผึ้งภมร ต่างบินเวียนว่อน เกล้าเกสรดอกไม้
 ที่ข้ามบาน ชูไสว กลิ่นตาม สายลมพา
 หลากพันธุ์ปักษา บินขวกไขว่ อยู่ในท้องนภา
 หัวหน้า นำหาเยื่อ เมื่ออาทิตย์ อุทัย
 ผุ่ง สัตว์ สารพัด ออก เทียวหากิน
 จากถิ่น ที่อยู่ ไปไกล แสนไกล

เมื่อได้อาหาร ก็รีบกลับ ก่อนตะวันลับไม้
 ผุงสัตว์ น้อยใหญ่ ต่างอ้อมหน้า สำราญ
 ธรรมชาติ สร้างไว้ ให้ ความ อภิรมย์
 เหล่านก ร้องชม ดัง เสียง ประสาน
 แสงทอง เริ่มสลับ ทิวฟ้า มินาน
 ไกลลึน ทิววาร แสงทองจะผ่าน ลับโลกไป

(หลวงประดิษฐไพเราะ)

11.13 อุทัยไแสง

เมื่ออุทัยไแสงประเทืองทอง	รังสีส่องงามระยับจับเวหา
ไก่อ่แก้วขันแจ้วเจือระเรื่อมา	บอกเวลาทำกิจทุกทิศทาง
อากาศสดชื่นระรื่นใจ	ดอกไม้ไหวกลีบใบแลสล้าง
กุมรินบินไปอยู่กว้างกว้าง	อันความงามเหลืออย่างเหลือเอ๋ยชม

11.14 ธรรมบารมี

ฟ้างามยามค่ำ ชื่นจ๋ามาลีหวน	หอมจริงเนื้อ หนาเจ้าเอย (ฮัม)
สุดจะเอ๋ยน้ำคำพร่ำชม	ยามเมื่อลมโบกโชยมา
รินกลิ่นดังบุหงา	อบร่ำซำกลิ่นสุคนธ์
อบอวลหอมชวนกมล	ปรุงปนสุมาลย์ช่านวิญญาณ์ (ฮัม)
หากนำมวลผลกา กรองเป็นพวงมาลา	เพื่อเป็นพุทธบูชา ศรัทธาเปี่ยมในดวงมาน
กลิ่นหอมจะยังยืนนาน	ส่องใสชื่นบานสรอายุเอย
แสงงามยามที่รัชนีส่องแสงฉาย	สวยจริงเนื้อ แขเจ้าเอย (ฮัม)
ดูสว่างนทางค์คล้ายเสว้า	เพราะจันทร์เจ้าส่องแสงตระการ

บ้านนี้ของใคร	สดใสน่าดู
ทุกคนที่อยู่	รักใคร่กันดี
ช่วยกันทำงาน	เบิกบานเต็มที่
บ้านใครหนอนี้	อ้อ บ้านฉันเอง
	(รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)

12.3 บ้านน้อย

บ้านเอ๋ยบ้านน้อย	แม่จะคอยราคาที่อาศัย
หากเป็นที่รักพร้อมใจ	เหนื่อยจากไหนมาถึงบ้านสราญรมย์
พ่อแม่ลูกหอมล้อมกันพร้อมหน้า	จันรรจาเรียงรินไม่ขึ้นขม
ถึงจนยากหากประจักษ์รักชื่นชม	บ้านนั้นสมเป็นสถานวิมานเอย
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

12.4 เรือนเรานาสุข

ห้องเที่ยวทั่วแดนไกล	อีกทั้งในนิเวศน์วัง
สุขพร้อมน้อมประดั่ง	ไม่เทียมเท่าอยู่ เหย้าเรือนคน
ห้องฟ้างามวิไล	คุณเชิญให้เราใคร่ยล
สุขไหนในกมล	ห่อนหาได้เมื่อไปจากเรือน
เรือนเรานาสุข	ชั้นบ้าน
แห่งไหนหาใดปาน	เท่าสถานบ้านเรือนคน
	(ชื่น ศิลปบรรเลง)

12.5 ฉันรักพ่อแม่

ฉันรักพ่อ รักแม่ รักพี่ รักน้อง
 หมายถึงปองจะเป็นคนดีกายหน้า
 ฉันตั้งใจพากเพียร เล่าเรียนวิชา
 หมายถึงว่าจะนำวิชา ช่วยตน
 มีวิชาชีวิตกายหน้าไม่จน

เด็กทุกคน ควรพากเพียรเล่าเรียนเอ๋ย
(อร่าม ทองขาว)

12.6 พ่อแม่รักฉัน

พ่อแม่รักฉัน	ทุกวันเบิกบาน
กลับไปถึงบ้าน	สนุกเรริงร่า
ทำงานแล้วเล่น	เข้าเย็นเสฮา
พี่น้องพร้อมหน้า	สุขในยิ่งเอ๋ย

(รัชณี ศรีไพรวรรณ)

12.7 แม่

ถ้าฉัน ต้องประสบ พบโชคร้าย	“แม่จ๋าแม่ แม่อยู่ไหน โปรดมาหา”
แม่รักลูก ด้วยจิต กิดเมตตา	พระคุณแม่ มากเกินกว่า จะรำพัน
ถึงลำบาก ยากเพียงใด ไม่ข้องขัด	แม่หาทาง สารพัด จะช่วยฉัน
ให้พ้นทุกข์ สุดกำลัง ของท่านนั้น	ช่วยไม่ได้ แม่ก็พลัด น้ำตานอง
ถ้าฉันถูก แข่งค่า สารพัด	แม่อ่อนวอน พระไตรรัตน์ คุ้มภัยผอง
“แม่จ๋าแม่” ผู้เดียวเท่านั้น มุ่งมั่นปอง	พิทักษ์ผอง ภัยให้ปลอดภัย รอดเพราะรัก

(จีน ศิลปบรรเลง)

12.8 คุณแม่ คุณพ่อ

คุณแม่ คุณพ่อ	พาฉันไปหา
คุณปู่คุณย่า	คุณตาคุณยาย
คุณลุงคุณอา	คุณป้าคุณน้า
ท่านบอกฉันว่า	ท่านอยู่สบาย

12.9 คุณพ่อไปทำงาน

คุณพ่อไปทำงาน	คุณแม่อยู่บ้าน
ฉันมาโรงเรียน	เย็นเย็นกลับไป

ท่านก็ดีใจ

เราได้อ่านได้เขียน

12.10 มารดร

ถ้าต้องการ สุขใดใด ในโลกนี้
 ธรรมชาติ สร้างไว้ วิไลตา
 เช่น ท้องฟ้า มีดารา ดารดาษ
 นกน้อยน้อย บินคล้อยมา ร่าเริงใจ
 น้ำค้างหย้อย ตามเกสร และพุ่มไม้
 แต่สิ่งที ให้สุขสันต์ นิรันดร

ทุกอย่างมี ทางหาได้ ถ้าใฝ่หา
 หลายหลากพรรณ สรรหา ตามชอบใจ
 เปลือกหอยสาด บนฝั่ง หาดทรายใหญ่
 แคร่ร้อนจ้า หลบเงาไม้ ได้ดับร้อน
 ทุกสิ่งไซ้ไร ให้สุข สโมสร
 คือ “มารดร” ของเรานี้ มีผู้เดียว
 (จีน ศิลปบรรเลง)

12.11 (ไม่มีชื่อ)

โลกนี้มีใคร
 รักเราเท่าฟ้า
 แม่เรายังใหญ่
 จงอย่าลืมห่วง

ห่วงใยเมตตา
 อบรมตักเตือน
 หาใครมาเหมือน
 เร่งตอบแทนคุณ

12.12 คนเก่ง

เมื่อล้มกลิ้ง มีผู้วิ่ง เข้ามาช่วย
 แล้วปลอบด้วย เสียงร่าพัน กล่อมขวัญให้
 ลูบที่เจ็บ แต่เบาเบา ฝ่าใใส่ใจ
 ผู้นั้นไซ้ไร แน่แท้ แม่ฉันเอง
 ฉันหายเจ็บ เพราะน้ำคำ พร่ำกล่าวงาน
 ที่อ่อนหวาน และเมตตา ว่าฉันเก่ง
 อย่าร้องไห้ ไม่น่าฟัง อย่าร้องเพลง
 ถ้าอยากเป็น คนเก่ง ต้องอดทน

(จีน ศิลปบรรเลง)

12.13 เฝ้ารอ

ผู้ใดหนอ เฝ้ารอแล ชะเง้าหา ลูกกลับบ้าน ผิดเวลา เตือนคร่อนหลาย
 ฤดูหนาว พิงหน้าต่าง อ่างว่างกาย ฤดูร้อน คอยกราย เฝ้าน้ำประค
 ต่อเมื่อได้ เห็นลูกเดิน มาแต่ไกล เข้ามาใกล้ หมดทุกข์ใจ ไม่หุด
 หัวอกแม่ ห่วงใย ลูกไม่รู้ คิดว่าแม่ บ่นหนวกหู รำราญใจ
 จะคบเพื่อน ก็ปลิ้นเตือน ให้เลือกคู่ คบแต่ผู้ เรียบร้อยขยัน ไม่เหลวไหล
 พามาหา พ่อแม่ให้ รู้จักไว้ เพราะผู้ใหญ่ รู้ได้ ว่าใครควรคบ
 (ชิน ศิลปบรรเลง)

12.14 ความรักของแม่

ฉันรักแม่เพราะรู้แม่รักฉัน
 ทุกทุกวัน แม่เลี้ยงเราฝืนทนอม
 ใครทำร้ายหรือรังแกแม่ไม่ยอม
 แม่อบรมให้เราพร้อมเป็นคนดี
 (รัชณี ศรีไพรวรรณ)

12.15 แม่

แม่แม่ทั่วไป	แม่นกแม่ไก่	มีใจเดียวกัน
รักลูกทุกคน	ตลอดจนแม่นัน	รักลูกทั้งนั้น ป้องกันทุกข์ภัย
แม่จ๋าแม่จ๋า	ตั้งหน้าตั้งตา	หาข้าวของให้
ให้นมให้น้ำ	แม่ทำทั่วไป	เพราะความรักใคร่ น้ำใจแม่ดี
ให้กินให้อน	แม่กอดแม่สอน	ให้เล่นเต็มที่
หาใครรักเท่า	แม่เราไม่มี	ความรักอย่างนี้ เป็นศรีลูกเอย

(บุญสม เอรราชพ)

12.16 (ไม่มีชื่อ)

พ่อลูกปู่ย่า	แม่ลูกตายาย
ฉันสืบเชื้อสาย	วงศ์ตระกูลมา
ฉันทำตัวดี	ไม่มีชั่วช้า

เชิดชูหน้าตา	เผ่าพงศ์วงศ์วาน
เมื่อฉันเติบโตใหญ่	จะได้มีหลัก
ความดีพร้อมพริก	มีการมีงาน
พ่อแม่ปู่ย่า	ตายายเบิกบาน
เพราะว่าลูกหลาน	ล้วนเป็นคนดี

(รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)

12.17 ครอบครัวยุติ

ครอบครัวยุติมีสง่าเป็นราศี
 ย่อมจะมีพ่อแม่และหัวหน้า
 ฝ่าปกป้องกันทุกเวลา
 ร่วมรักษาหน้าที่อันดีงาม
 สร้างตัวคิมิทรัพย์ด้วยช่วยชาติบ้าง
 เป็นตัวอย่างลูกหลานให้ไม่ครั้นคร้าม
 ผู้พากเพียรเรียนรำกระทำตาม
 ทำแต่ความดีไว้ให้ชาติเอย

(หลวงศรณกิจจิวิฑูร)

12.18 ตอกตะปู

บ้านน้อยของใคร	เจ้าต่างใครรู้
พี่ตอกตะปู	ดูท่ามันเหมาะ
ยกก้อนหินตอก	ป๊อก ป๊อก เสียงเพราะ
บ้านนี้เหมาะเจาะ	เพราะต่างตัวเล็ก

(พรพิไล เลิศวิชา)

12.19 เลื่อยไม้- ไซกบ

เลื่อยไม้ เลื่อยไม้	ไซกบ
นับไม้ให้ครบ	จะไปสร้างบ้าน

ไหนดะปุ ไหนฉ้อน	เอามาตอกโป้ง ๆ
อากาศปลอดโปร่ง	ช่างแสนสำราญ
สร้างบ้านน้อย น้อย	ให้น้องฉันอยู่
เชิญคุณย่า คุณปู่	มาพักนานนาน

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

12.20 ประชาธิปไตยในบ้าน

ประชาธิปไตยภายในบ้าน	เป็นพื้นฐานสำคัญคือหน้าที่
ของคนมืออย่างไรรู้ให้ดี	พ่อแม่ลูกน้องพี่ญาติพงศ์พันธุ์
ควรเคารพนอบนบตามฐานะ	ถูกกาลเทศะไม่ลักลั่น
สามัคคีไม่เอาเปรียบกันและกัน	มีสิ่งใดแบ่งปันตามควรเออ

(ชื่น ศิลปบรรเลง)

13) เพื่อน

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่เกี่ยวกับเพื่อน เป็นการบรรยายถึงความผูกพันของเพื่อน การปฏิบัติตนต่อเพื่อน และความสำคัญของการมีเพื่อน และเพื่อนที่ดีมีลักษณะเช่นไร เช่น

13.1 มิตร

มิตรมีน้ำใสใจจริง	ขอดยั้งคุณค่าหาไหน
พูดทำทุกสิ่งจริงใจ	ยอมคบกันได้ยั่งยืน
ปากใจไม่ตรงกงเส้น	รู้เช่นเห็นเชิงเหลิงลิ้น
ฝากพิชเจ็บจริงยิ่งป็น	ใครขึ้นหลงคำซ้ำเออ

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

13.2 มิตร

มิตรดีเป็นที่พึ่งพา	ได้ทุกคราเดือดร้อนเศร้าใจ
---------------------	---------------------------

13.5 มิตรดี

มิตาเอ๋ยมิตรดี	ควรคบเป็นที่เสนาหา
ยามทุกข์มีมิตรเมตตา	ทุกข์สิ้นสร้างซาเร็วพลัน
ยามสุขมิตรเพิ่มเสริมสุข	ปลื้มปลุกดวงจิตหฤหรรษ์
มิตรดีคู่จกแก้วเพชรพรรณ	ถนอมแนบชีวันไว้เถิดเอ๋ย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

13.6 มิตรดี

มิตรดีมีไว้แล้ว	ดังดวงแก้วฝังถนอม
ถ้อยที่มีออมหอม	ย่อมรักยักบ่จืดจาง
ทุกข์ยากหากมีมิตรคู่ชีวิตร่วมเดินทาง	
อุปสรรคที่ค้ำขวาง	จักพ่ายไปไม่รอร่า

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

13.7 คนรู้ใจกัน

คนรู้ใจกัน	สัมพันธ์มั่นคง
รักรินยื่นยง	แม้ไร้เงินทอง
มิตรรู้ใจมิตร	ใกล้ชิดปรองดอง
ครู้รู้ทำนอง	ศิษย์จกรักเรียน
ลึกล้ำน้ำใจ	ใครหยั่งไม่ถึง
ศึกษาให้ซึ่ง	รู้ได้โดยเพียร
คุณธรรมนำทาง	สร้างจิตจำเนียร
ช่วงโชติคู่เทียบ	ส่องในใจคน

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

13.8 (ไม่มีชื่อ)

ฉันรักมานี	เขาดีต่อฉัน
เราเป็นเพื่อนกัน	หลายวันนามมา
เราต่างช่วยเหลือ	เอื้อเพื่อทุกครา
แสนสุขหนักหนา	เพื่อนรักเพื่อนเกลอ

13.9 เพื่อน

เพื่อนของฉันนี่	เขาดีต่อฉัน
เรียนเล่นตามกัน	นานวันพอใจ
ถ้าฉันมีของ	ฉันต้องแบ่งให้
เขามีอะไร	ก็แบ่งฉันเอย

(รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)

13.10 เพื่อน

เมื่อยามเหงาเพื่อนเราพาสนุก
 เมื่อยามทุกข์เพื่อนเราก็นำช่วยเหลือ
 เรายรักเพื่อน เพื่อนรักเราเฝ้าจุนเจือ
 เราโอบเอื้ออารีดีต่อกัน

(รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)

13.11 ลาวแพนน้อย

สายดิ่งลอยทิ้งน้ำไป	รู้ได้ตั้งใจไม่ลืกลือหยั่ง
สายดิ่งลอยทิ้งน้ำไป	รู้ได้ทันใดว่าลืกลือเท่าลืกลือ
หัวใจมนุษย์สุดนึก	น้ำใจหยั่งลืกลือสุดหยั่ง
ลืกลือยิ่งลืกลือเกินจะหยั่งได้	ลืกลือเพียงไรมีรู้ใจกัน
อยากจะรู้ให้รู้เทียมทัน	ทั้งเธอและฉัน ต้องมันไม่ตรี
อยากจะรู้ก็รู้ทันที	ผูกพันไม่ตรีต้องรู้ใจกัน

13.12 เล่นกัน

เล่นกัน	อย่าโกรธอย่างขี้
อย่าบึ้งอย่าดิ่ง	ถือโทษกันไป
เพื่อนกัน	ผิดพลาดพลั้งนิด
ของขี้กิด	อภัยได้ไหม
ดีกันเถิดหนา	หนูจำคนดี
จะให้ทอफी	ยิ้มหน่อยเป็นไร

(กิตยวดี บุญซื่อ)

13.13 เพลงลา

เอ๋ยปากว่าจะลาดวงตาของเธอเป็นห่วง โอ้อ่าพุ่มพวงดวงใจของใครใดเท่า
รักของเราสนิทแน่น รักแน่นแน่นไม่มีหน่าย ไม่คลอนคลายด้วยหัวใจบริสุทธิ์
(ซ้ำ)

น้ำใจสุดใส่องศุด	ประจวบจรรย์ที่แสงจันทร์อำไพ
เธอเท่านั้นเป็นเพื่อน	ไม่ลืมเลือนเพื่อนรักกันด้วยใจ
แม้ไปอยู่แห่งไหนซึ่งน้ำใจไมตรี	โอ้อ่าที่เพื่อนรักเรามาก่อน (ซ้ำ)

(ปัญญา รุ่งเรือง)

13.14 จะอยู่ที่ไหน

จะอยู่ที่ไหน	เราจากกันไป
เธอก็ไม่ลืมฉัน	ถึงไกลแสนไกล
แต่ว่าดวงใจ	นั้นอยู่ใกล้กัน

13.14 อย่าลืม

โอ้อ่าเพื่อนเอ๋ย	เราเคยสุขสันต์
เรียนร่วมกัน	หลายวันเวลา

จักต้องพราว

พลัดไปไกลตา

อุราตรอมตรม

เมื่อไทรหนอ   จะได้เจอกัน
 นึกถึงวัน   ที่เคยรื่นเมย์
 ห่างกันไกล   สายใยเกลียวกลม
    ไม่เคยลืมเลือน
 อยู่แห่งไหน   หัวใจไผ่ถึง
 ยังติดตรึง   สัมพันธฉันเพื่อน
 โปรดอย่าลืม   คะนึ่งฝันไผ่
    ไมตรีเราเอย

14) การกล่าวทักทายกล่าวลาและกล่าวขอบคุณ

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่กล่าวถึงการทักทาย , กล่าวลาและกล่าวขอบคุณเพื่อฝึกให้เด็กได้กล่าวคำสวัสดิ์เมื่อเจอกัน กล่าวลาเมื่อจากกัน และกล่าวคำขอบคุณและขอใจ เมื่อผู้ใหญ่และเพื่อนให้สิ่งของ เช่น

14.1 สวัสดิ์

สวัสดิ์เธอจ้า   เรามาพบกัน
 เธอกับฉัน   สวัสดิ์

(ฉันทน์ ขำวิไล)

14.2 สวัสดิ์

สวัสดิ์ สวัสดิ์ สวัสดิ์   เรายื่นดีที่พบเธอ
 นึกถึงอยู่เสมอ   สวัสดิ์ สวัสดิ์ สวัสดิ์

14.3 สวัสดิ์

สวัสดีวันนี้เราพบกัน	สวัสดีวันนี้เราพบกัน
ทั้งเธอและฉัน	พบกันสวัสดี
พวกเราแสนเปรมปรีดี	พวกเราแสนเปรมปรีดี
พบกันวันนี้	สวัสดีเพื่อนเอ๋ย

14.4 สวัสดี

สวัสดีเธอจ้า	เรามาพบกัน
สนุกสุขสันต์	เล่นกันกรีนเครง
ดอกไม้ผลิบาน	ขับขานบทเพลง
เร็วฉคนเก่ง	เปล่งเสียงสวัสดี

(พรพิไล เลิศวิชา)

14.5 สวัสดี

สวัสดีคุณครูที่รัก	หนูจัดตั้งใจอ่านเขียน
ยามเช้าเรามาโรงเรียน	ยามเช้าเรามาโรงเรียน
หนูจะพากเพียร	ขยันเรียนเอ๋ย

14.6 ลาลาก่อน

ลาลาก่อน	จำรนั่นต้องขอลา
ลาแล้วแก้วตา	ถึงเวลาจำพราวจากจร (ซ้ำ)
จำลาจาก	จำพราวกลางดวงใจ
ถึงตัวที่อยู่ไกล	แต่หัวใจยังไฝ่ถึงเธอ (ซ้ำ)
ขอรักมัน	ทุกวันนี้ขอรักเธอ
อยู่ไหนใจพรั่นเพื่อ	ขอรักเธอแต่เพียงผู้เดียว (ซ้ำ)

(สุทิน กุยศรีกุล)

14.7 อาลัยเธอ

ไ้อยอดชีวานั้นขอลาจากจรสุดห้วงอารมณ์ถึงจะจรแต่กาย
เคยอยู่คู่กันทุกคืนวันไม่ห่างหายหักใจมิวายหวลอาลัยถึงเธอ

คำคืนกงฝืนแม็กกลางวันเฝ้าเพื่อ   เหม่มองมิเจอลงละเมอรำไป
ตั้งจิตอธิษฐานเทพประทานโชคชัย   เป่ามนต์คลอใจขอให้เชอกลับมา (ซ้ำ)

14.8 ขอบคุณขอบใจ

เมื่อผู้ใหญ่ใจดีให้ของ   คุณหนูกงต้องนึกถึงพระคุณ
น้อมไหว้กล่าวคำขอบพระคุณ   เพื่อนมีใจเพื่อแผ่การุณย์
นึกถึงบุญคุณ   กล่าวคำขอบใจ

15) การทำสวนครัว

บทร้อยกรองสำหรับเด็ก ที่กล่าวถึงการทำสวนครัว เป็นการบรรยายถึง กรรมวิธี ความร่วมมือ และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการประหยัดที่สามารถนำผลผลิตจากการเพาะปลูก มาปรุงอาหาร เช่น

15.1 คุณพ่อปลูกผัก

คุณพ่อปลูกผัก   แม่ตักน้ำมา
พวกฉันถางหญ้า   เราตั้งหน้าช่วยกัน
(ฉันทน์ ขำวิไล)

15.2 ปลูกผักสวนครัว

ช่วยกันปลูกผักสวนครัว   พรวนดินให้ทั่วปลูกถั่วฝักยาว
ผักคะน้าและผักกาดขาว   ข่าตะไคร้มะกรูดมะนาว
โหระพา กะเพรา   น้ำเต้า ฟักทอง

15.3 ปลูกผัก

ปลูกผัก ๆ ๆ   ทำสวนครัวไม่ต้องกลัวอดผัก

ปลูกอะไรจะต้องรู้หลัก   จึงจะได้ผักมาเต็มแวงกิน

15.4 ข้าวโพดสาลี

พรวนดินกันเสียให้หมด	จะปลูกข้าวโพดสาลี
ไอ้แม่ดวงคารา	เจ้าไม่เมตตาตัวพี่
ข้าวโพดสาลี	ปานฉะนี้ จะโรยรา ๆ

15.5 สวนครัว

จ้จี้สวนครัว	หอมใบ หอมหัว
มะเขือ แตงกวา จิงข่า ตะไคร้	เพราะปลูกเอาไว้ในเขตรั้วบ้าน
ปลูกพริก ปลูกถั่ว เมื่อยามว่างงาน	แม่ใครรักบ้าน หมั่นทำสวนครัว
	(รื้อยแก้ว รักไทย)

15.6 อิ่มก่อน – อิ่มทีหลัง

ถ้าปลูกผัก	หมั่นตัด	วาริรด
จะปรากฏ	ดอกใบ	สนใจหวัง
คนอิ่มก่อน	คุณละคร	ที่ท่ายวัง
อิ่มทีหลัง	ล้างชาม	น้ำตาย้อย

15.7 ปลูกไม้ใส่ปุ๋ย

คนเราต้องกินอาหาร	ต้นไม้ต้องการกินปุ๋ย
พรวนดินกันให้ร่วมชุย	รดน้ำใส่ปุ๋ยต้นไม้เติบโต
ใส่ปุ๋ยแล้วต้นไม้งาม	ใส่ปุ๋ยแล้วต้นไม้งาม
ต้นไม้่งอกงาม	เพราะเราใส่ปุ๋ย

15.8 พรวนดิน

พรวนดิน พรวนดินให้ดี	นี่แน่ะ ฉันมีเมล็ดดอกไม้
ขุดหลุม แล้วเกลี่ยดินปิด	รดน้ำนิด ๆ แล้วคอยดูไป

ฝนตกแล้วแดดก็ออก   ไม่ช้าเห็นดอกไม้บานวิไล
 สวยจริงดอกไม้ของมัน   รดน้ำทุกวันชมแล้วชื่นใจ
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

15.9 เขมรปากท่อชั้นเดียว

ถึงแม้ว่าต้นไม้มันไม่มีจิต	แต่ก็มีชีวิตเติบโตได้
เริ่มผลิเป็นต้นน้อย คอยใส่ใจ	พรวนดินให้ใส่ปุ๋ยน้ำตามเวลา
ครามีดอกดอกออกให้ชื่นจิต	ที่มีผลผลิตติดคอกหนักหนา
เป็นสินค้าขายไปได้ราคา	แจกบรรดาญาติมิตรชิดชอบเอ๋ย

16) อาหาร การปรุง และ การรับประทาน

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่เกี่ยวกับอาหาร การปรุง และการรับประทาน ก็เพื่อที่จะให้เด็ก
 ได้รู้จักอาหารต่าง ๆ คุณค่าหรือประโยชน์ของอาหาร เช่น ไข่และนม พร้อมทั้ง มารยาทในการรับ
 ประทานอาหารด้วย เช่น

16.1 ไข่ไก่

ไข่เยี่ยวไข่ไก่สดหมดจดนัก	เด็กรู้จักทั่วหน้ามีค่าสูง
ต้มก็ได้ทอดก็ได้เข้าใจปรุง	ล้วนบำรุงร่างกายเติบโตใหญ่เอ๋ย

16.2 ไข่

ไข่เยี่ยวไข่ไข่ปรุงอาหารทั้งหวานทั้งคาว
 ทอดเจียว ต้ม คาว เป็นอาหารคาวสะดวกสบาย
 ทำขนมทองหยิบฝอยทอง กินอร่อยคุณค่ามากมาย
 บำรุงร่างกายให้แข็งแรงและเติบโตใหญ่เอ๋ย

16.3 กินไข่

กินไข่วันละฟอง เราจะต้องร่างกายแข็งแรง
กินทั้งไข่ขาวไข่แดง พวกเราแข็งแรงกันทั่วทุกคน

16.4 นมวัว

นี่คือนมวัวบริสุทธิ์สะอาด ที่สามารถบำรุงเด็กเล็กเล็กหนา
ดื่มตอนเช้าอ้อมด้วยช่วยกายา ให้แข็งแรงต่อต้านโรคภัยเอย

16.5 ดื่มนม

ดื่มนมมันดินักหนา ช่วยให้กายาของเราเติบโต
ฉันชอบดื่มนมทุกวัน เพื่อให้ตัวฉันทั้งสวยทั้งโก้
ใครอยากจะเป็นคนเก่ง ขอเชิญมาเบ่ง ดื่มนมแก้วโต
คุณครูก็รัก ใครใครก็ชม แก้มป้องตากลม เพราะนมแก้วโต
(กิตติชาติ บุญชื้อ)

16.6 ดื่มนม

ดื่ม ดื่ม ดื่ม
เรามาดื่ม ดื่มนมกันเถอะ
ดื่มแล้วอย่าทำเลอะเทอะ
ดื่มแล้วอย่าทำเลอะเทอะ
ดื่มนมเยอะเยอะ
ร่างกายแข็งแรง

16.7 ดื่มนม

ดื่มนมแก้วใหญ่ แล้วไปวิ่งแข่ง
ถ้าใครแข็งแรง วิ่งแข่งขึ้นหน้า
เจ้าแมวนั่งดู เหมือนรู้ภาษา
มันบอกหนูว่า “ฉันอยากกินนม”

(พรพิไล เลิศวิชา)

16.8 กินมันและเผือก

กินมันติดเหงือก

กินเผือกติดฟัน

กินทั้งมันกินทั้งเผือก

ติดทั้งเหงือกติดทั้งฟัน

16.9 ข้าวลูกกะปิ

ข้าวสุกมากลูกกะปิ

อย่าเพ่อดิ่กึ่งแห่งโรยลง

หมูหวานใส่จานบรรจุ

มานั่งล้อมวงกินให้สำราญ

ข้าวสุกมากลูกกะปิ

เติมอีกชีสองจานสามจาน

แกงจืดยอดตำลึงหวาน

ชดแล้วขึ้นบานค่องคองจริงเอย

16.10 ยอดน้ำปลา

น้ำปลาโอซารส

มาตรแม่นมดหมดเมืองมา

ลองลิ้มชิมน้ำปลา

จักคุดคั้่มลิ้มน้ำตาล

(จาก “จดหมายจากวางหว้า” ของ น.ม.ส.)

16.11 แม่ครัว

ข้าพเจ้าบรรดาเหล่าพวกแม่ครัว

แต่เข้าครัวแต่งตัวไปตลาด

ชื่อของได้ยินดีกระวีกระวาด

กลับเคหาสน์ตั้งหม้อแล้วก่อไฟ

พอข้าวเดือดเข็ดน้ำแล้วตั้งดง

ขุดมะพร้าวคั้นลงกระทะใหญ่

แล้วหันหน้าตำน้ำพริกโดยจับไว

หันเนื้อไก่ใส่ลงไปด้วยกัน

เสร็จแล้วใส่พริกสดใบโหระพา

เติมน้ำปลาชิมปรุงขมิ้น

เห็นรสดีรีบตักใส่ชามพล้น

จัดสำหรับเสร็จวันเวลาเอย

(มจ.พิจิตรจิราภา เทวกุล)

16.12 อาหารร่อย

มัสมั่นแกงแก้วตา

หอมยี่ห่วยรสร้อนแรง

ชายใดได้กลิ่นแกง	แรงอยากให้ไฟฝันหา
ยาใหญ่ใส่สารพัด	วางจานจัดหลายเหลือตรา
รสดีด้วยน้ำปลา	ญี่ปุ่นล้ำย้าวนใจ
ดับเหล็กกลวกล่อนต้ม	เจื่อน้ำส้มโรยพริกไทย
โอชาจะหาไหน	ไม่มีเทียบเปรียบมีอนาง
หมูแนมแหลมเลิศรส	พร้อมพริกสดใบทองหลวง
พิศห่อเห็นรางซาง	ห่างห่อหวานป่วนใจโหย
ก้อยกุ้งปรุงประพิน	วางถึงลิ้นคิ้นแคโดย
รสทิพย์หีบมาโปรย	ฤาจะเปรียบเทียบทันขวัญ

เทพีพื้นเนื้อท้อง	เป็นสมันย่องล่องลอยมัน
นำชครสงครามกรัน	ของสวรรค์เสวยรมย์

(จาก “ กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน “ ของ
รัชกาลที่ 2)

16.13 อาหารนม

นมเป็นอาหารดีมีคุณค่าต่อร่างกาย
 ดื่มแล้วชื่นใจร่างกายแข็งแรง
 ยังมีนมถั่วเหลือง ดื่มได้ดีและไม่แพง
 ดื่มแล้วชื่นใจร่างกายแข็งแรง

16.14 อาหารดี

อาหารดีและมีประโยชน์	คือผักสดและเนื้อหมูปลา
เปิดไก่ ไช้ขนม ผลไม้นานา	มีคุณค่าต่อร่างกายของเรา

16.15 กล้วยบวชชี

กล้วยบวชชี กล้วยบวชชี	รสหวานมันและเค็มพอดี
กล้วยบวชชีอร่อย	เราทุกคนกินกล้วยบวชชี

- 16.16 ส้มตำ
 ส้มตำ ส้มตำ มะละกอ อร่อยจริงหนอ มะละกอส้มตำ
 มะละกอดิบสับเป็นฝอย กะเทียมนิคหน้อยกุ้งแห้งป่นนำ
 ถั่วฝักยาวและมะเขือเทศ เราปรุงพิเศษหันใส่ส้มตำ
 เค็มหวาน เค็มหวานเปรี้ยวนำอร่อยเลิศล้ำ ส้มตำมะละกอ
- 16.17 ข้าวกับแกง
 ข้าวกับแกง ข้าวกับแกง ฉันชอบข้าวกับพริกสีแดง
 ฉันชอบข้าวกับไก่ต้มเผง พริกผัก ผักพริก ข้าวกับแกง
- 16.18 ขนม
 ขนมเทียน ขนมตาล หวาน หวาน น่ากิน
 ขนมชั้น บ้าบิ่น สังขยาหน้าไข่
 ตะโก้ ขนมกล้วย ขนมถ้วย สอดไส้
 ริ่มมาไวไว มากินขนมกันเอย
 (รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)
- 16.19 น้ำตาล
 น้ำตาลนั้นมีรสหวาน ใช้ปรุงอาหารกินได้
 ขนมหวาน ๆ ทั่วไป อร่อยได้ต้องใส่น้ำตาล
 น้ำตาลได้จากต้นตาล น้ำตาลได้จากต้นอ้อย
 จากมะพร้าวก็ดีไม่น้อย อร่อยทั้งหอมหวานมัน
- 16.20 ลูกกวาดสี
 ในขบวนการมีลูกกวาดต่างสี
 รสก็หวานดีเขียวแดงน้ำเงินเหลือง
 อีกม่วงแสดถ้ากินมากก็หมดเปลือก

ทั้งเป็นเครื่องทำลายฟันให้ผุเอ๋ย

- 16.21 จ้าจี้มีคขนุน
 จ้าจี้มีคขนุน ไครมีบุญได้กินสำหรับ
 ไครรูปปีบ กินรังหวามาเน่า
- 16.22 อิ่มก่อนคูดุไหน
 อิ่มเอ๋ยอิ่มก่อน รีบจะไปดูละครไหน
 ึ่งสำหรับคืบค้อนไว้รุ่งรัง เหมาคคนอิมทีหลังให้ล้างชาม
 การเฝ้าเอาเปรียบกันอย่างนี้ มิดีหนอเจ้าฟังเราห้าม
 คบเพื่อนฝูงจงดูต่าห์พยายมรักษาความสามัคคีจงดีเอย
 (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ)
- 16.23 อย่าตายเพราะกิน
 คนเราตายเพราะกิน มากกว่าตายเพราะอด
 อาหารบางอย่างควรงด เรายอมอดเสียดีกว่า
 คนเราตายเพราะกิน มีมากมายหนักหนา
 อย่าให้ใครเขาตราหน้า ว่าเราตายเพราะกิน
- 16.24 ตู้กตึก
 ตู้กตึกเอย ตำน้าพริก จะไปกินทุ่งนา
 ต่าไม่เป็น พริกกระเด็นเข้าตา สมน้ำหน้า
 เจ้าตู้กตึกเอย
- 16.25 กินกล้วยดิบ
 หนึ่ง สอง มือตีกลอง สามสี่ คูให้ดี
 ห้า หก ส่องกระจก เจ็ดแปด กินกล้วยแฝด
 เก้าสิบ กินกล้วยดิบ ปวดท้องเอย

17) สิ่งของและของเล่น

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่เกี่ยวกับสิ่งของและของเล่น เป็นการบรรยายเพื่อให้เด็กได้รู้จักของเล่น เช่น ตุ๊กตา ตะกร้อ เป็นต้น และสิ่งของอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก เช่น อัญมณีของใช้ หนังสือและตู้ไปรษณีย์ เป็นต้น พร้อมกับนำมาเปรียบเทียบให้เห็นถึงคุณค่าในการใช้และการดำเนินชีวิต เช่น

17.1 ตะกร้อของใคร

ตะกร้อของใคร	มันใหญ่จริงจัง
พอเตะ มันก็กลิ้ง	ไปโดน ตะกร้า
พอโดดไปเตะครบ	หลบปั๊บ พลาดท่า
ตะกร้อถูกหน้า	หกล้มจมโคลน

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

17.2 ของใช้

ฉันมีขามข้าวใหญ่ซ่อนซ่อนใหม่ใหม่	
ถ้ายแก้วก็มี	ตั้งไว้บนโต๊ะตัวนี้
แล้วนั่งแก้ว	กินข้าวได้เลย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

17.3 เครื่องเรียน

สมุดดินสอ	มันอยู่ที่ไหน
ต้องหาไวไว	จะไปโรงเรียน
ยางลบ	กับไม้บรรทัด
ต้องหาต้องจัด	เอาไว้ขีดเขียน
ถ้าหาไม่เจอ	จะต้องเสียใจ
นักเรียนอะไร	ไม่มีเครื่องเขียน

(กิตติวดี บุญชื้อ)

17.4 หนังสือ

หนังสือคือมิตรเลิศ
 ความคิดที่แจ่มใส
 พาเราท่องเที่ยวทั่ว
 กลับใจเลิกไหลหลง

ยอมให้เปิดอ่านเรื่อยไป
 ถ่ายทอดมาน่าพิสวง
 รู้ดีชั่วทั้งอ้อมตรง
 เพราะหนังสือสื่อความคิด

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

17.5 หนังสือ

หนังสือ
 ฉันรักเธอมาตั้งนาน
 เธอให้ความคิดริเริ่ม
 เธอเป็นเช่นคนคู่เคียง

อ้อฮ้อ คุณคำมหาศาล
 ฉันอ่านเธอทุกวันเลย
 เธอเพิ่มปัญญาเหลือเอ๋ย
 เปิดเผยทุกอย่างให้รู้

(น้อยหน้า)

17.6 หนังสือ

หนังสือคือของรัก
 อ่านเขียนเพียรศึกษา
 แปลกแท้สิ่งแม่สอน
 วันหนึ่งคำกลอนนั้น
 นิทานแม่เคยเล่า
 เห็นครูชูในมือ
 เติบใหญ่ได้เรียนรู้
 หนังสือ สื่อชวนเชิญ
 ใครช่างสร้างหนังสือ
 ความคิดจิตปรีชา
 หนังสือ สื่อวิเศษ
 ท่องเที่ยวโลกไพศาล

ฉันประจักษ์ในคุณค่า
 ค่อยเข้าใจในสิ่งสรรพ
 ว่าเป็นกลอนไพเราะครัน
 ฉันอ่านได้ในหนังสือ
 ยามฉันเข้านอนตาปรือ
 เรื่องเดียวกันฉันอ่านเพลิน
 สิ่งทีครูชี้ทางเดิน
 ให้อ่านเพิ่มเสริมปัญญา
 เป็นเครื่องมือดีนักหนา
 ต่างสมัยได้สื่อสาร
 พาข้ามเขตแดนกันดาร
 ปลอดอบจิดใจให้รู้ نرمย์

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

17.7 ดินสอ

นี่ของขวัญ	ฉันทให้ดินสอ
เดี๋ยวเธอรอ	มีกระดาษให้เขียน
เขียนอะไร	ก็ได้ทั้งนั้น
เขียนรูปด้วยกัน	สนุกดีเออ
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

17.8 ตู๊กตาตัวใหญ่

ตู๊กตาตัวใหม่	กระดาษชะนี
เล่นกันดีดี	เอาไปฉีฉันทแบ่งให้เธอ

17.9 ตู๊กตาไปไหน

ตู๊กตาจำ	ตู๊กตาไปไหน
รีบมาไวไว	จะได้เล่นกัน
	(เบญจา แสงมะลิ)

17.10 ตู๊กตาช่าง

น่ารักจริงหนา ตู๊กตาช่าง	เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ กวาง หมู
เปิด ไม้ กระต่าย หมา น้าเอ็นดู	เสื่อ ม้า ปลา ภู ช้าง ชูวง
เพื่อนเออ เข้ามา ซ้ำอยู่ไย	เลือกเล่น ตามใจ ฉันทไม่หวง
ตัวไม่หนัก ถึงจะใหญ่ ช้างในกลวง	ของทั้งปวง มีไว้ให้เล่นเออ
	(ฉันท ศิลปบรรเลง)

- 17.11 นอนเถิดตุ้กตา
 ตุ้กตา ตุ้กตา   นอนเสียดึกหนา ตุ้กตาคนดี
 หลับตาพื้จะกล่อม   สุดถนอมของพื้
 นอนเถิดคนดี   ตื่นขึ้นโตเร็ว เร็ว
- 17.12 ว่าว
 นั่นอะไรลอยในนภา   เหมือนนกกาบินนำชม
 ในท้องนาแลมาแต่ไกล   เหนือหลังกาลอยขึ้นไป
 ว่าวต้องลมนำชมเหลือใจ   ลมพัดไกวลอยไปต่อลม
 (จีน ศิลปบรรเลง)
- 17.13 นาฬิกา
 ฟินิจนาฬิกา   บอกเวลาแสนชัดเจน
 เครื่องจักรฟิงพิศวง   ทำหน้าที่ดีเหลือหลาย
 เครื่องจักรในมนุษย์   ประเสริฐสุดทั้งใจกาย
 เหตุใดไม่อัปอาย   มัวเกียจคร้านงานไม่ทำ
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)
- 17.14 สุรินทราหู
 สีขาว่องเพชรดี   ทับทิมสีมณีแดง
 เจียวใสแสงมรกต   เหลืองใสศดบุษราคัม
 แดงแก่กำโกเมนเอก   สีหมอกเมฆนิลกาล
 มุกดาหารหมอกมัว   แดงสลับเพทาย

สังวาลย์สายไฟพายุร์   เจ็ดจำรูญนพรัตน์
 อวยสวัสดิภาพล้วน   ปวงพิบัติจัดฟัน ผ่านร้ายกลายดี
 (มนตรี ตราโมท)

17.15 อะไรเอ๋ย

ตัวเป็นสีแดง   แข็งแรงอ้วนพี
 กินจุเหลือที่   ไม่มีวันพอ
 เข้าเย็นคนผ่าน   ให้อ้วนทีหนอ
 รับสารผ่านต่อ   แก่คนอยู่ไกล
 (กิตติชาติ บุญชื้อ)

17.16 อะไรเอ๋ย

ตัวฉันนั้นมีกายสีแดง   แข็งแรงตั้งอยู่ข้างถนน
 อ้าปากรับจดหมายประชาชน   ทุกคนทายชีฉันคือใคร

18) กิจวัตรประจำวัน

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน เป็นการสั่งสอน ให้เด็กปฏิบัติ
 ตน เช่น ไม่นอนตื่นสาย ต้องอาบน้ำและแปรงฟัน เป็นต้น เช่น

18.1 ตื่นเกิดหนูน้อย

ตื่นเกิด	ตื่นเกิด	หนูน้อย
อย่ามัว	อ้อยสร้อย	ง่วงเหงาเซาซม
ฟังซี	ไฉ่ยีน	บ้างไหม
นกร้อง	ก้องไป	ส่งเสียงออกกรม
ตื่นสาย	อายนง	นะจ๊ะ
อย่าง่วง	เลนนะ	ลุกขึ้นมาชม

อาทิตย์สีแดง	ส่องแสง	เรื่องรอง
เห็นเมฆ	สีทอง	ชวนมองชวนชม (กิตติวดี บุญชื้อ)

18.2 ตื่นเช้า

ตื่นแต่เช้า เรืองพรำบัน เดชพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์	ท่องสวดมนต์อาราธนา ขอพระจงดุ่มครองกายา
--	---

18.3 ไปโรงเรียน

เช้า เช้า เช้า แล้วเราก็ไม่ชุกชน กินข้าวแต่งตัวเร็วไว	ลุกขึ้นแต่เช้าทุกคน เรารีบจัดแจงอาบน้ำ พวกเรารีบไปโรงเรียน (รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)
---	---

18.4 ตื่นเช้าไปโรงเรียน

ตื่นเช้าแรงฟันล้างหน้า กินอาหารของดีมีทั่ว สวัสดีคุณแม่คุณพ่อ	อาบน้ำแล้วมาแต่งตัว หนูเตรียมตัวจะไปโรงเรียน ไม่วีรอรีบไปโรงเรียน
---	---

18.5 หนูเล็ก

หนูเล็ก อ่านอนตึนสาย ตื่นเช้าจะได้เบิกบาน อาบน้ำล้างหน้าถูฟัน	เด็กทั้งหลาย เป็นเด็กเกียจคร้าน สดชื่นสำราญสมองผ่อนคลาย รีบเร่งเร็วพลันแต่งตัวทันใจ
--	--

รับประทานอาหารเช้าเร็วไว

เสร็จแล้วจะรีบไปโรงเรียน

(แก้ว อัจฉริยะกุล)

18.6 อานน้ำ

อานน้ำชุ่มซ่า

ล้างหน้าล้างตา

ฟอกสบู่ถูตัว

ชำระเหงื่อไคล

รดน้ำให้ทั่ว

เสร็จแล้วเช็ดตัว

อย่าให้ชุ่มมัว

สุขภาพสบายใจ

18.7 แปรงฟัน

ตื่นเช้าล้างหน้าแปรงฟัน

แปรงทุก ๆ วันจะสวยดี

แปรงขึ้นแปรงลงทุกซี่ ๆ

วันละสองที แปรงฟัน แปรงฟัน

18.8 แปรงฟัน

แปรงซี่ แปรง แปรงฟัน

ฟันหนูสวยสะอาดดี

แปรงขึ้นแปรงลงทุกซี่

สะอาดดีเมื่อหนูแปรงฟัน

18.9 ก่อนไปโรงเรียน

ตื่นเช้าล้างหน้าแปรงฟัน

รับประทานอาหารเช้าแล้วจึงแต่งกาย

ลาคุณพ่อคุณแม่ทันที

เดี๋ยวจะสายรีบไปโรงเรียน

18.10 แปรงฟันให้ถูกวิธี

ตื่นเช้าเราแปรงฟัน

กินอาหารแล้วเราแปรงฟัน

ก่อนนอนเราแปรงฟัน

ฟันสะอาดขาวเป็นเงางาม

แปรงฟันให้ถูกวิธี

คูชิต้องแปรงขึ้นลง

แปรงฟันให้ถูกวิธี

คูชิต้องแปรงขึ้นลง

18.11 แปรงฟัน

ฟังนี้ให้ดี

ฟังนี้ให้ดี

เราแปรงฟันทุกวัน

ฟันนั้นสะอาดขาว

นิ้วมือทั้งห้า	มีฉายาต่างกัน
หัวแม่มือสั้นสั้น	ช่วยให้จับมั่นคง
นิ้วชี้ที่สอง	อยู่เป็นรองถัดไป
ใช้ชี้ลับไว	ให้ใครใครดูบ้าง
นิ้วกลางที่สาม	สมญานามนิ้วยาว
เก่งประเดี้ยวประด้าว	ไม่ค่อยมีกำลัง
นิ้วนางที่สี่	นิ้วนี้ดีชอบแหวน
หลากสีมากแสน	ชอบเปลี่ยนแหวนสะพรั่ง
นิ้วก้อยเป็นน้อง	คนสุดท้องตัวนิด
กระจ้อยกระจิด	คอยตามติดพี่มั่ง
รวมกันห้านิ้ว	ช่วยจับนิ้วจับได้
ขีดเขียนว่องไว	ทำสิ่งใดคล่องจึง

(กิตติชาติ บุญเชื้อ)

19.3 นิ้วมือ

นิ้วเอ๋ยนิ้วมือ	ห้านิ้วถือสิ่งใดได้ถนัด
ลองพินิจคิดดูก็รู้ชัด	ธรรมชาติช่างจัดไว้แยกคาย
หัวแม่มือชี้กลางนางนิ้วก้อย	ใหญ่และน้อยเรียงดีมีมุ่งหมาย
หากเท่ากันคงมีงามยามกรีดกราย	หมู่คณะก็คล้ายนิ้วมือเอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

19.4 นิ้วมือ

มือเรา	มีอยู่	สองข้าง
นิ้วชี้	นิ้วกลาง	ก็มีเท่ากัน
หัวแม่มือ	นิ้วก้อย	นิ้วนาง
มีทั้งสองข้าง	ไม่บิดไม่ผัน	
มือขวา	ใช้เขียนหนังสือ	
มือซ้ายนั้นหรือ	ช่วยผลักช่วยดัน	

ถ้ามือข้างหนึ่ง   มันเจ็บไปเสีย
 อีกข้างคงเพี้ยนเพราะทำงานทั้งวัน
 (กิตติชาติ บุญเชื้อ)

19.5   นับนิ้วมือ
           นี่คือนิ้วมือของฉัน   มือฉันนั้นมีสิบนิ้ว
           มือซ้ายฉันมีห้านิ้ว   มือขวาก็มีห้านิ้ว
           นับหนึ่ง สองสาม สี่ ห้า   นับต่อ หก เจ็ด แปด เก้า สิบ
           นับนิ้วนับจงอย่ารีบ   นับหนึ่งถึงสิบ จำให้ขึ้นใจ

19.6   นี่หัว นี่ไหล่
           นี่หัว นี่ไหล่   ยื่นออกไปเขาเรียกว่าแขน
           อันแบน แบน   เขาเรียกสะโพก
           เอาไว้โยก   แขนง้อ แขนง้อ

19.7   นี่ของฉัน
           นี่มือของฉัน   นี่หูของฉัน
           นี่ตาของฉัน   นี่จมูกของฉัน

19.8   มือ ตา หู ขา
           มือฉันนั้นมีสองมือ   จะเอาไว้ถือ   จิตเจียนดีดี
           สองตาของฉันก็มี   เอาไว้ดูสี   สดสวยทั่วไป
           หูฉันก็มีอยู่สอง   ฟังเสียงดังก้อง   ได้ยินกันไหม
           สองขาจะพาฉันไป   ท่องเที่ยวทางไกล   สนุกจริงเอย
 (กิตติชาติ บุญเชื้อ)

19.9 ดวงตา

ดวงเอ๋ยดวงตา	มีค่าช่วยให้ได้เห็น
รักษาดวงตาไม่เป็น	เกี่ยวเจ็ญตรากคร่ำทำไป
หากว่าตาเสียเปลี่ยจิต	มีคมิคทุกข์ทนหม่นไหม้
ดวงตาหน้าต่างดวงใจ	พึงรักษาไว้ให้ดีเอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

19.10 ตาเรามีไว้ดู

ตาเรามีไว้ดู	หูเรามีไว้ฟัง
จมูกอยู่กลาง	เอาไว้สำหรับหายใจ
มือเรามีสองมือ	เอาไว้จับถือทำงานทั่วไป
ส่วนขาพาเราเดินได้	ไปไหน ไหน ด้วยขาของเรา

19.11 ตาและหู

อย่า อย่า อย่า	ดวงตามีความสำคัญ
ของชาวกลางแคว้นนั้น	อย่ามองมันตาเราจะบอด
หู หู หู	แมลงเข้าหูขอยาแพทย์หยอด
หูไม่หนวก ตาไม่บอด	นับว่ายอดของคนเรา

19.12 ตา - หู

ตาฉันมีไว้ดู	แต่ว่าหูฉันมีไว้ฟัง
แม้เราจะวิ่งเดินยืนนั่ง	จงระวังอย่าให้พลาดพลั้งไป
ตาของเราสวยดี	รูปและสีฉันมองเห็นไกล
หูเราจะได้ยินไกลใกล้	เราพอใจที่มีหูและตา

19.13 ตา หู

ตาใช้ดูหูใช้ฟังหมั่นสังเกต
 วิเคราะห์เหตุผลแท้แน่ไหน
 ประสบการณ์ผ่านมาอย่างไรไป
 พินิจให้เป็นความรู้ตั้งครุเรา
 สิ่งใดทำถูกวิธีจนดีเลิศ
 ทักษะเกิดพาดนให้ทันเวลา
 ชีวิตล้วนควรศึกษาอย่าดูเบา
 ไซ้แต่เยาว์ถึงชราก็น่าเรียน

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

19.14 ตา

ตาเรามีสองตา	ไว้มองทุกอย่าง
สิ่งของต่างต่าง	พาเราพอใจ
เราได้วิชา	รู้ว่าสิ่งใด
ชั่วคืออะไร	เราเห็นด้วยตา

(รัชณี ศรีไพรวรรณ)

19.15 เท้า

เท้าใช้เดิน	ใช้เดิน	ใช้วิ่ง
เท้าเก่งจริง	ใช้เตะ	ก็ได้

เต้าใช้เจียใช้ยำ   กระโดด
 เต้าพาโลด   ทั้งปีน   ทั้งพาย
 เต้าพาเราขึ้นเขา   ลงห้วย
 เต้าจะช่วย   พาเราไป   ไหนไหน
 คุณหนูจำช่วยตอบ   หน่อยซี
 ถ้าเต้าไม่มี   หนูจะทำ   อย่างไร
 (กิตติวดี บุญชื้อ)

20) การรักษาสุขภาพ

บทร้อยกรองเกี่ยวกับการเรื่องการรักษาสุขภาพ เป็นการบรรยายเพื่อสั่งสอนให้เด็ก
 รู้จักระวังรักษาสุขภาพตัวเอง เช่นเป็นไข้ ควรปฏิบัติตนเองไร ควรตัดเล็บให้สั้น เป็นต้น
 เช่น

20.1 ปวดหัวตัวร้อน

ปวดหัวตัวร้อน   ไปนอนเถิดหนา
 กินหยูกกินยา   แล้วย่ำชุกชุน
 นอนพักสักหน่อย   ก็ค่อยยังชั่ว
 ครั้นเนื้อครั้นตัว   เพราะเล่นตากฝน
 รีบหายาเถิดนะ   จะได้ไปเที่ยว
 นอนเหงาคนเดียว   แห้งเหี่ยวเต็มทน
 (กิตติวดี บุญชื้อ)

20.2 (ไม่มีชื่อ)

นกกระจิบกระฉิบนกระจอก   ว่าหัวดลกจะทำยังง
 นกระจอกรีบบอกทันใด   เอายาแดงใส่ก็หายทันที

20.3 ตัดเล็บ

เล็บมือมีก็เล็บไถยน่าเจ็บใจ
 จะไว้ไยตัดมันให้สั้นเสีย

ขึ้นเอาไว้ก็จะเก็บจี๋เล็บเลีย

ตัดเสียเถิดหนูคู่น่าอาย

ผิวเนื้อ หนูขัดสี

งามฉวีสีสันตังจันทร์ฉาย

20.4 ล้างมือ

ก่อนกินอาหาร   เราต้องล้างมือ

เล่นมาเปื้อนปรอระ   เราต้องล้างมือ

ออกจากห้องน้ำ   เราต้องล้างมือ

ล้างมือ ล้างมือ   ให้สะอาดเอย

20.5 ความสะอาด

สะอาดนั้นดี   ไม่มีโรคภัย

ไม่เจ็บไม่ไข้   จิตใจเข้มแข็ง

อยู่สุขสบาย   ร่างกายแข็งแรง

บ้านเรือนทุกแห่ง   ก็สวยงามเอย

บทร้อยกรองสำหรับเด็ก ทางด้านการออกคำคล้องจอง และการแสดงท่าทางต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และเห็นคุณค่า และให้เด็กได้นำมาฝึกปฏิบัติตาม เช่น

21.1 ออกคำคล้อง

ออกคำคล้องด้วยการร้องรำทำเพลง
ให้ครื้นเครงเสียงเพลงบรรเลงจับใจ
รำร้องกันไปไม่มีหม่นหมองทุกข์
แล้วเราเพลินใจในการร้องรำทำเพลง
(สุกรี ไกรเลิศ)

21.2 กายบริหาร

กำมือขึ้นแล้วหมุน หมุน	ชูมือขึ้นโบกไปมา
กำมือขึ้นแล้วหมุน หมุน	ชูมือขึ้นโบกไปมา
กางแขนขึ้นและลง	พับแขนมือแตะไหล่
กางแขนขึ้นและลง	ชูมือตรงหมุนไปรอบตัว
	(ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

21.3 มาสนุกกันเถิด

มาสนุกกันเถิดพวกเรา	อย่ามัวนั่งซบเซา
ให้เป็นทุกข์อยู่ทำไม	มาเถิดมา ร้องรำกันให้เพลินใจ
จะซำอยู่ไย	มาร่วมเล่นรำร้อง

21.4 จับให้ทัน

จับให้ทัน	มาจับฉับเร็ว ๆ ไว ๆ
จับให้ทัน	ฉับหรือใคร
เธอจับได้	ฉับว่าเก่งเอ๋ย

21.5 ทำตามสั่ง

เตรียมเคลื่อนไหวร่างกาย ตามคำสั่ง
 ย่อตัว นั่ง หมอบ คลาน แล้วคุกเข่า
 ยืนตัวตรง โก้งค้ำนับ จับมือเบา ๆ
 เขย่งเท้า ย่ำซ้ายขวา ก้าวหน้าเดิน
 (จีน ศิลปบรรเลง)

21.6 เล่นซ่อนหากัน

เล่นซ่อนหากัน	มาให้ฉันปิดตา
และเธอต้องสัญญา	ว่าจะไม่เล่นโกง
เตรียมพร้อมหรือยัง	ระวังซ่อนให้ไกล
อย่าให้ฉันจับได้	ไม่ต้องไปอยู่โยง
เตรียมพร้อมหรือยัง	ระวังซ่อนให้ไกล
ถ้าให้ฉันจับได้	แล้วต้องไปอยู่โยง

(จีน ศิลปบรรเลง)

21.7 มอญซ่อนผ้า

ระวังไว้ให้ดี	ว่าผ้าผืนนี้จะวางตรงไหน
แม้ตกอยู่ข้างหลังใคร	ขอเชิญออกไปร้ายรำ
อย่าเผลอปล่อย	ใจลอยคอยเอามือคลำ
ระวังนะต้องจดจำ	จะมีผู้นำผ้ามาทิ้งเอย
รำซึร้ายรำ	อย่าทำเป็นคนเมินเฉย
เล็กใหญ่เราไม่ละเลย	แม้ใครไม่เคยก็ต้องรำ

21.8 จำพาย

จำพายเดอะนะเราจำพาย	จำพายเดอะเราจำพาย
ดวงตะวันจวนจะบ้าย	เรารีบพายเข้าเดอะเพื่อน
อย่าช้ารีบจำ	เร็ว ๆ รีบจำ
อย่าช้ารีบจำ	เร็ว ๆ รีบจำ
ดวงตะวันจวนจะคำ	เรือกลับคำลอยเลื่อน (ขึ้น ศิลปบรรเลง)

21.9 ลงเรือพาย

พายเรื่อน้อย	ลอยเรือเห่
หัวใจเหว่	ไม่รู้จะเห่ไปหาใคร
พายเรื่อน้อย	ลอยเรือไป
ไปตามน้ำใส	ลอยเรือไปเถิดเคย

21.10 ตอกตะปู

ตอกตะปู ป๊อก ป๊อก
 ตอกตะปู ป๊อก ป๊อก
 ตอกไม้ตีโคนนิ้วเข้าหอรอก
 ลัน ลา ลัน ลา ลัน ลา
 ตอกตะปู ป๊อก ป๊อก
 ตอกตะปู ป๊อก ป๊อก
 ตอกให้ตืออย่าให้นิ้วถลอก

21.11 หน้าเดิน

ย่าเท้า ให้พร้อมเพรียงกัน
 ซ้ายหัน ขวาหัน เสร็จแล้วเดินหน้า
 เดินไปให้เป็นสง่า

รับเดินก้าวหน้า ให้ถึงราชดำเนิน

21.12 หน้าเดิน

หน้าเดินนะเราหน้าเดิน	เพลิดเพลินร้องเพลงปลุกใจ
ท่วงทีของนักเรียนไทย	ทั้งกายใจพร้อมเพรียงกัน
บุกป่าธารน้ำดงดอน	ไม่หย่อนริบรุดเดินปล้น
เพื่อนเอ๋ยเดินไปให้ทัน	ที่มุ่งหมายนั้นนั่นคือหลักชัย
	(วิชัย น้อยเสนีย์)

21.13 แถวตรง

ตรงแถวตรง	ตรงแถวตรง
เสร็จเคารพธง	จงออกกำลังกายทันที
หนึ่งและสอง	และสามและสี่
ฟังให้ดี	ดบมือพร้อมกัน
ปรืดปรืดปรืด	ปรืดปรืดปรืด
ปรืดปรืดปรืด	ปรืดปรืดปรืด
ฟังนะฟัง	ฟังนะฟัง
ร่วมออกกำลัง	ทำท่าอีกที
หนึ่งและสอง	และสามและสี่
ฟังให้ดี	กระโดดดบ พร้อมกัน
ปรืดปรืดปรืด	ปรืดปรืดปรืด
ปรืดปรืดปรืด	ปรืดปรืดปรืด

(บรรเลง ศิลปบรรเลง)

21.14 กรวานอก

เงาะน้อยเงาะใหญ่ไปคึกคึก	อีกทีก็เลื่อนลั่นสนั่นป่า
เต็น โลดลากเลือกเกลือกตา	ดบขาเข่งเก็งกอย
จิบ จิบ ปังปังปังประดังเสียง	ดั่งแผ่นดินจะเอียงทรุดค้อย

กวดแกว้งบอเลาเป่าลูกลอย   ฎกนกดกผล็อยแย่งกันพฐ
(รัชกาลที่ 5)

21.14 เร็วพวกเรา

เร็วไวพวกเรา	เข้า หนึ่ง สอง สาม
ฉันท้องเรอตาม	นับ สาม สี่ ห้า
กึ่งไม้สะบัด	ลมพัดโชยมา
พวกเราเริงรำ	ถลาเล่นลม

21.15 ลมเพลมพัด

ลมเพ ลมเพ ลมพัด
โบกสะบัดพัดมาไวไว
ลมเพลมพัดอะไร
ลมเพลมพัดอะไร
อ้อ จะบอกให้ พัดน้อง (ชื่อ) เอย

21.17 ตบมือชม

ตบมือชม	ผสมเบะเบะ
หัวเราะหะหะ	ชอบอกชอบใจ
ตบมือสองคน	ดีสนกันใหญ่
สนุกเหลือใจ	เพื่อนรักเพื่อนเกลอ

21.18 ตบมือแปะแปะ

ตบมือแปะแปะ	จะได้กินปลา
ถึงศาลา	จะได้กินนม
นมไม่หวาน	ใส่น้ำตาลหน่อย

อร่อยดีแท้

21.19 ไม้หก

ไม้หกกระดกขึ้นลง	น้ำหนักเที่ยงตรง
มันคงดีครัน	
ผลัดกันขึ้น ผลัดกันลง	นั่งตัวให้ตรง
ขึ้นลงสลับกัน	
โง๊ะติง ติงทั้ง ทั้งติง	โง๊ะติง ติงทั้ง ทั้งติง
เล่นไม้หกกระดกขึ้นลง	กอดอกและจง
ยันดินด้วยเท้า	
ถีบให้ลอยสนุกไม่เบา	อยากเล่นใหม่เล่า
มาเล่นด้วยกัน	
โง๊ะติง ติงทั้ง ทั้งติง	โง๊ะติง ติงทั้ง ทั้งติง

(นางมหาเทพกษัตริย์สมุท)

21.20 เดินเล่น

เดินเอ๋ยเดินเล่น	เวลาเย็นอากาศดีที่สุดในสวน
พวกเด็กเด็กต่างพากันชี้ชวน	ให้ดูมวลหมู่ไม้ที่งามตา
การเดินเล่นเป็นการเพิ่มเสริมกำลัง	แต่ระวังเรื่องขนมข้างทางหนา
ของที่ขายเคลื่อนกลาดอาจจะพาเชื้อโรครมาควรรระวังให้ดีเอ๋ย	

(ก. เปรมกมล และเพ็ญหทัย เปรมกมล)

21.21 เล่นสนุก

เล่นเอ๋ยเล่นสนุก	แต่อย่าชุกชนนัคนะหนูเอ๋ย
เรื่องรังแกสัตว์นั้นอย่าทำเลย	เพราะจะเคยเป็นนิสัยที่ไม่ดี
ถึงยามเล่นก็ควรเล่นเป็นประโยชน์	เช่นกระโดดออกกำลัง นั่งเป็นที่
เล่นด้วยกันช่วยกันทำความไมตรี	จึงจะมีคนชมนิยมนเอ๋ย

(ก. เปรมกมล และเพ็ญหทัย เปรมกมล)

22) บทร้อยกรองประกอบการเล่น

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับบทร้อยกรองประกอบการเล่นเป็นบทร้อยกรองที่ใช้ร้องหรือพูดประกอบการเล่นต่างๆ ของเด็ก เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนานด้วยหรือร้องเล่นสนุกๆ เช่น

22.1 ขุนทะเลลลอก

โอ ละเห่ เห่เห่	เจ้าขุนทะเลลลอก
คลื่นซัดมาเหมือนจอก	ลลอกซัดมาเหมือนแหน
ปลัดพ่อและปลัดแม่	เลี้ยงเจ้าไว้จะเอาบุญ
ต่อเคิบหน้ากล้าแข็ง	มีเรือวแรงจะแทนคุณ
เลี้ยงเจ้าไว้เอาบุญ	เจ้าขุนทะเลลลอกเอย

22.2 โอละเห่

โอละเห่	ขุนทะเลลลอก
คลื่นซัดอยู่เหนือจอก	ลลอกก็ซัดอยู่เหนือแหน
ปลัดพ่อหลงแม่	เลี้ยงเจ้าไว้เอาบุญ
เคิบหน้ากล้าแข็ง	มีเรือวแรงให้แทนคุณ
เลี้ยงเจ้าไว้เอาบุญ	ขุนทะเลลลอกเอย

22.3 ไอ้ละเห่

ไอ้ละเห่เห่เห่	ลูกสาวของชาวทะเล
ว่ายนํ้าตามเรา	จะจอดเรือไว้รอท่า
จะราเรือคอยรับเอา	จะรับขวัญนวลเจ้า
มาเข้าในหื่อนอนเอย	

22.4 โอละเห่

โอละเห่	โพธิ์ทะเลผลัดใบ
ใบแก่ร่วงก่อน	ใบอ่อนแตกใหม่
โพธิ์ทะเลผลัดใบ	สายใจแม่คนเดียวเอย

22.5 อะไรรในโถ

อะไรรในโถ	ส้มโอบอก
อะไรรในจอก	มะกอกควั่น
อะไรรในขัน	มะคั้นแซ่
อะไรรได้แคร่	ไหเหล้าไหยา
อะไรรในผ้า	จำปาช่อนกลั่น
อะไรรได้ดิน	ขมื่นเหลืองอ่อน
อะไรรได้หมอน	เสน่ห์ฝักรัก
อะไรรในกลัก	เหล็กไฟดาเถร
อะไรรในเลน	กระเบนตั้มยำ
อะไรรแดงดำ	มะกล่ำตาหนู
อะไรรในรู	ปุม้าปุมทะเล
อะไรรในเปล	ขนมแม่ลูกอ่อน

22.6 โอละเห่โอละทีก

โอละเห่โอละทีก	ลูกขึ้นแต่ดึก
ทำขนมแข่งม้า	
ฝักรตีเมียค่า	ขนมแข่งม้า
กักรหม้อแกงเอย	

22.7 โอละเห่โอละทีก

โอเอ๋ยโอละเห่	คิดถ่ายเทตึนนอนแต่ก่อนไก่อ
ทำขนมแข่งม้าหากำไร	เกิดขัดใจกันในคร้วทั้งฝักรเมีย
ฝักรตีเมียค่าทำขรม	ลืมนมทิ้งไว้ไมคนเขี่ย
กักรหม้อกรียมไหม้ลวกเสี่ย	ขนมเสี่ยเพราะวิวาทขาดทุนเอย (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ)

22.8 โยนบักกะบิว

โยนบักกะบิว เอย	ปลาทุยักควี่
-----------------	--------------

ว่าจะลื้อข้าวเย็น	กระ โคค โคคเต้น
กลายเป็นเส้นขนมจีน	ลอคช่องไม่มีตีน
วิ่งไปปิ่นน้ำกะทิ	มะเขือแตงกวา
วิ่งไปหาพริกกะปิ	

22.9 โยช้ำ

โยเอ๋ยโยช้ำ	ทำนาหนองปล้อง	แม่ควายมีท้อง
ออกลูกเป็นพัน	ขนมทอดมัน	สองอันสิบเบี้ย
ไปซื้อไก่เตี้ย	มาถวายตันโพธิ์	ขโมยลักโก
กับโอท่านไป	เขาจับตัวได้	เขาเขียนด้วยไม้
กลัวๆไม่กลัว	จุมุกเป็นไฟ	เขาเขียนด้วยไม้
กลัวหรือไม่กลัว	จับขมับบีบหัว	กลัวแล้วกลัวแล้ว

22.10 เขาไหน

เขาไหน	เขาหลวง
หลวงไหน	หลวงพรหม
พรหมไหน	พรหมศร
ศรไหน	ศรยิง
ยิงไหน	ยิงนก
นกไหน	นกเขา
เขาไหน	เขาหลวง

22.11 รี้ ๆ ข้าวสาร

รี้ ๆ ข้าวสาร

- 22.17 จ้าจี้จ้าววด
 จ้าจี้จ้าววด พาลูกไปบวช
 ถึงวัดถึงวา ครั้นสี่กออกมา
 สัพพะคุณจันจู้
- 22.18 จ้าจี้ดอกเข็ม
 จ้าจี้ดอกเข็ม มาเล็มดอกหมาก
 เป็นครกเป็นสาก ให้แม่ยายตำข้าว
 เป็นน้ำเต้า ให้แม่ยายเสียดชด
 เป็นชะมด ให้แม่ยายฝนทา
 เป็นดอกจำปา ให้แม่ยายเค็ดตัด
 เป็นไม้กัลลศ ให้แม่ยายแซมผม
 เป็นเจ้าพรหม ให้เขาจิกหัวไซ้
 เป็นเจ้าไม้ ให้เขาขายหัวกิน
 เป็นเจ้าดิน ให้เขากินหัวเสียด
- 22.19 จ้าจี้มะเขือเปราะ
 จ้าเอยจ้าจี้ เพื่อเจือเต็มทีไม่มีผล
 ดอกเข็มดอกมะเขือเจือระคน สับสนเรื่องราวยาวสุดใจ
 เขาจ้าแจวจ้าพายเที่ยวขายของ เร่เรื่องตามลำแม่น้ำไหล
 ชอบรีบแจวจ้าหากำไร จ้าทำไมจ้าจี้ไม่ดีเอย
 (ทัด เปรียญ)
- 22.20 จ้าจี้มะเขือเปราะ
 จ้าจี้มะเขือเปราะ กะเทาะหน้าแว่น
 พายเรืออ่อน ๆ กระทั่งตันกุ่ม
 เห็นเด็กหนุ่ม ๆ คีเนื้อคีใจ
 ขอด้ายขอไหม เย็บผ้าชายจี

เขาโห่กาลี	เขาคีโหม่งครุ่ม
ขุ้มน้ำกลอง	นางสายบัวทอง
อาบนํ้าท่าไหน	อาบนํ้าท่าวัด
เอาเป็งไหนดัด	เอากระจกไหนด่อง
เยี่ยม ๆ มอง ๆ	เจ้าขนมทองร้องเนื้อ

22.21 จ้าจี้มะเชื้อเปราะ

จ้าจี้มะเชื้อเปราะ	กะเทาะหน้าแวน
พายเรือออกแอน	กระแทนตันกุ่ม
สาวสาวหนุ่มหนุ่ม	อาบนํ้าท่าไหน
อาบนํ้าท่าวัด	เอาเป็งไหนดัด
เอากระจกที่ไหนด่อง	เยี่ยม เยี่ยม มองมอง

นกขุนทองร้องวู้

22.22 จ้าจี้มะเชื้อพวง

จ้าจี้มะเชื้อพวง	เมียน้อยเมียหลวงมากินก้ามกุ้ง
ก้ามกุ้งร้องแเว้	มาศอยดอกแค
มาแห่รูป	อิหนูตกกะไค
กลางคีนเมาเหล้า	ตะหม้อข้าวปากบั้น
หม้อข้าววังหนี	สาระพีเล่นกล
กระจำสวดมนต์	รับศีลรับพร

22.23 จ้าจี้เม็ดขนุน

จ้าจี้เม็ดขนุน	ผู้ใดมีบุญ	ได้กินตำรับ
ผู้ใดสับปลับ	กินรางหมาเน่า	ส้มมะลิ้น
ส้มมะแป้น	มะปรางออกดอก	มะกอกออกฝัก
ฝัวไม่รัก	จะโทษเอาใคร	

- 22.24 จ้าจี้ไบโพ
 จ้าจี้ไบโพ โสนไบไผ่
 จระเข้ขึ้นไข่ แมงดาขึ้นฟัก
 อ้ายเจียงขาหัก ยักขึ้นยักลง
- 22.25 จ้าจี้คอกแแตก
 จ้าจี้คอกแแตก ขอกแยกปลาไหล
 ให้จี้ตรงไหน จะไซตรงนี้
- 22.26 ซักสาว
 ซักสาวเอย มะนาวโดงเตง
 ขุนนางมาเอง ว่าจะเล่นซักสาว
 มือไครยาว สาวได้สาวเอา
 มือไครสั้น เอาเถาวัลย์ต่อเข้า
- 22.27 ซักซ่าวมะนาวโดงเตง
 ซักเอี้ยซักซ่าว ผลมะพร้าวทิ้งไปให้เจ้าแย่ง
 ผู้ตีไพร่ซูลมุนฝุ่นเป็นแปลง ไครมีแรงรวยค้ำไม่ร่าร้อ
 มะนาวบิดแบ่งไปทำไมนี่ เพราะว่ามีเงินไว้ข้างในหนอ
 ถึงน้อยมากอยากได้เต็มใจออ ไม่ต้องถือฉลไครที่ไหนเลย
 (แก้ว)
- 22.28 สะคุดจี้หุม - จี้หามา
 สะคุดจี้หุม สะคุดจี้หามา หกล้มปากแตก
 สะคุดหญ้าแพรก แแตกเสียวทำเนา เจ้าแพรนกกกระจอก
 ผักบั้งหญ้างอกทองหลางไบมน ชนกันยายมอญ
 ปิดประตูใส่กลอน นอนเสียวกลางวัน ไข่ขันเอ๊กเอ๊ก
- 22.29 หัวโล้น

หัวโล้นโกนใหม่ใหม่   คvikจี้ไ้ใส่หัวโล้น
หัวโล้นโกนนานาน   ตกตะพานหัวจี้มจี้

22.30 หัวล้าน

หัวล้านกระบานใส

คvikจี้ไ้ใส่หัวล้าน

22.31 หัวล้าน

หัวล้านหัวเหลือง

หัวละเฟื้องสองไฟ

22.32 หัวล้าน

โ้ละเห่

หัวล้านนอนแปลง

ลักข้าวเม่ากิน

เขาจับตัวไ้

เอาหัวไ้ตกลงดิน

หัวล้านมักกิน

ตกตะพานลอยไป

ร้องเรียกไ้เขาช่วย

เขาก็ช่วยไ้ไม่ได้

หัวล้านลอยไป

ถึงปากน้ำพระคงคา

ปลากะโ้ให้โลมา

กัคหัวล้านก็ไ้ไม่เข้า

หัวล้านบ้านเราอยู่ดีกินดี

หัวล้านพริบพริ

ต้องตีต้องถอง

หัวล้านแม่กลอง

ต้องถองต้องค่า

หัวล้านเจ้าพระยา

มานอนเปลเถิดเอย

22.33 หัวโต

หัวโต

ยายแดงโม

ขายไ้ไม่ได้

ร้องไ้โฮโฮ

22.34 ผมม่า

ผมม่า

หน้าเหมือนแมว

คูไปแล้ว

หน้าเหมือนหมา

- 22.35 ผมเกลละ
 เกลละสองเกลละ   เย็ดพะติดเกาะ
 ลูกสาวใครเหมาะ   ยกให้ไอ้เกลละ
- 22.36 ผมจุก
 ผมจุกคลุกน้ำปลา   เห็นจี้หมามานั่งไหว้กระจิ่งห่อง
- 22.37 ผมเปีย
 ผมเปียมาเลียใบตอง   พระตีกลอง   ตะลุ่มตุ้มเม้ง
- 22.38 อ้วน
 อ้วนตุ้ตะ   กินมะระจิ้มจี้
 อ้วนไม่ดี   กินจี้จำบ๊ะ
- 22.39 ผอม
 ผอมเหมือนเปรตวัดโพธิ์   หัวโตเหมือนยักษ์วัดแจ้ง
- 22.40 คนตาโต
 คนตาโต   กินแดงโมไม่ปอกเปลือก
 คนตาเหลือก   กินแต่เปลือกแดงโม
- 22.41 กุ้งแห้ง
 กุ้งแห้งเยอรมัน   สองสามวันจะไปอังกฤษ
- 22.42 ไข่แดง
 ไข่แดงแกงไก่   ไข่พริกไทยร้อยเม็ด
 แกงไม่เผ็ด   ไข่พริกไทยเม็ดเดียว
- 22.43 อ้ายโมง
 อ้ายโมงเอย   กินข้าวกะอะไร

กินข้าวกะไข่
เอาไว้ดันกล้วย

ซ้อนหอยไว้ไหน
ไล่ทันตาไม้ทัน

22.44 อ้ายโมงเอย

อ้ายโมงเอย
ปิดหู ปิดตา
หิวข้าวไหมเล่า
ไปนั่งข้างโอง
อาบน้ำเสียก่อน
กินข้าวกับไข่

เจ้าไปไหนมา
ไม่รู้ว่าใคร
อ้ายโมง
อย่ามัวรำไร
อย่าเพิ่งร้อนใจ
อร่อยไหมเอย

22.45 อ้ายโมง

อ้ายโมงเดินโย่งเย่ง
ลุงคำจึงร้องถาม
อ้ายโมงนั่งโย่งเย่ง
หมาใหญ่มาขึ้นจ้อง

เตะเอาแข่งเสียงโครมคราม
ว่านั่นใครมาลักของ
ค่อยค่อยโผล่ตาแลมอง
กัคอ้ายโมงไว้ได้ทัน

(รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)

22.46 ตั้งไข่

ตั้งไข่ล้ม
ไข่ตกดิน

จะต้มไข่กิน
ใครอย่ากินไข่เนื้อ

22.47 ตั้งไข่ล้มต้มไข่กิน

ตั้งเหยตั้งไข่
ถึงว่าไข่ล้มจะต้มกิน
ตั้งใจเรานี้จะดีกว่า
ทั้งวิชาการพดเพียงหัดปรีอ

จะตั้งไข่ไข่กลมก็ล้มสิ้น
ถ้าตกดินเสียก็อดหมีมือ
อุตสาห์อ่านเขียนเรียนหนังสือ
อย่าคิงคือตั้งไข่รำไรเอย

(กรมพระยาตำราจรรยาภาพ)

22.48 จี๋ตู๋

จี๋ตู๋กลางนา
จี๋มูกคนแก่

จี๋ตาตุ๋กแก

ออระเรื่อรชร

อดแจเท่งแจ

22.49 เข่งเก็งกอย

เข่งเก็งกอย
ที่ไหนบ้างเนื้อ
ว้าวแดง
ว้าวดำ

เห็นว้าวกินอ้อย

ว้าวดำหรือว้าวแดง

ตคน้ำแกงตาย

ตคน้ำคร่ำตาย

22.50 จีบแจง

จีบแจงเอย
มาคดข้าวเปียก
แกมทาอดกฐิน
นกกะทุงตายห้า
ออกมาให้สิ้น

แม่ยายร้องเรียก

ให้แม่ยายกิน

ปัดรีนปัดยุง

ข้างวงข้างงา

เจ้ากฐินทองเอย

22.51 โหม่งเหมง

โหม่งเหมงเอย
รูปร่างสันทัด
เมียน้อยชื่อแม่ด้วง
กินข้าวด้วยกัน
นางด้วงเจ็บลง
ไปเที่ยวหา
พระอินทร์ชมสวน

โหม่งเหมงตาละปิด

มีเมียสองคน

เมียหลวงชื่อแม่จัน

ทุกวันเวลา

นางจันก็ทรงโสกา

ถึงเมืองพระอินทร์

พบนางหน้านวลชวนเล่นสะกา

22.52 หนู

หนูเอ๋ยหนู

หนูมาแต่รู้

หนูต้องติดกับ

ไม้พ้อทับ	จับแจ็บแจ็บ	หนูท้อแท้
ท้อแท้รังไก่อ	กินแต่ไข่	เอาเปลือกกรองรัง
ทอดสะพาน	ให้นางหนูเดิน	นางหนูไม่เดิน
ไปเดินทางเก่า	พบพี่น้องเจ้า	เคี้ยวข้าวสารหนู
เคี้ยวหมากเคี้ยวพลู	อยู่สองแก้ม	นุ่งผ้าลายเล่น
อยู่สองฟัน	ดอกไม้ดอกบัว	เป็นหัวปลากทราย
เชิงมันลาย	จุมุกมันนอน	เมื่อมันไข่
มันไข่ได้ซอน	เมื่อมันนอน	มันนอนได้ไม้
เมื่อมันไป	ไม่รู้ได้เลยเอย	

22.53 นางหนูปากขวิด

นางหนูเอย	นางหนูปากขวิด	มีหนวดหอมเหมย
ข้อยแก้มข้อยคาง	จะตัดหนทาง	ให้นางหนูเดิน
นางหนูไม่เดิน	มาเดินทางเก่า	พบพี่น้องเจ้า
กินข้าวกะสารหนู	เคี้ยวหมากเคี้ยวพลู	ไพล่ทั้งสองแก้ม
ซื้อผ้าลายแล่ม	มาทั้งสองฟัน	ดอกไม้ดอกบัว
เป็นหัวปลากทราย	ที่เชิงมันลาย	จุมุกมันนอน
เมื่อมันไข่	มันไข่ได้ซอน	เมื่อมันนอน
มันนอนได้ไม้	เมื่อมันไป	มิรู้ได้เลย

22.54 เสือไล่หมู

หมูจิบหมูจ้อย	หมูน้อยกินรำ
เดือนมีดเดือนค้ำ	ไล่หมูเข้าคอก
แค่ศอกแค่ว่า	อีกามันเห็น
อีกามันร้อง	ถือไม้คดค้อง
บิบนมสาวเล่น	มะเขือขาวลอยมา
เอาควายไปสน	ที่ต้นไม้ใหญ่
เสื่อไวยมากินหมูวา	

- 22.55 ชุ่มชุ่มมรดี
 ชุ่มเอ๋ยชุ่มมรดี จะเสียทีก็เพราะเพลินจนเดินเลื้อ
 ระวังคนอย่าเป็นคนใจผลอเรือ ระวังอย่าให้เพื่อถึงความใน
 แม้นใครไม่ระวังตั้งเป็นหลัก เดินก็มักพลาดพื้นลื่นไถล
 พุดก็มักพรวดเพื่อเจ้าไป ระวังไว้เป็นทุนแม่คุณเอ๋ย
 (ทัด เปรียญ)
- 22.56 โงกงก
 โงกงกเอ๋ย น้ำท่วมเมฆ
 กระต่ายลอยคอ หมาหางงอ กอดคอโงกงก
- 22.57 โฟงพาง
 โฟงพางเอ๋ย ขุนนางเข้าห้อง
 ขุนช้างตาพอง เข้าห้องโฟงพาง
- 22.58 โฟงพาง
 โฟงพางเอ๋ย ปลาเข้าลอด
 ปลาตาบอด เข้าลอดโฟงพาง
- 22.59 โฟงพางปลาเข้าลอด
 โฟงเอ๋ยโฟงพาง ทอดขวางกลางลำน้ำไหล
 มัจฉาตาบอดลอดเข้าไป ดิคืออยู่ในข่ายจึงตรึงตรา
 ตาบอดอยู่ระสาตัวตาบอด อย่าทำสอดตาเห็นเช่นว่า
 ควรเสียมเจียมพักตร์รักกายา อวดฉลาดพลาดท่าพางจนเอ๋ย
 (หลวงประสิทธิ์อักษรสาร (เทศ เปรียญ))
- 22.60 โพนเพน
 โพนเพนเอ๋ย กระเด็นสาขานาค

น้ำท่วมฟาก	กระจายดอกพริก
แม่ระริก	แม่ระราย
ตัดตองกล้วย	มาเย็บบายศรี
รัศมี	ตีฆ้องหน้าวง
ไอ้คงเป่าปี่	เขาคีชมดง
ไอ้คดตีแฉ่ง	ค้ำควาปากแหงอ้อมลูกมาดู
สะคุคี่ห่มุ	สะคุคี่ห่มาคลัมปากแตก
สะคุคี่ห่มุแพรก	แตกเลียทำเนา
ยายเกานกกระจอก	ผักนึ่งหน้างอก
ทองกลางไบมน	ชนกับยายมอญ
ปีดประตูลูกกลอน	นอนเสียดกลางวัน
ลูกขึ้นไก่อ้น	ตะวันเหรา

22.61 มคตะนอย

มคตะนอยต่อยไบพลู   คนไหนแลดู   คนนั้นชี้ตด

22.62 มคตะนอย

มคตะนอยต่อยพริก   คนไหนดูคิกคนนั้นตดตด

22.63 มคตะนอย

มคตะนอยต่อยต้นพริก   คนไหนหยุกหยิก
 คนนั้นตดตดตั้งปั้ง   เรียกพ่อแม่มาดู
 อีหนูนั้นแน่   ดูแดงแจ็ดแจ้

22.64 ไกรตด

ไกรตด   กั้นเน่ากั้นเปื้อย   พระอินทร์ถือศร
 จี๋มาไล่ฟัน   ดวงจันทร์ลั่นช้อย   ยอปั้งยังเปี้ยวเลียวปู้ด

ขี้พรวดแดงแดงแจ๋

ขี้แร่กากไหล

ขี้ไก่เหม็นฉี่

22.65 ตดถึกตดถาด

ตดถึกตดถาด
ใครขี้มั่วตดรดไปบัว
คนนั่นแหละตด

22.66 ขี้รถไฟ

ขี้รถไฟจะไปโคราช
ตดอีกทีถึงที่ไม่เหมาะ
ตดคั้งปิ้งตดคั้งป่าถึงราชบุรี
คดถึงเปาะถึงเกาะไหหลำ
กาละมั่งตั้งเต๋

22.67 มะม่วงวัดเขา

มะม่วงวัดเขา
ถ้ารักฉันจริง
ถ้ารักฉันแน่
ถ้ารักแม่หนู
ถ้ารักน้ำใจ
พรงนี้เข้าเข้าหุงข้าวไว้เผื่อ
กับข้าวแม่บูด
จะแซ่ขนมจิ้นไว้สักกระป๋อง
ขี้กรองกรอง
เรียงข้าวแซ่
ถ้ากินไม่หมดมะนาววัดป่า
อย่าทิ้งฉันมา
บอกให้แม่ชายมา
บอกให้ปู่ของชายมา
หมั่นไปหมั่นมา
ต้มมะเขือไว้ทำ
แม่จะชูดด้วยกะลา
จะแซ่ลอดช่องไว้สองกะลา
ได้สองกะลา
บอกให้แม่แก่มา
เทรดหัวหมา

22.68 ตีเกราะโมงโมง

ตีเกราะโมงโมง
เรียกแม่โหงไฟ
มาไล่เวทมนต์
ร้องให้รักข้าง
กินหญ้าอะไรดีไล่ข้างเข้าโพรง
มาหักใบไม้
หนังสือเปียกฝน
ไอ้ข้างเถื่อนเอย
มากินหญ้าปล้อง

ช้างหนูช้างทอง	ออกลูกตั้งพัน
ส้มโอส้มอัน	สาระพันแกลัมเหล่า
แกลัมเหล่าอะไรดี	แกลัมเหล่ามะม่วงแซ่
ไปบอกกะพ่อ	ไปบอกกะแม่
มารับพ่อตา	นกะท่มนกะกระทา
ไต่หัวคันทนา	โห้อิ้ว

22.69 โอมมะยมแซม

โอมมะยมแซม	
รักสาวที่แก้ม	เอาจุกเข้าไปดม
รักสาวที่นม	เอามือเข้าไปต้อง
รักสาวที่ท้อง	เอาท้องเข้าไปทับ
หนุ่ม ๆ อยากรับ	เรียกขนมนมสาว
โห่เกรียวโห่กราว	เรียกขนมขันหมาก
วัวควายเกวียนลาก	เรียกขนมกงเกวียน
จูดลูกอย่างเทียน	เรียกขนมมัดไต้
คนแก่กินไม่ได้	เรียกน้ำตาลทรายกรวด
อมมะหวด	เรียกขนมลูกตาล
ลนลนลานลาน	เรียกขนมช้อนลูก
เคี้ยวไม่ลูก	เรียกลูกเม็ดแมงลัก

22.70 รุน รุน ลูกกระสุน

รุน รุน ลูกกระสุน	ใครมีบุญได้กินสำหรับ
ใครผลุบผลับได้กินหมาหน้า	โธ่ส้มมะลิม ส้มมะแป้น
มะขามออกดอกมะกอกออกฝัก	ผิวไม่รักจะโทษเอาใคร
จะโทษอีแป้น	อีแป้นเล่นจู้ด

22.71 โยน โยน โยน

โยน โยน โยน	ขนมต้มโยน โยนเข้ากอไผ่
ได้ช่างาเล็ก	ไผ่เจ็กงาใหญ่

ขายถ้วยขายชาม ลูกสาวไครงาม แลกชามแจ็กเนื้อ

22.72 โยนโยน

โยนโยนโยน	โยนโยนตึก
ซื้อผ้าไว้สำรอง	เดือนสิบสองพี่จะสึก
สาวสาวเฉยไว้	ให้แม่หม้ายเขาอีก

22.73 ใ้โป้งเป้ง

ใ้โป้งเป้งเอย	มันดักเซงเลงอยู่ปลายไม้
อ้ายกึ่งฤาปลา	มันจะมาแต่ไหน
เข้าลอบเข้าไซ	อ้ายโป้งเป้งเอย

22.74 แหงแหง

แหงแหงเอย	ลูกหลงแม่จะกินนมใคร
กินนมตักแตน	ท้องแบนก้นใส

22.75 ตริดติดตี

ตริดติดตีเอย	เศรษฐีคงยศ
จะไปลำเลียง	สะเปียงก็หมด
เศรษฐีคงยศ	อดข้าวแกงเอย

22.76 ตู้บป้อง

ตึง ตึง ตึงตึง
เรือ เราลอย ตู้บป้อง
ลอยไปตามน้ำไหล
ลอยไป ลอยไป ในคลอง
ตู้บป้อง ตู้บป้อง ตู้บป้อง
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

22.77 ฟันดี

ฟันดี	กินขี้แมว
ฟันหัก	กินหลักแจว
ฟันหลอ	กินตะโก้เหว

22.78 เด็กพาย - นายโยก

เด็กเอ๋ยพาย	นายเอ๋ยโยก
ถึงสาม โคน	นายโยกไม่ไหว
ชักค้ำพาย	ตีหัวนายตั้งไปก็

22.79 เพลงกบ

กบเอ๋ย	ทำไมจึงร้อง
จำเป็นฉันต้องร้อง	เพราะว่าท้องมันปวด
ท้องเอ๋ย	ทำไมจึงปวด
จำเป็นฉันต้องปวด	เพราะข้าวมันคิบ
ข้าวเอ๋ย	ทำไมจึงคิบ
จำเป็นฉันต้องคิบ	เพราะว่าไฟมันดับ
ไฟเอ๋ย	ทำไมจึงดับ
จำเป็นฉันต้องดับ	เพราะว่าฟืนมันเปียก
ฟืนเอ๋ย	ทำไมจึงเปียก
จำเป็นฉันต้องเปียก	เพราะว่าฝนมันตก
ฝนเอ๋ย	ทำไมจึงตก
จำเป็นฉันต้องตก	เพราะว่ากบมันร้อง
กบเอ๋ย	ทำไมจึงร้อง
จำเป็นฉันต้องร้อง	เพราะว่าท้องมันปวด

22.80 งูเอ๋ย

งูเอ๋ย	กินน้ำบ่อไหน
--------	--------------

กินน้ำบ่อทราย	ย้ายไปย้ายมา
กินน้ำบ่อโสก	โยกไปโยกมา
กินน้ำบ่อหิน	บินไปบินมา
กินหัวกินหาง	กินกลางตลอดตัว

22.81 หูกางเกง

หูเอี้ยกางเกง	หางเอี้ยรีรี
มาร้องจู้จี้	เจี๊ยะปิ้งข้าวสาร

22.82 ตะลือกต็อกแต่็ก

ตะลือกต็อกแต่็ก	เอ๊ะ เขามาทำไม
ตะลือกต็อกแต่็ก	เอ๊ะ เขามาทำไม
มาซื้อดอกไม้	จะเอาดอกอะไร
ดอกกุหลาบ จำปี	สารภี มณฑา
ดอกช่อนกลั่น ดอกจำปา	กระดังงา ราตรี
ดอกไม้ที่เธอเอ๋ย	โธ่เอ๊ย ฉันไม่มี
ดอกไม้เหล่านี้	ฉันไม่มีขายเลย

22.83 เป็นอะไร

เป็นอะไร	เป็นคน
คนอะไร	คนไทย
ไทยอะไร	ไทกอ
กออะไร	กอไก่อ
ไก่ออะไร	ไก่อฟ้า
ฟ้าอะไร	ฟ้าแลบ
แลบอะไร	แลบลิ้น
ลิ้นอะไร	ลิ้นชัก
ชักอะไร	ชักกว่า

	ว่าอะไร จุฬารอะไร	ว่าจุฬา จุฬาลงกรณ์
22.84	พวงมาลัย โธ่พวงมาลัย เจ้าลอยละล่อง	ควรหรือจะไปจากห้อง เข้าในห้องไหนเออ
22.85	ปั้นเมฆ ปั้นเมฆเสียดก่อน หัวล้านชนกัน นางแมวหางขาด สี่เท้าดำแดง เย็นทิ้งรากข้าว ปลากะทิงวิ่งไล่ นางเมฆขลาเออ ท่านใช้ขอฝน	มีละครสามวัน ฝนก็หึ่งลงมา ตลอดหางยาว อยู่ที่ต้นสะเดา ปลาหลดปลาไหล อยู่ที่ในท้องนา มาจากเมืองบน ฝนก็ตกลงมา
22.86	ขวัญ ขวัญเดียว สองขวัญ	ลูกขายเบี้ยวขายพลู ลูกขายจันทร์ขายหมู
22.87	ขวัญ สองขวัญขยันหาผ้า	ขวัญเดียวลูกขายเบี้ยวขายปู
22.88	ขอเชิญเสด็จ ขอเชิญเสด็จเออ พอมาด้วยเรือก็กลัวจะช้า มาแล้วอย่าแวะอย่าเวียน มาแล้วก็จะหนี้องไป	ไซ้ไม่เคยอยู่เมื่อไร พอมาด้วยม้ามโนมัย อย่าให้เปลืองเทียนเปลืองใต้ ใครเลยจะรู้ว่าเสด็จมาเออ

- 22.89 **เจริญพระองค์สีทิส**
 เจริญเอ๋ยเจริญลง **เจริญพระองค์สีทิส**   องค์ไหนดักดีสิทธิ์
 เจริญเทวฤทธิ์ลงมา   เข้าสู่ห้องข้า   เจ้าตาคำเอ๋ย
- 22.90 **เจริญพ่อนุญคง**
 เจริญเอ๋ยเจริญลง   **เจริญพ่อนุญคง**   มาลงโรงเอ๋ย
- 22.91 **คนทรง**
 คนเอ๋ยคนทรง   **รูปร่างบรรจง**   เขามาตดแต่งไว้
 คุดหน้าเจ้าขาว   **เหมือนราวปอกไข่**   ช่างงามกระไร
 เทวาสวรรค์เอ๋ย
- 22.92 **ดอกไม้**
 ดอกไม้ห้อยหู   **สีชมพูห้อยบ่า**
 คนทรงเขามา   **อย่าช้าเลยเอ๋ย**
- 22.93 **เทวดา**
 เทวดาสาทก   **ฝนท่าไม้ตก**   ยกลูกจะแตกคราก
 ผลกรรมลำบาก   **ลูกนี้ก็ไม่ว่า**   ขนข้าวโนนา
 ขนปลาในน้ำ   **ข้าวโพดข้าวฟ่าง**   ผลไม้โนนา
 ขอเชิญแมวมา   **ว่าจะให้ขอฝน**   จะขอน้ำมนต์
 รดหัวแมวบ้าง   **ขอเบี้ยค่าจ้าง**   หามนางแมวมา
 ให้ถูกทั้งข้าวกล้า   **อย่าให้ตายฝอย**   ข้าวเกี่ยวนละสองร้อย
 อ้อยล้าละยี่สิบ   **ไปซื้อหมากดิบ**   ถึงเมืองไชโย
 ลูกสาวโตโต   **เร่งให้มีลูก**   ทั้งข้าวก็ให้ถูก
 ลูกไม้อย่าให้แพง   **ทำตาแดงแดง**   ร้อนรับร้อนเร่
 ฝนก็เทลงมา   **ฝนก็เทลงมา**

22.94 นางแมว

นางแมวเอ๋ย	ท่านให้ขอฝน	ให้ขอน้ำมนต์
รดหัวนางแมวบ้าง	ขอเบี้ยค่าจ้าง	หามนางแมวมา
ให้ถูกทั้งข้าว	อย่าให้ข้าวตายฝอย	ข้าวเกี่ยวนละสองร้อย
อ้อยล้มละยี่สิบ	ไปซื้อหมากดิบ	ถึงเมืองไชโย
ลูกสาวโตโต	เร่งให้มีลูก	ทั้งข้าวก็ให้ถูก
ลูกไม้อย่าให้แพง	ทำตาแดงแดง	ร่อนรับร่อนเร่
ฝนก็เทลงมา	ฝนก็เทลงมา	

22.95 ผีลง

ผีลงแล้วโหวย	ผีลงแล้ววา
ลงมาไม่ได้	ไต่ไม้ลงมา
เรียวนามพุทรา	เกี่ยวผ้าผีปอง
มีหมากก็ซอก	มีพลูก็ซอก
ยกเขียนชั้นทอง	มารองเช็ดหน้า

22.96 นาฬิกา

เรือน้อง	เครื่องมือพร้าวนาฬิกา
โนเน	อยู่กลางทะเลจี๊ตึ้ง
ฝนตกไม่ต้อง	ฟ้าร้องไม่ถึง
อยู่กลางทะเลจี๊ตึ้ง	อยู่เดียวเปลี่ยวลึง โลดเอย

22.97 นาฬิกาตก

โละหะ	เจ้านาฬิกาตก
ปลุกไว้ให้แถมพก	หนุ่มน้อยจะมีเมีย
แค้นใจด้วยกระรอก	มันกัดเอาดอกมะพร้าวเสีย
เจ้าก็ชวดมีเมีย	ว่าจะไปกินตายาย
เจ้ากินข้าวเหนียวหนึ่ง	กินน้ำผึ้งกับนมควาย
กินเสียจะให้ตาย	เสียตายแต่นวลอุเม่นา

22.98 กะเกยเลขละ

กะเอ๋ยกะเกย	อย่าละเลขกึ่งไม้ไว้จนหมื่น
มากินข้าวเถิดนะเจ้าข้าจะเข็น	ไปมัวเล่นอยู่ทำไมไร้เวลา
ถ้าถึงยามกินนอนผ่อนพักผ่อน	ก็จิ้มกเจ็บไข้ไม่แกล้งว่า
จะท้องขึ้นท้องพองร้องระอา	ต้องกินยาน้ำสมอขึ้นคอเอย
	(กรมกระษัตราธิราชานุภาพ)

22.99 กะเกย

กะเกยล้าฤ	ใครมาแลดู	เอาภูออกก่อน
สาวศรีพี่น้อง	ติดต้องแดงเม	เลเพหัวหอม
กระท่อมตึงเปรี๊ยะ		

22.100 กะเกย

กะเกยเลขละ	กึ่งกะมุกไม้
------------	--------------

22.101 ละป้อย

ละป้อยแม่นางป้อยเอย	ใครใช้ใครสอย
ไปซื้อหอยสามเพ็ง	อ้ายเจ็กมันมาก
มันจะลากเข้าแก้ง	

22.102 ละป้อย

ละป้อยแม่นางป้อยเอย	ใครใช้ใครสอย
ให้ไปซื้อสับประรด	ปอกเปลือกเสียดิ้น
นั่งกินเสียดิ้น	

22.103 คำเบือ

คำเบือโปล้งโปล้ง	กระต่ายเข้าโพรง
โพรงอยู่ไหน	โพรงอยู่ไหน
โพรงอยู่ที่นี้	จักจี้จักจ้อย

22.104 ลูกขึ้น

ลูกขึ้นไก่อัน	ตะวันโด่งเอ๋ย
หอยโข่งลอยเพ	จะได้กับใคร
จะได้กับแก	งมงานอเอ้
อรเร้อรชร	ขายมอญพักกะแจ้
ขายแม่วั๊กวั๊ก	หนทางไปไหน
หนทางไปบ้าน	ขโมยหัวล้าน
ลักควายเขาไปชี้	ขโมยหัวดี
ลักควายเขาไปส่ง	ที่บ้านเขาวง
กระดองเต่านา	ปาหัวไอ้เข้เอ๋ย

22.105 เอื้อระเหยลอมมา

เอื้อระเหยลอมมา	ลอมมาแต่เขาคีรินทร์
ถ้าพี่เป็นนกเป็นกา	พี่จะพาน้องบิน
บินไปเขาคีรินทร์	ไม่ให้ตกลงเลยเอ๋ย

22.106 แม่ศรี

แม่ศรีเอ๋ย	แม่ศรีสวยสด
ใส่แหวนมรกต	ห่มผ้าสีแดง
ดอกไม้ทัดหู	สีชมพูห้อยบ่า
น้ำอบประหน้า	การะหงส์เอ๋ย

22.107 แม่จ้ำ

แม่จ้ำช่วยหนูด้วย	หนูกินกล้วยอยู่บนหลังคา
ตกลงมาทนายหม่อง	ยี่สิบกล่องก็ไม่ว่า
ไปหาหมอมอไม่อยู่	ไปหาปู่ปู่ชั้วว่า
ไปหายายยายตำหมาก	ไปหาสากสากดีหัว
ไปหาพี่พี่หลอกเอา	ไปหาเต่าเต่าวิ้งหนี
	ไปหาผีผีหลอกเอา

22.108 แต่เช้าแต่

แต่เช้าแต่

เขาเหี้ยยามา

พาถึงศาลา

เขาก็ว่างยาลง

22.109 มัดตัว

มัดตัวเจ้าเอย

มัดตีนข้าหาย

ซ่อนเล็บกัดตาย

อยู่ที่ดินซ่อนดอก

มัดตัวไม่บอก

ช่อ น

พินกินหมด

22.110 หahaha

หahaha

มันน่าบัดสี

เจ้าของเขามี

นางนั่งไฟฝัน

ถ้าสมคะเน

เขวอนเปลไม่ทัน

22.111 แม่่วย

แม่่วยแม่วี

แม่ปวดท้องจี

กระโดดลงน้ำ

22.112 กี้กี้

กี้ กี้

หน้าไม่อาย

กินจีความตมส้ม

22.113 ผัดเจ้าล่อ

ผัดเจ้าล่อ

ข้าวเหนียวสองห่อ

ไม่พอกันกิน

22.114 ผัดพ้อผัด

ผัดพ้อผัด

ช่างารัด

แทงคนไม่เข้า

22.115 หมูบหมีบ

หมูบหมีบคิบชน

มนใหม่ให้หา

เลขผาดัวแดง

กินแดงโมคิบ

- 22.116 แมงมุม
แมงมุมเอย ขั้วมหลังคา
ลูกเจ็บหนักหนา วางลูกเสียดัด
- 22.117 จับมือ
จับมือสาลี
มิ่งกินจี ภูกินข้าว
มิ่งเป็นป่าว ภูเป็นนาย
มิ่งฉิบหาย ภูไต่ดี
- 22.118 โกรธ
โกรธร้อยปีอย่ามาดีร้อยชาติ โกรธสามารถอย่ามาดีกันเลย
- 22.119 ทำทาย
ปลาไหลอยู่ในรู ปลาทอยูในแข่ง ไครรอดเก่งมาพบกับกู
- 22.120 สมน้ำหน้า
สมน้ำหน้ากะลาหัวเจาะ ลูกสาวไครเหมาะยกให้อ้าย (ชื่อ)
- 22.121 ตารอดปอดแฉ่ง
ตารอดปอดแฉ่ง ผัวนางแมงดา
หกล้มหกตุก ผัวนางตุ๊กตา
- 22.122 ขายกับตา
ขายกับตาทำนาบนโคก จี่ใส่กระโหลกโปกหัวคนฟัง
ขายกับตาทำนาบนเขา จี่ใส่ประเป่าหมาให้คนฟัง

- 22.123 แม่โครมา
แม่โครมาน้ำตาใครไหล   แม่โครมาน้ำตาใครไหล
- 22.124 ตุ่ม
ตุ่มแตกมาแตกตุ่มดี   ตุ่มใส่จี๋ไม่มีคนเอา
- 22.125 ตุ่ม
ตุ่มแตกมาแตกตุ่มดี   ตุ่มใบนี้ปากเหม็นจ้งเลย
- 22.126 ให้แล้วกิน
ให้แล้วกินมะรินตาย   กินยาถ่ายตายเร็ว ๆ
กินยาเม็ดเจ็ดวันตาย   ห้ามเข้าวัดจุดประทัดโป้งป้าง
- 22.127 เต่า
เต่าไม่ไปเอาไม้แห่ตุ๊ด   เต่าไม่พูดเอาตุ๊ดเผาไฟ
- 22.128 ตัวเมียต่อยหู
ตัวเมียต่อยหู   ตัวผู้ต่อยตา
ตัวเล็กตัวน้อย   ต่อยแข่งต่อยขา
- 22.129 คนงอแง
คนงอแงกาะแมติดตุ๊ด   คนไม่พูดติดตุ๊ดกาะแม
- 22.130 ลูกคิก
ลูกคิกกระทังไข่   หัวไหล่กระทังเผา   กินกึ่งตามา
กินปลาตาเปราะ   เผาหรือโยง

22.131 มัดตัว

มัดตัวเจ้าเอย	มัดตีนข้าหาย
ซ่อนเล็บกัศตย	อยู่ที่ต้นซ่อนดอก
มัดตัวไม่บอก	ซ่อนพินกินหมด

22.132 ไล่ตาม

หนึ่งสองสาม	ไล่ตามกันไป
ว้าวู๋ข้างใน	ไม่ต้องหลบหนี
เสื่ออยู่ข้างนอก	ล่อหลอกให้ดี
จับว้าวได้ทันที	เป็นผู้มีชัย

22.133 ลำดับที่

ที่หนึ่ง	ทะเลิ่งบ้อง	ที่สอง	กระบองเพชร
ที่สาม	ตามเสด็จ	ที่สี่	จีเลือด
ที่ห้า	เซ็ดคม	ที่หก	ตกรเว็จ
ที่เจ็ด	กินไข่เป็ด	ที่แปด	กินไข่แฝด
ที่เก้า	กินน้ำข้าว	ที่สิบ	กินทองหยิบ

22.134 หนึ่ง - สอง - สาม

หนึ่ง - สอง - สาม	ปลาฉลามขึ้นบก
สี่ - ห้า - หก	จิ้งจกชักว่าว
เจ็ด - แปด - เก้า	ชาละเปาใส่หมู
เอ - บี - ซี	จีไม่ล้างตุต

22.135 เอ - บี - ซี

เอ - บี - ซี	จี้จี้หัวใจ
ไอแอมตกกะได	เพราะไอ้หมาตัวนี้

22.136 ผนตคหิมหิม

ผนตคหิมหิม	ยายซิมไปตลาด
นุ่งผ้าตุซขาด	เอากระดาษปิดตุค
ปิดไม่มิด	เอาหนังสือคิงตุค
ยังไม่เข้า	เอาจี้เข้าขัดตุค

22.137 กำ กำ แบ แบ

กำ กำ แบ แบ	ฉันรู้แน่ว่ามีอะไร
ถ้ารู้ก็บอกเร็วไว	แล้วฉันจะให้ของอยู่ในมือ
สิ่งทีฉันนี้อยากได้	เธอมีจริงไหม จะให้ฉันหรือ
ฉันมีความดีไม่ชนไม่ค้อ	ให้เธอยึดถือเอาไว้ด้วยเอย

(รัชณี ศรีไพรวรรณ)

23. การร้องรำทำเพลง

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับการร้องรำทำเพลงเป็นการบรรยายถึงความสนุกสนาน และท่าทางต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการร้องรำและดนตรีต่าง ๆ และเสียงเพลงต่าง ๆ เช่น

23.1 พม่าราชวาน

พม่าราชวานพวกชาวบ้านตลกตอง	ฟัง ฟัง เสียงมันดัง เท็ง บ้อง
เสียงฉิ่งเสียงกลองสลับกันไป	พวกเราอย่าช้า ลูกขึ้นมาไวไว
หัดรำรำไปอย่างพืหม่องรำ	พืหม่องจะนำ ทำท่าพม่าเอย

(ชิน ศิลปบรรเลง)

23.2 พม่าราชวาน

แม่สาวเอย	แม่น้องสาวพื
แมลงวันเป่าปี	แมลงหวี่ตลกตอง
รำวงรำไว	รำได้จิงหะ
เขาว่าคุณพืนี่จะ	น้องก็ได้เป็นพวกลาวกะแซง

23.3 พม่าเขว

เขว เขว เขว	เสแสร้งแต่งเป็นพม่า (ซ้ำ)
ถือกลองอย่างข่องออกมา	เอาว่าทุ่งยาบาล (ซ้ำ) เลเลเลเล เลเล
หมุน หมุน หมุน	หมุนตัวก้มหัวนิดหน่อย (ซ้ำ)
เสียงเพลงดัง น้อย (ซ้ำ) น้อย นอย	เอาว่าทุ่งยาบาล (ซ้ำ) เลเลเลเล เลเล
เสียง เสียง เสียง	เสียงกลองเถิดเทิงเทิงบ้อง (ซ้ำ)
พ็อนรำตามจังหวะกลอง	เอาว่าทุ่งยาบาล (ซ้ำ) เลเลเลเล เลเล
สุขสนุกรำร้อง โย้นโย้น	เพลงทำนองไทยแท้โยน ๆ
สุขสนุกจริงแท้ อย่าเชื่อนอย่าแซ	เชิญมารำร้อง
เริงระบำ ร้องรำกับกลอง	เป็นทำนอง พม่ากลองยาว (ซ้ำ)
เสียงกลองเทิงบ้องเร้าใจ	เร่งมาเร็วไวรำให้เฟริดพราว (ซ้ำ)
อย่าช้าชวนชัก เพื่อนรักพี่น้อง	ร่วมพ็อนรำร้องเป็นทำนองกลองยาว (ซ้ำ)
หนึ่ง ฉาบ โหม่ง กลอง	ประกอบทำนองกับเสียงกลองยาว (ตีกลอง)
เสียงกลองเถิดเทิงดังเทิงบ้อง (ซ้ำ)	นี่คือทำนองกลองยาว (ซ้ำทั้งวรรค)
	(ขึ้น ศิลปบรรเลง)

23.4 ระบำชาวเกาะ
 รำระบำชาวเกาะ ไพเราะเสนาะจับใจ
 เสียงน้ำหลังไหล เสียงน้ำหลังไหล
 กระทบหาดทรายดังครืนครืน กระทบหาดทรายดังครืนครืน

23.5 รำโคม
 มาลีมารำ เพื่อนหญิงชายมาร่ำรำ
 ร่ำรำรำรำโคมงาม หากความเพิดเพลินใจ
 แสงโคมสว่างไสว เราแลไปคล้ายดวงดาว
 เหลืองสลับขาว แดงน้ำเงินงามอร่ามตา
 ชูไปทางขวา แล้วย้ายมาชูทางซ้าย

ก้าวเท้าก้าวเท้าเดินไป พร้อมกับจังหวะดนตรี
 แล้วพลันหยุดกลับหลังหัน พร้อมกันนั้นเดินกลับทันที

ยืนอยู่กับที่

ฟังเสียงเพลงบรรเลงต่อไป

(ขง อิงคเวทย์)

23.6 ชวนรำ

เสียงโทน เสียงกลอง ก้องดังเร้าใจ (ซ้ำ)

ซักชวน ถิ่นให้ฮ้อยากรำ (ซ้ำ)

เสียงโทนเสียงกลอง ก้องมาน้້อมนำ (ซ้ำ)

ขอเชิญเธอรำสักเพลง (ซ้ำ)

(ปัญญา รุ่งเรือง)

23.7 รำรอบกองไฟ

เราร้องเรารำทำท่าชมฟ้าชมดาว
 เราร้องเรารำทำท่าดูดวงคาราพร่างพราว
 มาเถิดเราร้องเพลงกันฉันเชอระรื่นชื่นใจ
 มาเถิดเราร้องเพลงกันฉันเชอระเริงฤทธิ์
 เวลาของเรายังมีคืนนี้แสงไฟ
 สว่างพร่างพรายไปไกลรำรอบกองไฟครั้นแครง

23.8 จินรำพัด

มีน้อย ๆ ค่อยคลี่พัดสบัดโบก   ก้าวเดิน โยกตามจังหวะสะสวยสม
 แล้วยักย้ายส่ายทำให้น่าชม   รูปวงกลมหมุนเวียนเปลี่ยนกันไป
 จัดเป็นตัวมังกรร่อนไล่แก้ว   งามเพริดแพรวพรายร้ายเลี้ยวไล่
 มังกรม้วนหางปล้นหันว่องไว   เด็ก ๆ ได้รื่นเริงบันเทิงเอย

(ชื่น ศิลปบรรเลง)

23.9 แยกเริงระบำ

เต็นรำเข้าทำนองเพลง

ให้ครั้นแครงตามจังหวะ

จะโจ้งจะตึงทั้ง ทั้งตึง โโจ้ตึง ๆ โโจ้ตึง ๆ โโจ้ตึง ๆ
 เสียงเพลงเร้าแรงชวนใจ ชักไหล่สายเอวยกแขน แสนสนุกจริง (๓)
 โโจ้ตึง ๆ โโจ้ตึง ๆ โโจ้ตึง ๆ
 เต็มร่ำทำท่าแปลก ๆ ท่าของแขกหน้าชมยั้ง
 ทั้งโโจ้ตึง ๆ ตึงทึง ทึงตึง โโจ้ตึง ๆ โโจ้ตึง ๆ โโจ้ตึง ๆ
 กระทบเท้าให้หนักปัง ๆ เสียงพรวนผูกกรุ่งกริ่งดัง ฟังซึน่าฟังจริง (๓)
 โโจ้ตึง ๆ โโจ้ตึง ๆ โโจ้ตึง ๆ

23.10 เพลงพ็อนเล็บ

ทึงเนิดเถิดทึง	ชั้นเชิงเสียงกลอง
ปีซอ คลอทำนอง	จังหวะคล้องเกล้าไป
แต่งตัวงามตา	โศภาน่าชม
เกล้ามวย สวยสม	แซมเสียบพวงดอกไม้
นุ่งชั้นยาวกรอม	พร้อมเสื้อไว้บวม
หลากสิ่งดงาม	ทับด้วยผ้าสไบ
กรีดกรายสายกร	สรวมซ้อนเล็บยาว
ท่าพ็อนของลาว	นี้เรียกว่าพ็อนอันใด
ทึงเนิดเถิดทึง	ชั้นเชิงร้ายรำ
พ็อนเล็บตามตำนาน	นี่คือท่ารำไทย

23.11 ท่าเป็ด

มาเร็วเข้าชี	ท่าที่ท่าท่า
ร้องรำเถิดหนา	ท่าทำอย่างเป็ด
ก๊าบ ก๊าบ ชูคอ	หัวร่อเอวเคล็ด
อย่าลืมท่าเป็ด	เป็ดสายกันเอย

(พรพิไล เลิศวิชา)

23.12 เป่าปี่ – สีซอ

เป่าปี่ – สีซอ	คลอเสียง เอื้อย เอื้อย
ลมพัดโชยเฉื่อย	่วงเหงาหาวนอน

เสียงกลองตีตัง
แม่หนูขวัญอ่อน

ตีตังสะท้อน
อย่าเพิ่งตกใจ
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

23.13 ตามีสี่ขอ

ออ อ่อ อี้ ออ

ฟังคูซิฟัง

อู อู่ อู๋ อู

ออ อ่อ อี้ ออ

นั่นซอด้วงเสียงดัง

โน่นซออู้ก็มี

ออ อ่อ อี้ ออ

เรามาลองสิดู

ตามีสี่ขอเสียงดัง

เสียงมันดัง อ่อ อี้ ออ

มาลองฟังดูเสียงซอ

ฟังเสียงซอเพลินดี

ฟังดัง อี้ อี้ อี้

เสียงมันดี ฟัง อู่ อู๋ อู

ตามีสี่ขอเป็นครู

มันดัง อู อู อี้ อี้

23.14 ฉิ่งฉับ

ฉิ่งฉับ ฉิ่งฉับ ฉิ่งฉับ

ร้องเพลงสนุกจริง ๆ

กรับ กรับ กรับ

ชีม้่าสนุกจริงจริง

กรับ

ตีฉิ่งตีกรับ

ตีฉิ่งตีกรับ

ม้่าวิ้ง กรับ กรับ

ม้่าวิ้ง กรับ

(บรรเลง ศิลปบรรเลง)

23.15 ฉิ่งฉับ

ฉิ่งฉับ ฉิ่งฉับ

ไม่นั่งนั่งนั่ง

บ้างร้องบ้างรับตีกรับตีฉิ่ง

ตีฉิ่งฉับ ฉิ่งฉับ ฉิ่งฉับ

23.16 (ไม่มีชื่อ)

ทุงเล ๆ

ตกมาเมืองไทย

ทีนี้จะเห่พม่าไหม

มาเป็นผู้ใหญ่ตีกลองยาว

ตีว่องตีไวดีได้จังหวะ
เลื่องชื่อลือฉาว

ที่นี้จะกะเป็นเพลงกราว
ดึกลองยาวสลัดไค

23.17 เสียงโทนร่ำวง

คำลงแล้ว
เสียงโทนเสียงกลองขั่วใจ
รำ รำ ให้ถูกแบบรำ
พวกเรานี้วัฒนธรรม

เสียงเพลงดังแว่วมาไกล
ซำอยู่ไยเชิญไปรำรำ
ชะ ชะ รำ รำ ให้ถูกแบบรำ
สวย สวย ล้ำ ทำรำของไทย
(ประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง)

23.18 เสียงเพลงเพลินใจ

เต็นรำทำนอง
เต็นรำกันไป
ท่ามกลางลมโชย
เชิญร่วมเสชาเถิดหนา
ลา ลา ลา
สนุกจริงเอย

เสนาะร้องเสียงเพลงเพลินใจ
พวกเราได้สบายอุรา
สับัดโบยสายลมพริ้วมา
บรรเลงครื้นเครงจริงเอย
มาเถิดหนาอย่าซำอยู่เลย
ไม่เฉยชิมเซาแล้วเราเพลินใจ

23.19 แว่วเสียงแคน

ยามสนธยา
เสียงแคนแหว่ดั่ง
โธ้นวลเอ๋ย
แลน แลน แต่ แต่ แล แลน
แลน แลน แต่ แต่ แล แลน

เหล่านกกาบินกลับรัง
ชวนให้นั้นฟังนะเจ้าเอย
ช่างเพลินอุรา

มาฟังเสียงแคน
แสงเดือนเอือนขอบฟ้า
อย่าทำเฉยมาชิมารำ

กันเถิดหนา
ส่องแสงมาดั่งเช่นเคย
เจ้างามล้ำของเรียมพื่อเอย
(วิชัย น้อยเสนีย์)

23.20 สบายดีหรือเพื่อนเล่น

ท่านสบายดีหรือเพื่อนเล่น
วันนี้ท่านเป็นอย่างไร
มาเดินรำเล่นเป็นวง
เราก็คงสนุกใหญ่

23.21 เจอะกันวันนี้สุขใจ

เจอะกันวันนี้สุขใจ	สบายดีหรือบอกมา
ห่างเขอล้นเหงาอูรา	ร้องรำดีกว่าร้องรำดีกว่าวันนี้สุขใจ
	(วิชัย น้อยเสนีย์)

23.22 รักร่วมใจ

ชวนกันมาขึ้นอุราเราร้องรำรำ	อย่าระกำร้องรำกันให้สุขใจ
ขึ้นแสนขึ้นเริงระรื่นสกลไส	สุขสมใจเราได้รำร้องร่วมกัน
	(มงแซะมง)
เราเปรมปรีด์หากเรามีใจรักผูกพัน	สิ่งสำคัญทุกวันเรารักร่วมใจ
เราพร้อมที่เป็นน้องพี่แจ่มใส	สิ่งร้ายใจคงไม่มาฟ้องแค้น
	(มงแซะมง)
	(สุกรี ไกรเลิศ)

23.23 เสียงโทน

โทน ๆ โทน ๆ ฟังเสียงโทนแว่วมา
นั่นคือสัญญาณชวนไปเดินรำ
ทูลราตรีที่จันทร์ทาส่องแสงมาให้ร่มเย็น
ชวนกันรำเล่นเริงใจ
(ชื่น ศิลปบรรเลง)

23.24 ช่างโชคดี

ช่างโชคดีวันนี้มาพบเธอ	ฉันดีใจจริงนะเธอมาพบเธอสมใจ
เธอนั้นอยู่สบายดีหรือไร	ฉันนั้นอยู่สบายกายและใจ
เรามาร้องเพลงกันไป	ในฤทัยจะเบิกบาน

ตบมือกันไปให้พร้อมเพรียง โยกตัวไปซ้ายขวาเอียงให้เอนเอียงตามกัน
และหมุนกลับกลับตัวเสียให้ทัน จับสะเอวชอยเท้าพลันให้พร้อมกันเถิดเอ๋ย

23.25 ยะวาเร้ว

เพลินเสียงเพลงครื้นเครงวิญญาณ์ ฟังซึ้งเสียงดังลอยมา
กรอกกรึกกรอ้อเพลงชวา ลาลาลาท้ายทำนองเพลง

(ลาลาลา)

เพลินเสียงเพลงครื้นเครงวิญญาณ์ งามแสงจันทร์ชวาวลยวนตา
บนฟ้าไกลไร้ดวงคารา มาชิมาร้องรำทำเพลง

(ลาลาลา)

(ชื่น ศิลปบรรเลง)

23.26 สราญใจ

สนุกขึ้นบานสำราญดวงจิต เพราะเรามีมิตรร่วมใจ
รื่นเริงหทัยคลายโศกหายเศร้า ทุกคำเข้าเราเฮฮา
สนุกขึ้นบานสำราญเริงรื่น ทุกคนแซมขึ้นด้วยเพลง
แว่วเสียงบรรเลงทำนองครื้นเครง มาร่วมร้องเพลงดีกว่า
เรามาพร้อมกัน สัมพันธ์ร่วมสร้างไมตรี สนุกสนานสำราญฤดี เกษมเปรมปรีทั่วกัน
(โกวิทย์ ชันชศิริ)

23.27 ร้องเพลง

ร้องเอ๋ยร้องเพลง ครื้นเครงแสนสนุกจริงเจ้าเอ๋ย
พ่อหนูน้อยฝึกหมาเสียจนเคย ไม่อยู่เฉยเดินตามเจ้านายไป
เป็นสุขเขาขังสอนได้ไปต่างต่าง เป็นคนอย่างเรานี้ยิ่งดีใหญ่
ครูท่านสอนให้ทำประการใด ทำให้ได้เถิดหนาน่ารักเอ๋ย

(ก. เปรมกมล และเพ็ญหทัย เปรมกมล)

23.28 จีนต้องเซียง

ติงหน่องต้องเซียงเสียงขานขับ วงดนตรีบรรเลงรับอยู่ใกล้ใกล้
ยินเสียงฉาบเสียงกลองดังก้องไป เพลงนี้มีชื่ออย่างไรสำเนียงชาติใดใครรู้บอกมา
เขาเรียกเพลงต้องเซียงตามเสียงร้อง ฟังเสียงฉิ่งตีสอดคล้องแปลกนักหนา
ดังฉิ่งฉิ่งแล้วจับทุกทุกครา ตีจังหวะนี้หนานจงจำไว้ว่าเป็นทำนองจีน

(ชื่น ศิลปบรรณ)

23.29 เพลงพม่าอาโก

ทำนองเพลงของมอญก่อนข้างเสรำ   หากคลอเคล้าด้วยดนตรีปี่มอญใหญ่
 ตะโพนมอญดังเท่งทึงโศกซึ่งจับใจ   เหมือนรำพันหวนใจในความทุกข์
 เพลงพม่าแม้ว่าชาติใกล้เคียง   แต่สำเนียงลีลาน่าสนุก
 เสียงเถิดเทิงเท่งบ้องกลองยาวรุก   พม่าสนุกมอญรำพันต่างกันเอย

23.30 เกี่ยวข้าว

เกี่ยวเถอะนะแม่เกี่ยว   มิได้หวังเหนี่ยวเวลา
 จับเกี่ยวเกี่ยวข้าวในนา   สนุกเฮฮาเพลินใจ
 เกี่ยวเถอะนะแม่เกี่ยว   ใช้มือดึงเหนี่ยวรวงไว้
 จับเกี่ยวเกี่ยวข้าวกันไป   พร้อมเพรียงร่วมใจกันมา
 คูชรวงทอง   งามผ่องคุดังทองทา
 ต้นข้าวงามหนักหนา   เหลืองงามเจิดจ้าเรืองรอง
 เกี่ยวเถอะนะแม่เกี่ยว   ใช้เกี่ยวดึงเหนี่ยวรวงทอง
 ร่วมใจเรามาปรองดอง   เหมือนคั้งน่องพื้กลมเกลียว

(สุกรี ไกรเลิศ)

24) เสียงต่างๆ

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับเรื่องเสียงต่างๆ เป็นการบรรยายให้เด็กรู้จักเสียงต่างๆ เช่น ระฆัง นาฬิกา และเสียงธรรมชาติ เช่น ลมพัด ใบไม้ไหว เป็นต้น (ส่วนเสียงของสัตว์จะรวมอยู่ในเนื้อหาเรื่องของสัตว์โดยตรง) เช่น

24.1 เสียงระฆัง

เสียงระฆัง เสียงระฆัง หง่างเห่ง

มันตีเป็นเพลง เสนาะกังวาน

เสียงระฆัง เสียงระฆัง ดังนาน

ลูกขึ้นทำงาน ออย่ามัวชบเซา

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

24.2 นาฬิกา

ตึกตึก เสียงนาฬิกา

เสียงบอกสัญญาณเวลา

พวกเด็กพากันมาโรงเรียน

24.3 นาฬิกา

ตึก ตึก ตึก

เดินตรงตลอดเรื่อยมา

พอครบชั่วโมง

หง่างเห่ง หง่างเห่ง หง่าวเห่ง

เสียงตึกตึกคือนาฬิกา

บอกเวลาฟังคล้ายเสียงเพลง

ถ้ามันไม่โก่งจะดังหง่างเห่ง

จะดังหง่างเห่งอยู่ทุกโมงยาม

24.4 นาฬิกา

เสียงนาฬิกา

ให้ตื่นแต่เช้า

หัดอ่านหัดเขียน

ความดีต้องทำ

บอกเวลาเรา

รีบเข้าโรงเรียน

หมั่นเพียรท่องจำ

ตามคำสอนเอย

24.5 หอ

หอ หอ หอ

เสียงมันดังบูม บูม

หอที่ไร

หอที่ไรจิตใจฉันนี่ก่อกลุ่ม

ชวนกันลงหลุมหลบภัย

ฟัง ๆ ไประเบิดเวลา

25.6 ลมพาเสียงเพลง

นั่นเพลงหรือไร

แ่ววมาแสนไกล

ดูจรวณหวนให้	ฝากสายลมมา
ยอดไฟพริ้วใบ	กวัดไกวแกว่งมา
หวัดหวิววิญญา	แว่วคล้ายเสียงเพลง
นั่นเพลงหรือไร	ขับคลอเคล้าไป
ชุ่มชื่นฤทัย	เมื่อยามสนธยา
ขลุ่ย ซอ ล้อกัน	รำพันออกมา
ดูเสียงเจรจา	ที่แท้เสียงเพลง
	(ขึ้น ศิลปบรรเลง)

25) การคมนาคมและยานพาหนะ

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่กล่าวถึงการคมนาคมและยานพาหนะ เพื่อที่จะให้เด็กได้รู้จักการคมนาคมและยานพาหนะต่าง ๆ เช่น รถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน เป็นต้นพร้อมกับบรรยายถึงเสียงของยานพาหนะเหล่านั้น และความสนุกสนาน เช่น

25.1 คมนาคม

คมนาคมเมืองไทยนั้น	มีสามทางพอดี
ทางบกรถไฟเรามี	อีกรถยนต์เล่นรีเร็วไว
ทางน้ำมีเรือยนต์	แล่นบนฟ้ายังไปได้
โดยสารเครื่องบินทันใด	ฉับเท้าไปทางอากาศเอ๋ย

25.2 ยานพาหนะ

หึ่ม หึ่ม หึ่ม	เครื่องบินกระหึ่มบนฟ้า
ปิ่น ปิ่น ปิ่น	รถยนต์เล่นมาแต่ไกล
ปู้น ปู้น ปู้น	นั่นเสียงหวูดของรถไฟ
ตึก ตึก ตึก	เรือยนต์เล่นในแม่น้ำลำคลอง
	(ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

25.3 เรือกลไฟ

เรือเอ๋ยเรือกลไฟ	ไวว่องว้าง
รวดเร็วจริง	ยิ่งกว่าลม
เรือเอ๋ยเรือกัญญา	หลังคาใบบัว
ฝนตกไม่รู้	มันก็ไหลลงมา

25.4 รถไฟด่วน

รถไฟด่วน	มันจวนจะออก
ต้องรีบไปบอก	น้องมาให้ทัน
รถไฟจำ	อย่าเพิ่งด่วนไป
รางไม่หนีไปไหน	อย่าเพิ่งหุนหัน
อ้าว ออกเสียแล้ว	น้องแก้วเพิ่งมา
ขึ้นเรือบินดีกว่า	ถึงล่วงหน้าหนึ่งวัน

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

25.5 รถไฟ

ซึก ซึก ซึก	เสียงตัวจักรเครื่องจักรรถไฟ
วิ่งตรงมาโดยเร็วไว	เสียงรถไฟมันดังซึกซึก
ซึก ซึก ซึก	เสียงร้วหนักยังฟังคักคัก
เข้าสายป้ายเย็นค่าดี	เสียงมันก้องกึก ซึกซึก ซึกซึก
ซึกซึก ซึกซึก ซึกซึก	ซึกซึก ซึกซึก
วุน วุน วุน	วุ้น วุ้น วุ้น

(บัณฑิต บุญยาม)

25.6 นั่งรถไฟ

นั่งรถไฟ	ไปทิศเหนือและใต้
เหนือถึงเชียงใหม่	ใต้ไปป่าดงเบงชาร์
สายตะวันออกถึงอรัญ	ทางอีสานถึงอุบล และหนองคาย

25.7 รถยนต์

ผู้โดยสารรถเมล์นั่งเซไปมา	เซไปมา เซไปมา
ผู้โดยสารรถเมล์นั่งเซไปมา	ตลอดทาง
เสียงลูกล้อของรถเมล์หมุนวนไปมา	วนไปมา วนไปมา

เสียงลูกล้อของรถเมล์หมุนวนไปมา	ตลอดทาง
เสียงที่ปิดน้ำฝน	คังคัง คิก คัก ๆ ๆ ๆ
เสียงที่ปิดน้ำฝน	คังคัง คิก คัก ตลอดทาง
เสียงเงินในกระเป๋าดัง	กริ่ง กริ่ง กริ่ง ๆ ๆ ๆ
เสียงเงินในกระเป๋าดัง	กริ่ง กริ่ง กริ่ง ตลอดทาง
เสียงคนขับรถเมล์ร้องถอยไปอีก	ถอยไปอีก ถอยไปอีก
เสียงคนขับรถเมล์ร้องถอยไปอีก	ตลอดทาง

26 การจรรยาบรรณและการข้ามถนน

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่กล่าวถึง การจรรยาบรรณและการข้ามถนนเพื่อแนะนำให้เด็ก รู้จัก การจรรยาบรรณ การข้ามถนน ด้วยทางม้าลาย สะพานลอยและมารยาทต่าง ๆ ในการข้ามถนน เช่น

26.1 ข้ามถนน

จะข้ามถนน	ระวังให้ดี
รถวิ่งเร็วรี่	เดี๋ยวมันจะชน
มองซ้าย	แล้วข้ามมองขวา
อย่าวิ่งตัดหน้า	รถเล่นสับสน
รถชน	แล้วแสนเจ็บปวด
เบาะเบาะก็ซวด	ได้เล่นได้ชน
ถ้าโดนหนักหนัก	ก็อาจถึงตาย
ช่างน่าเสียดาย	รถทับตายอีกคน
	(กิตติวดี บุญชื้อ)

26.2 ข้ามถนน

แม้ว่าเราจะข้ามถนน	ดูรถยนต์ ดูรถยนต์
แม้ว่าเราจะข้ามถนน	ดูรถยนต์ก่อน
หากรถยนต์มา	อย่าอวดเก่งกล้าด่วนจร
ให้รถไปก่อน	แน่นอนปลอดภัย
	(เบญจา แสงมะลิ)

26.3 ข้ามถนน

อย่าเหม่อมอง	ต้องดูข้างหน้า
อีกซ้ายและขวา	เมื่อจะข้ามถนน
หากขวยคายนหลาย	ก็ต้องอดใจทน
อย่าตัดหน้ารถยนต์	ทุก ๆ คนจงระวังเอย
	(บัณฑิต บุญยาม)

26.4 ตำรวจเจ้า

ตำรวจเจ้า	กรุณาหนุหน้อย
อ้อ หนุหน้อย	จะข้ามถนน
เดินดีดี	อย่าวิ่งลุดถนน
ต้องข้ามถนน	ตรงทางม้าลาย
	(เบนญา แสงมะลิ)

26.5 ทางม้าลาย

ทางม้าลาย มีไว้ ให้ข้ามถนน	หากทุกคน เคารพ ตามกฎหมาย
อดใจรอ ข้ามพร้อมกัน พันอันตราย	เพราะขวยคายน หยุดให้ ผ่านไปมา
ผู้เพิกเฉย ละเลย แสนอภัยศ	จะปรากฏ ผลร้าย มากนักหนา
ทำให้ผู้อื่น ต้องพลอย เสียเวลา	ทั้งชีวา ตนเองอาจ ต้องมลาย.
	(ชื่น ศิลปบรรเลง)

26.6 สะพานลอย

ทุกท่านต้องการพ้นภัย	และเดินทางได้ด้วยความสะดวก (ช้า)
สะพานลอยคอยให้บริการ	แก่ผู้ที่จะผ่านข้ามถนน
เพื่อไม่ต้องระวังภัยจากขวยคายนยนต์	ผู้เดินทางทุกคนควรร่วมใจ
มีบันไดสองข้างทางขึ้นลงนั้น	ไม่ต้องงุ่นวายกัน เช่นบาทวิถี

ไม่รีบร้อน ต้องรีบจร ทุกวินาที
 สะพานลอยรัฐสร้างเพื่อประชาชน
 ขอพวกเราทุกคนจงเต็มใจ
 เย็นใจที่ไม่ต้องมีรถภัย
 ให้รอดพ้นอุบัติเหตุต่างๆ ได้
 ใช้สะพานลอยเพื่อให้ปลอดภัยเอ๋ย.
 (ชื่น ศิลปบรรเลง)

26.7 รถในถนน

รถในถนน	มากล้นหน้าหนา
วิ่งไปวิ่งมา	พลาดพลั้งชนกัน
เราต้องระวัง	อย่านั่งเพลินฝัน
ถึงบ้านเร็วพลัน	ได้ฝันสมใจ
	(กิตติวดี บุญชื้อ)

26.8 ไฟจราจร

รถเมื่อจะแล่นไป	อย่าเร่งเร็วไวดูไฟเสียก่อน
ไฟเหลืองจงเตรียมตัวจร	ไฟเขียวมาก่อนก็จงรีบไป
รถจะหยุดทุกคัน	เมื่อไฟแดงพลัน หยุดกันเสียหน่อย
คนข้ามอย่าเดินใจลอย	ไฟเขียวหยุดคอยอย่ารีบข้ามไป

26.9 กฎระเบียบ

ขับรถระวังคน	ข้ามถนนระวังรถ
บ้านเมืองต้องมีกฎ	มีระเบียบความเรียบร้อย
หนูเล็กเด็กทั้งหลาย	หมั่นชวนขวยอย่าทอดทิ้ง
สร้างนิสัยทีละน้อย	รักษากฎระเบียบดี
	(สุจิตต์ วงษ์เทศ)

26.10 ความเสียดสี

บนยานหรือในสถานที่ทุกแห่ง
เด็ก และคนท้อง ทั้งคนชรา อย่าเลยละ
เจือจานสุขและบันเทิงทุกซัดด้วยน้ำใจ
เมื่อเติบโตใหญ่พลีได้แม้ชีวิตคน

ควรสำแดงไมตรีจิตคิดเสียดสี
คนพิการ จึงจะชื่อว่าตน
ปลูกนิสัยกันจริงจังตั้งแต่ต้น
เพื่อหวังผลเอกราชของชาติไทย
(ชื่น ศิลปบรรเลง)

26.11 แด่ท่านผู้ช้ายานยนต์

ท่านผู้ช้ายานยนต์ทั้งหลาย โปรดได้คิด
เมตตาจิต ต่อคน เดินถนน
อย่าขับรถ เร็วเกินไป จนใกล้หรือชน
เพราะไม่อาจ หลบพ้น ทันทีที่
คนหลายคน ต้องผจญ ต่อชีวิต
ภารกิจ เลี้ยงชีพ หนักเหลือที่
ต้องรีบแข่ง กับเวลา ทุกนาที
เพราะความที่ ลำบาก แสนยากจน
ไม่จำเป็น ก็ไม่ไป เดินแฟนฟ่าน
เพื่อผจญ ภัยพาล ตามถนน
หรือเกาะกะ กีดขวาง ทางยานยนต์
ชีวิตคน มีค่า นะท่านเอ๋ย.

(ชื่น ศิลปบรรเลง)

26.12 โปรดขับช้า ๆ

กฎทั้งหลาย ที่รัฐ บัญญัติไว้
ควรร่วมมือ ร่วมใจ ใช้ปัญญา
ดังเช่น กฎจราจร มีไว้ว่า
อาจเกิด อุบัติเหตุร้าย แก่ทุกคน
ทั้งทรัพย์สิน มลายสิ้น แม้ชีวิต
จะปลอดภัย ไม่เสียการ งานนานา

เพื่อหวังให้ เกิดประโยชน์ สมคุณค่า
เล็งเห็นว่า เป็นประโยชน์ ต่อมวลชน
อย่าขับเร็ว เกินอัตรา จะเสียผล
ที่ร้อนรน รีบเร็วไป ทำให้เสียเวลา
ขับให้ช้า ลงสักนิด จะดีกว่า
ทั้งทำหน้าที่ ดินนียมเอ๋ย.

26.13 จราจร

หยุดก่อน หยุดก่อน

ไฟเหลืองเตรียมตัวหยุดก่อน

หยุดก่อน หยุดก่อน

ไฟแดงให้หยุดพักผ่อน

เตรียมตัวรีบจร

ไฟเขียวลาไปก่อนแล้วเออ

หยุดดูไป

ก่อนเลียวซ้าย ขวาเออ

27) โรงเรียนและการเรียนรู้

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่กล่าวถึงโรงเรียนและการเรียนรู้เป็นแบบการบรรยายให้เด็ก ได้รู้จัก รักและชอบที่จะมาโรงเรียน รู้จักและคุ้นเคยกับครู เพื่อน และบุคคล ต่าง ๆ ในโรงเรียน การขยันและตั้งใจเล่าเรียน แสดงให้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้หรือแสวงหาความรู้ และสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด เป็นต้น เช่น

27.1 แม่ศรีโรงเรียน

แม่ศรีเอ๋ย	แม่ศรีโรงเรียน
ฉันสู้พากเพียร	เล่าเรียนเขียนอ่าน
เข้าเข้าเราก็มา	ถึงเวลากลับบ้าน
สนุกสนาน	ขึ้นบานใจเอ๋ย

27.2 แม่ศรีอนุบาล

แม่ศรีเอ๋ย	แม่ศรีอนุบาล
หัดเขียนหัดอ่าน	ร้องรำทำเพลง
หัดไว้แต่น้อย ๆ	อีกสักหน่อยก็เก่ง
หน้าแฉล้มแก้มเป่ง	จริงนะแม่ศรีเอ๋ย

27.3 แม่ศรี

แม่ศรีเอ๋ย	แม่ศรีน้องน้อย
ทำทางชดช้อย	ชม้อยตามอง
เจ้าเรียนก็เก่ง	ร้องเพลงก็เก่ง
พูดจาถูกต้อง	รักน้องเสียจริงเจ้าเอ๋ย

27.4 คุณพ่อไปทำงาน

คุณพ่อไปทำงาน	คุณแม่อยู่บ้าน
ฉันมาโรงเรียน	เย็นเย็นกลับบ้านไป
พ่อแม่ดีใจ	ที่ฉันได้อ่านได้เขียน

- 27.5 โรงเรียน
โรงเรียน โรงเรียน โรงเรียน เป็นที่เรียนของเราทุกคน
ฉันรักโรงเรียนเหลือคณ ทุกทุกคนต้องมาโรงเรียน
- 27.6 โรงเรียนของเรา
โรงเรียนของเราน่าอยู่ คุณครูใจดีทุกคน
นักเรียนก็ไม่ซุกซน พวกเราทุกคนชอบมาโรงเรียน
(รัชนี ศรีไพรวรรณ)
- 27.7 กระดิ่งโรงเรียน
กริ่ง กริ่ง กริ่ง เสียงกระดิ่งให้สัญญาณ
เด็ก เด็กมา เตรียมตัวเข้าโรงเรียน
หนูต้องเข้าแถวก่อน อย่างรีบร้อนเข้าห้องเรียน
แล้วหนูจะหัดอ่านเขียน หนูรักโรงเรียนจริงๆเลย
- 27.8 กระดิ่งโรงเรียน
กริ่ง กริ่ง กริ่ง กริ่ง กริ่ง กริ่ง
ยินเสียงกริ่งสัญญาณ เป็นเวลามาโรงเรียน
เราจงเพียรให้ดีนะ
กริ่ง กริ่ง กริ่ง กริ่ง กริ่ง กริ่ง
ยินเสียงกริ่งอีกที เรายินดีเปรมปรีดา
ถึงเวลาลงเล่น
เด็กเด็กล้วนชอบสนุก จะเป็นสุขเพราะได้โลดเต้น
ปิ่นปายไม้สูงก็เป็น ไม่เห็นยากเย็นอะไร
ขนมมันกินอร่อย บ่อยบ่อยท่องยังทนได้
เหนื่อยนักพักได้ร่มไม้ มิตรสหายร่าเริงสำราญ
กริ่ง กริ่ง กริ่ง กริ่ง กริ่ง กริ่ง
ยินเสียงกริ่งกังวาน ชนมานานกลับคืนรัง
เราจงเพียรเรื่อยไปนะ
(ม.ล. มณีรัตน์ บุนนาค)

27.9 หนึ่งห้อง – น้อยหน้า

หนึ่งห้อง หนึ่งห้อง	นวน้องนั้นยังเป็นเด็ก
หมั่นเรียนเมื่อหนูยังเล็ก	เมื่อพ้นวัยเด็กหนูจะได้ดี
น้อยหน้า น้อยหน้า	หนูจำเรามาโรงเรียน
เร็วไวตั้งใจพากเพียร	หมั่นอ่านหมั่นเขียนวิชามากมี

27.10 เด็กดี

เด็กดีทุกคน	ต้องทำตนเป็นเด็กดี
คุณครูจะปราณี	เพราะความดีของเรานี้เอ๋ย
ต้องหมั่นเรียน	หมั่นเขียนหมั่นอ่านหมั่นทวนวิชา
ต่อไปภายหน้า	วิชาจะช่วยตน

27.11 เกิดเป็นต้องเรียน

เกิดเป็นคน	ทุกคนต้องเรียน
หมั่นขยันอยู่	ทุกวันเวลา
เพิ่มเติมส่งเสริมปัญญา	เติบโตใหญ่ขึ้นมาจะได้สบาย
อย่าเกียจคร้าน	เรื่องการวิชา
บากบั่นหมั่นหา	เพิ่มวิชามากมาย
หากมัวเกียจคร้าน	การอ่านก็มัวแห่งหน้าย
ย่อมมีทุกข์ใจทุกข์กาย	จบจนชีพวายก็ไม่เจริญ

27.12 วิชาเหมือนสินค้ำ

วิชาเหมือนสินค้ำ	อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป	จึงจะได้สินค้ำมา
จงตั้งเอากายเจ้า	เป็นสำเภาอันโสกา
ความเพียรเป็นโยธา	แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
นิ้วเป็นสายระยาง	สองเท้าต่างสมอใหญ่
ปากเป็นนายงานไป	อักษณาสัยเป็นเสบียง
สติเป็นหางเสือ	ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง
ถือไว้อย่าให้เอียง	ตัดแล่นเลียงข้ามคงคา

ปัญญาเป็นกล่องแก้ว	ส่องคุณแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหูตา	เป็นลำค้ำฟังกูลม
จี้เกียจคือปลาร้าย	จะทำลายให้เรือจม
เอาใจเป็นปืนคม	ยิงระดมให้จมไป
จึงจะได้สินค้ำมา	คือวิชาอันพิศมัย
จงหมั่นมั่นหมายใจ	อย่าได้คร้านการวิชา

(ครอบศึกษา เล่ม 3)

27.13 เกิดมาเป็นคน

เด็ก ๆ จงจำ

หนังสือทำคำ	เป็นภาษาไทย
อ่านได้หลายหน	จำจนเจนใจ
แล้วอ่านอื่นไป	ตามใจของเรา

เกิดมาเป็นคน

หนังสือเป็นต้น	วิชาหนาเจ้า
ถ้าไม่รู้	อดสูอายเขา
เพื่อนฝูงเยาะเย้ย	ว่าเง่าว่าง

บางคนเกิดมา

ไม่รู้วิชา	เคอะอยู่จนโต
ไปเป็นข้าเขา	เพราะเขลาเง่าว่าง
ข้างเป็นคนโง่	เที่ยวขอก็มี

แม่รู้วิชา

ประเสริฐหนักหนา	ชูหน้าราศี
จะไปแห่งใด	มีคนปรานี
ยากไร้ไม่มี	สวัสดีมงคล

27.14 เพลงแขกหนึ่ง

เรายังเล็ก	เป็นเด็กน้อย	ค่อยเรียนเถิด
อันวิชา	ย่อมประเสริฐ	เปลี่ยนทรัพย์สิน
จงพากเพียร	เรียนเข้าหนา	เป็นอาจิม
ทั่วธานี	คนนิยม	ชมว่าดี
จะคิดใด	ย่อมได้สม	อารมณ์หวัง
ชื่อเสียงดัง	เฟื่องฟู	ทั่วกรุงศรี
เกียรติยศ	ปรากฏทั่ว	ธานี
จนหรือมี	ควรเรียนรู้	ทุกคน

27.15 วัยเด็ก

ในวัยเด็กเล็กอยู่จงรู้ว่า เรียนวิชาขั้นต้นจนจบสิ้น
แล้วเลือกเรียนวิชาเชิงหากิน ให้ถูกถิ่นถูกเวลาถูกทำที่
เมื่อเติบโตต่อไปในภายหน้า ต้องมุ่งหน้าหากินตามถิ่นที่
รู้จักทำรู้จักใช้เก็บให้ดี ยามแกมีเจ็บไข้ได้ไข้เอ

27.16 เด็กน้อย

เด็กเอ๋ยเด็กน้อย
ความรู้เรายังค่อยเร่งศึกษา
เมื่อเติบโตใหญ่เราจะได้มีวิชา
เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพสำหรับตน
ได้ประโยชน์หลายสถานเพราะการเรียน
จงพากเพียรไปเถิดจะเกิดผล
ถึงลำบากตรากตรำก็จำทน
เกิดเป็นคนควรหมั่นขยันเอ

27.17 วิทยากรณ์

อันอากรณ์แพร่ฟ้าสารพัด เป็นสมบัติภายนอกหลอกให้หลง
ถึงแต่งงามตามสมัยก็ไม่คงอยู่ยืนยาวเหมือนวิชาเป็นอากรณ์
อันวิชาพาตนให้คนชอบ ใครจะลอบคร่ำครูดไม่หลุดถอน

ติดตัวทรงคงสวยไม่ม้วยมรณ์ เป็นอาภรณ์ล้ำเลิศประเสริฐเอย
(ม.จ. หญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล)

27.18 มอญทำอิฐ

รูปสวยรวยทรัพย์นับค่าล้น	ไม่เท่าคนรวยวิชาสง่าศรี
รูปไม่งามแต่น้ำใจใหญ่อารี	ก็ย่อมดีกว่ารูปงามทรามน้ำใจ
ถ้างามน้อยด้อยวิชาพาดนยาก	จะลำบากเหลือสิ้นจนเติบโตใหญ่
รูปไม่สวยรวยวิชาน่าชื่นใจ	พาดนให้ก้าวหน้าถาวรเอย (ชื่น ศิลปบรรเลง)

27.19 ความรู้

ความเอ๋ย ความรู้	ทุกอย่างอาจเป็นครูหากศึกษา
เห็นสิ่งใดใช้สมองลองปัญญา	ใคร่ครวญหาเหตุผลจนแจ้งใจ
อันความรู้เรียนเท่าใดก็ไม่จบ	ยิ่งค้นพบก็ยังมีที่สงสัย
ใช้ความรู้ฝึกทางสร้างทุกขภัย	รู้จักใช้น่าประโยชน์สุขโตดลเอย (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

27.20 ปัญญา ธรรมที่ให้แสงสว่าง

ปัญญาพาดน	ให้พ้นความเขลา
วัยงามยามเยาว์	ฝนฝึกศึกษา
พากเพียรเรียนรู้	เชิดชูชีวา
แสงแห่งปัญญา	ส่องใจใฝ่ธรรม
ผิดชอบชั่วดี	มีหลักยึดไว้
รู้แน่แก่ใจ	ชักจูงสูงต่ำ
ชีวิตแวดล้อม	พร้อมปัญญานำ
สู่ทางเลิศล้ำ	เกิดคุณสุนทร (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

27.21 ยิงเรียน

ยิงเรียนเรียนไปให้จงน
 ยิงคั่นยิงมีที่สงสัย
 ยิงรู้รู้มากยิงยากใจ
 ยิงคิดคิดเท่าไรยิงใครเรียน
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

27.22 ปัญญาคืออาวุธ

ปัญญาเปรียบ อาวุธ สุดประเสริฐ	เป็นดวงแก้ว ล้ำเลิศ ส่องเวหน
เกิดความรู้ ผ่องใส ในกมล	รู้เหตุผล ชั่วดี ที่ควรกาล
นำปัญญา ไปใช้ ให้ถูกทาง	เกิดประโยชน์ ต่างต่าง มหาศาล
เรื่องปัญญา แต่จิตใจ ฝึกลับพาล	ปัญญานั้น คอยผลาญ ประหารตน
ใช้ปัญญา ฝึกรธรรม ประจำจิต	ประพฤติแต่ สุจริต เป็นกุศล
หมั่นศึกษา หากความรู้ เชิดชูตน	คบนักปราชญ์ ประสาทผล มงคลเอย
	(ชื่น ศิลปบรรเลง)

27.23 โตแล้วไม่มีเวลาเรียน

อย่าคิดว่า โตแล้ว ไม่มีเวลา	ทั้งอับอาย เด็กว่า จึงเรียนไม่ได้
ต้องทำมา หากิน เหนื่อยเหลือใจ	พักผ่อนแรง ภายไว้ ดีกว่าเรียน
ผู้เรียนรู้ หนังสือ คือคนฉลาด	ถ้าสามารถ ทำได้ ทั้งอ่านเขียน
จะรู้เรื่อง ราวต่างๆ ที่หมุนเวียน	รู้เรื่องโลก ที่เปลี่ยน ทุกวันไป
ทั้งไม่ต้อง งอนง้อ ขอลูกหลาน	ให้ช่วยอ่าน ช่วยเขียน หนังสือให้
การสิ่งใด ที่ทำได้ ด้วยตนไซ้	ควรภูมิใจ ที่ได้ ช่วยตัวเอง
	(ชื่น ศิลปบรรเลง)

27.24 คลังแห่งความรู้

(สร้อย)...รู้หนังสือคือผู้ฉลาด	มีความสามารถ รอบรู้การณ์ไกล
มาเทอญพวกเราชาวไทย	หนังสือช่วยให้ เรารอบรู้ทันคน

๑. หนังสือ คือพลัง แห่งความรู้   คนทุกผู้ มีสิทธิ์ จะค้นหา
 เล่าเรียนได้ ทั้งใน และนอกเวลาอย่างว่า ห่วงอาชีพ หาเลี้ยงตน(สร้อย)
๒. ไม่มีเวลา ไปเรียน โรงเรียนผู้ใหญ่   เหนื่อยเกินไป แล้วยังต้อง พร่ำท่องบ่น
 อายุมาก อับอายรุ่น ลูกหลานตน   ของงเล็ก กังวล อย่าท้อใจ(สร้อย)
๓. รัฐบาล มีความ ประารถนา   ให้ชายหญิง ทัวหน้า ทั้งเด็กผู้ใหญ่
 มีความรู้เพื่อ ป้องกันตน พันโรครภัย   รู้เท่าทันคน ที่ตั้งใจ เอาเปรียบเอย(สร้อย)
 (ชื่น ศิลปบรรเลง)

27.25 ตั้งใจจริง

เรียนสิ่งใด	ตั้งใจทำให้จริง
สิ่งเดียวแท้	แม้ฝึกฝนจนชำนาญ
จะมีชื่อเสียง	ก้องไกลแผ่ไพศาล
ได้ความสุขสำราญ	เพราะวิชาชาญเชี่ยวชาญจริง

(ชื่น ศิลปบรรเลง)

27.26 น้ำขึ้น

จดจำคำโบราณว่า น้ำขึ้นให้รีบตักตักใส่ตุ่มไว้
 เพราะเราจะได้ใช้ตอนน้ำลง   น้ำน้ำลงจะขุ่นข้นและแห้งไปจนเรตักไม่ได้
 เช่นพวกเรานั้นยังมีเวลา   ต้องหมั่นเพียรศึกษาก่อนจะสายเกินไป

27.27 ฟังเถอะนะจงฟัง

ฟังเถอะนะจงฟัง	
ยามเขาว์เรียนเพียรเข้าไว้	เมื่อเติบโตใหญ่จะมีวิชาเชี่ยวชาญ
สร้างหลักตนทุกคนได้ความสำราญ	กอบกิจการงานชีวิตรุ่งเรืองสมหวัง

ฟังเถอะนะจงฟัง

จะทำการสิ่งใด	ตั้งใจมุ่งหมายให้สำเร็จ
ยากเกินเพียงใดทนสู้ไม่ขามเข็ด	การนั้นต้องเสร็จสมดังใจมุ่งหวัง

ฟังเถอะนะจงฟัง

แม้จะมีวิชาดี
 ควบคู่กัน ไปฝังใจอยู่นิรันดร

ก็ต้องมีศีลธรรมประจํามั่น
 ทางชีวิตนั้นเจริญรุ่งเรืองดังหวัง
 (ชื่น ศิลปบรรเลง)

27.28 ไยสลัม

ปากเป็นเอกเลขเป็นโทโบราณว่า
 ถึงรู้มากไม่มีปากลำบากกาย
 ถึงเป็นครุฑวิชาปัญญามาก
 เหมือนเต่าฝิ่งนั่งซื้ออ้อรำคาญ
 ใครช่างพูดพลิกเพลงเหมือนแรงมาก
 ถึงรู้น้อยถ้อยคำให้ขำดี

หนังสือตรีมีปัญญาไม่เสียหลาย
 มีอุบายพูดไม่เป็นเห็นป่วยการ
 ไม่รู้จักใช้ปากให้จัดจ้าน
 วิชาชาญมากเปล่าไม่เข้าที่
 คนนิยมลมปาก มากเจิวพี
 คงเป็นที่สมคะเนที่โลก
 (รัชกาลที่ 6)

27.29 ข้าวสารบ้านเมือง

อยากจะรู้ ข้าวสาร การบ้านเมือง
 จะถามใคร ก็จะได้ แต่ข้าวคือ
 จะเชื่อใคร ได้เล่า เท่าตนเอง
 อ่านให้ออก เขียนให้ได้ รู้ให้จริง

ต้องขุ่นเคือง เพราะไม่รู้ หนังสือ
 จะเชื่อถือ อาจโดนหลอก ไม่บอกจริง
 เรียนให้เก่ง โรงเรียนผู้ใหญ่ เหมาะใจยิ่ง
 วิชาการ หลายสิ่ง มีให้เรียน
 (ชื่น ศิลปบรรเลง)

27.30 ชื่นใจ

ชื่นใจ หาไคเท่า
 ชื่นใจ หาไคเปรียบ
 คุณมาลี ต่างสี ต่างพันธุ์
 เมื่อยามลมพัดโชยมา
 ชื่นใจ หาไคเท่า
 ชื่นใจ หาไคเปรียบ
 ชาติเจริญสุขสมดังใจ
 มั่นระเบียบประเพณี

เด็กน้อย ๆ ของเรา รู้รักเรียนวิชา
 เด็กน้อย ๆ งามเรียบร้อย ทั้งวัจกิริยา
 ชูชื่อประชัน งามตา
 เร้าอร่า เปรมปรีดี
 เด็กน้อย ๆ ของเรา ทุกคนเป็นคนดี
 เพิ่มพละพูนเพียบ ไร้โรคาภัย
 เด็กไทย ทั่วชาติ
 พร้อมทั้งมี ศีลธรรม

(จีน ศิลปบรรเลง)

27.31 เจมรสุดใจ

ประชาธิปไตยในโรงเรียน	อย่าเปลี่ยนแปลงความหมายให้ไขว้เขว
ครูรักศิษย์ต้องพิชิตความเกร	ไม่ให้เขาออกห่างจากทางธรรม
ด้วยเมตตาปราณีหน้าที่ครู	สอนความรู้หวังมิให้ศิษย์ไฝต่ำ
ศิษย์เคารพพระเบ็ยวินัยตั้งใจจำ	นำประชาธิปไตยไปบุญลย์เอย

27.32 เพลงเห่เรือ

นาวาทศกาล	ล่องสำราญตามธารใส
ศิษย์ครูดูเรใจ	จ้าพายช่วยด้วยสามัคคี
โรงเรียนเหมือนเรือใหญ่	พลพายไซริ้ใช้เด็กดี
คุณครูความรู้มี	เป็นที่นายท้ายเรือชัย
ร่วมกันด้วยขันแข็ง	ลงด้วยแรงและน้ำใจ
เพื่อพานาวาไป	ไม่ยั้งหยุดสู่จุดมุ่งหมาย
นั่นคือความก้าวหน้า	ของบรรดาเด็กหญิงชาย
ความคิดจิตและกาย	ได้ฝึกฝนจนปรีชา
เบื้องหน้าประชาชน	ปรากฏผลพูนพัฒนา
ชาติ ศาสนา กษัตรา	ถาวรอยู่คู่ฟ้าเอย

27.33 คุณครูเมตตา

เพื่อนรักเอยพวกเรา	ไม่ชบเซาทุกคนตั้งใจเรียน
หมั่นพากเพียรเขียนอ่าน	แสนเบิกบานเพราะคุณครูเมตตา
เราเรียนเราเล่นแสนสุข	สุดแสนสนุกทุกวันเวลา
พวกเราไม่เบื่อเลยหนา	อยากมาโรงเรียนทุกวัน

(รัชนี ศรีไพรวรรณ)

27.34 สวัสดิ์คุณครูที่รัก

สวัสดิ์คุณครู

หนูตั้งใจอ่านเขียน

ยามเช้าเรามาโรงเรียน (ซ้ำ)

หนูจะพากเพียรขยันเรียนเออ (ซ้ำ)

(เตือนใจ ศรีมารุต)

27.35 ครู

คุณครูน่ารัก

ทักทายนักเรียน

สอนให้อ่านเขียน

พูดจาเพราะหู

ไม่ชนคือด้าน

อ่อนหวานเหมือนครู

เราได้เรียนรู้

เป็นเด็กดีเออ

(รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)

27.36 ฉันรักภารโรง

ฉันรักภารโรง

ภารโรงของฉัน

ทุกวี่ทุกวัน

ทำความสะอาด

เปิดปิดโรงเรียน

เช็ดถูปิดกวาด

โรงเรียนสะอาด

ก็เพราะภารโรง

27.37 เสียงระฆัง

เสียงระฆังดังขึ้นแล้ว

นักเรียนเข้าแถว หน้าเสาธง

ทุกคนตั้งใจโดยตรง

เคารพธง และสวดมนต์

27.38 ลาก่อนคุณครู

ลาก่อนคุณครู

หนูขอลาไปก่อน

จิตใจยังเฝ้าอาวรณ์

คิดถึงครูผู้สอนวิชา

วันนี้เรียนอ่านและเขียน

หัวใจเริงร่าเลิกเรียน

แล้วต้องกราบลา

พรุ่งนี้มาโรงเรียนใหม่เออ

(อร่าม ขาวสะอาด)

27.39 วันปีดภาค

ถึงวันจวนปีดภาค	จะต้องจากเพื่อนนักเรียน
อีกคุณครูผู้หมั่นเพียร	คอยว่าสอนสอนเรามา
ใจเฝ้าอาวรณ์	ใจเฝ้าอาวรณ์
ดวงจิตรอนรอน	จำพรากจากจรมิตรรักแรมรา
ถึงตัวจากไป ๆ	ขอให้สัญญา
จะไม่ลืมวาจา ๆ	รักษาไมตรี
จงสำราญเบิกบานทั้งขวบปี	อย่ามีซึ่งโทษภัย
จงสมใจขอให้สอได้ดี	อีกมีโชคชัย
รักษาอนามัยให้แจ่มใสชื่นบาน	หมั่นทำการงานให้อยู่ดีกินดี

27.40 ห้องสมุด

ห้องเอ๋ยห้องสมุด	นำมนุษย์โอบยิบดินไพศาล
มีหนังสือเป็นมิตรจิตเบิกบาน	ก่อเกิดจินตนาการรื่นรมย์ใจ
ได้ท่องเที่ยวถิ่นไกลในพิภพ	ได้ประสบบุคคลพันสมัย
ได้รับทราบเหตุการณ์ที่ผ่านไป	เพียงนั่งในห้องสมุดสุดเพลินเอย
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

28) การเรียนรู้ภาษาไทย

บทร้อยกรองสำหรับเด็ก ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อที่จะทำให้เด็กได้รู้จักอ่าน และสะกดแม่ต่าง ๆ เช่น แม่ ก กา แม่ กน แม่ กด เป็นต้น เพื่อที่จะให้เด็กได้ใช้อ่านภาษาไทยได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว มีร้อยกรองอีกจำนวนมากที่มีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ภาษาไทย แต่มีเนื้อหาต่าง ๆ ก็จะรวมอยู่ในเนื้อหานี้ ๆ เช่น

28.1 ไม้ม้วน

ผู้ใหญ่หาผ้าใหม่	ให้สะใภ้ใช้คล้องคอ
ไฟใจเอาใส่ห่อ	มิหลงใหลใครขอ
จะใคร่ลงเรือใบ	คว้าน้ำใส่และปลา
สิ่งใดอยู่ในตู้	มิใช่อยู่ที่ตั้งเตียง
บ้ำไบ้ถือไยบัว	หุตามัวมาใกล้เคียง
เล่าท่องอย่าละเลียง	ยี่สิบม้วนจำจงดี

28.2 แม่ ก กา

ก ข แล ก กา	ให้อุส่าห์จำไว้ดี
ทำแต่ ก กา นี้	มิได้มีอะไรละ
ใคร ๆ ให้อุส่าห์	เล่า ก กา จำไว้เน
ให้ดีมีมานะ	จำได้จะให้ต่อไป
แม่ไก่อยู่ในตะกร้า	ไข ๆ มาลีห้าใบ
อีแม่ไก่มาไล่	อีแม่ไก่ไล่ตีกา
หมาใหญ่ก็ไล่เห่า	หมูในเล้าแลดูหมา
ปูแสมแลปูนา	กะปุม้าปูทะเล
เต่านาและเต่าดำ	อยู่ในน้ำกะจะเง
ปลาทออยู่ทะเล	ปลาจี่เหร่ไม่สู้ดี
ซื้อเขาเบราราคาปลา	ซื้อเข้าไซ้ผู้ดี
ก กา ว่าเท่านี้	ดูต่อไปมีในก

28.3 แม่กก

ทีนี้จะว่ากก	มีชื่อนกกระจอกเล็ก
ว่าให้ดูลูกเด็ก ๆ	อย่าโยกเขยกอุสำหรับัก
นกแสดนกกระสา	แกรก ๆ มาเวลาดึก
น้ำมากแล่น้ำลึกลับ	แล่น้ำหมึกแล่น้ำหมาก
ปลาอุกปลาตุ๊กตัก	แลปีกหลักแลครกสาก
ซักเสอาเอเชือกลาก	จะผูกจากใช้จักตอก
ปลุกก็ไว้ทอหูก	ลูกมะดูกลูกมะกอก
ไม้แตกให้ใส่ปลอก	ไม้กระบอกแลดอกบุก
จี้ครอกดอกโศกสัก	มีโรคนักมักแตกจุก
รักษาให้เบาทุกซ์	ได้มีสุขสนุกนัก
นมมีปากแลมีปีก	ผ่าไม้ซีกให้แตกหัก
ไปปะพวกที่รัก	ได้รู้จักทักเรียกแขก
เด็ก ๆ ลูกกระจก	อย่าให้ตกมักจักแตก
ปลุกเฟือกฝักถากหญ้าแพรกหญ้าคาแฝกอย่าให้รัก	
ข้าวเปลือกแลข้าวสุก	เลือกปลาดุกทำห่อหมก
ค่าทอต่อตีชก	ถูกศอกอกหกถลา
ควราลูกทารก	นี่ละกก กะ ก กา
จำไว้ให้อุตสาห์	ทีนี้หน่าจะว่ากก

28.4 แม่กง

เรื่อง กง คองแจ้ง	ลูกมะแว้งแดงพีกทอง
ลูกตำลึงแลหนึ่งสอง	ไม้กระบองแลกระบุง
กระถางโอ่งอ่างไห	ทองแท่งใหญ่ใส่ได้ถุง
ยุงหนักค้องกางมุ้ง	ไปเมืองกรุงรุ่งรุ่งนี้
หลังโกนง่นอง ๆ	เรียกพวกพ้องแลน้องพี่
บึงบางคลองกว้างรี	เรียกว่าปีมะโรงมะเส็ง
ชาววังนั่งในห้อง	ซักจ้องหนองคังโหนองหนอง
ตาซังแลตาเต็ง	ทั้งกางเกงแลกระทรง
แมงป่องแลแมลงผึ้ง	ปลาทูนึ่งปลากระสง

กึ่งกึ่งทุกกึ่งก	ปลากระพงซ็้อแพงจริง
อึ่งอ่างแลคางคก	ทั้งจิ้งจกแลแงงจิง
นกยางย่องจกปลิง	ฝูงค้างคิงว้างร้องอึง
ระฆังดังห่าง ๆ	ฆ้องใหญ่กว้างครางหึ่ง ๆ
กลองหนังดังตึง ๆ	ตีระดิงดังกริ่ง ๆ
นักเลงร้องเพลงพलग	ตรงหน้าต่างไขว่ห่างหยิ่ง
เอาหลังนั่งเอียงอิง	มือถือนิ่งตึงตึง ๆ
เด็ก ๆ อย่าไหลหลง	คูเรื่องกง ก กา บ้าง
ดูไปตั้งใจฟัง	เบื่องหน้ายังจะว่ากด

28.5 แม่กด

เรื่อง กด กำหนดไว้	จัดขึ้นใหม่มิให้ผิด
ยึดยึดเบียดเบียดชิด	เขาซื่ออิฐมาทำวัด
พลาสติกสลาดสด	ทั้งปลากดแลปลากัด
เม็ดผดไม้กึ่งพด	แลพวกสัตว์พวกมนุษย์
ไข่เป็ดเจ็ดแปดใบ	จัดแจ้งไว้จะให้บุตร
ลูกกลางสาดแลมั่งคุด	เม็ดละมุดแลพุทรา
สลัดไคไม้สลอด	แลผักปอดผักเป็ดป่า
หมอนวดถือขอชวตา	เป็นหวัดกล้านัดยานัตถ์
ผู้ขี้เกียจกระเดียดกระจาด	ไปตลาดไม่ถนัด
ซื่อมาสารพัด	อย่าสะบัดพุดขี้ปด
นักปราชญ์ฉลาดคิด	พุดไม่ผิดชื่อสัตว์หมด
จะเกิดประเสริฐยศ	มิได้อุดแต่สักนิต
บาทบทจดย่าคลาด	ในกระดายวาดอย่าผิด
อย่าคคขบถมิตร	จะต้องคิดโทษในคุก
แดคกล้าพระอาทิตย์	เดือดใจจิตไม่มีสุข
บุษย์เพชรเม็ดไข่มุก	สีสดสุกโชติช่วงดี
ตกเบ็ดติดเกิ้ล็ดปลา	วัดเบ็ดมาปลาโคดหนี
อึดลัดโหมคตาคนี้	เมืองเทศมีแพงนักหนา
ถือชูดจูดประทัด	ไม่ยุ่งปิดไม้ดัดท่า

มะกรูดชะลูดป่า	กฤษณาแลชะมด
ฝัดคราดฝักกาดใหญ่	สารพัดใช้ได้ดีหมด
เรือดไร่แลไข่มด	ให้กำหนดทุกบรรทัด
เด็ก ๆ คูเรื่องกด	จำทุกบทพูดสำหรับหัด
พูดจาวาให้ชัด	จึงจะจัดให้อ่านจน

28.6 แม่กน

อ่าน กน จนสิ้นคำ	ให้เพียรจำเหมือนคำกน
แม่อ่านอย่างจน	ห้าอย่างปนกะกนนั้น
หมั่นเพียรเรียนอุตสาห์	ให้รู้ว่าสารพัน
เมียดฝนบนสวรรค์	แลพระจันทร์แลวันคืน
กนญวนเขมรมอญ	อยู่บนครพันแสนหมื่น
ชวนกันหมั่นตัดฟัน	คนแตกตื่นไปซื้อขี้มัน
จนมีเงินทองใช้	โตกพานใหม่ถาดเขียนขัน
กระโถนช้อนตะบัน	เทียนน้ำมันแลน้ำตาล
บ้านเรือนเคลื่อนผ้าผ่อน	มีที่นอนหมอนมุ้งมาน
เคหาฝากระดาน	พื้นนอกชานสะอาดเตียน
เป็นเจ้าของมิบุญล้น	มีผู้คนใช้เสมีชน
เป็นคนหมั่นเล่าเรียน	ให้พากเพียรเขียนทุกคน
กนพาลสันดานโง่	เป็นคนโง่เดินถนน
ขอทานท่านเลี้ยงจน	เดินคั่นคั่นชุกชนไป
เรียกสวนหมั่นพรวนดิน	ต้นกระถินแลหงอนไก่
เถาวัลย์ขึ้นพันไม้	แลปานไหมแลแก่นจันทน์
ต้นขุ่นแลสนโศก	แลต้นโมกแลไม้หมัน
กุนบอนแลฝือกมัน	ไม้ตะบันลูกกระท้อน
ลูกอินแลลิ้นจี่	สารภีมีเกสร
พิกลขี้ส่นซ้อน	แลไม้ค้อนไม้ท่อนโน้น
วันนี้เจ้ามีงาน	ไต่ตะพานไปคูโจน
กระดานหกตกเปื้อนโคลน	กระโดดโจนลงในเลน
ถ้าเม้นทำกรนา	ให้นุ่งผ้าดอกเขมร

ไปในวังโจงกระเบน	เขากะเกณฑ์ทำกรงงาน
ถ้าแม่นี่จะเรียนเลข	อย่าโทยกเหยงหมั้นคุณหาร
อย่าเล่นเป็นคนพาล	จะยากนานตื่นติดตรวน
นอนฝันเห็นกลางวัน	ว่าไถ่ขันแลคนอ้วน
กำปิ่นผูกเชือกพวน	หยอกหยิกชวนแลเกาคัน
เด็ก ๆ อ่านเรื่องกน	ทุก ๆ คนอุตส่าห์หมั้น
เรียนจำคำสารพัน	จำกนมันจึงอ่านกบ

28.7 แม่กบ

เล่า กบ จบแบบฉบับ	ครั้งนี้จะกลับ
ประดับประดาชู้คิดกลอน	
นกกระจาบอาบเคล้าเกสร	คาบเกลบแลลจร
ไปจับต้นหวบสวสว	
เอาลอบคักกบพบตะขาบ	กักปวคปลาบ ๆ
เลือดอาบแสบจับเหน็บชา	
ผักปลาบผักตบตะขบป่า	หัดเย็บตะเข็บผ้า
หัดจับให้กลีบเรียบไว้	
คาบหอกกรบทัพใหญ่	ลอบแอบจับได้
คนหยาบใจบาปทุบปอบ	
สารภาพกราบนบชบหมอบ	เลิกทัพจับกระสอบ
บ่างหอบบ่างหาบกลับรบ	
ผ้าอาบเหม็นสาบจีฐูปอบ	จัดจับใส่หีบครบ
คำพลบนอนหลับดับไฟ	
กินกระจับจันอับดับหมูไก่	ผอบอับตลับไม้
สำหรับเอาไว้ใส่ยา	
คนเจ็บขมับบีบนวดหน้า	จับจอบไปขุดยา
บุกป่าสวบ ๆ เดินหอบ	
หยิบกินข้าวเกรียบกรอบ ๆ	แคะร้อนใส่งอบ
เด็กร้องไห้ปลอบชอใจ	
กว้างแคบฟ้าแลบเหมือนไฟ	งูขบสลับไป

เด็กได้สิบขวบนับปี

อ่านกบจบแบบฉบับนี้

อุตสาห์อย่าลี้

อย่าหนีอย่าไปไกลครู

อาจารย์เรียกอย่าไขหู

หมั่นเพียรเรียนรู้

ให้ดูเรื่องใหม่ในกรม

28.8 แม่กม

เรื่องความนี้ในนาม กม

ชื่อว่ายาขม

น้ำนม น้ำดื่ม ส้มมะขาม

ขุนนางหนุ่ม ๆ นุ่งปมดูงาม

ห่มผ้าล้อมคราม

ไต่ถามข้อความตามธรรมเนียม

เจ้ากรมกัณฑ์นั่งพรมเจียม

ดูหิมเสงี่ยม

นั่งเยียบหน้าต่างข้างริม

เด็กน้อยผ้าอ้อมอุ่นนุ่มนิ่ม

กินขนมปลากริม

ครั้นอิ่มแล้วดื่มน้ำอม

ที่หลุมที่ลุ่มเอาดินถม

น้ำท่วมเลนตม

ตักน้ำใส่ตุ่มเปี่ยมเต็ม

ทับทิมเกิดริมน้ำเค็ม

ดินแซมต้นเข็ม

มะตูมสุกหอมงอมงาม

กระท่อมกระทุ่มกุ่มมะขาม

มะรุมชะคราม

เหล็กส้อมมีง่ามสองสามคม

ถูกหนามมีดพร้าอย่ากินส้ม

จี้มักจักรกรม

ระบมหนองบวมนำมไป

เป็นหัวคัมภ์กระแอมกระไอ

ทุ้มยามตามไต้

แลไม้เป็นเหลี่ยมกระเทียมหอม

ปืมแหลมแซมผมแลคนพอม

กำแพงมีป้อม

สร้างล้อมรอบเมืองดูงาม

ลงน้ำค้ำกึ่งก้ามกราม

แกงผักโหมหนาม

ย้ายมาให้ตาม โคมพร้อม

คนเฒ่านั่งฝ้ากระท่อม

จักดอกसानพร้อม

ชะลอมโผล่เพิ่มแซมริม

ชื่อของขอแถมเข้มนิ่ม

หนังสือตีพิมพ์

ฝนตกหิม ๆ พร่า ๆ

อ่านกมจบสิ้นจงจำ

อย่าให้ลืมคำ

ที่ทำเรื่องกลอนสอนความ

บทใดสงสัยให้ถาม

ครูจักบอกความ

ไปตั้งแต่ต้นจนเกษ

28.9 แม่เกษ

อ่านจำคำเกษ

เด็กทั้งหลายเอ๋ย

ดูให้ทั่วหน้า

นกแก้วนกเขียว

ตัวเดียวเอกา

หัดเราจา

คล้ายคนพูดกัน

สัตว์เนื้อเสื่อร้าย

สัตว์วัวสัตว์ควาย

มากมายหลายพรรค

ต้นกล้วยแพงพายอ้อย

บุกกลอยกล้วยต้น

คอกบัวห้วมัน

พืชพรรณเขาเพาะ

ถั่วคำฝักยาว

ถั่วเขียวถั่วขาว

ถั่วแระถั่วเราะ

ดินอยู่กลางน้ำ

จงจำเรียกเกาะ

เรื่องหน้าห้วเราะ

เขี่ยเขาะก้อย ๆ

ปลาชิวปลาสร้อย

เรือยาวใหญ่น้อย

พายคิ้วพายทุย

ปลาค้าวสวย

ปลากลายคูกอูย

คนใส่เสื้อครูย

คนถุน้ำลาย

คนถ้อยคนชั่ว

ทำเงินตะกั่ว	ไปเที่ยวซื้อขาย
แล้วเป็นขโมย	เขาโบยด้วยหวาย
เพราะเป็นผู้ร้าย	ฉิบหายหลายร้อย

นกกระต้วกระต่าย

แมวขาวแมวลาย	กัดหนูบ่อย ๆ
ตะกวดและเหี้ย	ไก่อ๊ตื้อไก่อ๊ตื้อ
คนป่วยตะมอย	นิ้วก้อยปวดคิ้ว

กลางคนเป็นง่อย

เขาเอาไปปล่อย	อดข้าวจนหิว
ไม่มีเสื่อใส่	หนาวใจหน้าหนาว
คนเป็นผดสิว	ตะกริวชักเมื่อย

ไปเที่ยวประเดี้ยว

เรื่อน้อยคนเดียว	น้ำเซียวพายเหนียว
หลายเลี้ยวเปลี่ยวใจ	เหงื่อไหลเลี้ยวเปียก
ไปซื้อสิ่วเลี้ยว	มาทำเรือรั่ว

ข้าวสวยข้าวเหนียว

กินกับของเปรี้ยว	มะนาวมะงั่ว
งูเขียวเลี้ยวไป	บนไม้ขอบริ้ว
แล้วเลี้ยวออกจั่ว	ห้อยหัวลงมา

ฟันเขือกติเกลียว

หมั่นจึงหมั่นเหนียว	จึงเหนียวหนักหนา
มะเคี้ยวมะเขี้ยว	มะเกลือย้อมผ้า
ต้นฝ้ายหวายตะกั่ว	ถั่วชาฝ้ายลาย

คนไข้คนป่วย

หาหมอมาช่วย	รักษาให้หาย
คนแก่ชรา	เรียกว่าตายาย
ตะวันปายสาย	ค้าขายเรื่อราย

ทวยมอญลาว

ไว้ผมยาว ๆ	ต้องเกล้าผมมวย
ลมว่าวหนาวกล้า	ต้องห่มผ้าผวย
สาว ๆ สวย ๆ	แทงหวยไม่ดี

จบคำเกยไซริ้

ทำย่นคำไว้	มิได้ถ้วนถี่
ด้วยเป็นคำกลอน	เลือกอักษรดี
แม่น ไม่ถูกที่	เรามิเขียนไว้

29) วัน เดือน ปี และวันสำคัญ

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับเรื่อง วัน เดือน ปี และวันสำคัญเป็นการบรรยายเพื่อให้เด็กรู้จัก วัน เดือน ปี เช่น 1 สัปดาห์มีกี่วัน วันอะไรบ้าง และวันสำคัญต่าง ๆ ของไทย ทั้งวันสำคัญ ทางด้าน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเทศกาลต่าง ๆ พร้อมทั้งบอกวิธีปฏิบัติ หรือประเพณีต่าง ๆ และประวัติความเป็นมาของวันสำคัญเหล่านี้ เช่น

29.1 ปี วัน เดือน

หนึ่งปีนั้นมีสิบสองเดือน   อย่าลืมเดือนจำไว้ให้มัน
 สัปดาห์หนึ่งนั้นมีเจ็ดวัน   อาทิตย์จันทร์อังคารพุธพฤหัสบดีเสาร์

29.2 วัน วัน วัน

วันอาทิตย์ใกล้ชิดกับวันจันทร์
 วันอังคารเพื่อนกันถ้านจำได้ดี
 วันพุธยังไม่หยุดอยู่กับที่
 พุธหบดี วันศุกร์ วันเสาร์

29.3 วันอาทิตย์

วันอาทิตย์เป็นมิตรกับวันจันทร์	วันอังคารเพื่อนกันกับวันพุธ
พฤหัสบดีพี่วันศุกร์	วันเสาร์สนุกทุกคนเฮฮา

29.4 เจ็ดวันเจ็ดสี

เจ็ดวันฉันทันน้มน้ำ	อาทิตย์รับเริ่มสีแดง
วันจันทร์นั้นเปลี่ยนแปลง	เป็นสีเหลืองเรือเรืองา
อังคารสีชมพู	ช่างงามหรรษุทีท่า
วันพุธสุดโสกา	เขียวจิสิตไส
วันพฤหัสบดี	ประสานสีเสดวิไล
วันศุกร์ฟ้าอำไพ	เสาร์สีม่วงเด่นดวงเอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

29.5 หนึ่งสัปดาห์

สัปดาห์หนึ่งมีเจ็ดวัน	วันอาทิตย์ วันจันทร์
วันอังคาร วันพุธ	พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ สิ้นสุด
โรงเรียนเราหยุด	พักผ่อนสองวัน

29.6 วิชาขบucha

วันเพ็ญเดือนหกพ่อง	ศุกวาร
องค์พระศาสดาจารย์	ประสูติไซริ
ตรีสิริพระธรรมขาน	อริยสัง สีน่า
อีกปรินิพพานให้	โลกว่าแห้ววัณ
สองพันห้าร้อยเศษ	พรรษา
พุทธศาสน์สืบนานมา	หลากแท้
พระธรรมส่องโลกา	สว่างจิต
ใครทุกข์ธรรมช่วยแก้	กลับร้ายกลายเป็นดี

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

29.7 อาสาพหุชา

เดือนแปดสิบห้าค่ำประจำปี	เพ็ญดิถีอาสาพหุชา
พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนา	แก้ปัญจวัคคีย์ที่ป่ามฤคทายวัน
เหตุการณ์ในวันนี้	เป็นที่มีความสำคัญ
สามอย่างเกิดขึ้นพร้อมกัน	คือเป็นวันตั้งพระพุทธศาสนา
มีพระพุทธ พระธรรม	พระสงฆ์ครบองค์มา
รวมเป็นไตรรัตน	ช่วยชาวประชาให้ร่มเย็น (ขึ้น ศิลปบรรเลง)

29.8 อาสาพหุชา

ชมจันทร์วันเพ็ญเดือนสรวง	โชติช่วงฟ่องพรณหรรษา
วันอาสาพหุชา	นับเป็นมหามงคล
วันแรกทื่องค์พระพุทธ	ปัญญาพิสุทธิโกศล
ประกาศพุทธธรรมอำพน	เริ่มต้นควรเขมเปรมปรีดี
วันแรกพระสงฆ์องค์เอก	ฟังธรรมวิเวกสุขศรี
ชาวซึ่งธรรมนั้นทันที	ไตรรัตน์รู้จักรบองค์
ควรเราเยาวชนสนจิต	บูชาไตรรัตน์สูงส่ง
เพื่อเทิดพุทธธรรมดำรง	ยืนยงคู่หล้าฟ้าดิน
แดนแปดวันเพ็ญเด่นหล้า	ศรัทธาชื่นชมสมถวิล
จรรโลงธรรมในใจจินต์	วิถีชีวินวัฒนา (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

29.9 มามบูชารำลึก

วันเพ็ญเดือนสาม	แสงงามส่องฟ้า
นำชมจันทร์	ไร่เขมบดบัง
ชวนให้รำพึง	คิดถึงความหลัง
เก่าแก่เมื่อครั้ง	พุทธกาลนานมา
คืนเพ็ญเช่นนี้	มีเรื่องอัศจรรย์
ด้วยสงฆ์หนึ่งพัน	สองร้อยเศษห้า

สืบต่างเดินทาง	กลางดงพงป่า
ทุกรูปมุงหน้า	มาบูชาคุณ
โดยไม่ได้นัด	ศรัทธามาพร้อม
เคารพนบน้อม	พุทธองค์ทรงบุญ
สัมมาสัมพุทธ	แสนสุดการัญญ
เทศน์โปรดนำหุน	จิตใจไฝ่ธรรม
โอวาทศาสดา	บทปาฏิโมกข์
สอนไว้ให้โลก	สงฆ์ฟังจดจำ
ทำดีเว้นชั่ว	กลัวบาปเกรงกรรม
ใจผ่องแผ้วนำ	ให้พ้นทุกข์ภัย
เราไทยชาวพุทธ	หยุดยั้งนั่งคิด
มุ่งหมายชีวิต	ให้งามสมใจ
กรรมดีบำเพ็ญ	เว้นชั่วหลีกเลี่ยง
ทำจิตผ่องใส	ได้สืบศาสนา
เสริมสร้างทางถูก	ปลูกปัญญางาม
ตั้งจิตทำตาม	เป็นมาฆบูชา
จักนำมงคล	คลสู่ชีวา
อีกแก้อโลกา	พุทธธรรมกำจร

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

29.10 วันเข้าพรรษา

วันเข้าพรรษา

มีความเป็นมา	แต่ครั้งพุทธกาล
พระพุทธบัญญัติ	ตรัสบรรหาร
ให้สงฆ์เฝ้าถ้ำ	ตลอดหน้าฝน

อยู่จำพรรษา

ถือศีลภาวนา	ณ ที่ของตน
ให้หยุดเดินทาง	ต่างถิ่นคั่นคั่น
มุ่งกิจ ไกศล	เรียนธรรมคำสอน

ไทยถือพุทธศาสนา

จัดเป็นโอกาส	บ่มบุญสุนทร
สงฆ์จำพรรษา	ประชากรายฎ
ถือศีลสังวร	กายวาจาใจ

ชวนกันไปวัด

ฟังธรรมปฏิบัติ	ขัดเกลานิสัย
แห่เทียนพรรษา	วัดวาใกล้ไกล
ประเพณีไทย	ถือมาช้านาน

กิจกรรมนานา

ทำด้วยศรัทธา	อย่าทิ้งแก่นสาร
ฝึกจิตซิคธรรม	นำฟอกสันดาน
เพื่อปัญญาญาณ	คลพันทุกข์แล

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

29.11 วันเข้าพรรษา

วันเข้าพรรษาโปรดจงได้จดจำ
เดือน 8 นื่องเอ๋ยแรม 1 ค่ำ
พระสงฆ์ประจำอยู่ที่วัดทุกคืน
พอครบสามเดือนท่านก็ไม่ฝ่าฝืน
ไปค้างที่อื่นท่านก็ผิดศีลเอย

29.12 วันเข้าพรรษา

ถึงคราวเข้าพรรษา	พระท้าวหน้าประจำวัด
ประชุมปฏิบัติ	ท่องบ่นธรรมจำขึ้นใจ
แดนแปดแรมหนึ่งค่ำ	เริ่มประจำพรรษาไป
สามเดือนค้ำรบใน	เดือนสิบเอ็ดพระจันทร์เพ็ญ
ชาวพุทธควรปรีดา	กราบบูชาพระเจ้าแผ่นดิน
ฟังเทศน์ทำบุญเป็น	ประจำเถิดสวัสดิ์

(อ. ศรีพิพัฒน์กะนิษฐ)

29.13 เข้าพรรษา

วันสำคัญ ยิ่งใหญ่ ในพระพุทธศาสนา
 นอกจากวัน มาฆบูชา และวันวิสาขะ
 ยังมีวัน ที่ไม่ควร จะเลฆละ
 คือวันอาสาฬหะ ขึ้นสิบห้าค่ำ เดือนแปดทุกปี
 แรมหนึ่งค่ำ เดือนเก้า วันเข้าพรรษา
 พระภิกษุ ทัวหน้า ต้องอยู่เป็นที่
 กระทำกิจ ให้งาม ตามพุทธวิธี
 ร่วมลงโบสถ์ ทำศาสนพิธี ตรงเวลา
 หมั่นพากเพียร เฝ้าเรียน ข้อธรรมะ
 วิปัสสนา คันถธุระ ตามปรารถนา
 ชาวพุทธทั่วไป ตั้งใจทำดี มีศรัทธา
 ส้ารวมกายใจ ถือศีลห้า หมั่นฟังธรรม
 (ขึ้น ศิลปบรรเลง)

29.14 ลอยกระทง

เดือนสิบสองล่องลอยกระทงหลวง
 ชนทั้งปวงลอยตามอร่ามแสง
 ดอกไม้ไฟโชติช่วงเป็นดวงแดง
 ทั้งพลุแรงตึงตังตั้งสะท้อน

29.15 ลอยกระทง

พวกเด็ก เด็กเรียวย้าซ่า	มาชิมาลอยกระทง
เดือนสิบสองน้ำทรง	ลอยกระทงวันเพ็ญ
พวกเราเริงร่า	ลมพัดมาเย็นเย็น
พวกเราเริงร่า	ลมพัดมาเย็นเย็น
เราร้องเราเล่น	แล้วลอยกระทงเอย

29.16 กระถงน้อย

ตำนานเก่าเล่าว่านางนพมาศ
กระถางมประทีปตามอร่ามครัน
ลอยไปตามสายธารตระการตา
คืนวันเพ็ญตามแม่น้ำและลำคลอง

นารีปราชญ์สุโขทัยได้จัดสรร
ทั้งรูปเขียนและพรรณมาลากรอง
เพื่อเป็นพุทธบูชาเดือนสิบสอง
ประชาชนแซ่ซ้องรื่นเริงเอย
(ชื่น ศิลปบรรจง)

29.17 ลอยกระถง

เด็กเอ๋ย เร็วอย่าช้า
ตั้งจิตดำรง
คำคืนเดือนหงาย
เราลอยกระถงนี้

มาชิมลอยกระถง
ให้มั่นคงในความดี
แสงส่องฉายาวารี
บูชาองค์พระศาสดา
(ปัญญา รุ่งเรือง)

29.18 ลอยกระถง

ลอยกระถง
แสงจันทร์ส่อง
กระถงน้อย
ทุกคนมา
บ้างลอยเรือ
กลัวจะคว่ำ
คอยช่วยป้อง
ดูแสงไฟ

ตรงกับเพ็ญ
ส่องสกา
ลอยกลางน้ำ
ลอยกระถง
ดูกระถง
เอียงข้าง
ประคองข้าง
ระยิบระยับ

เดือนสิบสอง
กลางเวหา
อร่ามตา
คงสุขใจ
ลงสู่
กลางน้ำไหล
ไม่ห่างไกล
งามจับตา
(รพีพันธุ์ นาทวรทัต)

29.19 ปีใหม่

ปีใหม่ วันใหม่ เดือนใหม่
รื่นเริงสำราญ
จงคลายความทุกข์
ถ้อยทั่วธานี

เราขออวยชัยให้สวัสดิ์
ดวงใจเบิกบานสุขเกษมเปรมปรีดิ์
ความสุขจงมี
แว่นแคว้นแดนไทย

29.20 ปีใหม่

ปีเอ๋ยปีใหม่	ขอตั้งใจสุจริตอธิษฐาน
อำนาจพระไตรรัตน์ขจัดมาร	ให้หมโนปณิธานนี้มั่นคง
จะเว้นชั่วประพฤติดีมีใจแผ้ว	ธรรมเป็นแนวยึดไว้มิให้หลง
รู้จักตัดสินไม่งวยง	เดินตรงตรงยากเท่าไรไม่ถอยเอย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

29.21 สวัสดิ์ปีใหม่

สวัสดิ์ปีใหม่ สวัสดิ์ปีใหม่	ขออวยชัยให้เธอ
จงมีความสุขสนุกสนาน	สำราญใจชโย ชโย

29.22 รำวงปีใหม่

รำวง รำวง ปีใหม่	อวยชัยให้มีความสุข
ร่วมรื่นเริงสนุก	อวยพรความสุขวันปีใหม่เอย

29.23 ปีใหม่

ปีใหม่วันใหม่	แสงแดดสดใส
จิตใจสำราญ	นกน้อยร้องเพลง
ครื้นเครงประสาน	ดอกไม้แซมบาน
ทุกคนร่าเริง	

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

29.24 วันเด็ก

วันเด็กวันนี้	มาซิสนุกเฮฮา
ถัดเสาร์แรกของเดือนมกรา	ทุกคนที่มีกระรืนขึ้นบาน
วันเด็กวันเด็กมาถึง	เราซึ่งใจคอยมานาน
ร่วมกันเถิดร้องรำเบิกบาน	ทุกคนสำราญในวันเด็กเอย

29.25 วันปิยะ

ข้าฯขอน้อมนบบาทบงส์	องค์พระปิยะมหาราช
ผู้ทรงเลิกทาส	ให้ไทยเป็นไทยสมศักดิ์ศรี
ทรงส่งเสริมการศึกษาทั่วธานี	ไพรี มีอจประมาทหลง
ทรงนำไทยพ้นภัยประเทศราช	ทรงนำชาติก้าวไกลใหญ่หลวง
ขอพระองค์คงคุ้มภัยทั้งปวง	ให้ไทยพ้นบ่วงอบายให้ไทยเจริญ
	(สุกรี ไกรเลิศ)

29.26 วันปิยมหาราช

น้อมเอ๋ยน้อมน้อย	จะเกี่ยวก้อยกันไปข้างไหน
วันปิยมหาราช	พี่จะพาน้องไปถวายบังคม

29.27 ถวายพระพร

เกล้าฯเข้าพระบาท	ขออำนาจพระรัตนตรัย
ปกป้องผองภัย	ราชันย์ขั้ววุฒาขาวประชา
ให้ทรงสุขเกษมเปรมกมล	เฉลิมพระชนมพรรษา
เป็นมิ่งขวัญชาวประชา	ได้พึงพระบารมี
เป็นแหล่งรวมสวามิภักดิ์	และจงรักภักดี

29.28 ฝรั่งำเท้า

มวลเหล่าฟองข้าพระพุทธรเจ้า	พร้อมจิต น้อมเกล้า
ถวายพระพรพระภูบาล	
ขอทรงพระเกษมสำราญ	พระชนม์ ยืนนาน
ร่วมเกล้าร่วมรัฐนั้ตรชัย	
ทรงเป็นมิ่งขวัญดวงใจ	เหล่าราษฎรทั่วไป
ยกกรเหนือเกล้าเกศา	
แทนรูปเทียนทองมาลา	แทนหทัยบูชา
สักการะองค์ทรงชัย	

29.29 เถลิมพระชนม์พรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

สิบสองสิงหาบรมคิถิ	วันสมภพราชินีอินดิทัวกัน
สมเด็จพระสิริกิติโสภิตฟองพรรณ	เป็นมิ่งขวัญขอบขันธสีมา
ข้าขออวยพรบังอรปริดา	ขอพระชนม์พรรษายืนกว่าร้อยเทอญ

30) วัดและวัง

บทร้อยกรองสำหรับเด็กที่กล่าวถึงวัดและวัง เป็นการบรรยายให้เด็กได้ทราบว่าเราไปวัดทำไม กล่าวพาดพิงถึงวัดทั่ว ๆ ไปกับชีวิตความเป็นอยู่และบรรยายความสวยงามของวังหรือพาดพิงกล่าวถึงในนิทาน เป็นต้น เช่น

30.1 วัดโบสถ์

โขนแน่นะ โขนแน่นะ วัดโบสถ์	มีต้นตะไหนด
มองเห็นแต่ไกล	ไปวัด จะไปไหว้พระ
เดินไปก็ปะ แม้โคตัวใหญ่	อย่าเข้าไปใกล้ แม้โคมีเขา
มันทำหน้าที่ ยิ้มหนอยได้ไหม	ยิ้มแล้วไปวัดด้วยกัน
ทำบุญกับฉัน	จะได้ชื่นใจ
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

30.2 วัดนอก

วัดเข้ยวัดนอก	มีแต่ดอกแคแดง
ดอกคำก็ยิ่งแพง	สาวน้อยจะห่มสีชมพู
เจ้าก็มีผ้าแล้ว	จะแต่งไปให้ใครดู
แต่งไปล้อชู้	เขาก็รู้ชู้เต็มใจ

30.3 วัดนอก

วัดเข้ยวัดนอก	มีแต่ดอกแคแดง
ปีนี้ผ้าแดง	เจ้าจะห่มสีชมพู
ห่มไปล้อชู้	ชาวบ้านรู้ชู้เต็มใจ
	(ละม้าย ตีรณิก)

30.4 วัดโบสถ์

วัดเข้ยวัดโบสถ์	ปลูกข้าวโพดสาลี
ลูกเขยตกยาก	แม่ยายก็พรากลูกสาวหนี
ข้าวโพดสาลี	ปานฉะนี้ จะโรยรา

30.5 เจ้าขุนทอง

วัดเขยวัดโบสถ์	ศาลโตนดเจ็ดต้น
เจ้าขุนทองไปปล้น	ปานจะมีไม่เห็นมา
คดข้าวใส่ห่อ	ถ่อเรือไปตามหา
เขาก็รำลือมา	เจ้าขุนทองตายแล้ว
เหลือแต่กระดูกแก้ว	เมียรักจะไปปลง
ขุนศรีจะถือฉัตร	ยกกระบัตตรจะถือธง
ถือท้ายเรือหงส์	ปลงศพเจ้าพ่อนา

30.6 วัดสิงห์

วัดเขยวัดสิงห์	มีต้นกระทิงแก่นแก้ว
ดอกบัวนั้นบานแล้ว	อยู่ได้น้ำอรชร
สาวน้อยเอี่ยมมือเด็ด	สาระเห็ดเจ้ายังอ่อน
เด็ดได้แต่เกสร	มารอยที่นอนอุแม่่นา

30.7 เมืองปราณ

เมืองเขย เมืองปราณ	จะมีวิหารอยู่สี่หน้า
มีทั้งซอฟ้าทั้ง मुखหน้าและ मुखหลัง	ศาลาเจ้าเอยเคยจอดยอดเขาพนมวัง
ศาลาเจ้าเคยนั่ง	เจ้าเคยมาเล่นอยู่บ่อยๆ
สนุกไซ้ร้อย ไปเมื่อไร ๆ	

31) บุคคลและอาชีพ

บทร้อยกรองสำหรับเด็ก เกี่ยวกับบุคคลและอาชีพ เป็นการกล่าวถึง บุคคลและอาชีพต่างๆ ให้เด็กได้รู้จัก เช่น แม่ค้าชาวนา ตำรวจ เป็นต้น ว่าบุคคลเหล่านี้ ทำอะไรบ้าง และกล่าวถึงชาวต่างชาติที่อาจไม่คุ้นตาเด็กๆ เช่น ชาวจีน เป็นต้น เช่น

31.1 แม่ค้าข้าวหลาม

แม่ค้า แม่ค้าข้าวหลาม
 ชื่อหนึ่ง-สอง-สาม
 ราคาเท่าไร
 ขอชื่อ อักสี่-ห้า-หก
 ข้าวหลามกลิ้งตก
 รับเก็บไวไว
 ชื่อหก ขอแถมอีกหนึ่ง
 ไปจ้มน้ำผึ้ง อร่อยเหลือใจ
 (รุประณี นาคทรรพ)

31.2 เด็กคอยกินขนม

เด็กๆ คอยกินขนมอร่อยๆ
 แม่ค้าร้องหาผ่านมา
 ใต้แม่ค้าจำขอชื่อขนมหน่อยๆ
 มาแล้วรสอร่อยดี

31.3 ขาวนา

อู้ อู้ อู้ อู้	เสียงกู่เรียกมา
เร็ว เร็วอย่าช้า	รีบไปนาเร็วไว
จับเดียวเกี่ยวไป	ข้าวในนาโอนอน

31.4 ตำรวจ

ตาเอยตำรวจ
 พุงใหญ่ไว้หนวด
 ถือปืนจังก้า
 มาจับเด็กดี
 ไปซังหน้อยหวา

ไวไวอย่าช้า

เจ้าตำรวจเฮย ๆ

(ไพรวรินทร์ ชาวงาม)

31.5 เจ๊ก

เจ๊กเอ๋ยเจ๊ก

มาดูเด็กนั่งหลับ

จับตัวไล่ตะกร้า

ปิดฝาปูบับ

31.6 เจ๊กจีนใหม่

เจ๊กจีนใหม่

ชายถ้วชชายชาม

ทำหนวดรุ่มร่าม

ถ้วชชามแตกหมด

32) ความน่ารักของเด็กและแสดงความรักและห่วงใย

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับ ความน่ารักของเด็กและแสดงความรักและห่วงใยที่มีต่อเด็กนั้น เป็นกาบรรยายให้เห็นถึงความรักของเด็กเอง และการแสดงออกของ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย หรือพี่เลี้ยงเด็ก ที่มีความรัก ความห่วงใยต่อเด็ก เช่น

32.1 แม่ศรี

แม่ศรีเอ๋ย

แม่ศรีสวยสด

ไล่แหวนมรกต

ท่มผ้าสีแดง

ดอกไม้ทัดหู

สีชมพูห้อยบ่า

น้ำอบประหน้า

การะหงส์เอ๋ย

32.2 แม่ศรี

แม่ศรีเอ๋ย

แม่ศรีสาวหงส์

เยื้องอ่ากลางดง

ราวกับหงส์เหมราช

ผิวเจ้างามเมื่อยารทิศ

งามจริตเมื่อยามมาด

อ่อนระทวยขนาด

สีลามาเอ๋ย

32.3 แม่ศรี

แม่ศรีเอ๋ย	แม่ศรีน้องน้อย
ท่าทางชดช้อย	ขม้อยตามอง
เจ้าเรียนก็เก่ง	ร้องเพลงก็คล่อง
พูดจาถูกต้อง	รักน้องเสียจริงเอ๋ย
	(วรรณิ์ สุนทรเวช)

32.4 แม่ศรี

แม่ศรีเอ๋ย	แม่ศรีสาวตะ
ยกมือไหว้พระ	ว่าจะมีคนชม
ชนคิ้วเจ้าตอ	ชนคอเจ้ากลม
ซีกผ้าปิดนม	ชมแม่ศรีเอ๋ย
แม่ศรีเอ๋ย	แม่ศรีสาหงส์
เชิญเจ้ามาลง	เอามาแม่สร้อยทอง
เชิญวีเชิญกลอง	เชิญแม่ของศรีเอ๋ย
แม่ศรีเอ๋ย	แม่ศรีสาคร
นมยานหน้าอ่อน	มัวจะรังเจ้าไว้
กระดิกข้างน้อย	เป็นทองท่าเปลว
เชิญมาเร็วเร็ว	เกิดแม่ศรีทองเอ๋ย

32.5 ขวัญเอ๋ย

ขวัญเอ๋ย	จะกลับมาอยู่กับตัว
เจ้าไม่ตองกลัว	แม่อยู่ใกล้ใกล้
ใครหวดเก่ง	นักเลงหัวไม้
แม่จะจับได้	สบายใจนะเจ้าเอ๋ย

32.6 เจ้าสุดสงวน

เจ้าสุดสงวนเอ๋ย	เพื่อนมาชวนเจ้าอย่าไป
แต่ตรึ้นขวัญจะนอนไ้	สายใจแม่คนเดียวเอ๋ย

32.7 เจ้าปลาหมอทอง

เจ้าปลาหมอทองเอย
หันหน้ามาทางนี้ก่อน
นางแมวปรบไก่อ

ลยต่องจะไปข้างไหน
มาดูละครพอมาดย
แย้ยไชยเชษฐเอย

32.8 เจ้าเทียนทอง

เจ้าเอยเทียนทอง
ทำขวัญเจ้าทั้งสอง
ให้อยู่จนเฒ่าชรา
อายุยืนหมื่นปี

ปิดเข้าที่หน้าแว่นทอง
ให้เจ้าอยู่ดีกินดี
ให้เจ้าเป็นมหาเศรษฐี
เลี้ยงพระบิดามารดา
(บทมโหรีกรุ่งเก่า)

32.9 เจ้าบุญประเสริฐ

เจ้าบุญกระประเสริฐเอย
แม่เลี้ยงเจ้าไว้หมายจะฝักผี

เกิดในดอกจำปี
พ่อทองดีของแม่เอย

32.10 เจ้าทราวมสงวน

เจ้าทราวมสงวนเอย
แม่บให้โงมงามไปตามเพื่อน

สงวนเจ้าไว้แต่บนเรือน
อยู่เรือนเจ้าคนเดียวเอย

32.11 เจ้าทองดี

เจ้าทองดีเอย
ถือพัชนีโบยโบก
ขวัญเจ้าอย่ามีโรค
จะโบกลมให้เจ้านอน
ขวัญอ่อนแม่คนเดียวเอย

32.12 เจ้าทองดี

เจ้าทองดีเอ๋ย	แม่จะทักวีให้เจ้านอน
ทองดีเจ้าอย่าชื้อ้อนอน	นอนเกิดนะพ่อคุณเอ๋ย

32.13 เจ้าทองสุก

เจ้าทองสุกเอ๋ย	สุกเหมือนจะย้อย
สุคนักแม่จะรักเป็นสายสร้อย	ทำขวัญให้เจ้าร้อยซึ่งเอ๋ย

32.14 เจ้าทราวมสวาทเอ๋ย

เจ้าทราวมสวาทเอ๋ย
ใจแม่จะขาดอยู่รอนรอน
ใจแม่จะขาดเด็ด

ลงวันละเจ็ดแปดท่อน
ขวัญอ่อนเจ้าคนเดียวเอ๋ย

32.15 เจ้าเนื้อละมุน

เจ้าเนื้อละมุน	เก็บดอกทิกุดบานเย็น
เก็บมาร้อยกรองให้แม่ทองข้าเล่น	เนื้อเย็นแม่คนเดียวเอ๋ย

32.16 เจ้าเนื้อละเอียด

เจ้าเนื้อละเอียด	เกลียดแม่หรือว่าไร
เกลียดแม่แล้วเจ้าจะกินนมใคร	สายใจเจ้าคนเดียวเอ๋ย

32.17 เจ้าเนื้อนุ่ม

เจ้าเนื้อนุ่มเอ๋ย	อุ้มเจ้านักมักเคยมีอ
วางลงเสียบ้างเกิดหรือ	บุญถือแม่คนเดียวเอ๋ย

32.18 เจ้าเนื้อเย็น

เจ้าเนื้อเย็นเอ๋ย

แม่มิให้ไปเล่นหาดทราย

ครั้นว่าน้ำขึ้นมา

มันจะพาเจ้าลอยหาย

แสนเสียดายเจ้าคนเดียวเอ๋ย

32.19 เจ้าเนื้ออ่อน

เจ้าเนื้ออ่อนเอ๋ย

อ่อนแม่นักจักเคยตัว

อ้อมบ้างวางบ้างจะยังชั่ว

ทูนหัวเจ้าคนเดียวเอ๋ย

32.20 เจ้าเนื้ออุ่น

เจ้าเนื้ออุ่นเอ๋ย

เนื้อเจ้าละมุนดังคำลี้

แม่มิให้ใครต้องเนื้อเจ้าจะหมองศรี

คนดีของแม่คนเดียวเอ๋ย

32.21 เจ้าสีสด

สีเอ๋ยเจ้าสีสด

เจ้าปลูกต้นกรตไว้ริมท่า

ลมพระพายชายพัด

ละลอดก็ซัดอยู่จำ อ่า

32.22 เจ้าการะเกด

เจ้าการะเกดเอ๋ย

ชีม้าเทศไปท้ายวัง

ซีกกฤษแดงแดง

ว่าจะแหงฝรั่ง

เมียบ้าไม่ฟัง

ซึงเจ้าการะเกดเอ๋ย

32.23 เจ้าพิศกระดาศ

เจ้าพิศกระดาศเอ๋ย

ขาดแล้วจะซื้อให้

ล้ำภาเงินล้ำภาทอง

เขาจะล่องเข้ามาใหม่

แม่จะซื้อมาให้ใช้

เจ้าพิศกระดาศเอ๋ย

32.24 เจ้าพิตกระตีด

เจ้าพิตกระตีดเอย	ลับมิดไว้ให้คมคม
ลับแล้วจะโกนผม	เขวกลมเจ้าคนเดียวเอย

32.25 เจ้าเอยลมชาย

เจ้าเอยลมชาย	ใบไม้ต้องลมก็หล่นปลิว
ที่จะชายหางคิ้ว	ให้สาวน้อยเจ้าตามมา
เจ้านวนนะแงเอย	ทราชมเขยที่สุดเด่นหา
อย่าทำหน่วงหนักซักช้า	วันคืนไม่ทำเจ้าเอย

32.26 เจ้าการะเกด

เจ้าเอยเจ้าการะเกด	ขี้น้ำเทศถือฤกษ์จิตเจ้ากล้า
เที่ยวระวังไพรจะมีมา	การรักษาหน้าที่ดีสุดใจ
อันถิ่นฐานบ้านช่องต้องรักษา	หมั่นตรวจตราเย็นเข้าเอาใจใส่
อย่าเล่นเลื้อยผลอพลั้งระวังภัย	ถ้าหากใครมัวประมาทมักพลาดเอย
	(ทัต เป็ริชญ)

32.27 สีนวล

สินวลชวนขึ้นเมื่อยามเช้า	รักเจ้าสาวสินวลหวนคิดถึง
แม้ไม่แลเห็นเจ้าเฝ้าคะนึ่ง	อยากให้ถึงวันที่รำสินวล

33) กล่อมให้นอน

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับกล่อมให้นอน เป็นบทร้อยกรองที่กล่อมโดยเนื้อหาบอกให้เด็กนอนหลับ อย่าอ่อนหรือโยเย ไม่หลับ อาจจะมึนหรือสับสนมาหลอก ชู ให้ตกใจ (อย่างไรก็ตาม บางบทที่ใช้กล่อมให้นอน ก็มีอยู่ตามเนื้อหาอื่น ๆ ด้วย) เช่น

33.1 นอนเกิด

นอนไปเกิดแม่จะกล่อม นวลละม่อนแม่จะไกว
ทองคำแม่อย่ารำให้ สายสุดใจเจ้าแม่เอ๋ย

33.2 นอนหลับเสียเกิด

นอนเกิดเอ๋ย ขวัญเข้าเจ้าเกิดในดอกบัว
เลี้ยงไว้หวังจะได้เป็นเพื่อนตัว ทูนหัวเจ้าคนเดียวเอ๋ย

33.3 เชิญนอน

เชิญนอนเกิดเจ้านอน
กล่อมเจ้าให้นอนหลับสบาย
แม่ชื่อทั้งหลาย
อย่าได้หยิกหยอก
ชันน้ำลงท่า
ช่วยพิทักษ์รักษาตามบึงอร
อย่าหยอกหลอกหลอน
กล่อมให้เจ้านอนเปลเอ๋ย

33.4 นอนเสียหนา

นอนเสียหนา ลูกยาของแม่เอ๋ย
ไล่เนื้อเย็นเอ๋ย อย่าไปวิ่งเล่น
น้ำชื่นมาจะพาถูหาย

33.5 เจ้าเนื้ออ่อน

เนื้ออ่อนเอ๋ย แม่จะให้เจ้านอนเข้า
อาบน้ำป้อนข้าว ตื่นแต่เข้าแม่คุณสุดที่รักเอ๋ย
สงวนนักจักเคยมี แม่มิให้ใครต้อง
เนื้อเจ้าจะหมองศรี ทองดีแม่มีคนเดียวเอ๋ย

(สังวาล ศาลยาชีวิติน)

33.6 เจ้าสามสมร

เจ้าสามสมร
แม่ไม่ให้เจ้าไปเล่น
ทองอุไรเจ้าคนเดียวเลย

เจ้านอนเสียเกิด
แดดร้อนเจ้าขวัญอ่อนของแม่จะเป็นไข้

(ศรีนวล สุทินเผือก)

33.7 นอนเสียเกิดลูกยา

นอนเสียเกิดลูกยาเอ๋ย
ไอ้ลูกนอนหลับ
มาทำนากินเอง

พ่อเจ้าเขาอยู่ไกล
แม่ต้องจับยามไถ
มันให้วังเวงในใจ

(สิน มณีตัน)

33.8 นอนเสียเกิด

แม่เจ้าเขาไปไร่
แม่เจ้าเขาไปนา
หลานอ่อน ๆ อย่าร้องกินนม
ไม่หลับอีกก็จะกินได้

เขาจะเอาไข่ไก่มาทา
เขาจะเอาไข่กามาให้
ไม่หลับเหยี่ยวจะกินตา
นอนเสียเกิดหลานเอ๋ย

(แสง ศรีสุวรรณ)

33.9 หลับตาเสีย

หลับตาเสีย
นอนหลับแล้วฝัน
มาร่ำยมารำ
พอดีนชื่นมา

อ่อนเพลียทั้งวัน
เห็นเทวดา
คมขำไสกา
เทวดาไม่มี

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

33.10 นื่องนอนแปล

จ๊ะ เอ๋ จ๊ะ เอ๋	นื่องนอนแปล	ที่จะช่วยแกว่งไกว
ไอ้ละเห่ ไอ้ละทีก	ลูกขึ้น ดึก ดึก	หิวนมไซ้ใหม่
กินนมเสียนะคนดี	นื่องรักของพี่	หลับเสียไวไว
ไอ้ละเห่ แปลกไกว	พระจันทร์ไปไหน	ไม่เห็นวีแวว

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

33.11 นอนเสียเกิด

นอนเสียเกิดเจ้าจงนอนพอยอดบุญ
 เจ้าประคุณเจ้าจงนอนให้สบาย
 ไอ้ละเห่เอละข้ามารดาจะไกว
 เจ้าจะอ่อนไปโยแม่จะไกวให้เจ้านอน
 ได้ยินแต่เสียงปีกฆานกร้องก็ตกใจ
 เสียงมันร้องหวีดไหวโนไพโรศรี
 แม่ก็รับลูกนี้ขึ้นใส่ตัก
 วิกเอวารีมารูปพัศตรแม่ก็รับขวัญ
 แม่กลัวว่าเจ้าลูกเจ้าจะร้อง
 แม่สู้พยาบาลให้ลูกนอน
 (สำเนียง เอกฉันท)

33.12 นอนนิ่ง

โธโธละเฮเอย	นอนนิ่งในแปลแม่จะไกว
ทองดีเจ้าอย่าร้องให้	นอนไปเกิดนะพ่อคุณเอย

33.13 เทียนนอน

เทียนเกิดเจ้านอน	กล่อมให้เจ้านอนแปล
นอนเกิดเจ้าอดเสนห์	แม่จะเพาให้เจ้านอน
อย่าตระหนกตกใจกลัว	ทูนหัวแม่อย่าสะท้อน
แม่ซื้อยามาหลอกหลอน	กล่อมให้เจ้านอนแปลเอย

33.14 กล่อมลูกนอนเปล

โธ่สะเห่กล่อมลูกนอนเปล	โธ่สะเห่โธ่สาธา
แรกเริ่มเดิมที	พ่อเจ้าเอาอยู่ณารี่เมืองแจ็ก
ตัดไม้ลำเล็ก	จะสานให้เป็นเรือยาวรี่ย
สานพระจันทร์ได้ครึ่งวง	หวังจะให้ลงนทีฯ

33.15 ยกลูกขึ้นใส่เปล

ยกลูกขึ้นใส่เปล	โธ่สะเห่ โธ่สะธา
โธ่สะเห่ โธ่สะหึก	ลูกขึ้นแต่ตึกทำขนมข้างม้า
ผัวดีเมียต่ำ	ขนมข้างม้าคาหม้อแกง
หม้อข้าวปากมันแหวง	หม้อแกงปากบิ่น
อดแล้วไม่ได้กิน	ด้วยขนมข้างม้าเฮย ฯ

33.16 เจ้าเอยยามเย็น

เจ้าเอยยามเย็น	เย็นจะมาอยู่แล้วรวรวย
พาที่ไปนอนด้วย	ที่จะกล่อมให้เจ้านอน
มือซ้ายจะเป็นพัด	มือขวาจะเป็นจามร
สวาน้อยเจ้าอย่าอ้อน	เจ้าเพื่อนนอนที่เอย

33.17 กล่อม

สายสมรนอนเกิดที่จะกล่อม
 เจ้างามจริงพริ้งพร้อมดังเลขา
 นวลละของผ่องพักตร์ไศภา
 ดั่งจันทร์ทราทรงกลดหมดมลทิน
 งามเมตรดั่งเนตรมฤคมาศ
 งามขนงวงวาดดั่งคันศัลปี
 อรชรอ้อนแค้นดั่งกินริน
 หวังถวิลไม่รู้วายเอย

(จาก "อิเหนา" ของรัชกาลที่ 2)

33.18 กล่อมน้อง

เจ็ดแจ่มจันทร์	กระจ่างตา
เด่นบนฟ้า	วิภาวรรณ
กล่อมน้อง	นอนสุขสันต์
ปลอบน้อง	ให้หรรษา
หลับและฝัน	ให้สบาย
มวลงร้าย	ไกลน้องยา
หลับและฝัน	เพลินสุรา
พี่กล่อมน้อง	นิทรารมณ์

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34) การสอนคุณธรรม

บทร้อยกรองสำหรับเด็ก ที่กล่าวถึงการสอนคุณธรรมให้กับเด็ก ๆ ได้รับรู้และปฏิบัติตาม ในด้านคุณธรรมเบื้องต้น เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความสามัคคี การทำความดี มารยาทต่างๆ เช่น การพูดจาอ่อนหวาน เป็นต้น เช่น

34.1 สามัคคี

พวกเราสามัคคี	คุณความดีย่อมมีผล
ส่วนรวมทุก ๆ คน	ผลย่อมคลได้ผลดี
หากแตกสามัคคีกัน	ผลร้ายพลันถึงทันที
รักกันมันสามัคคี	ผลลัพธ์มีแต่ความเจริญ

34.2 แร่งสามัคคี

ร่วมใจไมตรีกันเกิดพี่น้องไทย	ร่วมจิตกันไว้ชาติไทยจะรุ่งเรือง
ชาติประเทืองด้วยสามัคคี	ร่วมชีวิตกันเป็นกำลัง
นอดทิงนองนอย	ชนะนอดทิงนองนอย (ซ้ำ)
กิจการโตโตสำเร็จตั้งใจ	เสริมสร้างชาติไทยไว้ขยู่ยืนยง
เกิดพลังเพราะสามัคคี	นอดทิงนองนอยชนะนอดทิงนองนอย (ซ้ำ)

34.3 พริ้มเพริ้ง

พริ้มเอ๋ยพริ้มเพริ้ง
ทำสิ่งใดต้นหน้ามาปรองคอง
อันกิจการงานใหญ่ในโลกนี้
หากร่วมแรงพร้อมพริกสมิครใจ

ไม่ค้อยเกียงกิจการงานทั้งผอง
เห็นถูกต้องช่วยกันทำสำเร็จไป
ทำคนเดียวไม่มีแรงทำไหว
ชากเท่าใดภารกิจล้มฤทธิ์เอ๋ย
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.4 เด็กไทย

เราเป็น เด็กไทย แม้วินเยาว์
รู้ไครท นูชา พระรัตนตรัย
เทินทูน องค์พระ มหากษัตริย์
ได้ร่วมธงไทย ผองไทย เนาสราญ

พ่อแม่เฝ้า สอนสั่ง ผิงใจให้
ญาติผู้ใหญ่ พ่อแม่ครู และอาจารย์
เป็นร่วมจัดร คุ่มภัย ให้สุรคานดี
จงสมาน ความรัก สามัคคี
(จิ้น ศิลปบรรเลง)

34.5 ความซื่อ

ความซื่อความซื่อ
เป็นเครื่องกลางคักดีสิทธิ์ฤทธิ์อนันต์
ในโลกนี้แม้มีแต่คนคด
เราซื่อสัตย์ไว้เกิดเลิศราคา

แม้ยึดถือไว้จริงเป็นมิ่งขวัญ
อาจป้องกันสรรพภัยไม่มีทา
โลกคงหมดความดีศรีสง่า
จะพลอยพาโลกขึ้นเรือนรมย์เอ๋ย
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.6 ความซื่อ

ความซื่อถือสัจจะ
พาตนให้พ้นภัย
เลิกคดเลิกโกงเกิด
เป็นสุรทุกคืนวัน

มีธรรมะประจำใจ
พาบ้านเมืองรุ่งเรืองครัน
จะประเสริฐแดนสุรสันต์
ไทยทั้งผองต้องอย่าโกง

34.7 ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ กตัญญู รู้คุณคน รู้จักหา เหตุผล ให้ด้วณดี
 ทุกการงาน ต้องการ ความพอดี ประโยชน์จึง พลันมี ตลอดกาล
 ผิดกรรมะ ประจำใจ ไว้เป็นนิจ ความสุจริต คือพรชัย ให้สุขสานดี
 ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน คำโบราณ กล่าวไว้ เห็นได้ชัด
 ทำชั่ว แล้วได้ดี ไม่มีดอก เชื่อเราหลอก จะมัวหมอง ต้องวิบัติ
 ต้องเสียชื่อ เสียอนาคต หมดยศพรดี จงระจัด ความชั่ว ก้าวเกลียดเออ
 (จีน ศิลปบรรเลง)

34.8 โมตรจิต

รุ่งอรุณเบิกฟ้า	ปวงบุปผาบานสลับ
ทุกทิศทางภรรยาเขย	หอมไม่วายพระพายพัดรำเพย
ธรรมชาตินี้เขย	สุดแสนงามให้ความแปรปรวน
โลกจะสลดไถ	ชนทั้งหลายจะเป็นสุข
ห่างภัยไกลทุกข์	เพราะความสามัคคี
ทั้งความเมตตา	กรุณาปราณี
เหมือนดังมวลมาลี	หอมรื่นชื่นฤดี หลากสีเลิศสุคันธี

(จีน ศิลปบรรเลง)

34.9 ปลุกต้นไม้

ปลุกต้นไม้ได้ดอกผลยลชื่นจิต	ปลุกไมตรีมีมิตรพรั่งพร้อมหน้า
ปลุกความเพียรเล่าเรียนได้วิชา	ปลุกกุหาอยู่สุธาทุกวันวาร
ปลุกอะไรเลือกให้เห็นเป็นมงคล	จึงได้ผลพูนทวีมีแก่นสาร
ปลุกความดีพร้อมอินทรีย์วิจิตร	จะล้ำราญสุขยิ่งปลุกสิ่งใด

(จีน ศิลปบรรเลง)

34.10 ขาพิศย์อัสดง

ขาพิศย์จวนอัสดง	ฝากแสงส่องเตือนหน้อย
ความโกรธในจิตใจ	ควรจะดับกับตะวัน

อย่าคิดขุ่นอาฆาต
อภัยให้แก่งัน

จิตพยาบาทชาติสุขสันต์
โกรธระงับหลับฝันดี

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.11 เครื่องผูกไมตรี

ธรรมเครื่องผูกไมตรีสี่ประการ หนึ่งคือทานการเอื้อเฟื้อและเผื่อแผ่
สองกล่าวพจน์สุนทรพจน์อ่อนหวานแท้ สามทำแต่สิ่งประโยชน์ต่อมวลชน
สี่วางตนถูกต้องตามฐานะ ถูกกาลเทศะไม่สับสน
เสมอต้นเสมอปลายต่อทุกคน ผู้ยากจนก็ไม่หลอหลอนคนรวย
(จีน ศิลปบรรเลง)

34.12 น้ำใจไมตรี

ฉันช่วยเธอ	เธอช่วยฉัน	นั่นดีแน่
ฉันให้เธอ	เธอเผื่อแผ่	ให้แก่ฉัน
เราร่วมมือ	ร่วมใจ	ได้สัมพันธ์
ย่อมสุขสันต์	ล้ำเลิศ	เสร็จสมเอย

(ครูเวธา ฯ)

34.13 น้ำใจนักกีฬา

น้ำใจนักกีฬา	เห็นได้คราเข้าแข่งขัน
แพ้ชนะไม่สำคัญ	น้ำใจนั้นดีควรชม
รู้แพ้รู้ชนะ	รู้จักหว่านอันเหมาะสม
รู้ภัยไม่ตรอมตรม	จึงสมควรดีนักกีฬา

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.14 อย่าคบคนโกง

คนโกงนี่หนา	มีแต่พาทชาติล่มจม
พวกเขาไม่นิยม	ไม่ชื่นชมไม่ยินดี
พวกเขาจะไม่เคารพ	พวกเขาจะไม่มอบนับ

ขออย่าได้พบคนโง่งงอย่างมี
ชาติจะรุ่งเรือง

จะได้เป็นศรีเมืองไทย
เพราะคนไทยเื่องงไม่มีการโง่ง
(รัชนี ศรีไพรวรรณ)

34.15 คำเตือน

ผสมแห่งแรงน้อย หน้าตาหงาหงอไปทำอะไรมา
ระวังอย่าไปติดยา ตายเลยเที่ยวหนา จงฟังคำเตือน
คนที่เราไม่รู้จัก มาทำเป็นรักหุดจาเหมือนเพื่อน
ให้ของเราอย่าละละเลื้อน เดียวเป็นรองเพื่อนให้เราติดยา
(รัชนี ศรีไพรวรรณ)

34.16 ใจเขาใจเรา

ทุกคนย่อมพอใจในความสุร
ก็จงนึกเปรียบเทียบจิตคนไร้
โกรธเกลียดรัก ก็อย่าให้ใครเคียดคร้อน
ทุกคนมีสิทธิหน้าที่เสมอกัน
ไม่อยากให้ภัยทุกข์มากรายใกล้
กับผู้อื่นเสมอไปรู้ได้พลัน
ทำสิ่งใดใคร่ครองก่อนอย่าหุนหัน
อยู่ภายใต้กฎหมายเท่านั้น จำไว้เฮย
(จีน ศิลปบรรเลง)

34.17 ความไม่แน่นอน

ทุกสิ่ง ในโลกนี้ ไม่มีแน่
แต่อรุณ หมุนไปหา ราตรีกาล
เปรียบชีวิต นี้เป็น เชนเรือน้อย
ต้องผู้คลื่น สู้หน้า วาต-ภัย
ชีวิตที่มีสุร
สนุกใจยิ้มช่อง
แต่คนที่ ทุกข์ล้ำ ยังกล้ากตืน
อาจผันแปร เปลี่ยนไป หลายสถาน
ย่อมมีทุกข์ สุขสราญ เวียนกันไป
ที่ล่องลอย อยู่กลาง ทะเลใหญ่
ต้องจำใจ ทวามต้องอม รมต้องกตืน
ความทุกข์ไม่ใกล้
ไม่ต้องฝัน
ทำหน้าที่น ใจไม่พรั่น นั้นควรชม
(จีน ศิลปบรรเลง)

34.18 สายพิน

สายพินผ่อนหย่อนไปฟังไม่เพราะ ดึงเกินเหมาะไม่ชวนฟังทั้งขาดงาย
 ไม่ดึงหย่อนผ่อนพอฟังสบาย คือความหมายให้ดำเนินทางสายกลาง
 จะทำการสิ่งใดใคร่ครวญคิด ถูกหรือผิดเห็นใจผู้อื่นบ้าง
 รู้ผ่อนหนักผ่อนเบาทั้งสองทาง เมตตาธรรมชำระล้างความโกรธแค้น
 (จีน ศิลปบรรเลง)

34.19 ความงาม

ดอกไม้งามออกตามฤดูกาล
 เราชื่นบานปรีดีเปรมเกษมศรี
 แต่ผู้ที่ยับนรยชาติ
 ตลอดปีงามแนไม่แพ้เธอ
 (ม.ล. ปิ่น มาลากุล)

34.20 ดวงตา

อันดวงตาคือหน้าต่างของดวงจิต
 ถ้าความคิดงามดตาสดใส
 คิดชั่วช้าตาก็บอกออกความนัย
 รักษาใจให้งามเลิศไว้เถิดเธอ
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.21 เขาวมิตร

เขาวมิตรทั้งหลายทั้งหญิงและชายชาวไทย
 สนุกสนานกันไปในกรอบความดี
 สิ่งที่น่าเราเพลินเจริญใจคือเพลงดนตรี
 สุรเกษมเปรมปรีดีไม่มีเหมือน
 อย่าได้เผลอไปทางเถื่อน
 อย่าลืมเลือนจงทำดีไว้
 เขาวมิตรจงเที่ยงตรงเที่ยงเพื่อก้าวหน้าไป
 อนาคตชาติไทยมอบไว้กับเรา

34.22 จงทำดี

จงทำดีที่จะตอบรับขอบผล
ถึงความดีซึ่งเสริมเพิ่มเกียรติทวี
จงทำดีและจงทำดี
ทำความดีชัชมมีแต่ผล

มีศีลธรรมทำให้ตนเป็นสุครี
จงทำดีมีศีลธรรมถือความดีด้วย
จงทำดีไว้ทุกทุกคน
เสริมสร้างตนและชาติรุ่งเรือง

34.23 หน้าที่

ทุกสิ่งในโลกหาล้ามีหน้าที่
ดวงอาทิตย์ส่องทิวาฮาฮาไท
ซีกต้นไม้มีดอกออกผลผลิต
มนุษย์ดำเดศบัญญัติว่าสัตว์มว

ใครหนอจะให้เป็นเช่นนี้ได้
ดวงจันทร์ไรรั้งองภาครีมีแสงนวล
สัตว์ใหญ่ชนิดหน้าที่มีหัวด้วน
แม้เรวนถึงหน้าที้นักดีเฮย

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.24 เวลา

เวลาเป็นของทุกคน
วันหนึ่งยี่สิบสี่นาทีกา
ทุกนาที่ที่ผ่าน
กอบกิจผลิตผลสิ่งใจ
ชีวิตที่ลงทุนไป
หากใช้เวลาค่าควร

ชีวิตมีเงิน

เร่งรู้ราคา

จักมีกำไร

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.25 มารยาทของผู้ดี

มารยาทของผู้ดีที่จำง่าย
รู้รอบคุณ รลโทษ เหมาะเวลา
ไม่ด้วงแคะแคะเกากกลางชุมชน
ไม่ถ่มรากฮ่าปากหวาเวรดั่ง

ไม่ข้ามกราชผู้คน บัง ผ่านหน้า
ไม่เฮาะเฮี้ยให้ฮาผู้ตลาดตั้ง
ไม่จ้างมองผู้คนจนเหลือวตั้ง
จะดูกนังไม่ผิดตามจึงงามเฮย

(ชื่น คิดปบวรรณง)

34.26 คน
 คนดีไม่ว่าอยู่ไหน   ดกน้ำก็ไม่ไหลตกไฟก็ไม่ไหม้
 คุณความดีย่อมคุ้มครองไว้   ให้รอดปลอดภัยสุขสดใสตลอดกาล

34.27 เข้มทิศ
 เข้มเอ๋ย เข้มทิศ   เป็นนิจซีเหนือเรือได้
 เป็นเพื่อนเดินดงพงไพร   ชุ่มใจไม่หลงงงววย
 ผู้ใดมีธรรมนำจิต   เหมือนมีเข็มทิศชี้ช่วย
 ยามทุกข์ยึดธรรมอำนาจ   จิตป่วยกลับฟื้นขึ้นเลย
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.28 ผู้ดี
 ผู้เอ๋ยผู้ดี   อย่าดูที่ยศศักดิ์อิศรฐาน
 ตำแหน่งในสังคมนิยมนาน   หรือปริญญาเชียวชาญจากเมืองไกล
 มาดูกันที่น้ำใจใสสะอาด   แม้จะขาดสิ่งนิยมสมถมัย
 แต่ถ้ามีคุณธรรมประจำใจ   ควรเรียกได้ว่าผู้ดีเป็นศรีเอ๋ย
 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.29 ลาวเดินดง
 แม้เรายังน้อยนิด   ก็มีจิตเมตตา
 ทำประโยชน์นานา   ตามแต่สามารถตน
 ยะยัมยะแยม   ชดช้อยแจลัม
 ขวนให้ใจแฉ่ม   ผู้ใดได้ยล
 สีสลับแสนสวย   รื่นรวยกมล
 ลมช่วยสุคนธ์   จะจ้ำก้ำจร
 ชูช่อชดช้อย   น้อย ๆ อรชร

ใครเศร้าเราอ่อน
ผู้ใดไร้เจ็บ
ขึ้นใจไม่เว้น

ช่วยผ่อนใจเย็น
เก็บไปให้พ้น
เป็นสุขยิ่งเฮล
(ม.ล. จันทวนิภา เทวกุล)

34.30 มารยาทไทย

เด็กวันนี้ คือผู้ใหญ่ ในวันหน้า
จะดูนั่ง ก้มคลาน ทำอย่างไร
นั่งกับพื้น พับเพียบ ให้เรียบร้อย
การรับของ ส่งของ ด้วยท่าทาง
การเข้าพบ พระภิกษุ และผู้ใหญ่
เหตุใดกราบ สามครั้ง ควรต้องรู้
สองเคารพ พระธรรม ของพระองค์
รำลึกพระคุณ ที่ทรง พระกรุณา
กราบพ่อแม่ กราบครู กราบผู้ใหญ่
เรื่องมารยาท ของไทย นั้นจำเป็น

ต้องเรียนรู้ กิริยา อริยมาลย์
นั่งเก้าอี้ ตัวตรงให้ ชิดเท้าวาง
หันเท้าซ่อน อย่าปล้ำขย มาข้าง ๆ
ต้องฝึกจาก ตัวอย่าง ผู้เรียนรู้
การเคารพ กราบไหว้ ต่างกันอยู่
หนึ่งเคารพ องค์พระผู้บรมศาสดา
ตามเคารพ พระสงฆ์ ผู้สืบศาสนา
แม่เมตตา สอนชาวโลก ให้ร่วมเย็น
เพียงครั้งเดียว จำไว้ เทียบให้เห็น
ต้องสอนกัน อย่าละเว้น ละเลยเฮล
(ชื่น ศิลปบรรเลง)

34.31 ฝึกมารยาท

ฝึกมารยาทยืนเดินให้เรียบร้อย
หากมีกิจจำต้องรีบผ่านไป
เมื่อแลเห็นผู้ใหญ่เดินมาใกล้
ให้ท่านผ่านไปก่อนจึงเดินตาม

ควรเดินคล้อยขย่ำตีเสมอรท่านผู้ใหญ่
จนอบน้อมขอยกยให้ดังงาม
จงหยุดยืนรอไว้อย่าผลิผลลาม
เป็นความงามของผู้ที่มีวัฒนธรรม
(ชื่น ศิลปบรรเลง)

34.32 กระจกเงา

กระจกเงาส่องใสใช้ส่องหน้า
พบสิ่งใดไม่ชอบในกายตัว
เป็นเครื่องสำรวจตรวจใจผู้ใช้ส่อง
หรือสะอาดปราศราศีมีกรุณา

และกายาสำรวจตรวจดูทั่ว
ก็แก้ไขได้ทั่วจนพอสดา
ว่าสกปรกชุ่มหมองไม่เรียงสำ
กระจกกล้าบอกความจริงทุกสิ่งเฮล
(ชื่น ศิลปบรรเลง)

34.33 สาธารณสมบัติ

สาธารณสมบัติเป็นของที่รัฐจัดสร้างขึ้นมา

ถนนหนทาง ไฟฟ้า โทรศัพท์

น้ำประปาโรงพยาบาลทั่วไป

ของช่วยกันรักษา

ผู้ทำลายสิ่งมีคุณค่าอันนี้

เอาไปขายก็ได้ไม่กี่ก้าน้อย

คนมือบอนชอบขีดเขียนนี้

ขอทุกคนมองเห็นความวิบัติ

ตอนและช่วยแนะนำ

เพื่อประโยชน์แก่ปวงประชาที่

ขาดเงินตราจะจัดหาให้คนได้

เป็นเครื่องสำหรับอำนวยความสะดวก

เหลือที่จะจารไน ได้ครบถ้วนทุกอัน

อย่าคิดแสวงหาเพื่อตนเท่านั้น

คือพาลชนไม่ยึดมั่นต่อคุณความดี

แต่ทางรัฐพลอยเสียหายป่นปี้

ว่าขาดศักดิ์ศรีไม่มีวัฒนธรรม

ช่วยกันจัดทวักคนใจต่ำ

ว่าสิ่งที่เขาทำนั้นผิดกฎหมาย

(ชื่น ศิลปบรรเลง)

34.34 ทำตามกฎหมาย

เพื่อชาติบ้านเมืองงดงาม

การวางของต่าง ๆ ชายข้างถนน

กีดทางเท้าหมดทางหลบรถภัย

ก.ท.ม. หาที่วางขายให้

ของการเสียสละเมื่อคิดพิจารณา

ไม่เป็นคนเห็นแก่ตนทั้งสองฝ่าย

ทุกคนเป็นพลเมืองดีน่าชื่นใจ

ทุกคนเป็นพลเมืองดีน่าชื่นใจ

เพราะทุกคนทำตามระเบียบวินัย

ทำให้คนสัญจรเดือดร้อนได้

ที่เด่นไกลเบียดเฉียดทางเดินเข้ามา

ผู้ที่ยอมย้ายไปเห็นคุณค่า

หวังเห็นความสง่างามของเมืองไทย

คือผู้ซื้อผู้ขายทั้งน้อยใหญ่

นำชาติให้รุ่งเรืองทั้งน้อยใหญ่

นำชาติให้รุ่งเรืองประเทืองเอย

(ชื่น ศิลปบรรเลง)

34.35 สักวาหวานอื่น

สักวาหวานอื่นมีหมีนแสน

ไม่เหมือนมันพะจมานที่หอมหอม

กลิ่นประเทียบเปรียบดวงพวงพะยอม

อาจจะน้อมจิตโน้มด้วยโลมลม

แม้้นล้อลามหยามหยาบไม่ปลาบปลืม

ตั้งดูคตีมบระเท็ดต้องเจ็ดชม

ผู้ดีไพร่ไม่ประกอบชอบอารมณ์

ใครฟังลมเมินหน้าระอาเออ

(พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชินวราลงคศาสดาเสวย)

34.36 รสธรรม

หวานอื่นไม่ชื่นชุ่มฉ่ำ

เหมือนน้ำค้ำมากด้วยเมตตา

งามใดไม่เท่ากริยา

ชุ่มซ้อยใสภาณุมนวลชวนชม

รสอื่นไม่ชื่นชุ่มฉ่ำ

เหมือนพระธรรมดับทุกข์ตรอมตรม

เกียรติใดไม่น่านิยม

เท่าชนะอารมณ์ของตนได้

(ชื่น ศิลปบรรเลง)

34.37 น้ำตาลน้ำค้ำ

น้ำตาลหวานชื่นฉ่ำ

แต่น้ำค้ำล้ำกว่าตาล

ยาชมชื่นรำคาญ

น้ำค้ำขึ้นสุดกลืนไหว

คำพูดผูกไมตรี

สร้างควมดียิ่งสิ่งใด

คำพูดเสียดแทงใจ

ก่ออามาตชาติสัมพันธ์

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.38 พุดดี

พุดดีเป็นศรีศักดิ์

ชวนชวนรักนิยมชม

พุดพ่ล้ามตามอารมณ์

ก่อเกิดโทษประโยชน์สูญ

พุดจริงคนไว้ใจ

กอบกิจโตผลไพบูลย์

พุดเท็จจักอาดูร

เท็จไม่มีผลจริง

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.39 ปากกับใจ

ปากใจไม่ตรงกัน
ใจเกลียดแต่ใจผิน
ปากใจให้ตรงเกิด
ผู้พูดใจสบาย

ความสัมพันธ์ไม่ยั่งยืน
พูดแต่ถลันลั่นความหมาย
ผลจักเกิดทั้งต้นปลาย
ผู้ฟังเล่าเข้าใจตรง
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.40 พูดไปสองไพเบี้ย

พูดไปสองไพเบี้ย
ภาษิตถูกทำนอง
พูดไปไม่เป็นเรื่อง
นั่งไว้ใจอดทน

หากนั่งเสียคำสิ่งทอง
เตือนเราให้ใช้เหตุผล
คนซุนเคืองเพราะคำตน
คำสิ่งทองเป็นของเรา
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.41 คนสัญญา

คนเรานั้นสำคัญที่ว่าจา
เหมือนชนงาช้างของช้างงาช้างนั้น
ชนผู้ใดไม่สำคัญซึ่งวาจา
เหมือนดังเช่นทรชนคนพาลนั้น

คำสัญญาว่าไว้ต้องจำให้มั่น
ก่อนเห็นวันแปลงเปลี่ยนเหยียนหดคืน
กล่าวสัญญาอย่างไรไม่จำไว้ให้มั่น
เปรียบหัวเต่ายาวแล้วสั้นล้นศีรษะ
(จีน ศิลปบรรเลง)

34.42 บัญญา

บัญญัติอยู่กับตัว
รู้แก่ไรเหตุการณ
รู้แล้วไม่ขอความรู้
รู้ลึกททางดำเนิน

พาลลึกชั่วพันภัยพาล
เอภาะหน้าคราอุกเงิน
นำตนสู่ความเจริญ
แห่งชีวิตจิตใจของธรรม
(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.43 ปัญญาทริภย์

ปัญญาเล็กลงว่าทริภย์	ยามตกอับยังมีทาง
ช่วยตนพ้นขีดขวาง	เพราะปัญญาทวารอดตัว
มีทริภย์อับปัญญา	อาจจักพาคนคนอับหัว
ใช้ทริภย์ด้วยเมามัว	ทริภย์เป็นภัยไม่มีคุณ
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.44 ผู้มีปัญญา

ผู้มีความปัญญา	ยามพบปัญหาอย่ามคิดแก้ไข
กลับร้ายกลายเป็นดี	มีแต่สุจริตใจ
มิให้ร้ายใคร	คิดแต่เกื้อกูล
ผู้มีสติ	ก่อนทำคำริหหวังผลไพบูรณ์
ยับยั้งชั่งใจ	จึงไม่ขาดใจ
ประโยชน์เพิ่มพูน	เพราะสติเตือนตน
	(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

34.45 ชั้นพลับพลา

ปลูกต้นข้าวเกิดเมล็ดข้าวดังเขารว่า	ปลูกถั่วงาเกิดถั่วงาเป็นแม่แม่มัน
ปลูกอย่างไรได้ผลอย่างเดียวกัน	ตามที่รพันธุ์ที่หว่านลงคงเข้าใจ
อันความชั่วที่ปลูกลงคงได้ชั่ว	ความดีคงไม่กลัวคุ้มตัวได้
ปลูกความดีผลดีมีเรื่อยไป	ความชั่วไร้อายปลูกเป็นลูกเอย

34.46 ผลบุญผลกรรม

อันคุณความดีที่มีในตน	นั้นจะช่วยนำผลเสริมตนให้ได้ดี
คนที่ทำชั่วเมามัวราศี	นั้นไม่มีวันที่ผลดีจะตอบแทน
จำใส่ใจจำใส่ใจให้แน่นแน้น	ผลกรรมทดแทนทุกทางตลอดไป
ประดุจเงาประดุจเงาของเราไร้อ	อยู่แห่งใดลี้ลับไปทุกถิ่นทาง
	(ปัญญา รุ่งเรือง)

34.47 เพลงพม่าโลม

ทุกคนย่อมพอใจในความสุข	ไม่อยากให้ภัยทุกข์มากรายใกล้
ก็จงนึกเปรียบเทียบจิตคนใคร่	กับผู้อื่นเสมอไปรู้ได้พดลัน
โกรธเกลียดรัก ก็อย่าให้ใครเดือดร้อน	ทำสิ่งใดใคร่ตรงก่อนอย่าหุนหัน
ทุกคนมีสิทธิหน้าที่เสมอกัน	อยู่ภายใต้กฎหมายเท่านั้น จำไว้เฮย

34.48 นชกษาหวัง

ลืมเสียเกิดความหลังมิควรมั่งรำลึกตรึกอยู่มิรู้วาย
 เมื่อเมฆเคลื่อนคลายแสงจันทร์ส่องสว่างกลาวอัมพร
 สรรพสิ่งเดือดร้อนที่ได้ผ่านไประหว่างคืนมา
 จะมุ่งหน้าเหมือนดังพระจันทร์มิยอมหวนเมื่อเมฆนั้นบดบัง
 ชีวิตย่อมมีหวังของเพียงตั้งใจมั่นเลิกพรั่นและท้อใจ
 กิจการใดใดแม้จะยากลำบากสิ้นความพยายาม
 ผลสำเร็จคือความตั้งใจมั่นเพียรและเล่าเรียนเรื่อยไป
 ความเชี่ยวชาญนั้นบันดาลให้ทุกคนได้สมหวังดังปอง
 (จีน ศิลปบรรเลง)

34.49 จันทน์หน้าเรือ

ข้างตายเองา	ส่วนคนเจรจา	หวังเอาถ้อยคำ
ผู้ใดทำความดี	ทั้งมีศีลธรรม	ประจำตน
นี่คือสิ่งมงคล	ควรให้สุขยิ่งมา	

น้ำไหลไหลเชี่ยวเป็นกสิยวลิกไป มีไหลคืนมา
 วันเวลาล่วงแล้ว แคล้วไปโดยดับ ไม่กลับหมุนเวียน
 ฉะนั้นทั้งการทำงานและการเรียน เพียรถะนะนะเพื่อนเฮย

34.50 ลาวทมเต็จ

แดนจะเปรมปรีดาพยาพาล	ได้สมานสมจิตพิศสมัย
เจ้าช้อตอกรัก จะได้สมัคร	สมเอย
ได้ครองคู่อยู่ชิตสนิทใจ	เหมือนอยู่ในสถานวิมานแมน
เจ้าพุ่มมาลี ปรีดายินดี	ยิ่งเอย
หญิงงามทราชมรมภิรมยชิต	จะปลื้มจิตจ้อรักสมัครแดน
เจ้าคู่ภิรมย์ จะได้ชื่นชม	กันเอย
ทั้งชายดีศรีสวาสดิ์ไม่ขาดแคลน	ก็ถูกแผนดวงคู่อยู่รวมใจ
เจ้าคู่ชีวิต จึงควรสนิท	จริงเอย ฯ

34.51 นกนางนวล

ความสุข ความทุกข์	คลุกระคนลับสนแล่นความสุข
ช่อนเร้น ให้เป็นทุกข์ ใจครั้น	ใจอยากห่างทุกข์สุขใจหนักหนา
ถ้าห่างเป็นทุกเข้าเย็น	อยู่เป็นสุขชั่ววันรันตร์
ตามความจริงนั้นหนา	ทุกเวลาทำใจเว้นว่าง
วางตัวเราไว้ห่าง	ห่างจากความกังวล
จงทำใจกว้างขวาง	ทุกทุกอย่างมีบัน
ทุกคนคงเป็นสุข	ชั่ววันรันตร์
	(ปัญญา รุ่งเรือง)

34.52 หัตถกรรม

หัตถกรรมนำทางสร้างดวงจิต	ให้รักผลิตรักก่อเป็นข้อใหญ่
รักกอบกู้บูรณะประเทศไทย	เป็นนิสัยประจำตัวทั่วกันเอย

34.53 กล้าจน

หากมีวเลือกงาน	เกียจคร้านไม่ทำ
จะชอกจะช้ำ	เพราะยากจนชั้นแค้น
จะอดจะอยาก	จะลำบากเหลือแสน
ชาวไทยทุกถิ่นแดน	รีบเร่งทำงานอย่าคร้านเลยเอย
	(รัชนี ศรีไพรวรรณ)

34.54 เด็กขยัน

เด็กเข้เด็กขยัน	ทำงานนั้นต้องดูกำลังหนา
ยังเป็นเด็กเด็กนักดักน้ำมา	ต้องพลาดท่าลื่นล้มเป็นอันตราย
จะทำการสิ่งใดให้คิดก่อน	อย่ารีบร้อนจะทำให้เสียหาย
เช่นเด็กนี้ทำดีจนจับกษ	เป็นผลร้ายจึงควรระวังเอ

(ก. เปรมกมล และ เพ็ญพิชัย เปรมกมล)

34.55 ความละอาย

จงฝึกตนให้เป็นคนมีความละอาย	เคร่งครัดทบทวนหมายและข้อห้าม
ใครชวนคิดผิดอย่างไรไม่ทำตาม	พยายามหลีกเลี่ยงไปให้ไกลพัน
จากผู้ทุจริต ขอบคิดชั่ว	อย่าเกียดกัโภคิ์ถึงอกุศล
ในที่แจ้งหรือที่ไม่มีคน	ก็ไม่ยอมปลดปล่อยตนทำผิดเอ

(จีน ศิลปบรรเลง)

34.56 เพลงช้างประสานกา

คนที่ทราบบัญญาแต่หาเรื่อง	ให้ชุ่มเคืองเพราะน้ำใจไม่ซ่างต่ำ
อยู่ร้อยปีมีแต่หยานนาประก่า	มิได้ทำประโยชน์ใดให้แก่คน
ส่วนคนดีมีปัญญาสมาธิ	ชอบดำริตามหลักเกิดมรรคผล
อยู่วันหนึ่งสมคำราคาคน	ดีกว่าชนนาปหนาปัญญาทรา

(วงศ์ อ. ทุกประยูร)

34.57 เติ้งแดงเรือลอย

เติ้งเฮ้เติ้งแดง	คว้างคว้างอยู่ในลำแม่น้ำไหล
ไม่มีเจ้าของปกครองไป	ต้องลอยตามน้ำไหลไปโคลงเคลง
เหมือนใครลอยโถเฒ่าไม่ผูกหลัก	คนซึ่มีกักคุ้มรุมกันรุมเหง
ต่อความดีปองตนคนจึงเกว	อย่าเติ้งแดงมดตะนอยจะต่อเอ

(ทัด เปรียญ)

34.58 โมเข้ไปทะเลเมาคลื่น

โมเข้ยมอเข้
ให้ข้อนจิตอาเจียนวิงเวียนไป
อันเมาเห็ด้าเมายามักพาศิด
จะเดื่องลือชื่อชั่วจวนตัวตาย

ไปทะเลเมาคลื่นผืนไม้ไหว
พักอาศัยจอนอนก็ผอนคลาย
และพาศิดตนอยู่ไม่รู้หาย
อย่าเมามายป่นปี้ไม่ดีเลย
(แก้ว)

34.59 เรือเล่น

เรือเอ๋ยเรือเล่น
ผีพายลงเต็มลำจำตะขบม
ทำขวางขวางวิธีไม่ดีหนอ
จะก่อเรื่องเคืองร้องหมองมล

สามเส้นเศษวาไม่น่าลุ่ม
ไปขวางน้ำคว่ำจมลงกลางวน
เที่ยววัดคอยรัคใจไม่เป็นผล
เกิดร่อนรนร้าวรานรำคาญเขย
(ทัต เป็รียง)

34.60 เรือใบ

เรือเอ๋ยเรือใบ
พวกทนน้อยใหญ่ถือใบเรือ
เรือจะแล่นฝ่าลมและแรงคลื่น
เพราะอาศัยสามัคคีที่มีมา

ท่องเที่ยวไปในทะเลว่าแห้วเหลือ
ต่างเอื้อเฟื้อกันและกันทุกวันมา
จนเรือค้ำมั่งได้ไม่กังขา
จงรู้ค่าสามัคคีให้ดีเลย

(ก. เปรมกมล และ เพ็ญหทัย เปรมกมล)

34.61 เปลวไฟ

เปลวเอ๋ยเปลวไฟ
เมื่อหนูเห็นเปลวไฟให้รู้คุณ
เมื่อหนูโศเดิบใหญ่ในวันหน้า
จะนำทางนำตนเป็นคนดี

ส่องแสงให้หนูพบความอบอุ่น
ความการุณคือนิสัยคนใจดี
มีเมตตาทั่วไปเหมือนไฟนี้
จะไม่มีใครรังพึงเกิดเขย

(ก. เปรมกมล และ เพ็ญหทัย เปรมกมล)

34.62 ดุจดวงกลาสติก

<p>ดุจดวงกลาสติกที่ใส่องมาถ้ายังใหม่ มีประโยชน์ใช้ได้ตั้งจำนง เศษกระดาษใบตองหรือขาม เก็บใส่ดุจดวงกลาสติกไว้ไม่เปื่อยกรึ้น ถ้าทุกคนสนใจทำดังนี้ บ้านเมืองจะสะอาดปราศโรคภัย</p>	<p>เก็บไว้ให้เก็บขยะและเศษผง อย่าทิ้งลงบนถนนหรือบนพื้น เมื่อต้องดมก็จะปลิวไปที่อื่น เดิมทีแล้วยื่นทิ้งถึงขยะที่จัดไว้ เป็นเครื่องรื้ออนาคตจะสดได้ งดงามได้เทียบประเทศเพื่อนบ้านเออ (จีน ศิลปบรรเลง)</p>
---	---

34.63 อย่าทิ้ง

อย่าทิ้ง อย่าทิ้ง อย่าทิ้ง
ทิ้งแล้วจะสกปรก
ถ้าเราเห็นมันรก
ต้องเก็บ ต้องเก็บ ต้องเก็บ

34.64 บ้านเมืองสะอาด

<p>บ้านเมืองต้องการความสะอาด หรือในตรอกซอกทางห่างบ้านคน ในอาคารหรือสถานมหรสพ รักษาความสะอาดจะปราศทุกข์สุขยิ่งขึ้น จะเข้มขึ้นกายใจไร้โรคเลย</p>	<p>ห้ามทิ้งขยะกระดาษลงถนน อย่าถ่มพ่นน้ำลายลงบนพื้น ควรเคารพข้อบัญญัติ อย่าจัดขึ้น (จีน ศิลปบรรเลง)</p>
--	--

34.65 ความสะอาด

<p>ความเอี่ยมความสะอาด สะอาดเอื้ออนามัยในร่างกาย แม้ถึงขั้นจิตสะอาดปราศกิเลส รักษาศีลสมาธิมีพันหัว</p>	<p>เป็นที่ปรารถนาถึงสิ่งทั้งหลาย อีกวาจาใจหมายไม่หมองมัว แลนวิเศษสิ้นทุกข์เป็นสุขทั่ว รู้ดีชั่วด้วยปัญญาผาสุรเออ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)</p>
--	--

34.66 เศษขยะ

เศษขยะเจ้าเอ๊ย	ใครไหนเลยโยนเจ้าทิ้งไว้
คนทิ้งก็ช่างใจร้าย	คนทิ้งก็ช่างใจร้าย
ช่างน่าไม่อาย	ทิ้งได้ทิ้งไป
ถ้ามันผู้ใดทิ้งผงเลอะเทอะ	เราเจอะเราจะช่วยเก็บให้
คนทิ้งมากกว่าคนทำ	คนทิ้งมากกว่าคนทำ
คนใจดำ	ทิ้งได้ทิ้งไป

34.67 บ้านเมืองสะอาด

มาเถิดพวกเรา
 ช่วยกันรักษาความสะอาด
 บ้านเมืองของเรามตา
 ถ้าพวกเราพากันเข็ดถูปิดกวาด
 พวกเราช่วยกันสะอาดทุกวันไม่มีโรคภัย
 (รับนี้ ศรีไพรวรรณ)

34.68 กวาดขยะ

กวาดเท่าไร ไม่ชนะ ขยะกระดาก	ตามตลาด สกปรก รกเหลือหลาย
เศษใบตอง กองคละ ขยะน้ำลาย	คนมักง่าย หลายคน พ้นทิ้งไว้
บ้างมีการ เดินกิน ปลิ้นเข้าปาก	ที่เป็นกาก เป็นเปลือก กินไม่ได้
ก็ขว้างทิ้ง บนถนน หันคนไป	แม้ผู้นั่ง รถยนต์ทั้งหลาย ก็ชอบทิ้ง
ก.ท.ม. ขอร้อง ไม่รวมมือ	ทุกคนถือ ทำตามใจ ได้ทุกสิ่ง
เพื่อบ้านเมือง คิวไลซ์ ได้สมจริง	โปรดชักชวนกัน อย่าทิ้ง ขยะไว้
เชิญพวกเรา ช่วยกันทำ ความสะอาด	อย่าให้ชน ต่างชาติ ดูหมิ่นได้
เมืองไทย สะอาดได้ เพราะคนไทย	ผู้ทำสกปรก นั้นมิใช่ คนไทยเลย
	(จีน ศิลปบรรเลง)

34.69 บ้านเมืองของเรา

บ้านเมืองของเรา
ถ้าไม่ร่วมมือ
มาเกิดช่วยกัน
ปิดกวาดบ้านช่อง
ไม่ให้รักเรื้อ
แม่น้ำทั้งสาย
ไม่ทิ้งขยะ
สิ้นพิษสิ้นภัย

ใครเขาจะชม
สะอาดชวนมอง
ทุกวันเราต้อง
ถนนทั่วไป
เพราะเชื้อโรคร้าย
คลองเด็กคลองใหญ่
เปะปะลงไป
เป็นสุขยิ่งเอ๋ย
(รัชนี ศรีไพรวรรณ)

34.70 มีสิ่งพึงประจบให้ครบบาท

มีสิ่งพึงประจบไม่ครบบาท
มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง

อย่าให้ราคสิ่งของต้องประสงค์
อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน

34.71 ตรงต่อเวลา

ตรงต่อเวลา
ตรง ตรง ตรง เวลา
วันคืนไม่คอยท่า

พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา
พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา
วันเวลาไม่เคยคอยใคร

34.72 ซื้อสินค้าไทย

ไทยทำไทยขายพวกเราทั้งหลายพร้อมใจเร็วพลัน
เศรษฐกิจของไทยก็จะมั่นคง
เราเป็นไทยต้องกู้ชาติไทย
ผู้ส่งไปขายหรือผู้นำไปให้
สินค้าของไทยทั้งหลายเหล่านี้
ไม่เห็นแก่ได้เพราะกำไรน้อย
คือความเจริญเติบโตของมันคง

ซื้อสินค้าไทยที่ทำขึ้นนั้นมีมือดีไม่แพ้ใคร
ไม่ต้องพะวงที่สร้างหนี้สินใหม่
ผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดี
ต่างไว้วางใจเชื่อได้เต็มที
ของปลอมไม่มีเพราะไทยซื้อตรง
แต่สิ่งที่พลอยได้ตั้งประสงค์
ทั่วโลกเจาะจงซื้อสินค้าไทย

(ชื่น ศิลปบรรณ)

34.73 กตัญญู

กตัญญูคือความรู้คุณ	ผู้ใดช่วยเหลือเพื่อโดยการคุณ
เราจะระลึกบุญคุณ	และจะทดแทนในเมื่อคราว
เช่นบิดามารดาและครูของเรา	ท่านมีคุณล้นเหลือที่จะกล่าว
หากเราจะทดแทนคุณ	จงเชิดและฟังคำสั่งสอนเถย

34.74 การฟัง

การฟังที่ดี	ต้องมีมารยาท
อย่าละโอกาส	จากเรื่องที่ฟัง
ไม่คุยไม่เล่น	ละเว้นจริงจัง
ควรตั้งใจฟัง	ให้รู้เรื่องราว
ฟังแล้วจดจำ	ถ้อยคำที่กล่าว
ข้อความสั้นยาว	ว่าไว้อย่างไร
ถ้าอยากซักถาม	ความที่สงสัย
รวบรวมเอาไว้	ถามได้ภายหลัง
ผู้พูดพูดจบ	ปรบมือทุกครั้ง
มารยาทการฟัง	ฝึกไว้จงดี
	(รพีพันธุ์ นาทวรทัต)

35) **อยากเป็นอะไร**

บทร้อยกรองสำหรับเด็กเกี่ยวกับเรื่องอยากเป็นอะไรเป็นเรื่องที่กล่าวถึง
จินตนาการ ความสนุกสนาน ที่จะถามเด็ก ๆ ว่าตัวเองอยากจะเป็นอะไร เช่น

35.1 **อยากเป็นอะไร**

อยากเป็นนกกกผินบินวหา	อยากเป็นปลาว่ายน้ำเล่นน้ำเย็นโต
อยากเป็นแมวไล่หนูลงรูไป	อยากเป็นไก่ขันร้องก้องกังวาน
อยากเป็นช้างช่วยย้ายสายงาแหลม	อยากเป็นผีเสื้อแซมสีผสม
อยากเป็นดอกไม้งามยามเบิกบาน	อยากเป็นธารน้ำใสไหลเรื่อยริน
อยากเป็นนกกระโดดโลดตลิ่ง	อยากเป็นปลิวเกาะแอบแนบข้างหิน
อยากเป็นหอยตามประดาเที่ยวหากิน	อยากเป็นนิลน้ำงามตามบ่อพลอย
อยากเป็นดาวรุ่งโรจน์แสนโชติช่วง	อยากเป็นดวงตะวันอันสุดสวย
อยากเป็นดวงจันทร์คราเลือนลอย	ไม่อยากเป็นเด็กน้อยโตช้าเอย

35.2 **เป็นอะไรดี**

อยากเป็นกบ	ร้องฮือบฮือบ ในกอหญ้า
อยากเป็นปลา	พ่นน้ำ ดำผุดว่ายน้ำ
อยากเป็นเปิด	ว่ายน้ำตามสบาย
อยากเป็นกระต่าย	โดดเดิน เล่นแสงจันทร์
อยากเป็นนก	น้อยน้อย เห็นลอยฟ้า
อยากเป็นม้า	โดดได้ ในไพรสัตว์
อยากเป็นไก่	ขันจ้า ทำตะวัน

อยากเป็นเด็กขยันดีกว่าเธอ

(บรรเลง ศิลบรรเลง)

35.3 ออยากเป็นนก

ออยากเป็นนกน้อย	ช่างงามสดโต
สนุกสุขสม	ล่องลอยตามลม
เที่ยวชมทั่วไป	แล้วกลับรังเฮย
ท่องฟ้าสีคราม	เพลิดเพลินตมใจ
	(รัชนี ศรีไพรวรรณ)

35.4 ออยากเป็นนก

ออยากเป็นนกโบยบินร่อนไปดั่งจิ้งจิด	ยอดถิ่นลำราญ
ห่างมวดทุกซีกาควญ จิตใจเบิกบาน	ลำราญฤทัย
ยามรุ่งแสงทองส่องเทียนฟ้า	ชานแสงทองอำไพ
ไผ่ผ่านเขาลำเนาไพร	แดนเพลินตาเพลินใจ
ออยากเป็นนกโบยบินร่อนไปดั่งจิ้งจิด	ยอดถิ่นใกล้ไกล
ปากก็ร้องเพลงไปชุ่มชื่นแจ่มใส	เพลินใจร้องเพลง
	(จวบ เหมะรัชตะ)

35.5 เป็นอนุภาชาติ

เป็นนกบินกาถกแหวกเมฆา	เป็นปลาว่ายค้ำน้ำใส
เป็นกว้างอย่างเื้องในพงไพร	เป็นเสือใหญ่ด้อมมองย่องหากิน
เป็นตุกรช้วนตุ้ดินอุ้ยอ้าย	เป็นสุนัขรักนายตามไปเดิน
เป็นช่างสูงวงในวารินทร์	เป็นไก่คุ่นเขี่ยดินให้ลูกรัก
เป็นสิงห์ขยโหนโยนตัวมา	เป็นอาชาติทำวก้าวเรือบหนัก
เป็นอนุตมาชิกใจพร้อมพรัก	สมัครทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเฮย

(มจ.หญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล)

36) เบ็ดเตล็ด

บทร้อยกรองสำหรับเด็ก บางประเภท ไม่สามารถเข้าประเภทใดประเภทหนึ่ง เนื่องจากมีจำนวนน้อยชิ้นแต่ละเนื้อหา เช่น

36.1 หงุดหงิด

หงุดหงิด งุ่นง่าน	ซึกทาลกะกะ
งอแง เงอะงะ	อยากจะต้อยคน
หงอยเหงา แง้งอน	อยากจะคั่นดักหน
งวยง งอน	ฉับเป็นอะไร

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ กิตติยวดี บุญเชื้อ)

36.2 ผีป่า

ผีเฮยผีป่า
 อยู่ไหนรีบมา
 รีบมาไวไว
 มีเด็กรั๊ดอ
 ข้าจะยกให้
 มัวข้าอยู่ไย
 เจ้าผีป่าเฮยๆ

(ไพรวรินทร์ ขาวงาม)

36.3 เริ่ดแล่น

เริ่ดเฮยเริ่ดแล่น	ยวตามเส้นสิบห้าวา
จอดไว้ที่หน้าท่า	คนก็ลงอยู่เต็มลำ

36.4 เจ้าโขน

โขนทะเลยโขนาค	สีรมทุระเฮยปลาด
จะไปทาดตันอะไรดี	สีรมทุระเฮยปลาด
จะไปทาดกับตันจำปี	ผัวไม่รักเมียไม่ใคร
ก็มาไปเสียกันกับที	ระเจ้าโขนเฮย

36.5 ทูทธานุภาพ

ทูทธานุภาพนำผล	เกิดสรรพมงคลน้อยใหญ่
ทวารารักษ์ทั่วไป	รชให้เป็นสุรสวัสดิ์
ธรรมานุภาพนำผล	เกิดสรรพมงคลเดิรมศรี
เทพช่วยรักษาปราณี	ให้สุรสวัสดิ์ทั่วกัน
สังฆานุภาพนำผล	เกิดสรรพมงคลแมนัน
เทเวศร์คุ้มครองป้องกัน	สุรสวัสดิ์สันต์ทั่วไป
	(วิธกาลที่ 6)

36.6 ไกรทอง

ไกรเฮยไกรทอง	มีเมียทั้งสองก็รักไม่เสมอกัน
รักเมียหลวงเท่าท่อนฮ้อย	รักเมียน้อยเท่าท่อนจันทร์
รักก็ไม่เสมอกัน	เป็นเช่นนั้นนะแม่น่า